AE·13

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
2 R
2

17

13. 6. 6. 38

Digitized by Google

Digitized by Google

IOANNIS
ZVFFII
INSTITVTIONES
CRIMINALES.

Digitized by Google

Digitized by Google

INSTITVTIONES CRIMINALES,

Quibus Delictorum Materia, Iudiciali, ac Practica Methodo

LIBRIS QVATVOR

comprehenditur,

A IOANNE ZVFFIO IVRISCONSVLTO conſcriptæ,

OPVS

Tyronibus, Reiſq; ac Iudicibus opportunum, & vtile,

Cum Indice Copioſo.

ROMÆ Typis Fabij de Falco, MDCLXVII.

Superiorum permiſſu.

SVMPTIBVS IOANNIS CASONI.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EM.

Digitized by Google

ma. Verùm enimuerò cum Iuſtitiæ minimè CLEMENTIA aduerſetur, ſed à pœnæ ſontibus debita cum iudicio ad lenitatem declinet, Principemque deceat, qui ſe Rectorem non Dominum, populoſq; Ciues, non ſeruos cogitet, ſententiam haud muto. Ad pedes igitur Sanctitatis Tuæ humillimè deuolutus, hoc vnum rogito, vt ſi nimium audere viſus fuerim, qui labores hoſce meos (exiguos fateor, tenueſq;) tanto Principi dicauerim, eadem mihi virtus ignoſcat, quæ TE Deo ſimilem dum reddit, paruis etiam obſeruantium votis, ne lateant, animos addit, ſufficitque. Valeat Sanctitas Tua, eoſque vtinam annos tranſigat, quos Vrbis, Orbiſq; ſub TE felicitas deprecatur.

STV-

Digitized by Google

STVDIOSÆ
IVVENTVTI.

NVLLI dubium eſt cuiuſcumque diſciplinæ Inſtitutiones plurimùm ad eas ediſcendas conferre; quippe quæ graphides quædam ſunt, ex quibus illarum ſpecies, ſi non perfectè quoquo modo ab intuentibus dignoſcuntur. Laborem igitur hunc meum Criminalis Scientiæ Regulas continentem ad vos ideò, Studioſiſſimi Iuuenes, direxi, vt his intellectis, compendiaria quadam via, Iuſtitiæ humana ſcelera punientis, ædes ingrediamini. In eo enim Ordinem Iudicij Criminalis, illiuſq; vſum demonſtraui, vt vobis aliquid amplius effulgeat, quàm diſcipulorum peritia, & ne fori planè ignari è ſcholis prodeatis. Hoc quoque factum eſt, certo legum iudicio, à quibus materiam hanc mutuatus ſum, vt vos, qua poſſum, tædioſa laxarum expoſitionum lectione ſublevarem. Quippè ſi benè his vtimini, vix alius ſupererit labor, quàm vndè ea collecta ſint, recognoſcere. Alacri itaq; ſtudio hæc prima Criminalis materiæ rudimenta accipite, vt vniuerſo tandem operi colophone impoſito, vos præcipua inter ſuæ felicitatis inſtrumenta dinumeratos, debitis, vt par eſt, Reſpublica honoribus proſequatur.

Digitized by Google

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiſſ. Patri Magiſtro Sac. Palatij Apoſt.

M. Epiſc. Arimin. Viceſgerens.

Imprimatur.

Fr. Hyacinthus Libellus Sac. Pal. Apoſt. Magiſt.

Digitized by Google

INDEX TITVLORVM.

De Abigeis. pag. 49.
Abolitionibus. 23.
Accuſare qui non poſſint. 9.
Accuſari qui poſſint. 11.
Accuſatio de quibus criminibus inſtitui debeat. 13.
Accuſare nemo inuitus cogitur. 14.
De *Accuſatore mortuo.* 19.
Actio Ciuilis, quando accuſationi præiudicet. 21.
Actio iniuriarum quibus competat. 59.
De *Actione Noxali.* 55.
Actionibus popularibus. 32.
Adulterio. 96.
Agi vbi de crimine oporteat. 15.
De *Appellationibus.* 140.

B.

De *Beſtialitate.* 101.
Bonorum confiſcatione. 149.

De

De Bonorum vi raptorum. 44.
Bonis eorum, qui mortem ſibi conſciuerunt. 160.

C.

De Cadaueribus punitorum. 158.
Calumnia. 29.
Carcere priuato. 111.
Carnis delictis. 95.
Cauſæ criminalis diſcuſſione. 121.
Cæſaris Rationale. 5.
Colluſione. 28.
Confeſſo Reo in Tortura. 131.
Confeſſo, & conuicto Reo. 133.
Confiſcatione bonorum. 149.
Coniecturis, & indicijs 105.
Conſtituendo Reo. 114.
Contumacibus Reis. 152
Criminale iudicium quibus perſonis conſtare debeat. 4.
De Criminali Iudicio inſtituendo. 6.
Crimine ſacrilegij. 81.
Crimine ſtellionatus. 65.
Crimine læſæ Maieſtatis temporalis. 69.
Crimine læſæ Maieſtatis Diuinæ. 79.
Criminibus in publicas res commiſsis. 72.
Criminibus extraordinarijs. 62.

De

De Criminis conteſtatione. 116.
Criminis probatione. 104.
Criminoſi facti recognitione. 103.
Cuſtodia Reorum. 109.

D.

De Defenſionibus Reorum. 119.
Defunctorum delictis in quantum hæredes teneantur. 161.
Delictis carnis. 95.
Delictis extraordinarijs. 62.
Delictis priuatis. 37.
Delictis publicis. 68.
Deportatis. 158.
Diſcuſſione cauſæ criminalis. 121.
Diuerſis generibus furtorum. 4.
Diuiſione delictorum. 33.

E.

De *Examine Teſtium legitimo.* 117.
Executione rei iudicatæ. 143.
Exhibendis Reis. 107.
Extraordinarijs delictis. 62.

De

Digitized by Google

F.

De *Facti Criminoſi Recognitione* . 103.
Falſa Moneta . 74.
Falſis . 90.
Famoſis libellis . 61.
Fiſci Procuratore . 5.
Furtis . 38.
Furtorum diuerſis generibus . 40.

H.

Hæredes in quantum teneantur pro delictis defunctorum . 161.
De *Homicidio* . 83.
Homicidio qualificato . 85.

I.

De *Iis, qui accuſare non poſſunt* : 9.
Iis, qui accuſari poſſunt . 11.
Incendio . 48.
Inceſtu, & inceſtis nuptijs . 98.
Indicijs, & coniecturis . 105.
Infamiæ pœna . 156.
Iniurijs , 56.

In-

Iniuriarum actio quibus competat. 59.
De Interdictis. 158.
Iudice malè Iudicante. 138.
Iudicio Criminali inſtituendo. 6.
De Iudicio, & inſtantia criminali. 3.
Iudicium criminale quibus perſonis conſtare debeat. 4.

L.

De Lege Aquilia. 52.
Legitimo teſtium examine. 117.
Læſæ Maieſtatis Diuinæ crimine. 79.
Læſæ Maieſtatis humanæ crimine. 69.
Libellis famoſis. 61.

M.

De Mulctis. 144.
Moneta falſa. 74.

N.

De Naue expugnata. 48.
De Naufragio. 48.
Vt Nemo inuitus accuſare cogatur. 14.
De Noxali actione. 48.
Nuptijs inceſtis. 98.

De

Digitized by Google

INSTITVTIONES
CRIMINALES,

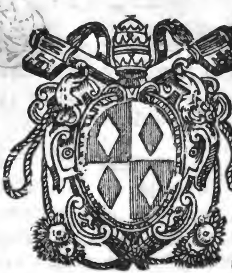
Quibus Delictorum Materia, Iudiciali, ac Practica Methodo LIBRIS QVATVOR comprehenditur,

A IOANNE ZVFFIO IVRISCONSVLTO conſcripta,

OPVS

Tyronibus, Reiſq; ac Iudicibus opportunum, & vtile,

Cum Indice Copioſo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EM.

ROMÆ Typis Fabij de Falco, MDCLXVII.

Superiorum permiſſu.

SVMPTIBVS IOANNIS CASONI.

Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTISSIMO PATRI
CLEMENTI IX.
PONTIFICI MAXIMO.

IOANNES ZVFFIVS F.

INCONSVLTE' me quidem agere pluribus viſum iri non dubito, qui Sanctitati Tuæ, cui nupèr CLEMENTIAE nomen impoſuit, *Criminalis* Materiæ principia nuncupare decreuerim. Et ſanè cùm huius Virtutis munia ſint, non modò lapſos erigendi, ſed etiam qui ſe perdunt incolumes ſeruandi, negari vix poterit, quin dona offeram tanto Nomini inconuenientiſſi-

Digitized by Google

ma. Verùm enimuerò cum Iuſtitiæ minimè CLEMENTIA aduerſetur, ſed à pœna ſontibus debita cum iudicio ad lenitatem declinet, Principemque deceat, qui ſe Rectorem non Dominum, populoſq; Ciues, non ſeruos cogitet, ſententiam haud muto. Ad pedes igitur Sanctitatis Tuæ humillimè deuolutus, hoc vnum rogito, vt ſi nimium audere viſus fuerim, qui labores hoſce meos (exiguos fateor, tenueſq;) tanto Principi dicauerim, eadem mihi virtus ignoſcat, quæ TE Deo ſimilem dum reddit, paruis etiam obſeruantium votis, ne lateant, animos addit, ſufficitque. Valeat Sanctitas Tua, eoſque vtinam annos tranſigat, quos Vrbis, Orbiſq; ſub TE felicitas deprecatur.

STV-

STVDIOSÆ IVVENTVTI.

NVLLI dubium eſt cuiuſcumque diſciplinæ Inſtitutiones plurimùm ad eas ediſcendas conferre; quippe quæ graphides quadam ſunt, ex quibus illarum à ſpecies, ſi non perfectè quoquo modo ab intuentibus dignoſcuntur. Laborem à igitur hunc meum Criminalis Scientiæ Regulas continentem ad vos ideò, Studioſiſſimi Iuuenes, direxi, vt his intellectis, compendiaria quadam via, Iuſtitiæ humana ſcelera punientis, ædes ingrediamini. In eo enim Ordinem Iudicij Criminalis, illiuſq; vſum demonſtraui, vt vobis aliquid amplius effulgeat, quàm diſcipulorum peritia, & ne fori planè ignari è ſcholis prodeatis. Hoc quoque factum eſt, certo legum indicio, à quibus materiam hanc mutuatus ſum, vt vos, qua poſſum, tædioſa laxarum expoſitionum lectione ſubleuarem. Quippè ſi benè his vtimini, vix alius ſupererit labor, quàm vndè ea collecta ſint, recognoſcere. Alacri itaq; ſtudio hæc prima Criminalis materiæ rudimenta accipite, vt vniuerſo tandem operi colophone impoſito, vos præcipua inter ſuæ felicitatis inſtrumenta dinumeratos, debitis, vt par eſt, Reſpublica honoribus proſequatur.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiſſ. Patri Magiſtro Sac. Palatij Apoſt.

M. Epiſc. Arimin. Viceſgerens.

Imprimatur.

Fr. Hyacinthus Libellus Sac. Pal. Apoſt. Magiſt.

Digitized by Google

INDEX TITVLORVM.

De Abigeis. pag. 49.
Abolitionibus. 23.
Accuſare qui non poſſint. 9.
Accuſari qui poſſint. 11.
Accuſatio de quibus criminibus inſtitui debeat. 13.
Accuſare nemo inuitus cogitur. 14.
De Accuſatore mortuo. 19.
Actio Ciuilis, quando accuſationi præiudicet. 21.
Actio iniuriarum quibus competat. 59.
De Actione Noxali. 55.
Actionibus popularibus. 32.
Adulterio. 96.
Agi vbi de crimine oporteat. 15.
De Appellationibus. 140.

B.

De Beſtialitate. 101.
Bonorum confiſcatione. 149.

Digitized by Google

De Bonorum vi raptorum. 44.
Bonis eorum, qui mortem ſibi conſciuerunt. 160.

C.

De Cadaueribus punitorum. 158.
Calumnia. 29.
Carcere priuato. 111.
Carnis delictis. 95.
Cauſæ criminalis diſcuſſione. 121.
Cæſaris Rationale. 5.
Colluſione. 28.
Confeſſo Reo in Tortura. 131.
Confeſſo, & conuicto Reo. 133.
Confiſcatione bonorum. 149.
Coniecturis, & indicijs 105.
Conſtituendo Reo. 114.
Contumacibus Reis. 152
Criminale iudicium quibus perſonis conſtare debeat. 4.
De Criminali Iudicio inſtituendo. 6.
Crimine ſacrilegij. 81.
Crimine ſtellionatus. 65.
Crimine læſæ Maieſtatis temporalis. 69.
Crimine læſæ Maieſtatis Diuinæ. 79.
Criminibus in publicas res commiſsis. 72.
Criminibus extraordinarijs. 62.

De

De Criminis conteſtatione. 116.
Criminis probatione. 104.
Criminoſi facti recognitione. 103.
Cuſtodia Reorum. 109.

D.

De Defenſionibus Reorum. 119.
Defunctorum delictis in quantum hæredes teneantur. 161.
Delictis carnis. 95.
Delictis extraordinarijs. 62.
Delictis priuatis. 37.
Delictis publicis. 68.
Deportatis. 158.
Diſcuſsione cauſæ criminalis. 121.
Diuerſis generibus furtorum. 4.
Diuiſione delictorum. 33.

E.

De Examine Teſtium legitimo. 117.
Executione rei iudicatæ. 143.
Exhibendis Reis. 107.
Extraordinarijs delictis. 62.

De

Google

F.

De Facti Crimino ſi Recognitione . 103.
Falſa Moneta . 74.
Falſis . 90.
Famoſis libellis . 61.
Fiſci Procuratore . 5.
Furtis . 38.
Furtorum diuerſis generibus . 40.

H.

Hæredes in quantum teneantur pro delictis defunctorum . 161.
De Homicidio . 83.
Homicidio qualificato . 85.

I.

De Iis, qui accuſare non poſſunt : 9.
Iis, qui accuſari poſſunt . 11.
Incendio . 48.
Inceſtu, & inceſtis nuptijs . 98.
Indicijs, & coniecturis . 105.
Infamiæ pœna . 156.
Iniurijs , 56.

In-

Iniuriarum actio quibus competat. 59.
De *Interdictis.* 158.
Iudice malè Iudicante. 138.
Iudicio Criminali inſtituendo. 6.
De *Iudicio, & inſtantia criminali.* 3.
Iudicium criminale quibus perſonis conſtare debeat. 4.

L.

De *Lege Aquilia.* 52.
Legitimo teſtium examine. 117.
Læſæ Maieſtatis Diuinæ crimine. 79.
Læſæ Maieſtatis humanæ crimine. 69.
Libellis famoſis. 61.

M.

De *Mulctis.* 144.
Moneta falſa. 74.

N.

De *Naue expugnata.* 48.
De *Naufragio.* 48.
Vt Nemo inuitus accuſare cogatur. 14.
De *Noxali actione.* 48.
Nuptijs inceſtis. 98.

De

P.

De Pœna infamiæ. 156.
Pœna Iudicis malè iudicantis. 138.
Pœnis. 144.
Pœnis temperandis. 155.
Plagiarÿs. 88.
Popularibus actionibus. 32.
Præiudicÿs. 21.
Præſcriptionibus. 26.
Præuaricationibus. 28.
Priuatis delictis. 37.
Priuato Carcere. 111.
Probatione criminis. 104.
Proceſſu inſtruendo. 102.
Procuratore Fiſci. 5.
Proœmium. 1.
Publicatione probationum. 117.
Publicis delictis. 68.
Punitorum cadaueribus. 158.

Q.

Quando Ciuilis actio accuſationi præiudicet. 21.
Quæſtio criminalis intra certum tempus termi-nari debet. 17.
De *Quæſtionibus.* 125.

Qui-

Quibus actio iniuriarum competat. 59.
Quibus criminibus accuſatio inſtitui poteſt. 13.
Quibus indicijs ad quæſtionem deueniri poteſt. 130.
Quibus perſonis quæſtio inferenda ſit. 128.
Quibus perſonis criminale iudicium conſtare debeat. 4.

R.

De Rapina. 44.
Raptu. 99.
Rate expugnata. 48.
Rationale Cæſaris. 5.
Receptatoribus. 51.
Recognitione facti crimineſi. 103.
Relationibus Principi faciendis. 136.
Relegatis: 158.
Re iudicata, & eius executione. 143.
Reo confeſſo, & conuicto. 133.
Reo contumace. 152.
Reo in tortura confeſſo. 131.
Reorum cuſtodia. 109.
Reorum defenſionibus. 119.
Reo mortuo. 19.
Requirendis Reis. 113.
Reſtitutis, & ſententia paſsis. 153.
Ruina. 48.

S.

De Sacrilegij crimine. 81.
Sententia. 101.
Sententia paſsis, & reſtitutis. 153.
Simulatione. 94.
Si Reus*, vel accuſator mortuus fuerit*. 19.
De Sodomia. 101.
Suſceptoribus. 51.

T.

De Temperandis pœnis. 155.
Tempore intra quod quaſtio criminalis terminatur. 17.
Tergiuerſatione. 31.
Teſtium legitimo examine. 117.
Tortura, ſeù quaſtionibus. 125.
Tranſmittendis Reis. 107.

V.

Vbi de crimine agi oporteat. 15.
De Vi bonorum raptorum. 44.
Vi, & violentia. 75.
Vt intra certum tempus criminalis quaſtio terminetur. 17.
Vt nemo inuitus accuſare cogatur. 14.

IN-

INSTITVTIONVM CRIMINALIVM

PROOEMIVM.

IVDICIALEM poteſtatem non ſolùm in ciuilibus facilem; ſed etiam in criminalibus oportet eſſe terribilem: A, vt vtrumque iudicium, & commutationum, & delictorum rectè poſſit adminiſtrari: Et Præſes quicumque non ſolùm inter ciues iuſtus exiſtat, ſed etiam per legitimos tramites, delinquentium iniquitates puniat, atque depellat, & fiat tàm iuris Iudex iuſtus, quàm punitis malefactoribus in ſuo Magiſtratu glorioſus. B.

A, l. vnica C. ſi rector prou. Auth. de mandatis Princip. §. talem.

B, arg. textus in §. vt vtrumque in proœm. Inſtit.

§. Idcircò Imperator Flauius Iuſtinianus ad crimina compeſcenda, duos in iuris codicibus de delictis priuatis, atque extraordinarijs, nec non publicis criminibus libros poſuit, quos terribiles nuncupauit, C, quibus docetur maleficia inſequi, atque in criminoſos pœnas infligi duriores:

C, l. 2. *§. & poſt hæc duo C. de vetere iure enuc.*

§. Immò in eis ea, quæ de audacibus hominibus cauta ſunt, præmiſit, & in iiſdem ea, quæ de fugacibus, qui ſe celare ſtudent, ſumma

ma diligentia diſpoſuit, ſicq;etiam de pœnis, quæ vtriſque poſſunt infligi, atque de eorum ſubſtantijs tractauit. D.

D, d. §. & poſt hac duo.

§. Verum, quia huius ſtudij facultas, ſuis non caret ambagibus, illa ſub vna breui conſonantia redigitur, vt rudis animus ſtudioſi, his ſimplicitèr eruditus, in altiorem tranſeat ſcientiam. E.

E, arg. §. hit igitur, Inſtit. de iuſt. & iure, l. 2. §. ſed cum perſpeximus, C. de vetere iure enuclean.

§. Igitur ex iuris ſcripti præceptis, has breuiores collectæ ſunt Inſtitutiones Criminales, ſanctioneſq; quædam; veluti certa axiomata Theoriæ, quæ per lachoniſmos reſtringuntur; vt nedum ſupplicijs modum diſcatur imponere; ſed etiam Ciuium malitijs non faueat legum ignorantia: F.

F, arg. text. in l. 1. ff. de Dolo malo, l. 9. ff. de iuris, & facti ignorantia.

§. Itaque faciliores hæ de criminibus notiones, parant Tyronibus iucundam laborum refectionem, & diuturni ſtudij, breuiorem ſcientiam, & intelligentiæ, compendioſa documenta, atque iuſtitiæ adminiſtrandæ, monita ſaluberrima.

§. Ad inſtar ergò Ciuilium hæ Inſtitutiones, in quatuor diuiduntur Libros, quorum duo primi ad ea ſpectant, quæ nulla iudicij figuram admittunt, vtpotè ea, quæ introductionem cauſæ demonſtrant, atque ea, quæ ſimplici Iudicis notioni conueniunt; cæteri verò duo Libri ad eà pertinent, quæ in iudicij figura perficiuntur nimirum eà, quæ in cauſæ cognitione conſiſtunt, & ea, quæ in animaduerſione maleficiorum deſiderantur.

IN-

INSTITVTIONVM CRIMINALIVM LIBER PRIMVS.

TITVLVS PRIMVS.
De Iudicio, & Inſtantia Criminali.

CRIMINALE Iudicium eſt alicuius delicti apud Iudicem competẽtem diligens diſceptatio A, publicę vindictæ cauſa: B, vbi enim delicti examen inciderit, tunc acerrima fit indago argumentis, teſtibus, ſcripturarum collatione, alijſq; veſtigijs veritatis. C.

A. *l.1.C.de execut. rei iud. Auth. offeratur C. de litis cont.*
B, *l. ſi quis in fine C. de accuſ. l.4. ff. de pub. iud.*
C, *l. 22. §. vltimũ C. de falſ.*

§. Inſtantia verò criminalis eſt quędam temporalis eiuſdem iudicij duratio, qua exacta ad ampliora tempora produci non debet: D, vltimum autem finem ſtrepitus criminalis iudicij compendioſo ſpatio limitari oportet, quem litigantem, diſceptantemq; fas eſt non excedere. E.

D, *l. criminalis C. vt intra tempus.*
E, *l. 22. §. vltimum C. de falſis.*

§. Huius iudicij, & inſtantiæ partes ſunt litis conteſtatio, & diffinitiua ſententia: litis conteſtatio eſt de principali facto criminoſo, ſeu de illius ſubſtantialibus apud interrogantem Iudicem cum facti narratione, facta reſponſio, F. cuius exordium naſcetur, auſpicio conteſtatæ accuſationis, apud Iudicem competentem poſt probationem, ſupplicio capitali (ſi id exigat magnitudo commiſſi) imminente. G.

F, *cap. vnic. in fine de litis conteſt. l.2. C. de iure iur. propter calumn. l. prima C. de lit. cont.*
G, *l. 22. §. vltimũ C. de falſis.*

§. Sententia verò eſt actus, per quem à tota diſceditur controuerſia, & dicitur pronunciatio Iudicis deciſionem cauſæ continens: H, indè poſtea ſubſequitur res iudicata, quæ finem controuerſiarum pronunciatione Iudicis accipit; quod vel condemnatione, vel abſolutione contingit. I.

§. Locus iudicij forus dicitur, & eſt vbi iudicia publica exercentur, L, à territorio differens intra cuius fines magiſtratus terrendi ius habet: M, in criminali quoque negotio, de foro quandoq; diſputatur, nam & Rei forum, accuſatorem ſequi oportet. N.

H, *l. dicere 23. ff. de receptis arbitr.*
I, *l. 1. ff. de re iud.*
L, *Cap. 10. de ver. ſignif.*
M, *l. 239. §. territoriū ff. eod.*
N. *l. 5. C. de iuriſd. & infra §. in criminali, Tit. 9.*

TITVLVS II.

Quibus perſonis iudicium criminale conſtare debeat.

TRES ſunt perſonæ, quæ iudicium criminale promouent; Iudex ſcilicet, Accuſator, & Reus: Iudex ſiquidem medius inter vtrumque eſt, qui nec vlla interlocutione diuulgare debet, quæ ſentiat; ſed tanquam ad imitationem delegationis, quæ ſolùm audiendi mandat officium, præbeat notionem, poſtrema ſententia, quid ſibi liqueat proditurus; A, & quaſi ius dicens appellatur; cuius eſt de iure diſceptare; hoc eſt iuſtè iudicare. B.

§. Accuſator, quaſi cauſator dicitur, & eſt ille, vel qui cùm ſit integræ exiſtimationis, de crimine aliquo accuſationem inſtituit, C, vel ille, cui non prius accommodatur aſſenſus, vt Reus puniatur, quàm ſolemni lege ſe inſcribendo vinxerit, & in pœnam reciproci, ſtylo trepidante, recauerit, hoc eſt fideiuſſerit. D,

A, *l. 22. C. de falſ.*
B, *cap. forus 10. §. in omni. de verb. ſignif.*
C, *l. criminis, C. de ijs, qui accuſare non poſſ.*
D, *l. 2. §. ex longinquo, C. de exhib. & transm. Reis, l 3. C. de ijs, qui accuſare & infra tit. 4. §. ſciendum.*

Ideò

ideò accuſatorem eum dicimus, qui crimina obiecit, & cauſam perorarī vſque ad ſententiam effecit, E.

E. l. qui cum natu, §. accuſaſſe, ff. de bonis liber.

§. Reus autem eſt, qui à rè, quæ petitur, ſic nuncupatur; & eſt ille, qui tandiù pari cum accuſatoris fortuna, retinetur; donec repererit cognitio veri, & falſi celebrata, diſcrimen: ideò quicumq; in diſcrimen capitis acceſitur, non ſtatim reus, qui accuſari potuit exiſtimatur. F.

F, d. l. 2. § qui poſtea, C. de exhibend. & trāſmitten. Reis, & l. accuſationis, C. de accuſat.

TITVLVS III.

De Fiſci Procuratore, & Cæſaris Rationale.

VLTRA perſonas, de quibus ſupra dictum eſt, Fiſcus quoq; ſeu Procurator Fiſcalis iudicio aſſiſtit neceſſario; ad eum enim non minus, quàm ad Rempublicam ſpectat, vt delicta vti in ſui exitium tendentia, impunita non euadant, A, & veluti Procurator Reipubl. nomine illius exequitur illorum cauſam. B.

A, l. 52. §. æſtimatio verſ. cum neque, ff. ad l. Aquil.

B, l. 2. verſ. vel qui nomine, ff. de iure Fiſci.

§. Quod non eſt ſic in ciuilibus diſſenſionibus, in quibus quamuis ſæpè per eas Reſpub. læđatur; non tamen in exitium eius contenditur, C, vndè in criminali cauſa, Iudices ſine Fiſci Procuratore nullum pœnis afficere debent: Immò ſi quis in caſum ſcilicet ex delicto ceciderit, legibus, & recto iuris ordine, Procuratore Fiſcali agente, vindicari oportet. D, Fiſcus enim pœnarum executor eſt; quoniā detectis grauioribus cauſis vltionem differri permittere non debet. E.

C, l. 21. §. in ciuilibus ff. de capt. & poſtlim. reuerſis.

D, l. omnes 5. C. de delator. lib. 10.

E, l. cum Reis 18. C. de pœnis.

§. Differt tamen à Procuratore, ſeu Rationale Cæſaris, qui licet Fiſco præſit, hoç ei non

niſi in cogendis pecunijs ex delicto debitis, conceditur: ſi tamen aduerſus Fiſcum poſtulatur, Procurator Cæſaris vna cum Præſide, præſente Fiſci Patrono, adiri debet: F, & vbi de eo, qui mortem v. g. ſibi conſciuerit, metu alicuius pœnæ, ac propterea bona à Fiſco vindicari debeant; iam non de crimine, aut pœna mortui tractatur, ſed de bonis eius quærendum eſt, & ad Cæſaris Rationalem aduocari cauſa debet; G, quia crimen non quæſtio pecuniaria, finitum eſt: H, & ideò Fiſcus criminum vindex eſt, & Cæſaris Procurator bonorum damnatorum proſequutor dicitur: planè defunctis homicidij Reis, apud eum quoque cauſam de bonis eorum agendum eſſe ratio permittit. I.

F, *l. ſi aduerſus, C. ſi aduerſus Fiſcum.*

G, *l. 2. C. vbi cauſæ fiſcales.*

H, *l. 22. ff. ad Sylan.*

I, *l. prima C. vbi cauſæ fiſcales.*

TITVLVS IV.

De Criminali Iudicio inſtituendo.

IVDICIVM Criminale inſtituitur, cum quis tali iudicio appetitur, cuius pœna, aut ſupplicium habet, aut exilium, quod ſit vice deportationis, vbi Ciuitas amittitur, A, aut ſaltem pœna non eſt capitalis; verumtamen iudicanti placuit illam augere; B, vt puta ſi eum, qui parte bonorum mulctari debuit, Præſes relegauerit. C.

A, *l. qui cum natu §. is demum, ff. de bonis libert.*

B, *d. l. qui cũ natu, §. ſi tamen.*

C, *l. 13. §. pœna, verſ. vt puta, ff. de ijs, qui not. infam.*

§. Et inſtituitur propoſita inquiſitione, vel accuſatione. Inquiſitio ex quampluribus cauſis inſtituitur; nimirum, vel per denunciationem, quæ, per officiales curam publicæ ſolicitudinis, ad Reos producendos habentes exponitur.

§. Delicta verò, quæ per officium Præſidibus denunciantur, citra ſolemnia accuſationis poſſunt perpendi, D.

D, *l. 7. C. de accuſ.*

Sed

§. Sed nunciatores, qui notoria indicia produnt, notorijs ſuis aſſiſtere iubentur. E.

§. Vel ex incidenti cognitione veluti in teſte, qui vti periurius deliquerit in officio teſtificationis; quaſi aures iudicantis offenderit, abſq; vllo præſcriptionis obſtaculo, eidem Iudici in eum teſtem, cuius voces falſitate, vel fraude non carere perſpexerit; pro qualitate videlicet delicti animaduertendi datur licentia. F.

§. Vel ex atrocitate criminis; veluti ſi quis in hoc genus ſacrilegij proruperit; vt in Eccleſia Catholica irruens Sacerdotibus, ac Miniſtris; vel ipſi cultui, locoq; aliquid importet iniuriæ, quod geritur à Prouinciæ Præſidibus animaduertatur. G.

§. Vel ex criminis diffamatione, nam ſi per clamorem, & famam ad aures Præſidis ſubditorum exceſſus peruenerint, non quidem à maleuolis, & malignis, ſed à prouidis, & honeſtis, nec ſemel tantùm; ſed ſæpè, quod clamor innuit, & diffamatio manifeſtat, debet coram Præſide veritatem diligentius perſcrutari; vt (ſi rei popoſcerit qualitas) canonica diſtrictio culpam feriat delinquentis: non tanquam idem ſit accuſator, & Iudex; ſed quaſi denunciante fama, vel deferente clamore officij ſui debitum exequatur: nam euidentia patrati criminis non indiget clamore accuſatoris. H.

§. Sciendum tamen eſt, quod ad inſtruendam inquiſitionem, & ad iuuandum officium Iudicis poſſunt admitti, ſerui, pueri, & ſimiles. I.

§. Accuſatione autem inſtituitur iudicium; veluti ſi quis ſe iniuriam ab aliquo paſſum putauerit, & querelam deferre voluerit, non ad ſtationarios decurrat; ſe Præſidialem adeat

A 4 pote-

E, *l. ab accuſatione §. nunciatores ff. ad Turp.*

F, *l. nullum, C. de teſtibus, & inf. lib. 2. tit. 28.*

G, *l. 10. C. de Epiſcopis, & Clericis, gloſ. per inquiſitionē in extrauag. ad reprimendum.*

H, *cap. qualiter 24. de accuſat. cap. euidentia 9. eod.*

I, *l. ad inſtruendā 35. & ibi gloſſ. ad marg. ff. de admin. tutor.*

poteſtatem, aut libellos offerens, aut querelas ſuas apud acta deponens. L.

L, l. ſi quis 8. C. de accuſat.

§. Aduertendum quod qui accuſare volunt, probationes habere debent; cùm neque iuris, neque æquitatis ratio permittat, vt alienorum inſtrumentorum inſpiciendorum poteſtas fieri debeat; actore enim non probante, qui conuenitur, & ſi nihil ipſe præſtat, obtinebit. M.

M, l. qui accuſare C. de edendo.

§. Sciendum quoque eſt, quod accuſatio peragi non poteſt, ſi accuſatores non habet: N, qui quidem accuſatores olim cùm crimen intendebant vinculum inſcriptionis arripiebant; & cuſtodiæ, ac ſupplicij ſimilitudinem patiebantur; ſi falſo accuſationem inſtituiſſent; O, quæ res ad id inuenta fuit ne facilè quis proſiliret ad accuſationem inſtituendam. P.

N, l. reſcripto, §. ſi quis accuſatorem, ff. de mun. & hon.

O, l. 17. §. ſi quis C. de accuſat. ſupra §. accuſatur, tit. 2.

P, l. 7. ff. de accuſat.

§. Quibus ſolemnitatibus, hodie non vtimur; quia nemo cogitur ſe inſcribere; ideoq; minus frequentantur, & in diſſuetudinem abierunt: Q ſed non propterea fallacitèr incuſantibus nullius iuris color, veluti deriuata excuſatione proficit; R, quoniam calumniator ſecundùm qualitatem admiſſi ſceleris, Iudicis arbitrio periclitari ſolet: S, quia qui non probauerit, quod obiecit, pœnam, quam intulit ipſe patiatur. T.

Q, l. 1. §. interrogatorijs, ff. de interrog. act.

R, l. 9. C. de Calumn.

S, l. 5. C. de calum.

T, can. qui non probauerit 2. q. 3.

§. Et licet non ita ſolemnitèr inſtituatur accuſatio; nihilominus, & Iudicis nomen, delictiq; qualitas, tempuſq; ac nomen delinquentis in ea reticeri minimè debent: vt certi hominis delictum vindicari, puniriq; poſſit. V.

V, l. in cauſis, & ibi gloſ. tempus, C. de accuſ. l. licet gratis, §. poſſumus, ff. Naut. caup. ſtabul.

T I-

TITVLVS V.

De ijs, qui accuſare non poſſunt.

QVI accuſare poſſunt intelligemus ſi ſciremus, qui non poſſunt: A, Itaq; prohibentur accuſare alij propter ſexum, vt mulieres, quibus Senatus Conſulto Liboniano permiſſum non eſt legis Corneliæ Reum facere, niſi res ad eas pertineat; quamuis etiam certis ex cauſis conceſſa ſit mulieribus publica accuſatio; veluti ſi mortem exequantur eorum, earumq; in quos ex lege teſtimonium publicorum iudiciorum inuitæ non dicunt. Idem & in lege Cornelia teſtamentaria, ideſt de falſis, Senatus ſanxit. B.

A, *l. qui accuſare, 8. ff. de accuſat.*

B, *l. 5. C. hoc tit. l. 1. & 2. ff. de accuſat. & inſcrip.*

§. Quocirca, ſi aditus fuit Præſes Prouinciæ; in primis examinabit an tale ſit crimen, cuius accuſationem mulier ſubire non prohibeatur. C.

C, *l. de crimine, C. de is, qui accuſ. non poſſunt.*

§. Alij propter ætatem, vt pupilli, quibus tamen ex cōſilio Tutorum patris mortem; item pupillæ aui ſui mortem exequi conceſſum eſt, lege teſtamentaria, id eſt de falſis, nam de patris teſtamēto pupillis agere permiſsū eſt. D, Immò ſancitum eſt omninò debere, & agentibus, & pulſatis in criminalibus cauſis minoribus 25. annis adeſſe tutores, vel curatores, in quibus cauſis adultos, & pupillos leges accuſari concedunt; cum cautius, & melius ſit cum ſuaſione perfectiſſima, & reſponſa facere minores, litemq; inferre, ne ex ſua imperitia: vel iuuenili calore aliquid dicant, vel taceant; quod ſi fuiſſent prolatum, vel non expreſſum prodeſſe eis poterat, & à deteriore calculo, id eſt ſententia, eos eripere. E.

D, *l. 2. §. pupillus ff. de accuſat.*

E, *l. clarum C. de authoritate præſtāda.*

§. Sanè ſi iuuenili facilitate ducti, vel etiam

F, *l.* 15. §. *lex Iulia*, *ff. de adulterijs*.

feruore ætatis accenſi, ad accuſationem proſiliunt; accuſantibus eis non facilè calumniæ pœna irrogabitur. F.

§. Alij propter Sacramentum ab accuſando repelluntur, & ſunt, qui ſtipendia merent, vt milites; ne hac occaſione à ſignis auocentur; conſobrini autem ſui necem defendere, hoc eſt accuſare permittitur. G.

G, *l. non prohibetur*, *C. hoc tit. l.* 8. *ff. eod.*

H *l. iubemus*, *C. ad l. Iul. repetun.*

I, *l.* 8. *ff. hoc tit.*

§. Alij propter Magiſtratum, poteſtatemue in qua agentes ſine fraude, H, in ius euocari non poſſunt. I.

§. Pariter ſi maritus ſit in magiſtratu, non poteſt de adulterio vxoris ſuæ præueniri à patre, quoad maritus magiſtratum gerit; patris quoque accuſatio impedienda eſt, ne præripiatur marito ius, quod cum eo æquale habet. L.

L, *l. ſi maritus* 15. *ff. de adult.*

M, *l. qui iudicio*, *ff. de accuſ. l.* 7. *ff. de pub. iud.*

§. Alij, qui iudicio pubico damnati ſunt ius accuſandi nō habēt, quia infames ſunt. M.

N, *l. qui de crimine*, *C. de accuſat.*

§. Alij, qui de crimine publico in accuſationem deducti ſunt, ab alio ſuper eodem crimine deferri non poſſunt: N, ſi tamen ex eodem facto plurima crimina naſcuntur, & de vno crimine in accuſationem quis fuerit deductus; de altero non prohibetur ab alio deferri: Iudex autem ſuper vtroque crimine audientiam commodabit, nec ei licebit ſeparatim de vno crimine ſententiam proferre, priuſquam pleniſſima examinatione ſuper altero quoque crimine fiat. O

O, *l.* 9. §. *ſuper altero*, *C. de accuſat.*

§. Ipſis verò accuſatis neganda eſt licentia criminandi in pari vel minori crimine, prius, quām ſe delicto, quo præmuntur exuerint, niſi ſuas, ſuorumq; iniurias exequantur, P, quia is, qui Reus factus eſt, purgare ſe debet nec ante poteſt accuſare, quam fuerit excuſatus. Q.

P, *l. neganda*, *C. de his, qui accuſar. non poſſunt*.

Q, *l. is, qui* 5. *ff. de pub. iud.*

§. Alii propter turpem quæſtum; veluti qui duo iudicia aduerſus duos Reos ſubſcripta ha-

habent: nummos, vel ob accuſandum, vel non accuſandum receperunt. R.

§. Alij propter conditionem ſuam, vt filij contra parentes, liberti contra patronos, ſerui contra Dominos. S.

§. Alij propter paupertatem, vt ſunt, qui minus, quàm quinquaginta aureos habent. T.

§. Socius eiuſdẽ criminis, alium ſocium accuſare non poteſt: nam ſi filium tuum liberũ genero tuo vendidiſti, qui tàm proxima neceſſitudine coniunctus, eius conditionis ignorantiam ſimulare non poteſt vtriſque ſocijs criminis accuſator deeſt. V.

R. *l. qui accuſare, ff. de accuſat.*

S, *l. qui accuſare, ff. de accuſat.*

T, *l. nonnulli ff. de accuſat.*

V, *l. ſi filium, C. de lib. cauſa, l. repetita ff. de fide inſtrum. l. 14. §. ſi libertus, ff. de bonis lib. vbi gloſ. retorſit.*

TITVLVS VI.

De ijs, qui accuſari poſſunt.

SVPRA de accuſatoribus dictum eſt, nunc de ijs, qui accuſari poſſunt dicendum eſt; omnes enim, qui dolo capaces ſunt accuſatione argui poſſunt, quocirca pupillus, qui proximus pubertati ſit, ſicut eſt capax delinquendi; vtpote furandi, & iniuriæ inferendæ, A, ita de illis accuſari; in criminibus enim ætatis ſuffragio minores non iuuantur; B, nec eis impunitas delicti propter ætatem datur; ſi modò in ea quis ſit, in quam crimen, quod intenditur cadere poteſt: C, etenim malorum mores infirmitas animi non excuſat; D, Ideò minor annis 25. in delictis non meretur in integrum reſtitutionem: vtique in atrocioribus, niſi quatenus interdũ miſeratio ætatis ad mediocrem pœnam Iudicem perduxerit; E, & præcipuè ſi adulterium commiſerit; lege Iulia tenetur; quoniam tale crimen poſt pubertatem incipit, F.

§. Serui quoque ſi poſtulabuntur, eadem ob-

A, *l. pupillum, ff. de reg. iur.*

B, *l. 1. C. ſi aduerſus delictum, & infra lib. 3. tit. 10. §. quoad perſonas.*

C, *l. impunitos, C. de pœnis.*

D, *l. 1. C. ſi aduerſus delictum.*

E, *l. auxilium 38. §. in delictis, ff. de minoribus.*

F, *l. ſi minor, ff de adulter.*

obſeruanda ſunt, quæ ſi liberi eſſent; omnibus enim legibus ſerui Rei fiunt; excepta lege Iulia de vi priuata, quia ea lege damnati, partis tertiæ bonorum publicatione puniuntur, quæ pœna in ſeruos non cadit. G.

G, l. hos accuſare §. ſi ſeruus, §. omnibus ff. de accuſat.

§. Si verò criminis accuſationem propter res à ſeruo raptas intentandam putatur, non contra Dominum; ſed contra eum, quem facinus commiſiſſe proponitur, H,

H, l. ſi criminis, C. de vi pub.

§. Hos quoque accuſari non licet, nempè legatum Imperatoris, ideſt Præſidem Prouinciæ: item Legatum Prouincialem eius dumtaxat criminis, quod antè commiſerit quàm in legationem veniret: Item Magiſtratum Populi Romani, eumue, qui Reipub. cauſa abfuerit, dum non retractandi leges cauſa abeſt. I,

I, l. Hos accuſare, ff. de accuſat.

§. Si quis verò de crimine commiſſo accuſatus latuerit, aut Prouinciam illam reliquerit, in qua deliquit legitimis edictis à Iudice vocari eum oportet, & ſi non audiat illa in eum procedere; quæ legibus ſunt definita, L, quod ſi præſens ſit, vice tamen abſentis habeatur, vt puta qui in villis, vel vrbanis caſtris militat dicendum eſt deferri hunc poſſe, neque enim laborare habet, vt ſe repræſentet. M:

L, Auth. ſi verò, C. de adulter. & l. 3. §. ſin verò C. de iis, qui accuſare non poſſunt.

M, l. ſi maritus, §. legis Iuliæ, verſ. quod ſi ff. de adult.

§: Non ideò minus crimine, ſiuè atrocium iniuriarum iudicio tenetur is, qui in iuſtam accuſationem incidit; quia dicit alium ſe huiuſmodi facti mandatorem habuiſſe, namque hoc caſu præter principalem Reum, mandator quoq; ex ſua perſona conueniri poteſt. N.

N, l. non ideò minus, C. de accuſat.

§. Et licet morte Rei crimen cum pœna ſit extinctum; ac per hoc adempta ſit neceſſitas accuſandi: O, tamen meminiſſe oportebit ſi quid contra maieſtatem Imperatoris commiſſum dicatur; etiam poſt Rei mortem id crimen inſtaurari ſolere; P, & memoriam defuncti

O, l. ſi is quem 2. verſ. cum morte, C. ſi reus, vel. accuſ.

P, l. meminiſſe 7. C. ad l. maieſtat.

functi damnari, & res eius hæredibus auferri: Q.

Q, *l. maieſtatis 6. C. eod.*

§. Si quis autem iiſdem criminibus, quibus liberatus eſt, non debeat Præſes pati eundem iterum accuſari: R, quia de his criminibus, de quibus abſolutus eſt accuſatus non poteſt accuſatio replicari. S, Nihilominus ſi accuſatoribus abſentibus, & nō per contumaciam adeſſe iudicio ceſſantibus, ex vna poſtulatione aditus Præſes Prouinciæ non cauſa cognita ſententiam dixit, qua eum, de quo querimonia delata eſt liberandum exiſtimauit; criminatione etiam nunc perſeuerante, quæ contumacia, vel caſſatione accuſatorum, non inueniente, auferri non potuit: cauſa intentati criminis apud eundem, vel ſucceſſorem eius more iudiciorum tractabitur. T.

R, *l. ſi cui §. iiſd. ff. de accuſ.*

S, *cap. de his extra eod.*

T, *l. ſi accuſatoribus, C. de accuſat.*

TITVLVS VII.

De quibus criminibus accuſatio inſtitui poſsit.

DE omnibus criminibus, ſiuè grauia, ſiuè leuia, ſiuè publica, ſiuè priuata ſint, accuſationem inſtituendam eſſe iuri conſonum eſt: nam leuia crimina audire, & diſcutere de plano Præſidem oportet: vel liberare eos, quibus obijciuntur, vel fuſtibus caſtigare, vel flagellis cæſos liberare. A.

A, *l. leuia ff. de accuſat.*

§. Et licet de omnibus illicitis accuſatio inſtitui non permittatur, cùm non omne illicitū puniatur; B, & ideò reſcriptum reperitur, eum hæredem, qui prohibet funerari ab eo, quem teſtator elegit; non rectè facere; pœnam tamen in eum ſtatutā non eſſe. C, Itemque nullam pœnam meruiſſe eos, qui corpus de-

B, *gloſ. 1. in l. pen. ult. ff. de his, qui not. infam.*

C, *l. at ſi §. ſi quis dū in fine verſ. Diuus Marcus ff. de relig.*

D, l. 3, §. *Diuus tamen ff. de ſepul. viol.*

defuncti in itinere per vicos, aut oppida tranſuexerunt; quamuis talia fieri ſine permiſſu eorum, qhibus permittẽdi ius eſt, non debeant. D.

E, *l. ſi magnum, C. de ijs, qui accuſ. non poſſunt.*

§. Et ſi quoq; magnum, & capitale crimen, ac non leue frater contra fratrem ſuum inſtituit, non ſolùm audiendus non eſt, ſed etiã exilij pœna plectendus eſt, E, ſi verò leuiorem commiſſorum facit accuſationem, non prohibetur exercere in iudicio Præſidiali, quo temerariè commiſſa, congrua vltione plectentur. F.

F, *l ſi ſororem* 18. *C. eod.*

G, *l. propter C. de ijs, qui accuſare non poſſunt.*

§. Propter autem inſidias, quas ſuæ vitæ præparatas contẽdit mater accuſationem apud Præſidem contra filium ſuum (ſi pietas, & ratio naturalis animi ſui non reuocat intentionem) conſtituere poteſt. G.

H, *l. falſum C. ſi ex falſis inſtrumentis.*

I, *l. iudicati* 4. *C. eodem.*

§. Item qui falſa teſtatione, quamuis in iudicio aduerſus aliquem vſus eſt, ſolito more argui non prohibetur; ſed cauſa iudicati in_, irritum non deuocatur; niſi probetur eum, qui iudicauerat ſecutam eius inſtrumenti fidem_, quod falſum eſſe conſtiterit aduerſus illum pronunciaſſe; H. quia iudicati executio ſuſpẽdi ſolet, ſi falſis inſtrumentis circumuentam eſſe religionem iudicantis, manifeſtis probationibus fuerit oſtenſum. I.

TITVLVS VIII.

Vt nemo inuitus accuſare cogatur.

A, *l. vnica, C. hoc tit.*

QVAMVIS inuitus accuſare nemo cogatur: A, tamen cum diffamari ſtatum ingenuorum, ſeu errore, ſeu malignitate quorumdam periniquũ ſit, præſertim cum affirmetur diù Præſidem vnum, atq; alterum interpellatum ab aliquo vocitaſſe diuerſam partem, vt contradictionem

nem faceret, ſi defenſionibus ſuis confideret. Vnde conſtet meritò Rectorem prouinciæ cõmotum allegationibus ſuis ſententiam dediſſe, ne de cætero inquietudinem ſuſtineret: ſi igitur adhuc diuerſa pars perſeuerat in eadem obſtinatione, aditus Præſes Prouinciæ ab iniuria temperari præcipiet. B.

§. Pariter hæredes, quos necem teſtatoris inultam omiſiſſe conſtiterit, fructus integros cogantur reddere, neque enim bonæ fidei poſſeſſores ante controuerſiam illatam videntur fuiſſe, qui debitum officium pietatis omiſerunt. C.

§. Quod non eſt ſic in tutore, qui pupilli inſtituerant accuſationem; defuncto enim pupillo, cuius cauſa accuſare cœperat; non eſt cogendus accuſationem implere. D.

§. Item nec hæredes accuſatorum cogi debent exequi crimina; E, quoniam ſi accuſator deceſſerit, aliaue cauſa eum impedierit, quominùs accuſare poſſit, & ſi quid ſimile eſt, nomen rei aboletur poſtulante Reo. F.

§. Sed qui monetarios adulterinam monetam, clandeſtinis ſceleribus exercentes, in publicum detulerint ſi ſerui ſunt, Ciuitate Romana donantur, & eorum Domini pretium à Fiſco percipiunt, G, alijs verò accuſatoribus eorum immunitas permittitur. H.

B. *l. diffamari, C. de ingen. & manum.*

C, *l. 1. C. de ijs, quibus, vt indignis.*

D, *l. Diuus Adrianus ff. ad Turpill.*

E, *l. Diui fratres, ff. de accuſ.*

F, *l. libellorum, §. ſi accuſator, ff. de accuſat. & inſcrip.*

G, *l. 2. C quibus ex cauſis ſerui pro præm. lib. capiunt.*

H, *l. 1. verſ. accuſatorib. C. de falſa moneta.*

TITVLVS IX.

Vbi de crimine agi oporteat.

CRIMINIS ratio poſtulat, quod forum ſortiatur, vbi plecti debeat; nam ſeruos ibi puniendos, vbi deliquiſſe arguãtur, Dominũq; eorũ ſi velit eos defendere, non poſſe reuocare in Prouinciam ſuam; ſed ibi

A, l. ſi cui §. idem ff. de accuſ. l ſerui, ff. de noxalibus act.

B, l. 1. C. hoc tit.

C, l. in criminali C. de iuriſd. omniũ Iudicum, & ſupra in §. locus tit. 2.

D, l. iuris ordinem C. eod.

E, l. 1. & 2. ff. de quibus rebus ad eũdem Iudicem eatur.

F, l. nulli C. de iudicijs.

G, l. 1. ff. de quibus rebus ad eund. Iudicem eatur.

H, d. l. nulli, C. de iudic.

I, l. 1. C. vbi ſenat. vel clariſſ.

L, l. quoties C. eod. verſ. crimen publicum.

ibi oportet defendere, vbi deliquerunt, A, quia quæſtiones eorum criminum, quæ legibus, aut extra ordinem coercentur, vbi commiſſa, vel inchoata ſunt, vel vbi reperiuntur, qui Rei eſſe perhibentur criminis, perfici debent. B.

§. In criminali etiam negotio Rei forum accuſator ſequitur, vt dictum eſt; C, nam vbi domicilium Reus habet, vel tempore delicti habuit; licet hoc poſtea tranſtulerit, ibi tantum eum conueniri oportet. D.

§. Sed ſi inter plures furti, aut falſi, aut homicidij, vel alterius criminis, iudicio agatur, eumdem Iudicem ſumendum; E, nec vlli prorſus audientia præbeatur, qui cauſæ continentiam diuidere audeat: F, præterea quo facilius coire criminum ſocij poſſint, in eundẽ locum omnium præſentia fieri debet: G, vt id, quod in vno, eodemq; iudicio terminari poteſt, apud diuerſos Iudices, nõ ventiletur. H.

§. Quicumque non illuſtri, ſed clariſſima dignitate tantùm præditus ſit, ſi virginem rapuerit, vel fines aliquos inuaſerit, vel in aliqua culpa, ſeu crimine fuerit deprehenſus, intra Prouinciam, in qua facinus perpetrauit publicis legibus ſubiugetur, nec fori præſcriptione vtatur: omnem enim honorem reatus excludit. I.

§. Illuſtres verò, quibus crimen publicum, priuatumue (cui tamen non per Procuratorẽ reſpondere liceat) ingeratur; nullius alterius Iudicis, niſi Principis pietatis huiuſmodi eſſe cognitionem, vel ſacri tantummodò cognitoris, cui ſerenitas eiuſdem Principis, huiuſmodi negotij audientiam vice ſua ſacris apicibus mittendis mandauerit. L.

§. Verum cùm aliquid Colonus, aut ſeruus rei priuatæ Principis, contra diſciplinam publicam aſſeratur perpetrare; ad iudicium Re-

ſtoris Prouinciȩ venire cogendus eſt;ſic videlicet, vt præſente Rationali, vel Procuratore domus Principis inter eum, & accuſatorem, cauſa tractetur, & ſi facinus fuerit approbatum iuris ſeueritas exaratur. M.

M, *l. cum aliquid, C. vbi cauſa fiſcales.*

§. Si verò cõtra pupillos, vel viduas, vel diuturno morbo fatigatos, & debiles, impetratum fuerit lenitatis Principis iudicium: memorati pupilli, & viduæ, & cæteri à nullo Iudicum comitatus eiuſdem Principis cõpellantur copiam ſui facere; quinimò intra Prouinciam, in qua litigator, & teſtes, & inſtrumenta ſunt, experiantur iurgandi fortunam, atque omnis cautela ſeruetur, ne terminos Prouinciarum ſuarum cogantur excedere.

§. Quod ſi pupilli, vel viduæ; alijque fortunæ iniuria miſerabiles iudicium Principis orauerint; præſertim cùm alicuius potentiam perhorreſcant, cogantur eorum aduerſarij examini eiuſdem Principis copiam facere: N, quia proprium Principum officium eſt, facere iudicium, & iuſtitiam, & liberare de manu calumniatorum, vi oppreſſos, & pupillo, viduæq; qui facilius opprimuntur à potentibus, præbere auxilium. O.

N, *l. vnica, C. quando Imperator inter pupillos, vel viduas, vel miſerabiles perſonas cognoſcat, & ne exhibeantur.*

O, *cap. Regum 23. q. 5. cap. licet 87. diſtinct.*

TITVLVS X.

Vt intra certum tempus criminalis quæſtio terminetur.

INSTANTIA criminalis iudicij, ſuo circumſcribitur ſpatio; idcircò criminales cauſas omnimodò intra duos annos à conteſtatione litis connumerandos, finiri oportet: A, nec vlla alia occaſione ad ampliora produci tempora debent; quia qui delatum cri-

A, *gloſ. procedatur in extrauag. ad Reprimendum.*

crimen non peragit, numquam poſtea illud deferre permittitur; B, ſed poſt biennij exceſſum minimè vlterius, lite durante, accuſatus abſolui ab obſeruatione iudicij debet: ſcientibus Iudicibus, eorumq; officijs, quod ſi litigatoribus admonentibus, ipſi litis introductionem, vel examinationem diſtulerint, pœna vicennarũ librarum auri, feriri debeant. C.

B, *l. abolitionem, §. ceterũ, verſ. quin hoc, C. de adulter.*

C, *l. Criminales, C. hoc titulo.*

§. Verum hoc caſu, circumducto hoc biennio, videndũ an amplius Reus conueniri poſſit, an verò ſalua quidem lis ſit, verum inſtantia tantùm perierit, & magis eſt, vt inſtantia tantùm perierit: ex integro autem accuſari poſſit. D, quia cum accuſator animum accuſationis implendæ non deſeruerit; ſed alijs ex cauſis nempè iudicantis negligentia, nedum ipſe ad finem vindictæ perueniſſe dicatur; poterit, poſtpoſita formidine biennij elapſi inſtitutam accuſationem, ſecundùm leges perferens, quam ſibi probabit, debitam reportare vindictam: E, & Præſes, quaſi deſertam cauſam, circumduxerit, repetitus, notionem ſuam exhibebit. F.

D, *l. & poſt editum §. circumductio, ff. de iudic.*

E, *l. in executionibus, C. ad Turpil.*

F, *l. ſi Præſes 6. C quom. & quando.*

§. Si verò accuſator quilibet, Reum in iudicium ſubſcriptione detulerit; ſi intra ſtatutum tempus, accuſationem cœptam proſequi ſuperſederit, vel (quod eſt contumacius) adeſſe neglexerit, quarta bonorum omnium parte mulctatus, aculeos conſultiſſimæ legis incurrat, manente infamia, quam veteres iuſſerant, ſanctiones; G, quoniam à negotio deſiſtere videtur, quod calumniandi animo inſtituerat: H, & ſi perſona vilior fuerit, cui damnum famæ non ſit iniuria, pœna patiatur exilij, niſi fortè intra ſtatuti temporis metas, conſenſus partium abolitionem popoſcerit. I.

G, *l. 1. C. hoc tit.*

H, *l. deſtitiſſe, ff. de iudicijs, & vbi quis, &c.*

I, *l. nouerint, §. & ſi perſona, C. hoc tit.*

§. Iudicum autem debet eſſe diligentia; vt ſi nulla rationabilis à Reo, vel accuſatore dilatio

latio poſtuletur, vrgeant talium cauſarum notionem, non expectatis moris. L. L, *d. l. nouerint*, §. *Iudicum*, *C. hoc titulo*.

§. Sed cauſa, quæ ſperatur in conciſtorium Principis inferri abſque damno moræ maneat intacta, donec ipſe faciat introduci, & à proceribus ſecundum morem dirimi; M. maximè ſi fortè contingerit principalem maieſtatem occupatam publicis cauſis, ex mundanis prouiſionibus, non poſſe conuocare patres, quatenus cauſa agitetur, non ex hoc cauſa periclitari dicitur. N. M, *Auth. ſed & lis*, *C. de temp. & rep. appell.* N, *§. ad hæc Auth. de appell. & intra quæ tempora*, *&c.*

TITVLVS XI.

Si Reus, vel Accuſator mortuus fuerit.

QVONIAM cum mortalitate iudicium ſoluatur; A, ideò viden. quando Rei morte, vel accuſatoris obitu, crimen, vel eius accuſatio extinguetur. A, *l. 15. §. ſi propter verſ. quia morte, ff. ad Turpill.*

§. Igitur ſi is, qui homicidij, ſeu cuiuſuis criminis poſtulatus eſt, vita functus ſit; fruſtra ob pœnam deſertæ accuſationis conuenitur; cum morte eius crimen cũ pœna ſit extinctũ: B, & per hoc accuſatori adempta eſt neceſſitas accuſationis: C, etiam contra hæredem, quia pœna conſtituitur in emẽdationem hominum, quæ mortuo Reo, in quem conſtitui videtur, deſinit. D. B, *l. 6. ff. de publ. iud.* C, *l. ſi is 2. C. hoc tit.* D, *l. 20. ff. de pœnis*.

§. Et ſi quis crimine falſi poſtulabatur vita functus eſt, ac per hoc crimen in perſona eius ſit extinctum, accuſatio tamen non eſt abolita; cum tam vxorem eius, quam alium eodem crimine poſtulatos eſſe proponatur. E. E, *l. 1. C. hoc tit.*

§. Si quis verò cum capitali pœna, vel deportatione damnatus eſſet appellatione in-

terpoſita, & in ſuſpenſo conſtituta fati diem functus eſt, crimen morte finitum eſt: Idem obſeruatur, & ſi accuſator pendente appellationis tempore, vltimum diem obijſſet. F.

F, l. ſi quis, C. hoc titulo.

§. Si autem relegationis pœnam ſuſtinuit, & in parte bonorum expreſsè damnatus appellatione vſus eſt, etiam poſt mortem eius, nihilominus appellationis ratio examinabitur; cum deſideretur vtrum valeat, necne particularis publicatio: G, nam multum intereſt vtrum capitalis pœna irrogata, bona Reo quoq; tacitè adimat, veluti ſi fuerit deportatus; H, quo caſu morte eius, extincto crimine, nulla quæſtio ſupereſſe poteſt, an verò non ex tacita damnatione capitis, ſed ſpeciali, & expreſſa ſententia; tunc etenim ſubducto Reo ſola capitis cauſa perimitur, bonorum remanente quæſtione. I.

G, l. ſi quis, §. ſi autem, C. hoc tit.

H, l. deportatorum, C. de pœnis.

I, l. 3. C. ſi pendente appell. mors interuenerit, l. 1. ff. eod.

§. Sed ex iudiciorum publicorum admiſſis nō alias trāſeunt aduerſus hæredes pœnæ bonorum ademptionis, quam ſi lis conteſtata; L, & condemnatio fuerit ſecuta: excepto repetundarum, & maieſtatis iudicio, quæ etiam mortuis Reis, quibus cum nihil actum eſt adhuc exerceri placuit, vt bona eorum Fiſco vendicentur: adeout ex quo quis aliquid ex his cauſis crimen contraxit: nihil ex bonis ſuis alienare, aut mutare eum poſſe; ex cæteris verò delictis pœna incipere ab hærede ita demum poteſt, ſi viuo Reo accuſatio mota eſt, licet non fuerit condemnatio ſecuta. M.

L, vt infra lib. 4. tit. 16. §. nihilominus.

M, l. 20. ff. de accuſat.

§. Contra Hæreticos, & præcipuè Manichæos, vel Donatiſtas, in mortem quoque inquiſitio extenditur; nam ſi in criminibus maieſtatis licet memoriam accuſare defuncti, nō immeritò etiā hi debent ſubire tale iudiciū. N.

N, l. Manichæos C. de hæreſi, §. præterea verſ. in mortem.

§. Idem de Apoſtatis, qui ex Chriſtianis

Iu-

Iudæi effecti ſunt, eorum ſacrilegum nomen ſingulorum vox, continua accuſatione incenſer, & nullis finita temporibus huiuſcemodi criminis arceatur indago: In tantum autem contra talia ſacrilegia perpetuetur actio; vt vniuerſis ab inteſtato venientibus, etiam poſt mortem peccantis, abſolutam vocem inſimulationis congruæ non oporteat negari. O.

O, *l.* 4. §. *quibus verſ. in tantum, C. de Apoſtat.*

TITVLVS XII.

Quando ciuilis actio, accuſationi præiudicet.

ALIQVANDO actio ciuilis cum publico iudicio concurrere ſolet; A, ideò aliquid de ordine iudiciorum, & eorum præiudicijs dicendum eſt. Ordo enim iudicij eſt diſpoſitio quædam, qua totius cauſæ diſceptatio, vel eius pars alteri parti, ſine vitio præpoſterationis præponitur, aut inter diuerſas actiones, quarum vna ab altera pendet, aut poſt vnam, niſi cumuletur, altera intentatur.

A, §. *in ſumma Inſtit. de iniurijs.*

§. Nam ſi ciuili quæſtioni principalitèr motæ, quæſtio incidat criminis; veluti ſi teſtamentum ex quo petitur hæreditas falſum eſſe dicatur; vel è contrario crimini prius inſtituto, ciuilis cauſa adiungatur, veluti ſi plagij crimine accuſatus contendam eum, quem abduxi eſſe ſeruum meum poteſt Iudex, qui vtramque iudicandi poteſtatem habet, vtrãq; quæſtionem ex eadem cauſa ortam, inſimul dirimere. B.

B, *l. Plagij C. ad l. fab. de plag. l.* 1. *C. de off. Rectorum Prou. l. ſi lis, C. de falſis, l.* 3. *C. de ordine iudic.*

§. Sed prius illa actio experiri debet, quæ in ordine cognoſcendi diſponit ad alterius deciſionem: nam ſi de ſtatu, & crimine occurre-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ret diſceptatio; nimirùm libertatis, & adulterij, prius de ſtatu agendum eſt; quoniam neceſſe eſt antè ſcire vtrum in liberum, & ingenuum, aut in ſeruum cõſtitui poteſt iudiciũ, C, quia alitèr liberi, alitèr ſerui pœnis afficiuntur. D.

C, *l. 3. C. de ordine cognitionum.*

D, *l. 1. C. de ord. Iudic.*

§. Quocirca ſciendum eſt, quod ſi actio ciuilis pari auctoritate reſpiciat ad vnum, & eumdem finem, ad quem accuſatio tendit, vna tollit alteram; veluti ſi is, cui rem commodauero, eam ſurripuerit, tenebitur quidẽ, & commodati actione, & conditione furtiua; ſed altera actio, alterã perimit, aut ipſo iure, aut per exceptionem. E.

E, *l. 33. §. ſi is qui ff. de actio. & oblig.*

§. Qui autem ſeruum alienum iniurioſè verberat, ex vno facto incidit, & in Aquiliã, & in actionem iniuriarum; & ideò poſſunt vtræq; competere; ſed quidam aiunt altera electa, alteram conſumi. Alij per legẽ Aquiliam actionem iniuriarum conſumi; quoniam deſijt bonum, & æquum eſſe iniuriarum condemnari eum, qui æſtimationem præſtitit: ſed ſi antè iniuriarum actum eſſet, teneri eum ex lege Aquilia; ſed & ſententia per Prætorem inhibenda eſt; niſi in id, quod amplius ex lege Aquilia competit agatur. Rationabilius itaque eſt, eam admitti ſententiam, vt liceat ei, quam voluerit actionem prius exercere, quod autem amplius in altera eſt, etiam hoc conſequi. F.

F, *l. qui ſeruum, ff. de act. & oblig.*

§. Paritèr, qui furem deducit ad Præfectum Vigilum, vel ad Præſidem exiſtimandus eſt, elegiſſe viam, qua rem perſequeretur; & ſi negotium ibi terminatum eſt, & damnato fure, recepta eſt pecunia ſublata, in ſimplum videtur furti quæſtio ſublata: maximè ſi non ſolùm rem furtiuam fur reſtituere iuſſus fuerit; ſed amplius aliquid in eã.

Iu-

Iudex cōſtituerit:ſed & ſi nihil amplius,quam furtiuā rē reſtituere iuſſus fuerit, nec amplius aliquid in eum Iudex cōſtituerit eo ipſo ,quod in periculum maioris pœnę deductus eſt,intelligendū eſt,quæſtionem furti ſublatam eſſe. G. *G, l.interdum 58. §. qui furem ff. de furtis.*

§. Verum ſi finis iudicij fuerit maioris authoritatis ; veluti ſi homo dicatur iniuria occiſus , non debet permittere Prætor priuato iudicio , legis Corneliæ præiudicium fieri. H. *H, l.Prætor §.ſi dicatur,ff. de iniurijs.*

§. Cum morandæ ſolutionis gratia à debitore falſi crimine obijcitur , nihilominus ſalua executione criminis , ad ſolutionem compelli poteſt : I, datur enim licentia litigantibus , ſi apud Iudicem proferatur ſcriptura , de qua oritur aliqua diſputatio profitendi vtrum de falſo criminalitèr ſtatuat , qui dubitet de inſtrumenti fide experiri ciuilitèr: quod ſi expetens vindictam falſi crimen intenderit,tunc quæſtione ciuili per ſententiam terminata , criminis fiat indago . L. *I, l. ſatis apertè , C. de falſis. L, l. Damus 23. C. de falſis.*

§. Qui verò per vim de poſſeſſione deiectus eſt : ſi de ea recuperanda interdicto vndè vi fuerit vſus , non prohibetur etiam lege Iulia de vi puplica , etiam priuata inſtituere accuſationem : M, ſed prius de poſſeſſione pronunciare , & ita crimen violentiæ excutere Præſes Prouinciæ debet ; N, quia in actione ciuili ſola vtilitas priuata ſpectatur : in accuſatione verò vigor publicæ diſciplinæ conſideratur . O. *M, l. vnica §.quod illicitè , ff.de publ. N, l. prima, C. de appell.& in §.item ſi quis infra lib. 2. tit. 19. O,l.locatio,§.quod illicitè ff. de Publican.*

TITVLVS XIII.

De Abolitionibus .

ABOLITIO eſt licētia deſiſtendi ab accuſatione , ne accuſator in Turpillianum incidat : A, & triplex eſt , *A, gloſ. Abolitionē in l. 16.C de adulter.*

vnæ publica, ſeù generalis, altera priuata. tertia legitima. B.

§. Publica, ſeu generalis paritèr duplex eſt, vna à iure, altera à Principe: à iure dicitur illa, quæ ſtatis temporibus, vtpotè Paſchalibus, quoniam vbi primus dies Paſchalis extiterit, nullum tenere debet carcer incluſum, & omnium vincula diſſolui debent: C, à Principe eſt illa, quæ fit ob diem inſignem, aut ob publicam gratulationem, vel ob rem proſperam. D.

§. Abolitione verò publicè facta, triginta dies repetendi Rei dantur: & hos vtiles eſſe oportet: ex die ſcilicet, quo feriæ finitæ ſunt: atque ij dies cædunt, quibus quiſque Reum suũ repetere potuit, & hoc repetendi tempus non alitèr cedit, quàm ſi accuſator quoque potuit adire. E.

§. Quòd ſi poſt edicta propoſita intra dictum ſtatutum diem repetere ſuperſederit, perſequi crimina volens, non eſt audiendus. F.

§. Si verò prius quis detulerit, & poſt abolitionem antequam Reus repeteretur intra triginta dies, alia abolitio ſuperuenerit, non tamen ex ſuperiori, ſed ex ſecunda abolitione dies triginta computantur. G.

§. Ad falſi verò crimen, hæc publica abolitio non pertinet, H, niſi iudicium falſi criminalitèr cœptum, interueniente indulgentia Principis, ſopitum ſit. I. Indulgentia enim Principis publicæ abolitioni comparatur: idcircò ſi tu cum indulgentia illius reuerſus ſis ad lares tuos, fruſtra vereris ne ex annotatione Præſidis, quæ iam abolita eſt, calumniam patiaris. L.

§. Priuata autem abolitio eſt illa, quæ priuatim actore, ſeù accuſatore poſtulante conceditur: M, & hæc à Præſide poſtulari, ac impetrari ſolet; non de plano, ſed pro tribunali ſe-

B, *l.l. 8. 9. & 10. ff. ad Turpil.*

C, *l. 3. C. de Epiſcopali Aud.*

D, *dd. ll. 8. 9. & 10. ff. ad Turp.*

E, *l. 10. §. abolitione, ff. ad Turpil.*

F, *l. 1. C. de generali abolit.*

G, *l. 15. §. quamquam ff. ad Turpil.*

H, *l. Lucius Titius in fine, ff. eodem.*

I, *l. quod ſi 9. C. de falſis.*

L, *l. 10. C. de ſententia paſſis.*

M, *l. aut priuatim ff. ad Turpil.*

ſedente, nec Præſes hanc cognitionem alteri demandare poteſt. N.

§. Et ſi quis plura crimina alteri intulerit, ſingulorum abolitionem debet petere: alioquin Turpiliani pœna, nempè quinque librarum auri, quæ in deſiſtente ſtatuta eſt, patietur. O.

§. Legitima verò abolitio eſt illa, quæ, vel per obitum: veluti ſi accuſator deceſſerit, aliaue cauſa eum impedierit, quo minùs accuſare poſſit, vel ſi quid ſimile nomen Rei poſtulante ipſo Reo euenerit, aboletur: idque lege Iulia de vi cautum eſt, ita vt liceat alij ex integro Reum intra triginta dies vtiles repetere, P, vel per diſſimulationem: nam iniuriarum actio ex bono, & æquo eſt, & diſſimulatione abolitur: ſi quis enim iniuriam dereliquerit, hoc eſt ſtatim paſſus, ad animum ſuum non reuocauerit, poſtea ex pœnitentia iniuriam remiſſam non poterit recolere: Q, vel per lapſum temporis, ſcilicet quando præſcriptione aliqua delictum perpetuò abſumitur. R.

§. Abolitio denique præſentibus partibus cauſa cognita, non à Principe, ſed à competenti Iudice poſtulari debet: id eſt ſi per errorem, ſeù temeritatem, ſeù calorem ad accuſationem proſilierint; hoc enim accuſator explanans abolitioni locus faciet: S, ſin autē per deceptionem, vel pecunijs à Reo corruptus ad poſtulandum abolitionem venit, redemptæ miſerationis vox maximè admittatur, ſed aduerſus nocentem rerum inquiſitione facta, pœna competens ingeratur. T.

§. Hi autem, qui ſuam, ſuorumque iniuriam defendunt, & qui cognatos ſuos in accuſationem deducunt omnimodò abolitionem petere non prohibentur. V.

§. Quod non ita in illis criminibus: veluti in

N, *l.* 1. §. *abolitio ff. eodem*.

O, *d. l.* 1. §. *ſi plura ff. ad Turpil. l.* 3. *ff. de præuaricat.*

P, *l.* 3. §. *ſi accuſator ff. de accuſat.*

Q, *l.* 11. §. *iniuriarum, ff. de iniurijs*, §. *hæc actio, inſtit. eod.*

R, *l. ſed ſi* §. *ſi ante, ff. de iniurijs.*

S, *l.* 2. *C. de abolit.*

T, *d. l.* 2. §. *ſin autem*.

V, *d. l.* 2. §. *hi autem*.

Digitized by Google

in violata maieſtate, aut patria oppugnata, vel prodita, aut peculatus admiſſo, aut Sacramentis deſertis, omniaq; quæ iure veteri continetur, in quibus Iudex non minus accuſatorem ad docenda, quæ detulit, quàm Reum ad purganda, quæ negat debet vrgere. X.

X, *l. fin. §. ſin autem teſtibus, C. hoc tit.*

TITVLVS XIV.

De Præſcriptionibus.

PRAESCRIPTIO de genere abolitionis eſt, vt dictum eſt, & eſt accuſationis exercendæ, ſeù poſſibilis exerceri excluſio: diuturnum enim ſilētium præſcriptione roboratum accuſatore, ſeu Fiſco delictum perſequentibus, inefficacem conſtituit actionem. A.

A, *l. 1. C. ſi aduerſus Creditorem.*

§. Quæ quidem Præſcriptio non minus publica, quam priuata delicta compræhendit, & in temporis differentia perficitur: quandoque enim anno, vt iniuria; veluti ſi quis in rixam inconſulto calore prolapſus homicidij conuicium obiecit, & eo die. annus exceſſit, cum iniuriarum actio annuo tempore præſcripta ſit, ob iniuriæ admiſſum conueniri non poteſt. B.

B, *l. ſi non conuicij, C. de iniur.*

§. Quandoque biennio, vt in dolo non ex eo die, quo ſe quiſqne admiſſum dolum didiciſſe commemorauerit, neque intra anni vtilis tempus: ſed potius ex eo die, quo aſſeritur commiſſus dolus intra continuum biennium de dolo actionem moueri, ſiuè abſuerit, ſiuè præſtò ſit is, qui dolum ſe paſſum eſſe conquæritur: omnes igitur ſciant, neque incipiendæ poſt biennium, neque antè completum biennium cœptæ, poſt biennium verò finiendæ doli actionis eſſe conceſſam licentiam. C.

C, *l. optimum, C. de dolo malo.*

Quan-

§. Quandoque quinquennio, vt in delictis carnis: nam adulterij Reû intra quinque annos continuos à die criminis commiſſi: D defuncta quoque muliere poſtulari poſſe certum eſt. E.

D, *l. mariti*, 29. §. *quinquennium*, *ff. de adulterijs*.
E, *l. miles* §. *adulterij*, *ff. eod.*

§. Hoc quoq; quinquennio obſeruari legiſlator voluit; ſi Reo, vel Reæ ſtuprum, vel lenocinium obijciatur: idemq; dicendum, ſi aliud crimen ſit, quod ex lege Iulia deſcendat, vt ſunt, qui domum ſuam ſtupri cauſa præbuerint, & alij ſimiles. F.

F, *d. l. mariti*, §. *hoc quinquennium*, *ff. de adulterijs*.

§. Crimen verò inceſti iunctum adulterio, quinque annorum præſcriptione non excluditur. G.

G, *l. vim paſſam*, §. *præſcriptione ff. eodem*.

§. Quandoque vicennio, vt in crimine falſi, cuius querela temporalibus præſcriptionibus non excluditur, niſi viginti annorum exceptione, ſicut & cætera quoque ferè crimina: H, nã in omnibus Fiſci quæſtionibus, exceptis cauſis, in quibus minora tempora ſeruari ſpecialitèr conſtitutum eſt, viginti annorum præſcriptione cuſtoditur. I.

H, *l. querela*, *C. de falſis*.
I, *l.* 13. *ff. de diu. & temp.*

§. Quandoque nullo temporis ſpatio veluti in parricidio: eorum enim, qui parricidij pœna teneri poſſunt ſemper accuſatio permittitur: L, Item accuſatio ſuppoſiti partus nulla temporis præſcriptione depellitur, nec intereſt deceſſerit, necne ea, quæ partum ſubdidiſſe contenditur. M.

L, *l. eorum* 10. *ff. de parricid.*
M, *l. qui falſam*, §. *accuſatio*, *ff. de falſis*.

§. Item in Apoſtatis, quorum ſacrilegum nomen, ſingulorum vox continua accuſatione incenſet, & ideò nulla finita temporibus huiuſcemodi, indago arcetur. N.

N, *l.* 4. *C. de Apoſtatis*.

§. Verùm ſi diutino tempore aliquis in reatu fuerit, aliquatenus pœna eius ſubleuanda eſt: non enim eodem modo puniendos eos eſſe, qui longo tempore in reatu agunt, quo eos, qui in recenti ſententiam excipiunt. O.

O, *l. ſi diutino*, *ff. de pœnis*.

§. Si verò quis tabulas teſtamenti, quas ſecutus Præſes ſententiam dixit, falſas dixerit, notionem præbebit ſuam, non obſtante præſcriptione rei iudicatæ, quia nondum de falſo quæſitum eſt. P.

P, *l. 1. C. ſi ex falſis inſtrumentis, vel teſtamen. iudic. ſit.*

TITVLVS XV.

De Præuaricatione, & Colluſione.

MODO de vitijs accuſationis dicendum eſt, quorum vnum eſt crimen præuaricationis, cui proprius accedat colluſio, vtraq; accuſatori imputatur, illa per patentem deflexionẽ ab accuſatione, vera crimina abſcondendo: A, iſta per latentem, & fraudulentem conuentionem, per quam alter in iudicio ſuperari ſe permittit, qua interueniente delicta remanent impunita. B.

A, *gloſ. præuaricari in l. 1. ff. ad Turpil. can. ſi quem 2. q. 3.*

B, *l. 1. & 2. & tot. tit. ff. de colluſione deteg.*

§. Idcircò Præuaricator eſt ille, qui quaſi varicator aduerſam partem adiuuat, prodita cauſa: quod nomen à varia certatione tractum eſt, nam qui præuaricatur ex vtraque parte conſiſtit: quinimò ex altera: is autem prẹuaricator propriè dicitur, qui publico iudicio accuſauerit, & cauſam poſtea prodiderit, hic extra ordinem ſolet puniri. C.

C, *l. 1. ff. de præuar. l. Athletas, §. item præuaricator, ff. de ijs, qui notan. infam.*

§. Et in omnibus cauſis præterquam in ſanguine, qui delatorem corruperit, ex ſenatus conſulto, pro victo habetur. D.

D, *l. in omnibus, ff. de præuar.*

§. Præuaricationis iudicium aliud publicum, aliud moribus introductum; nam ſi Reus accuſatori publico iudicio, ideò præſcribat, quod dicat ſe eodem crimine ab alio accuſatum, & abſolutum: cauetur lege Iulia publicorum iudiciorum, vt non prius accuſetur, quàm de prio-

prioris accuſatoris præuaricatione, hoc eſt frau- de conſtiterit, & pronunciatum fuerit. E.

§. Huius ergò præuaricationis, ſeù fraudis pronunciatio publici iudicij eſt: ſed ſi moribus, nempe ſi aduocato præuaricationis crimen intendatur, publicum iudicium non eſt, nec intereſt publico, an priuato iudicio præuaricatus dicatur: F, hinc habetur quod præuaricatio dicitur in aduocato; fraus in Iudice, vel aduerſario. G.

§. Quamuis præuaricatoribus pœna extraordinaria iniungatur; H. tamen ſi is de cuius calumnia agi prohibetur, præuaricator in cauſa iudicij publici pronunciatus ſit, infamis erit, I, in criminibus, quæ extra ordinem obijciuntur: præuaricatores eadem pœna afficiuntur, qua tenerentur ſi ipſi in legem commiſiſſent, qua Reus propter præuaricationem abſolutus eſt. L.

§. Colluſio enim vbiq; prohibita eſt: M, & eſt inter actorem, & Reum latens, ac fraudulenta conuentio, per quam alter in iudicio ſuperari ſe ſinit, idcircò cum non iuſto contradictore, quis ingenuus pronunciatus eſt: proindè inefficax eſt decretum, atque ſi nulla res iudicata interueniſſet; N, & ſtellionatus pœna plectitur. O.

E, *l. 3. ff. de publ. iud.*

F, *l. 3. ff. hoc tit.*

G, *l. 1. C. de ſententijs aduerſus Fiſc. lib. 10.*

H, *l. 2. ff. de præuar.*

I, *l. ſi is, ff. eod.*

L, *l. 6. ff. de præuaric.*

M, *gloſ. fin. & ibi add. in l. qui autem §. ſi patronus, ff. ſi quis omiſſa cauſa.*

N, *l. 3. ff. de colluſ. detegenda.*

O. *l. 3. §. pen. ff. de crim. ſtell.*

TITVLVS XVI.

De Calumnia.

ALTERVM vitium accuſationis eſt calumnia, nam accuſatorum temeritas, ſicut præuaricatione, vel colluſione detegitur, ſic calumnia nõ celatur: calumniari enim eſt falſa crimina intendere: A, & calumniatores appellati ſunt illi, qui per fraudem,

A, *l. 1. ff. ad Turpill.*

dem, & fruſtrationem alios litibus vexant. B.

B, *l. 233. ff. de verbor. ſignif.*

§. Accuſator verò, qui non probat, quod intendit non vtique protinus calumniari videtur; nam eius rei inquiſitio, arbitrio cognoſcentis committitur, qui Reo abſoluto de accuſatoris incipit conſilio quærere, qua mente ductus ad accuſandum proceſſit, & ſiquidem eius iuſtum errorem repererit, abſoluit eum; ſi verò in euidenti calumnia eum deprehenderit, legitimam pœnam ei irrogat. C.

C, *l. 1. §. calumniatoribus, & §. ſed non, ff. ad Turpil.*

§. Incidit etiam in crimen calumniæ, aut qui accuſatorem ſummittit, aut qui inſtigat, aut qui mandat alicui, & inſtruit eum ad accuſationem capitalem, dando probationes, allegando accuſationes, & meritò; nam diffidendo crimini, quod mouet, & eximendo ſe periculo calumniæ, meritò calumniantis pœnæ ſubijci debuit; niſi ſubornatus accuſator probauerit crimen, quod intendere ſuſcepit.

§. Calumnia autem eo tempore coerceri ſolet, quo de cauſa, præſente accuſatore iudicatur: ideòque poſteaquam de cauſa iudicatum eſt, contra conſuetudinem, calumniam accuſatoris puniri deſideratur. D.

D, *l. 1. C. de calum.*

E, *l. mater, C. de calum. l. vlt. ff. de pub. iud. §. ſi verò inſtit. de pub. iud.*

§. Mater, & Pater inter perſonas eas ſunt, quæ ſine calumniæ timore, necem filij ſui vindicari poſſunt. E.

§. Extraneus verò hæres, qui ſuſpicionem, quam de morte ſua habuiſſe defunctus cauit, exequitur, hoc nomine à calumnia excuſatus eſt; cum inter voluntariam accuſationem, & officij neceſſitatem hæredis multùm interſit. F.

F, *d. l. mater, §. ſed extraneus, C. de calumn.*

§. Nec etiam facilè Tutores, vel Curatores, qui ex officio, & periculo ſuo res pupillorum, vel adoleſcentium adminiſtrant ſententia notantur, niſi euidens eorum calumnia iudicanti apparebit. G.

G, *l. 2. C. de his, qui accuſ. non poſſunt.*

§. Pœna verò calumniantium infamia eſt; ſed

ſed ita demum calumniator infamia notatur , H, ſi fuerit calumniæ cauſa damnatus, neq; enim ſufficit calumniatum : H. immò etiam lege Rhemia punitur. I, ex illa enim lege calumniatoribus littera fronti imprimebatur, L, ideò Papinianus de teſtibus dixit, ad officium iudicantium pertinere, eius quoque teſtimonij fidem, quod integræ frontis homo dixerit perpendere ; M, qui verò accuſationem, alienis nominibus præſumpſiſſent , ſicuti delatorum numero ſunt ducendi , ita calumnioſum caput, & perſonam iudicio irritæ delationis infamiæ ſupplicium ſequitur : N, quoniã qui crimen intendit non impunitam fore nouerit licentiam mentiendi; cum calumniantes ad vindictam poſcat ſimilitudo ſupplicij . O.

H, *l. Athletas §. calumniator ff. de ijs , qui not. infam.*
I, *l. 1. §. calumniatoribus ff. ad Turp.*
L, *Gloſ. ad marg. in l. ſi quis, ff. de teſtib.*
M, *d. l. ſi quis in fine, ff. de teſtib.*
N, *l. noſtris, verſ. quoniam, C. de calumnia.*
O, *l. quiſquis, C. eod.*

TITVLVS XVII.
De Tergiuerſatione.

VITIO quoque tergiuerſationis, ſeù deſiſtentiæ, accuſatio aliquando impetitur ; quando ſcilicet temeritate accuſatorum in vniuerſum ab accuſatione publici, non priuati delicti deſiſtitur : A, etiam deſtitiſſe is videtur, non qui diſtulit, ſed qui liti in totum renunciauit : B, Deſiſtere autem eſt à negotto in totum abſtinere, quod calumniandi animo inſtituerit. C.

§. Planè ſi quis nolens in lite improba perſeuerare, quam calumniæ cauſa, non inſtituerat, is deſtitiſſe non videtur. D.

§. Mulier, quæ falſi crimen iniuriæ propriæ poſt interpoſitam denũciationem deſiſtens omiſit, Turpilliano teneri nõ videtur: E, ſi verò ſuam, ſuorumq; iniuriam exequatur cum ipſa pacto contra vetitum deſtitiſſe profiteatur, in Turpilliani pœnã, eã incidiſſe certi iuris eſt. F.

A, *l. 1. §. calumniatori ff. ad Turpill.*
B, *l. deſtitiſſe, ff. de minor. l. 10. ff. de iudicijs.*
C, *d. l. 10. ff. de iudicijs.*
D, *l. 10. §. plane ff. de iudic.*
E, *l. mulier 4. ff. ad Turpil.*
F, *l. ſi fœmina, C. eod.*

Reus

§. Reus quoq; qui condemnatus prouocauit, & accuſator deſtitit in Turpillianum incidiſſe videtur, quia prouocationis remedio condemnationis extinguitur pronunciatum. G.

G, l. 1. §. fin. ff. ad Turpill.

§. Et qui iudicij publici quæſtionem, citra veniam abolitionis deſeruerunt, Decurionum honore decorari non poſſunt: cum ex Turpilliano notentur ignominia, H. Refert tamen inſpicere ſi conſulto, an caſu deſiſtatur. I.

H, l. 6. §. qui iudicij, ff. de Decurion.

I, l. abſentem, §. refert, ff. de pœnis.

TITVLVS XVIII.

De Popularibus Actionibus.

CVM quædam ſint delicta, quæ cuique de populo conceduntur accuſari, vt perſequantur, ideò de populari actione dicimus, quæ ſuum ius populo tuetur, A, cum non ad rem familiarem, ſed magis ad vltionem pertineat, vt actio ſepulcri violati; B, & actio de ijs, qui deiecerint, C, & de termino amoto; D, & omnes actiones in factum, quæ hodie redduntur loco interdictorum de rebus publicis: veluti ne quid in loco publico, vel itinere fiat, quod interdictum perpetuum, & populare eſt. E.

A, l. 1. ff. hoc tit.

B, l. 6. ff. de ſepul. violat.

C, l. 5. §. hac autem, ff. de ijs, qui deiecerint.

D, l. 1. ff. de termino, &c.

E, l. 2. §. hoc interdictum, ff. ne quis in loco, &c.

§. Actio autem popularis cuilibet de populo, & integræ perſonæ permittitur, hoc eſt cui per edictũ de poſtulando poſtulare licet. F.

F, l. 4. ff. de popul. act.

§. Quod ſi plures ſimul hac actione agant, Prætor eligit idoneum, maximè illum cuius intereſt. G.

G, l. 2. l. 3. ff. hoc tit.

§. Mulieri, & pupillo hæc actio non datur, niſi cum ad eos res pertineat. H.

H, l. 6. ff. hoc tit.

§. Populares, actiones, metam continent pœnam, ideò neque poſt annum, neque in hæredes dantur. I.

I, l. 8. ff. hoc tit. & l. vnica §. vltimo, ff. ſi quis ius dicenti non obtemper.

Finis Libri Primi.

IN-

INSTITVTIONVM CRIMINALIVM LIBER SECVNDVS.

TITVLVS PRIMVS.

De Delictis, & eorum Diuiſione.

SVPERIORI libro de introductione cauſæ criminalis diximus: modò de delictis,& eorũ diuiſione, veluti de materia criminali, ad Iudicis notionem ſpectante: dicendnm eſt, quæ notio duplex eſt, vna iuris,altera facti;& primò de illa, quæ iuris, & poſtea de illa,quæ facti eſt dicetur.

§. Sed antè omnia, vt iuris notio habeatur ſcire oportet, quid ſit delictum, & rectè deſcribi poteſt, eſſe actum, quo quis alteri doloſè nocet, ad differentiam quaſi delicti, quo quis non propriè ex maleficio obligatus intelligitur, quia plerumque ob alterius culpam tenetur. A.

A, §.*item is, verſ. ided Inſtit.de oblig. ex quaſi delicto.*

§. Dicitur quod delictum noceat, quod verbum, licet non pertineat ad damna, quæ in rem hominis liberi facta ſunt; ſi fortè veſtimenta eius, vel quid aliud ſciſum, corruptumue ſit; ſed ad ea, quæ in corpus eius admittitur; B, tamen generalitèr accipi debet, vt ad damna etiam, quæ in rem facta ſint, pertineat: vnde is, cuius fundo via debetur,

B, *l.*1.§. *hac autem verba, ff.de ijs, qui deiecerint, vel effud.&c.*

Digitized by Google

C, *l. is, cuius ff. de aqua pluuia arcen.*

aquæ pluuiæ arcendæ agere poteſt fundi ſui nomine; quoniam deteriore via facta, fundo nocetur. C.

§. Sed omnium delictorum, vel in cogitatione, vel in verbis, vel in factis, ſeu in geſtis, commiſſio conſideratur.

§. Et quidem ſola nuda cogitatio delictum non facit, idcircò fugitiuus eſt non is, qui ſolum fugiendi a Domino, conſilium ſuſcepit licèt id ſe facturum iactauerit; ſed qui ipſo facto fugæ initium deduxerit: atque etiam is, qui numquam alienam rem inuito Domino ſubtraxerit, numquam alienam matrem familias corruperit; ſi modo eius mentis ſit, vt occaſione data, id commiſſurus ſit, tamen oportere hæc eadem crimina, aſſumpto actu, intelligi. D.

D, *l. fugitiuus ff. de verb. ſignif.*

§. Quod quidem etiam procedit in Reo criminis maieſtatis; nam ex eo tempore, quo hanc cogitationem aliquo actu ſubijt, propter cogitationem pœna dignus eſt; eadem enim ſeueritate voluntatem ſceleris, qua effectum puniri iura volunt. E.

E, *l quiſquis 6. C ad l. Iul. maieſtat.*

§. Idem de ijs, qui de ſacroſanctis orthodoxæ fidei Eccleſijs expelli, aut trahi, vel protrahi confugas moliri, aut nuda ſaltem cogitatione, & tractatu, auſi fuerint tentare, capitali, & vltimi ſupplicij animaduerſione plectendi ſunt. F.

F, *l. præſenti C. de ijs, qui ad Eccleſiã confugiunt.*

§. Verbis autem delinquitur, veluti ſi quis aduerſus bonos mores conuicium, cui feciſſe, cuiuſue opera quis factum eſſe dicatur. G.

G, *l. item quid §. ait Prætor ff. de iniurijs.*

§. Item, qui turpibus verbis, vtitur, vel blanda oratione alterius pudicitiã attentat, H, aut ſcriptis, vt qui famoſos libellos cõſcribit. I.

H, *d. l. item apud §. turpibus ff. de iniurijs.*

§. Factis itidem delinquitur, & hoc dupliciter euenit, aut factis nudis, nempè cum quis faciat nuptias, vel ſpõſalia conſtituat cum ea,

I, *l. aut facta, ff. de pœnis.*

quam

quam vxorem ducere non poteſt, vel fas non eſt; L, aut factis, à quibus iuris effectus procedit; & hoc triplicitêr euenire poteſt, vel propoſito, vel impetu, vel caſu; propoſito delinquunt latrones, qui factionem habent: impetu autem, cum per ebrietatem ad manus, vel ad ferrum venitur: caſu verò cum in venando telum in feram miſſum, hominem interfecit: M, refert enim & in maioribus delictis conſulto aliquid admittatur, an caſu: & ſanè in omnibus criminibus diſtinctio hæc pœnam, aut iuſtam eligere debeat, aut temperamẽtum admittere. N.

L, l. quid ergo, §. cum autem ff de ijs, qui not. infam.

M, l. Reſpiciendũ §. delinquunt, ff. de pœnis.

N, l. abſentem, §. refert, ff. de pœnis.

§. Delicta omnia cũ ſint offenſiones contra ius illatæ, vel in perſonam patrantur, vt homicidium, vel in rem, vt furtum, falſum, vel in rẽ ſimul, & perſonam, vt ſerui corruptio, vel in ſeipſum inſimul cum alio, vt delicta carnis.

§. Verùm quia cum delicta ſint alterius vtilitatis, atque ſtatus, vel publici, vel priuati læſiones; O, ideò delictorum omnium, quædam ſunt publica, quædam priuata: publica ea ſunt, vel quæ legibus iudiciorum publicorum veniunt; vt Iulia maieſtatis, Iulia de adulterijs, Cornelia de ſiccarijs, & veneficijs, Pompeia de parricidis, Iulia peculatus, Cornelia de falſis, Iulia de vi priuata, Iulia ambitus, Iulia repetundarum, Iulia de Annona: P, quorum tria nempè de falſis, de parricidis, & de ſiccarijs Cornelius Silla publica conſtituit; Q, vel quod in Religionem diuinam committuntur, vt de hæreticis, & ſchiſmaticis, de apoſtatis, de iudæis, & cæliculis, & de paganis. R.

O, l. locatio §. quod illicitè ff. de publi. & vectig.

P, l. 1. ff. de pub. iud.

Q, l. 2. §. deinde ff. de origine iuris.

R, vt C. ijſdem titulis.

§. Priuata delicta ea ſunt, quæ priuatum commodum vexant, atque deturbant, & omnia ex re naſcuntur, veluti ex furto, rapina, damno, iniuria. S

S, §. primo Inſtit. de oblig. quæ ex delic. naſcun. l. ex maleficijs, ff. de act. & oblig.

§. Cuncta verò delicta, vel in committendo, vel in omittendo conſiſtunt; in committendo illa ſunt, quæ ab eodem committere, commiſſa, ſeu facta dicuntur; Delicta verò in omittendo illa ſunt, quibus prætermittitur facere id, quod faciendum eſt. Grauior ſemper reputatur culpa in committendo, quàm ſit illa in omittendo: idcircò qui furem nouit, ſiuè indicet eum, ſiuè non indicet, fur non eſt; cum multùm interſit furem quis celet, an non indicet: qui enim nouit furti non tenetur, qui celat eo ipſo tenetur. T. Secus ſi ſeruum ſtichum ſtipulatus fuero; ſiquidem eum occidat promiſſor, expeditum eſt teneri; ſin autem negligat infirmum, huius etiam culpæ nomine tenetur, ac ſi occiderit. V.

T, l. quinvas, §. qui furem, ff. de furtis.

V, l. ſi ſeruum ff. de verb. oblig.

§. Item delictorum alia abſoluta, ſiuè poſitiua, alia reſpectiua, ſiuè relatiua; Abſoluta ſunt illa, quæ per ſe ſubſiſtunt, vt homicidium, furtum; falſum; Reſpectiua illa ſunt, quæ ad alterum terminātur, vt mandatum, adulteriū.

§. Et tandem per reſpectum ad punitionem diuiduntur delicta in capitalia & non capitalia: capitalia illa ſunt, ex quibus pœna mors, aut exilium eſt; hoc eſt aquæ, & ignis interdictio. Non capitalia illa ſunt, ex quibus pecuniaria, aut in corpus aliqua coerctio pœna eſt. X.

X, l. publicorum, §. capitalia, ff. de pub. iud.

§. Hinc eſt quod olim, ſi quis actiones, quę ex maleficijs oriebantur, voluerit exequi; ſiquidem pecunialitèr agere voluerit, ad ius ordinarium, nimirùm ad Iudicem Ciuilem, remittendus erat, nec cogendus erat in crimen ſubſcribere; & idcircò in quacumq; cauſa criminis extincti is cognoſcebat, cuius de pecuniaria re erat cognitio: Y, enimuerò ſi extra ordinem eius rei pœnam exercere voluerit; tunc ſubſcribere eū in crimen oportebat. Z.

Y, l. 6. ff. de pub. iud.

Z, l. ſi quis, ff. de priuatis delictis.

Quo-

§. Quocirca meminiſſe oportet nunc furti plerumquè criminalitèr agi, & olim eum, qui agebat in crimen ſubſcribere; non quaſi publicum ſit iudicium, ſed quia viſum fuit temeritatem agentium, etiam extraordinaria animaduerſione fore coercendam. AA.

AA, *l. meminiſſe, ff. de furtis ſupra lib.* 1. *tit.* 4. §. *ſciendum quoq; in fine*.

TITVLVS II.

De Priuatis Delictis.

PRIVATA delicta, quædam ordinaria, quædam extraordinaria dicuntur; ordinaria ſunt illa, quæ certum nomen habent, & certam pœnam merentur; veluti furtum, rapina, damnum iniuria: A, extraordinaria illa ſunt, in quibus nullum certum nomen, nec vlla certa pœna præſtituta eſt, certaq; petitione non agitur; ſed pro arbitrio Iudicis; & qualitate commiſſi vindicantur. Nam ſi publicanus illicitè exegerit, cum altero tanto, hoc eſt duplum paſſis iniuriam, exoluit, per vim verò extortum cum pœna tripli reſtituitur; amplius extra ordinem per actionem vi bonorum raptorum plectitur: quoniam alterum vtilitas priuatorum, alterum vigor publicæ diſciplinæ poſtulat. B:

A, *l. ex maleficijs ff. de acti. & oblig. & ibi gloſ. maleficio*.

B, *l. locatio* §. *quod illicitè ff. de pub. & vectigal.*

§. Actionibus verò ex delictis priuatis deſcendentibus, hæredes non teneri, nec cæteros quidem ſucceſſores: idcircò nec furti conueniri poſſunt: ſed quamuis furti actione non teneantur; attamen ad exhibendum actione eos teneri oportet, ſi poſſideant, aut dolo malo fecerint; quominùs poſſideant, C, & hoc procedit poſt litis conteſtationem cum fure habitam; D, pœnalia enim iudicia ſemel accepta, in hæredes tranſmitti poſſunt. E.

C, *l.* 1. *ff. de priuatis delictis*.

D, *l. vnica C. ex delictis defunctorũ. infra lib.* 4. *tit.* 17. §. *cum certum verſ. nihilominus*.

E, *l.* 125. *ff. de regul. iur. contra infra lib.* 4. *tit.* 17. §. *cum certum*,

§. Sed hæredem furti agere poſſe eq̀uè con-

ſtat, atque etiam lege Aquilia, actionem habet; iniuriarum verò actio ei non competit. F.

F, *l. prima §. hæredem ff. de priuatis delictis.*

§. Qui autem hominem ſurripuerit, & occiderit, quia ſurripuit furti; quia occiderit Aquilia tenetur. Idem dicendum eſt ſi rapuerit, & occiderit; nam, & vi bonorum raptorum, & Aquilia tenetur: G, duo enim ſunt delicta, alitèr atque ſi quis vno impetu pluribus vulneribus aliquem occiderit, tunc enim vna erit actio de occiſo. H.

G, *l. 2. §. qui igitur ff. de priuatis delictis.*

H, *l. 32. §. ſi idem ff. ad legem aquiliam.*

TITVLVS III.

De Furtis.

MODO de ipſis priuatis delictis in ſpecie dicendum eſt: & primò de furtis, à quibus fures denominantur; fures enim vocantur illi, qui occultè, & ſine armis delinquunt. A.

A, *Auth. ſed nouo iure, C. de ſeru. fugit.*

§. Furti autem nomen exuberans eſt, & generale, quod nedum ad res inanimatas mobiles; verùm etiam ad animatas ſe mouentes reſpicit, & ideò furtum triplicitèr committitur, vel per contrectationem, vel per rapinam, vel per abductionem.

§. Furtũ per cõtrectatiõe dicitur à furuo eo, quia clam, & in obſcuro fit, & plerumq; noctis tẽpore, vel dicitur à ſermone, quo φωρας greci appellant fures, ſcil. ἀπὸ τοῦ φέρειν ideſt a ferendo, ſeu ab auferendo dixerunt. B.

B, *§. primo Inſtit. de obl. quæ ex quaſi delicto naſc. l. 1. §. 1, ff. de furtis.*

§ Furtum itaq; eſt contrectatio rei alienæ fraudulentèr lucri faciendi gratia, vel ipſius rei, vel etiam vſus eius, poſſeſſioniſuè, quod lege naturali prohibitum eſt, admittere. C.

C, *l. prima §. furtum, ff. de furtis.*

§. Ideò is, qui vtendum aliquid accipit, ſi illud alij commodauerit furti obligatur; ſatis enim

enim apparet furtum fieri : cum vſum alienæ rei in ſuum lucrum conuertit : ſpecies etiam lucri eſt ex alieno largiri,& beneficij debitorem ſibi acquirere : vndè etiã is furti tenetur, qui ideò rem amouet, vt eam alij donet. D. *D, l. 56. ff. de furtis.*

§. Contrectatio verò furti immediatam rei ablationem ſignificat : quocirca ſola cogitatio furti faciendi non facit furem : ſicut is, qui depoſitum ſuſcepit, ſi abnegat, non ſtatim furti tenetur: ſed ita ſi id intercipiendi cauſa occultauerit. E. *E, l. prima §. ſola, ff. de furtis.*

§. Idem de eo, qui furti faciendi cauſa conclaue intrauerit, nondum fur eſt : quamuis furandi cauſa intrauerit. F. *F, l. vulgaris §. qui furti ff. de furtis.*

§. Neque contrectatio ita craſsè accipienda eſt : vt ſemper rem loco moueri ſignificet, nam quandoque alitèr interpretanda venit: veluti ſi quis fraudulentèr re, quæ alias ex iuſta cauſa apud ſe exiſtit, non iure vtitur, ſed abutitur : nimirum ſi is, cui te pecuniã ad matrem tuã perferendam dediſſe proponis, parua quantitate numerata, reliquam in vſus ſuos conuertit: furtum feciſſe dicendum eſt: quamuis pecuniam loco non amouit. G. *G, l. ſi is cui C. de furtis.*

§. Verum ſi quis putauerit Domini voluntate rem attingere, non eſſe furem dicendum eſt ; veluti qui re commodata, vel apud ſe depoſita, vſus eſt, alitèr atque accepit : ſi exiſtimabat ſe non inuito Domino id facere furti non tenebitur, ſed nec depoſiti vllo modo tenebitur : commodati autem vt teneatur, in culpa exiſtimatio erit, ſcilicet quod non debuerit exiſtimare id Dominum permiſſurũ. H. *H, l. qui rem ff. de furtis.*

§. Qui verò meretricem alienam ancillam rapuerit, vel celauerit, furtum non eſſe, verum eſt; nec enim factum quæritur, ſed cauſa faciendi, cauſa autem faciendi libido fuit, non furtum. I. *I, l. 40. ff. de furtis. infra tit. 25. §. nõ tamen, verſ. quia cauſa.*

TITVLVS IV.

De diuerſis Furtorum Generibus;

A, *l. furtorũ ff. de furtis.*

FVRTORVM genera duo ſunt manifeſtum, nec manifeſtum A, fur verò manifeſtus quem Græci αὐτόφωρον appellant, hoc eſt, qui deprehenditur cũ furto, & parũ refert à quo deprehendatur vtrum ab eo, cuius res eſt, an ab alio; ſed vtrum ità demum fur ſit manifeſtus, ſi in faciendo furto deprehendatur? & magis eſt, & ſi non ibi deprehendatur, vbi furtum fecit; attamen eſſe furem manifeſtum, ſi cum re furata fuerit deprehenſus, priuſquam eo loci rem pertulerit, quo deſtinauit, eo die cum eo furto manere; ſed ſi pertulerit quo deſtinauit, tametſi deprehendatur cum re furata, non tamen eſt fur manifeſtus. B

B, *d. l. furtorum, 3. 4. ff. de furtis.*

§. Nec manifeſtum furtũ quod ſit apparet, nam quod manifeſtum non eſt, hoc ſcilicet nec manifeſtum eſt. C.

C, *l 8. ff. de furtis.*

§. Sunt etiam quædam furta, quorum qualitas ab alijs diſcernitur; nam quædam ratione domeſticitatis, vt de furtis à domeſticis factis, vel ratione contignationis, vt de tigno iniuncto, vel ratione damni illati, vt arborũ furtim cæſarum, vel ratione perſonarum furantium, veluti de vxoribus res viri amouentibus, de Nautis, cauponibus, & ſtabularijs pro rebus, ex eorum nauibus, ſeu tabernis, aut ſtabulis ablatis, & de ſeruis alteri, quàm Domino furantibus.

§. Furta ſiquidem domeſtica ſunt illa, quæ ſerui Dominis, vel liberti patronis, vel clientes, vel mercenarij ijs, apud quos degunt furri-

ripiunt, & hæc ſi viliora ſint, publicè vindicanda non ſunt, nec admittenda eſt huiuſmodi accuſatio: D, quia contra hos furti actio non naſcitur. E:

D, l. reſpiciendū, §. furta ff. de pœnis.

E, l. ſi libertus ff. de furtis.

§. Sed ſi filius famil. qui habet peculium caſtrenſe furtum patri fecerit, poteſt pater actione vtili in factum aduerſus eum agere, eo quia habet vndè ſatisfaciat; ſi verò pater res filij caſtrenſis peculij ſubtraxerit, non tantùm facit furtum filio, ſed etiam furti tenetur. F.

F, l. ſi quis §. ſed ſi filius, ff. de furtis.

§. Furta verò ratione contignationis illa ſunt, quæ lege 12. tabularum, neq; vindicare, neq; ſoluere permittuntur, eo quia ædibus vel vineis iniuncta ſunt, veluti tigna, ſeu omnis alia materia derubata, ex qua ædificium conſtat, vineæq; neceſſaria, & hoc prouidenter lex effecit, ne vel ædificia ſub hoc prætextu diruantur, vel vinearum cultura turbetur; ſed in eum, qui conuictus eſt in duplum dat actionem. G.

G, l. prima ff. de tigno iniuncto, l. gēma verſ. & actione, l. tigni, ff. ad exhiben.

§. Furtà verò damni illati ſunt illa, quæ ignorante Domino, celandiq; cauſa patrantur, veluti ſi quis furtim arbores ceciderit: H, vnde ſi quis radicitus arborem euulſerit, vel extirpauerit actione arborum cæſarum non tenetur, ſed Aquilia, quaſi ruperit; I, at ſi quis ceciderit, & lucri faciendi cauſa contrectauerit etiam furti tenebitur: L, ſi verò plures eamdem arborem furtim ceciderint, cum ſingulis in ſolidum agitur. M.

H, l. prima ff. arborum furtim cæſarum.

I, l. 7. §. ſi quis radicitus, ff arborum furtim cæſ. &c.

L, l. 8. §. furtim, ff. eod.

M, l. 6 ff. eod.

§. Furta verò ratione perſonarum illa ſunt, quibus conditio perſonarum temperamentum quodam delicto imponit: Nam ſi vxor rem mariti conſilio diuortij ſurripiat, quamuis cū ea furti agi non poſſit: tamen actio rerum amotarum non denegatur: N, quod ſi mulier poſt diuortium, res amotas contrectauerit, etiam furti tenebitur. O.

N, toto tit. ff. de actione rerum amotarum, l. 53. ff. de furtis.

O, l. 3 ff. rerum amotar.

De

§. De ſeruis autem dictum eſt, quod ſi dolo malo eius, qui liber iuſſus erit, poſt mortem Domini antè aditam hæreditatem in bonis, quæ eius fuerint, qui eum liberum eſſe iuſſiſſet furtum factum eſſe dicetur, quominùs ex his bonis ad hæredem aliquid perueniret, in eum intra vtilem annum dupli iudicium datur; P, quia natura æquum eſt, non eſſe impunitum eum, qui hac ſpe audacior factus eſt; quia neque vt ſeruus ſe coerceri poſſe intelligit, ſpe imminentis libertatis, neque vt liberum damnari; quia hæreditati furtum fecit, hoc eſt Dominæ; Dominus autem, Dominaue non poſſunt habere furti actionem cum ſeruo ſuo, quamuis poſtea ad libertatem peruenerit, vel alienatus ſit; niſi poſteaquam eam rem contrectauerit: Q, Nam æquum fuit caliditatem, & proteruiam eorum, qui hæreditates depopulantur duplicatione in factũ coerceri. R

P, *l. prima ff. ſi quis teſtam.*

Q, *l. 1. §. hæc autem ff. ſi quis teſtamen. l. prima verſ. cum tamen, C. de Noxal. act.*

R, *d. l. prima, §. hæc autem verſ. itaque.*

§. Si verò familia furtum feciſſe dicatur, hoc eſt plures ſerui furtum admiſerint, datur Domino arbitrium, vt ſi quidem velit dedere noxios, poſſit omnes dedere; enimuerò ſi maluerit æſtimationē offerre, tantum offerat, quantum ſi vnus liber furtum feciſſet, & retineat familiam ſuam. S.

S, *l. prima ff. ſi familiam ſuam.*

§. Hæc autem facultas Domino tribuitur, quoties ignorante eo furtum factum eſt: cæterum ſi ſciente eo, & non prohibente facultas ei non erit danda; nam & ſuo, & ſingulorum nomine conueniri poteſt, noxali iudicio. T.

T, *d. l. prima §. hæc autem, ff. ſi familiam. facit infra tit. 9. § ſed videndũ.*

§. De Nautis, cauponibus, & ſtabularijs cautum eſt, quod ſi quid à quoque eorum, quos, quaſq; habebunt in eorum nauibus, cauponis, ſeu ſtabulis, furtum factum ſit iudiciũ datur, ſiuè furtum ope, & conſilio exercentis factum ſit, ſiuè eorum, cuius qui in ea naui

naui.

nauigandi cauſa eſſent, & in duplum actio eſt. V.

§. Caupo autem præſtet factum eorum, qui in ea caupona eius cauponæ exercendæ cauſa ibi ſunt; viatorum autem factum non præſtat, X, quia culpa Reus eſt, quod opera malorum hominum vtatur; ideò quaſi ex maleficio teneri videtur: Z, niſi receperit rem ſaluam fore, & res immiſſæ aſſignatæ fuerint; & hoc ipſo, quod in nauim, cauponam, & ſtabulum immiſſæ ſunt, receptæ videntur, & omniũ eũ recepiſſe cuſtodiã, quæ in illis illatæ ſunt, & tunc non ſolùm factum nautarum præſtari debet; ſed etiam vectorũ, vt recepta reſtituant. AA.

§. Sunt etiam, & alia genera furum præter eos, qui occultè, & ſine armis delinquunt, BB, vt ſunt fures ſaccularij, qui veritas artes exercentes, in ſacculos partem ſubducunt, partem ſubtrahunt: Item qui directarij appellantur, hoc eſt ij, qui in aliena cœnacula ſe dirigunt furandi animo, pluſquam fures puniendi ſunt: idcircò aut ad tempus in opus dantur, aut fuſtibus caſtigantur, & dimittantur, aut ad tempus relegantur, CC.

§. Alii Dardenatij dicuntur, & ſunt illi, qui annonarias merces coemptas tãtiſper ſupprimunt donec cariùs eas vendendi occaſio ſe offerat. DD.

§. Sunt quoque alii fures, qui Balnearii appellantur, & ſunt ii, qui ex balneo quid ſurripiunt eorum, qui in balneis ſe lauant; ad inſtar furum nocturnorum, iſti extra ordinẽ audiendi ſunt; & cauſa cognita puniendi dummodo in pœna operis publici modus non egrediatur. EE.

§. De expilatoribus autem dicendum eſt, quorum genus duplex eſt, vnum hæreditatum, a-

V, l. vnica §. nauigandi. ff. furti aduerſus naut.

X, d. l. vn. §. caupo & l. ex maleficiis. §. item exercitor ff. de act. & oblig.

Z, d. §. item exercitor.

AA, l. prima §. recepit autem ff. nautæ, caup. ſtab.

BB, Auth. ſed nouo iure C. de ſeruis fugit.

CC, l. 7. ff. de extraord. delictis, l. 1. §. expilatores, verſ. ſimili modo, ff. de effractoribus.

DD, l. annonam, ff. de extraord. delictis.

EE, l. prima ff. de furibus balneariis.

Digitized by Google

alterum aliarum rerum: de expilatoribus hæreditatum ſtatutum eſt, quod licet contra eos furti agi non poſſit, FF, ſi ante aditam hæreditatem, vel poſt aditam antequam res ab hærede poſſeſſæ ſint; nihilominus vel ciuilitèr ad exhibendum agere poſſe eum, qui vendicaturus exhiberi deſiderat; vel criminalitèr extra ordinem agere permittitur: GG.

FF, *l. vltima C. de crim. expilatæ hæreditatis, l. 2. §. apparet, ff. eod.*

GG, *l. 2. §. apparet, & l. 3. ff. de crimin. expil. hæred.*

§. De expilatoribus aliarum rerum; ſciendum eſt eſſe illos, qui ædes alienas, aut villas expillant, effringunt, expugnant; HH. & hi attrociores ſunt fures, qui ſi in turba cum telis fecerint capite puniuntur, alij in opus publicũ, vel perpetuum, vel temporarium dari ſolent; honeſtiores verò ordine, ad tempus, vel patriæ fines iubere excedere, quibus nulla ſpecialis pœna impoſita eſt: idcircò cauſa cognita, liberum erit arbitrium ſtatuendi ei, qui cognoſcit. II.

HH, *l. hi qui ædes, ff. de vi pub.*

II, *l. 1. §. expilatores ff. de effractoribus.*

§. Verum ſi quis crimen expilatæ hæreditatis obiecerit, & deſtitit pœna Turpiliani non ſubibit, nec furti, nec iniuriæ; ſed officio Iudicis culpa eius coercebitur. LL.

LL, *l. 7. §. ſi ſtellionatus ff. ad Turpilianum.*

§. De pœnis autem furum ſciendum eſt, quòd qui violentèr aggrediuntur, aut cum armis, aut ſine armis in domibus, aut in itineribus, aut in mari, pœnis legalibus ſubijciuntur. MM.

MM, *Auth. ſed nouo iure §. fures autem C. de ſeruis fugit. §. ſi verò, Auth. vt nulli iudicum.*

TITVLVS V.

De Rapinis, ſeu vi bonorum raptorum.

FVRTVM per rapinam dicitur violenta, & fraudulenta rei alienæ mobilis, vel ſe mouentis inuito Domino ablatio, animo

animo lucri faciendi facta : A, ideò vi bonorum raptorum actio, quæ cum pœna ſua retrahit ablata, potius ad mobilia, & ſe mouentia, quam ad immobilia ſcilicet ad fundos per iniuriam occupatos ſpectat. B.

§. Quapropter, qui rem rapuit, & furti, nec manifeſti tenetur, in duplum, & vi bonorum raptorum in quadruplum; ſed ſi ante actum ſit vi bonorum raptorum, denegāda eſt furti actio : ſi ante furti actum eſt, non eſt illa neganda, vt tantùm id, quod amplius ea eſt conſequatur. C.

§. Idem ſi quis ex domo, in qua nemo erat, rapuerit, actione de bonis raptis in quadruplū conuenitur : D, veluti ſi cui dolo malo hominibus coactis, damni quid factū eſſe dicatur E. in eum, qui id fecerit de vi bonorum raptorū, etiamſi ſine vi dummodò dolo ſit admiſſum, & occaſione data vim commiſſurus ſit F, intra annum in quadruplum iudicium datur, poſt annum in ſimplum.

§. Homines verò coactos accipere debemus, ad hoc vt damnum detur, neque additur quales homines, qualeſcumq; ſiuè liberos, ſiuè ſeruos, ſed etſi vnus homo coactus ſit adhuc dicemus homines coactos eſſe. G.

§. Cuius autem dolo malo in turba damnū, quod factum eſſe dicetur, in eum in anno, quo primo de ea re experiundi poteſtas fuit, in duplum poſt annum in ſimplum iudicium datur; H, & dicitur turba ſi plures ſint puta decem, aut quindecim homines. I.

§. In hac actione non vtique ſpectamus rē in bonis actoris eſſe; ſed ſiuè in bonis ſit, ſiuè non ſit; tamen ex bonis ſit, locum hæc actio habebit. L.

§. Non prodeſt modo ei, qui vi rapuit ad euitandam pœnam, ſi antè iudicium reſtituat

rem,

A, *toto tit. ff. & C. de vi bonorum raptorum*.

B, *l. prima C. hoc tit*.

C, *l. 1. ff. hoc tit.*

D, *l. ſi quis, ff. de furtis*.

E, *l. Prætor ff. hoc tit.*

F, *arg. text. in l. 225. ff. de verb. ſignif.*

G, *d. l. Prætor, §. homines, §. ſi quis, ff. hoc tit.*

H, *l. 4. ff. hoc tit.*

I, *d. l. 4. §. turbā.*

L, *l. Prætor ait §. in actione ff. hoc tit.*

rem,quam rapuit, M, pœna enim non ſolum dupli, vel quadrupli erit (vt dictum eſt) ſed etiam lege Cornelia de vi publica, atq; priuata teneri poteſt. N.

M, *l.5.ff.de vi bon. rapt. l.49.ff.de furtis.*

N, *l.3.ff.de vi priuat.*

§. Huius criminis etiam Latrones, Graſſatores, Piratæ, & Prædones Rei ſunt, & de eo argui poſſunt: Latrones ſunt,qui latrociniũ committunt, quod dupliciter conſideratur vno modo prout diſtinguitur à furto veluti qui arbores, & maximè vites ceciderint; hi enim tanquam latrones puniri poſſunt. O, Altero modo prout in ſe immanem violentiam habet, cum vltra rapinam etiam homicidium intendatur committere, vt facilius rapina patretur: hi enim in iis locis, vbi graſſati ſunt furca figendos, vt ex conſpectu deterreantur alij ab iiſdem facinoribus, & ſolatio ſit cognatis, & affinibus interemptorum eodem loco pœna reddita,in quo latrones homicidia fecerunt, P, & ideò latrocinantem licitum eſt occidere, eum enim, qui inferendæ cædis voluntate præceſſerat iure cæſum videri, Q, immò in quæſtionibus latronum nullum Quadrageſimæ tẽpus, nec venerabilem Paſchæ diem Prætores exiſtiment excipiendum; ne differatur ſceleratorum proditio conſiliorum, quæ per latronum tormenta quærenda eſt: cum facillimè in hoc Summi Numinis ſperetur venia, per quod multorum ſalus, & incolumitas procuratur. R.

O, *l. ſciendum ff. arborũ furtim, &c.*

P, *l.capitalium,§. famoſos, ff. de pœn.*

Q, *l.ſicut allegas, C. de ſiccarijs facit id, quod dicitur infra tit.9. §. verum.*

R, *l.Prouinciarum C. de ferijs.*

§. Graſſatores hi ſunt, qui ex inſidiis viatores impetu gradiendi adoriuntur, atq; proximi latronibus habentur, & ſi cum ferro aggredi, & ſpoliare inſtituerunt, capite puniuntur. S.

S, *l. Capitalium, §. Graſſatores, ff de pœnis.*

§. Sunt etiam quidam huius generis fures, qui prædones, ſeù latrunculi vocantur: hi cùm hoſtes non ſint; hoſtiliter tamen graſſantur,

qui

qui nullo, & certo duce, neque eo nomine, neque numero prædíti excurſionibus, & latrociniis infeſtam Prouinciam reddunt. T.

T, l. hoſtes ff. de captiuis. &c. Cicero 2. de inuentione.

§. Prædones etiam dicuntur illi, qui rem ſibi debitam ſine voluntate Domini arripiunt; vt puta ſi ex ſtipulatione tibi ſtichum debeam, & cum tibi non tradam, tu autem nactus fueris poſſeſſionem, prædo es, æquè, ac ſi cum dedero rem tibi, nec tradidero, & ſine voluntate mea nactus ſis poſſeſſionem, non pro emptore poſſides, ſed prædo es V.

V, l. ſi ex ſtipulatione ff. de acquir. vel amitt. poſſeſſ.

§. Si quis autem rem ſuam rapuerit; vi quidem bonorum raptorum non tenebitur, ſed alitèr mulctabitur, X, poſſeſſionem enim, quam abſtulit reſtituat poſſeſſori, & dominiũ eiuſdem rei amittat. AA.

X. l. 2. §. hac actione is demum, ff. de vi bon. rapt.

AA, l. ſi quis in tantam circa finem, C. vnde vi: inſ. tit. 19. §. vim hic.

§. Piratæ verò marini prædatores ſunt, & hi in numero furum habendi ſunt, à quorum inſidiis, ſicut à latronum, hoſtiumq; incurſu veluti à caſibus, quibus reſiſti non poteſt, quicumque excuſatur. BB.

BB, l. in rebus, ff. commodati.

§. Seruus etiam non in omnibus rebus ſine pœna, Domini dicto audiẽs, hoc eſt obediens, eſſe ſolet; quare quamuis Domini iuſſu piraticam feciſſet rapinam, iudicium in eum poſt libertatem reddi oportet CC, vndè ſi id inſcio Domino commiſerit poſtremo ſupplicio deditus luere perpetrata debet. DD.

CC, l. ſeruus ff. de action. & oblig.

DD, l. ſeruos, C. de vi pub.

§. Effractores autem, qui effracto pariete pecuniam auferunt, quinquennio abſtinere à Prouincia, vndè ſunt; ſi ſunt Equites Romani; ſed in effractores, & in cæteros atrociores fures prout ſunt nocturni effractores, cauſa cognita, ſtatui oportet, prout admiſſum ſuggerit, dum ne quis, in plebeio, operis publici pœnam, vel in honeſtiore, relegationis excedat. EE.

EE, l. prima §. expilatores verſ. ſed enim, ff. de effractor. l. 3. §. effractores, ff. de officio Præf. vig.

TITVLVS VI.

De Incendio, Ruina, Naufragio, Rate, naue expugnata.

TITVLVS iſte conſequitur ad proximum, quoniam in eum, qui ex incendio, ruina, naufragio, rate, naue expugnata, quid rapuiſſe dolo malo, damniue quid in his rebus dediſſe dicetur, in quadruplum in anno, quo primum de ea re experiundi poteſtas fuit, poſt annum in ſimplum iudicium datur. A.

A, *l. prima ff. hoc tit. l. in eum, ff. de furtis.*

§. Ex incendio rapi accipitur, hoc eſt propter incendium, vel propter tumultum incendij, ſeu propter trepidationem incendij, ſicut in bello dicimus amiſſum, quod propter cauſam belli amittitur: proinde ſi ex adiacentibus prædijs, vbi incendium fiebat raptum quid ſit, dicendum de incendij actione teneri, quia verum eſt ex incendio rapi. B.

B, *l. prima,* §. *ex incendio, ff hoc tit.*

§. Idem ſi ex ruina, cuius appellatio ad id tempus, quo ruina fit refertur non tantùm ſi ex ijs, quæ ruerunt tulerit; ſed etiam ſi ex adiacentibus. C.

C, *d. l. prima,* §. *item ruinæ, ff. hoc titulo.*

§. Quid ſi ex naufragio: hic illud quæritur vtrum ſi quis eo tempore tulerit, quo naufragium fit, an verò, etſi alio tempore tulerit, hoc eſt & poſt naufragium? namq; res ex naufragio etiam eæ eſſe dicuntur, quæ in litore poſt naufragium iacent, & magis eſt, vt eo tempore, & loco, quo naufragium fit, vel factum eſt, incidiſſe in actionem vi bonorum raptorum videatur, qui autem rem in litore iacentem poſtquam naufragium factum ſit abſtulerit, in ea conditione eſt, vt magis fur ſit. D.

D, *l. prima,* §. *item, l. 2. l. 3. ff. hoc titulo.*

Dein-

§. Deindè ratem, nauem expugnare videtur, qui in ipſo quaſi prælio, & pugna aduerſus nauem, & ratem aliquid rapit, ſiuè expugnet, ſiuè prædonibus expugnantibus rapiat. E.

§. Et licet dictum ſit ſupra, quòd in eum, qui ex naufragio, vel incendio, quid cœperit, vel in his rebus damni quid dederit, intra annum vtilem ei cui res abeſt quadrupli, poſt annum in ſimplum, actio prodita eſt: F: Nihilominus plurimum intereſt aduertere, an ſi qui ex naufragio diripuerint, peritura collegerint, an quæ ſeruari poſſent flagitioſè inuaſerint, ideòq; ſi grauior præda vi appetita videbitur, liberi quidem fuſtibus cæſi in triennium relegabuntur, aut ſi ſordidiores in opus publicum eiuſdem temporis dabuntur, ſi non magnæ pecuniæ res fuerit, liberi fuſtibus, ſerui flagellis cæſi dimitti poſſunt. G.

E, *l. 3. §. deindè, ff. hoc titulo.*

F, *l. in eum §. Diuus C. de furtis.*

G, *l. Pedius, §. Diuus, ff. de incendio, &c.*

TITVLVS VII.

De Abigeis.

ABIGEATVS crimen in furtorum numero ſimilitèr deſcribi poteſt; ideò Abigeatus crimen publici iudcij nō eſt, quia furtum magis eſt: A, & numerus abactorum, aut furem, aut abigeum facit: nam oues decem, porci quinque; vel quatuor, equus vnus, vel bos, abigeatus crimen facit. B.

§. Quantitas enim diſcernit furem ab abigeo; nam qui vnum ſuem ſurripuerit, vt fur coercebitur, qui gregem vti abigeus. C.

§. Qui verò ſæpius abegerunt licet ſemper vnum, vel alterum pecus ſurripuerint, abigei tamen ſunt. D.

§. Si verò quis oues aberrãtes, vel equos in ſo-

A, *l. ſecunda ff. hoc tit.*

B, *l. oues 3. ff. hoc tit.*

C, *l. aut facta §. quantitas, ff de pœnis.*

D, *l. oues, ff. hoc tit.*

ſolitudine relictos, abduxerit; nō eſt abigeus; ſed fur potius dicendus eſt; E, quia animal errans non eſt in Domini naturali poſſeſſione; ſed ciuili. F.

E, *l. prima*, §. *abigei ver. cæterum, ff. hoc tit.*
F, *l. 3. §. nerua, ff. de acquir. poſſ.*

§. Hinc eſt, quod animaliū abductores, abigei vocãtur, & ij propriè dicũtur abigei, qui pecora ex paſcuis, vel armentis ſubtrahunt, & quodammodò deprædantur, & abigendi ſtudium quaſi artem exercent; oues de gregibus, vel boues de armentis abducentes: G. his enim cura eſt alienis inſidiari animalibus, & ea alibi transportare. H.

G, *l. 1. §. abigei, ff. hoc tit.*
H, *Auth. de Nuptijs, § ſi igitur.*

§. Horum pœna arbitraria eſt; quamuis duriſſimè puniantur, cum ad gladium quoq; damnari ſolent: puniuntur autem duriſſimè non vbique, ſed vbi frequentius eſt id genus maleficij: alioquin, & in opus nonnumquam temporarium dantur: ideò qui porcum, vel capram, vel veruícem abduxerint; non tàm grauitèr, quàm qui maiora animalia abigũt plecti debent; quamquam metalli pœna item operis, vel etiam gladij præſtituta fuerit. Attamen qui honeſtiore loco nati ſunt, non debent ad hanc pœnam pertinere, ſed aut relegandi erunt, aut ordine amouendi, I, ſanè quia plerumque abigei, & ferro vtuntur, ſi deprædantur grauitèr puniri eorum admiſſum ſolet: L, quapropter quicumq; gladio abigunt, non iniquè beſtijs obijciuntur. M,

I. *l. 1 & §. abigei, ff. hoc tit.*
L, *l. Abigeatus ff. hoc tit.*
M, *l. 1. §. abigei in fine verſ. ſanè, ff. hoc tit.*

§. Eum quoque plenius coercendum, qui à ſtabulo abegit domitum pecus, non à ſilua, vel grege. N.

N, *l. 3. verſ. eum quoque ff. hoc tit.*

§. Aduerti tamen oportet, quod qui pecora, de quorum proprietate faciebat controuerſiam, abegit, ad examinationem ciuilem remittendus eſt: ſed hoc ita demum probandum eſt, ſi non color abigeatus quæſitus eſt, ſed verè putauit ſua, iuſtis rationibus ductus. O.

O, *l. 1. §. qui pecora ff. hoc tit.*

T I-

TITVLVS VIII.

De Receptatoribus, & Suſceptoribus.

RECEPTANTVR perſonæ delinquentes, & ſuſcipiuntur res delicto affectæ; nam ij, qui res furatas in cuſtodiam recipiunt, ſuſceptores rerum dicuntur; & qui perſonas furum recipiunt, receptatores appellantur: ideò peſſimum genus eſt receptatorum, ſine quibus latere nemo furum; ſeù latronum diù poteſt; & iſti puniuntur perindè atq; latrones; A, quia non minus quàm illi delinquunt: B, idcircò eos, qui ſecum alieni criminis Reos occultando eum, eamue ſociarunt, per ipſos & Reos pœna expectet, & latrones quiſquis ſciens ſuſceperit, & eos offerre Iudicibus ſuperſederit ſupplicio corporali, aut diſpendio facultatum pro qualitate perſonæ, & Iudicis æſtimatione plectetur. C.

A, *l.* 1. *ff. de receptator.*

B, *l.* 3. §. *non autem, ff. de incendio, &c.*

C, *l.* 1. *C de ijs, qui latrones, &c.*

§. In pari quoque cauſa habendi ſunt, qui cum apprehendere latrones poſſent, pecunia accepta, vel ſurreptorum parte, dimiſerunt: D, Nihilominus receptatores abigeorum extra terram Italiam decem annis relegantur. E.

D, *l.* 1. §. *in pari, ff. hoc tit.*

E, *l.* 3. §. *receptatores ff. de Abigeis.*

§. Qui verò ſeruum, ſeruamue, alienum, alienamue corruptum, corruptamue dolo malo ſciens receperit, in eum, quanti ea res erit, in duplum iudicium datur. F.

F, *l.* 1. *ff. de ſeruo corrupto.*

§. Suſceptores verò rerum furatarum non minùs punibiles ſunt, quàm receptatores furũ; nam ij, qui à ſeruo furtim ablata ſcienter ſuſceperint, non tantùm de ſuſceptis; ſed etiam pœnali furti actione conueniri poſſunt. G.

G, *l. eos, qui* 14. *C. de furtis.*

§. Et ille ſuſcepiſſe dicitur, ſi dolo malo ſuſceperit rem furatam, vel ſeruum alienum abſcondendi cauſa; H. quia non omnis, qui re-

H, *l.* 1. §. *quod autem ff. de ſeruo corrupto.*

alterum aliarum rerum: de expilatoribus hæreditatum ſtatutum eſt, quod licet contra eos furti agi non poſſit, FF, ſi ante aditam hæreditatem, vel poſt aditam antequam res ab hærede poſſeſſæ ſint; nihilominus vel ciuilitèr ad exhibendum agere poſſe eum, qui vendicaturus exhiberi deſiderat; vel criminalitèr extra ordinem agere permittitur: GG.

FF, *l. vltima C. de crim. expilatæ hæreditatis, l. 2. §. apparet, ff. eod.*

GG, *l. 2. §. apparet, & l. 3. ff. de crimin. expil. hæred.*

§. De expilatoribus aliarum rerum; ſciendum eſt eſſe illos, qui ædes alienas, aut villas expillant, effringunt, expugnant; HH. & hi atrociores ſunt fures, qui ſi in turba cum telis fecerint capite puniuntur, alij in opus publicū, vel perpetuum, vel temporarium dari ſolent; honeſtiores verò ordine, ad tempus, vel patriæ fines iubere excedere, quibus nulla ſpecialis pœna impoſita eſt: idcircò cauſa cognita, liberum erit arbitrium ſtatuendi ei, qui cognoſcit. II.

HH, *l. hi qui ædes, ff. de vi pub.*

II, *l. 1. §. expilatores ff. de effractoribus.*

§. Verum ſi quis crimen expilatæ hæreditatis obiecerit, & deſtitit pœna Turpiliani non ſubibit, nec furti, nec iniuriæ; ſed officio Iudicis culpa eius coercebitur. LL.

LL, *l. 7. §. ſi ſtellionatus ff. ad Turpilianum.*

§. De pœnis autem furum ſciendum eſt, quòd qui violentèr aggrediuntur, aut cum armis, aut ſine armis in domibus, aut in itineribus, aut in mari, pœnis legalibus ſubijciuntur. MM.

MM, *Auth. ſed nouo iure §. fures autem C. de ſeruis fugit. §. ſi verò, Auth. vt nulli iudicum.*

TITVLVS V.

De Rapinis, ſeu vi bonorum raptorum.

FVRTVM per rapinam dicitur violenta, & fraudulenta rei alienæ mobilis, vel ſe mouentis inuito Domino ablatio, a-

nimo lucri faciendi facta : A, ideò vi bonorum raptorum actio, quæ cum pœna ſua retrahit ablata, potius ad mobilia, & ſe mouentia, quam ad immobilia ſcilicet ad fundos per iniuriam occupatos ſpectat. B.

§. Quapropter, qui rem rapuit, & furti, nec manifeſti tenetur, in duplum, & vi bonorum raptorum in quadruplum; ſed ſi ante actum ſit vi bonorum raptorum, denegāda eſt furti actio : ſi ante furti actum eſt, non eſt illa neganda, vt tantùm id, quod amplius ea eſt conſequatur. C.

§. Idem ſi quis ex domo, in qua nemo erat, rapuerit, actione de bonis raptis in quadruplū conuenitur : D, veluti ſi cui dolo malo hominibus coactis, damni quid factū eſſe dicatur E. in eum, qui id fecerit de vi bonorum raptorū, etiamſi ſine vi dummodò dolo ſit admiſſum, & occaſione data vim commiſſurus ſit F, intra annum in quadruplum iudicium datur, poſt annum in ſimplum.

§. Homines verò coactos accipere debemus, ad hoc vt damnum detur, neque additur quales homines, qualeſcumq; ſiuè liberos, ſiuè ſeruos, ſed etſi vnus homo coactus ſit adhuc dicemus homines coactos eſſe. G.

§. Cuius autem dolo malo in turba damnū, quod factum eſſe dicetur, in eum in anno, quo primo de ea re experiundi poteſtas fuit, in duplum poſt annum in ſimplum iudicium datur; H, & dicitur turba ſi plures ſint puta decem, aut quindecim homines. I.

§. In hac actione non vtique ſpectamus rē in bonis actoris eſſe; ſed ſiuè in bonis ſit, ſiuè non ſit; tamen ex bonis ſit, locum hæc actio habebit. L.

§. Non prodeſt modo ei, qui vi rapuit ad euitandam pœnam, ſi antè iudicium reſtituat

rem,

A, *toto tit. ff. & C. de vi bonorum raptorum.*

B, *l. prima C. hoc tit.*

C, *l. 1. ff. hoc tit.*

D, *l. ſi quis, ff. de furtis.*

E, *l. Prætor ff. hoc tit.*

F, *arg. text. in l. 125. ff. de verb. ſignif.*

G, *d. l. Prætor, §. homines, §. ſi quis, ff. hoc tit.*

H, *l. 4. ff. hoc tit.*

I, *d. l. 4. §. turbā.*

L, *l. Prætor ait §. in actione ff. hoc tit.*

M, l. 5. ff. de vi bon. rapt. l. 49. ff. de furtis.

N, l. 3. ff. de vi priuat.

rem, quam rapuit, M, pœna enim non ſolum dupli, vel quadrupli erit (vt dictum eſt) ſed etiam lege Cornelia de vi publica, atq; priuata teneri poteſt. N.

§. Huius criminis etiam Latrones, Graſſatores, Piratæ, & Prædones Rei ſunt, & de eo argui poſſunt: Latrones ſunt, qui latrociniũ committunt, quod dupliciter conſideratur vno modo prout diſtinguitur à furto veluti qui arbores, & maximè vites ciderint; hi enim tamquam latrones puniri poſſunt. O, Altero modo prout in ſe immanem violentiam habet, cum vltra rapinam etiam homicidium intendatur committere, vt facilius rapina patretur: hi enim in iis locis, vbi graſſati ſunt furca figendos, vt ex conſpectu deterreantur alij ab iiſdem facinoribus, & ſolatio ſit cognatis, & affinibus interemptorum eodem loco pœna reddita, in quo latrones homicidia fecerunt, P, & ideò latrocinantem licitum eſt occidere, eum enim, qui inferendæ cædis voluntate præceſſerat iure cæſum videri, Q, immò in quæſtionibus latronum nullum Quadrageſimæ tẽpus, nec venerabilem Paſchæ diem Prætores exiſtiment excipiendum; ne differatur ſceleratorum proditio conſiliorum, quæ per latronum tormenta quærenda eſt: cum facillimè in hoc Summi Numinis ſperetur venia, per quod multorum ſalus, & incolumitas procuratur. R.

O, l. ſciendum ff. arborũ furtim, &c.

P, l. capitalium, §. famoſos, ff. de pœn.

Q, l. ſicut allegas, C. de ſiccarijs facit id, quod dicitur infra tit. 9. §. verum.

R, l. Prouinciarum C. de ferijs.

§. Graſſatores hi ſunt, qui ex inſidiis viatores impetu gradiendi adoriuntur, atq; proximi latronibus habentur, & ſi cum ferro aggredi, & ſpoliare inſtituerunt, capite puniuntur. S.

S, l. Capitalium, §. Graſſatores, ff. de pœnis.

§. Sunt etiam quidam huius generis fures, qui prædones, ſeu latrunculi vocantur: hi cum hoſtes non ſint; hoſtiliter tamen graſſantur,

qui nullo, & certo duce, neque eo nomine, neque numero præditi excurſionibus, & latrociniis infeſtam Prouinciam reddunt. T.

T, *l. hoſtes ff. de captiuis. &c. Cicero 2. de inuentione.*

§. Prædones etiam dicuntur illi, qui rem ſibi debitam ſine voluntate Domini arripiunt; vt puta ſi ex ſtipulatione tibi ſtichum debeam, & cum tibi non tradam, tu autem nactus fueris poſſeſſionem, prædo es, æquè, ac ſi cum dedero rem tibi, nec tradidero, & ſine voluntate mea nactus ſis poſſeſſionem, non pro emptore poſſides, ſed prædo es V.

V, *l. ſi ex ſtipulatione ff. de acquir. vel amitt. poſſeſſ.*

§. Si quis autem rem ſuam rapuerit; vi quidem bonorum raptorum non tenebitur, ſed aliter mulctabitur, X, poſſeſſionem enim, quam abſtulit reſtituat poſſeſſori, & dominiũ eiuſdem rei amittat. AA.

X. *l. 2. §. hac actione is demum, ff. de vi bon. rapt.*

AA, *l. ſi quis in tantam circa finem, C. vnde vi: inf. tit. 19. §. vim hic.*

§. Piratæ verò marini prædatores ſunt, & hi in numero furum habendi ſunt, à quorum inſidiis, ſicut à latronum, hoſtiumq; incurſu veluti à caſibus, quibus reſiſti non poteſt, quicumque excuſatur. BB.

BB, *l. in rebus, ff. commodati.*

§. Seruus etiam non in omnibus rebus ſine pœna, Domini dicto audiẽs, hoc eſt obediens, eſſe ſolet; quare quamuis Domini iuſſu piraticam feciſſet rapinam, iudicium in eum poſt libertatem reddi oportet CC, vndè ſi id inſcio Domino commiſerit poſtremo ſupplicio deditus luere perpetrata debet. DD.

CC, *l. ſeruus ff. de action. & oblig.*

DD, *l. ſeruos, C. de vi pub.*

§. Effractores autem, qui effracto pariete pecuniam auferunt, quinquennio abſtinere à Prouincia, vndè ſunt; ſi ſunt Equites Romani; ſed in effractores, & in cæteros atrociores fures prout ſunt nocturni effractores, cauſa cognita, ſtatui oportet, prout admiſſum ſuggerit, dum ne quis, in plebeio, operis publici pœnam, vel in honeſtiore, relegationis excedat. EE.

EE, *l. prima §. expilatores verſ. ſed enim, ff. de effractor. l. 3. §. effractores, ff. de officio Præf. vig.*

TITVLVS VI.

De Incendio, Ruina, Naufragio, Rate, naue expugnata.

TItvlvs iſte conſequitur ad proximum, quoniam in eum, qui ex incendio, ruina, naufragio, rate, naue expugnata, quid rapuiſſe dolo malo, damniue quid in his rebus dediſſe dicetur, in quadruplum in anno, quo primum de ea re experiundi poteſtas fuit, poſt annum in ſimplum iudicium datur. A.

A, l. prima ff. hoc tit. l. in eum, ff. de furtis.

§. Ex incendio rapi accipitur, hoc eſt propter incendium, vel propter tumultum incendij, ſeu propter trepidationem incendij, ſicut in bello dicimus amiſſum, quod propter cauſam belli amittitur: proindè ſi ex adiacentibus prædijs, vbi incendium fiebat raptum quid ſit, dicendum de incendij actione teneri, quia verum eſt ex incendio rapi. B.

B, l. prima, §. ex incendio, ff hoc tit.

§. Idem ſi ex ruina, cuius appellatio ad id tempus, quo ruina fit refertur non tantùm ſi ex ijs, quæ ruerunt tulerit; ſed etiam ſi ex adiacentibus. C.

C, d. l. prima, §. item ruinæ, ff. hoc titulo.

§. Quid ſi ex naufragio: hic illud quæritur vtrum ſi quis eo tempore tulerit, quo naufragium fit, an verò, etſi alio tempore tulerit, hoc eſt & poſt naufragium? namq; res ex naufragio etiam eæ eſſe dicuntur, quæ in litore poſt naufragium iacent, & magis eſt, vt eo tempore, & loco, quo naufragium fit, vel factum eſt, incidiſſe in actionem vi bonorum raptorum videatur, qui autem rem in litore iacentem poſtquam naufragium factum ſit abſtulerit, in ea conditione eſt, vt magis fur ſit. D.

D, l. prima, §. item, l. 2. l. 3. ff. hoc titulo.

Dein-

§. Deindè ratem, nauem expugnare videtur, qui in ipſo quaſi prælio, & pugna aduerſus nauem, & ratem aliquid rapit, ſiuè expugnet, ſiuè prædonibus expugnantibus rapiat. E.

E, l. 3. §. deindè, ff. hoc titulo.

§. Et licet dictum ſit ſupra, quòd in eum, qui ex naufragio, vel incendio, quid cœperit, vel in his rebus damni quid dederit, intra annum vtilem ei cui res abeſt quadrupli, poſt annum in ſimplum, actio prodita eſt: F: Nihilominus plurimum intereſt aduertere, an ſi qui ex naufragio diripuerint, peritura collegerint, an quæ ſeruari poſſent flagitiosè inuaſerint, ideòq; ſi grauior præda vi apperita videbitur, liberi quidem fuſtibus cæſi in triennium relegabuntur, aut ſi ſordidiores in opus publicum eiuſdem temporis dabuntur. ſi non magnæ pecuniæ res fuerit, liberi fuſtibus, ſerui flagellis cæſi dimitti poſſunt. G.

F, l. in eum §. Diuus C. de furtis.

G, l. Pedius, §. Diuus, ff. de incendio, &c.

TITVLVS VII.

De Abigeis.

ABIGEATVS crimen in furtorum numero ſimilitèr deſcribi poteſt; ideò Abigeatus crimen publici iudcij nõ eſt, quia furtum magis eſt: A, & numerus abactorum, aut furem, aut abigeum facit: nam oues decem, porci quinque; vel quatuor, equus vnus, vel bos, abigeatus crimen facit. B.

A, l. ſecunda ff. hoc tit.

B, l. oues 3. ff. hoc tit.

§. Quantitas enim diſcernit furem ab abigeo; nam qui vnum ſuem ſurripuerit, vt fur coercebitur, qui gregem vti abigeus. C.

C, l. aut facta §. quantitas, ff. de pœnis.

§. Qui verò ſæpius abegerunt licet ſemper vnum, vel alterum pecus ſurripuerint, abigei tamen ſunt. D.

D, l. oues, ff. hoc tit.

§. Si verò quis oues aberrãtes, vel equos in

ſolitudine relictos, abduxerit; nō eſt abigeus; ſed fur potius dicendus eſt; E, quia animal errans non eſt in Domini naturali poſſeſſione; ſed ciuili. F.

E, *l. prima, §. abigei ver. cæterum. ff. hoc tit.*

F, *l. 3. §. nerua, ff. de acquir. poſſ.*

§. Hinc eſt, quod animaliũ abductores, abigei vocãtur, & ij propriè dicũtur abigei, qui pecora ex paſcuis, vel armentis ſubtrahunt, & quodammodò deprædantur, & abigendi ſtudium quaſi artem exercent; oues de gregibus, vel boues de armentis abducentes: G. his enim cura eſt alienis inſidiari animalibus, & ea alibi tranſportare. H.

G, *l. 1. §. abigei, ff. hoc tit.*

H, *Auth. de Nuptijs, § ſi igitur.*

§. Horum pœna arbitraria eſt; quamuis duriſſimè puniantur, cum ad gladium quoq; damnari ſolent: puniuntur autem duriſſimè non vbique, ſed vbi frequentius eſt id genus maleficij: alioquin, & in opus nonnunquam temporarium dantur: ideò qui porcum, vel capram, vel veruécem abduxerint; non tàm grauitèr, quàm qui maiora animalia abigũt plecti debent: quamquam metalli pœna item operis, vel etiam gladij præſtituta fuerit. Attamen qui honeſtiore loco nati ſunt, non debent ad hanc pœnam pertinere, ſed aut relegandi erunt, aut ordine amouendi, I, ſanè. quia plerumque abigei, & ferro vtuntur, ſi depredantur grauitèr puniri eorum admiſſum ſolet: L, quapropter quicumq; gladio abigunt, non iniquè beſtijs obijciuntur. M,

I. *l. 1 & §. abigei, ff. hoc tit.*

L, *l. Abigeatus ff. hoc tit.*

M, *l. 1. §. abigei in fine verſ. ſanè. ff. hoc tit.*

§. Eum quoque plenius coercendum, qui à ſtabulo abegit domitum pecus, non à ſilua, vel grege. N.

N, *l. 3. verſ. eum quoque ff. hoc tit.*

§. Aduerti tamen oportet, quod qui pecora, de quorum proprietate faciebat controuerſiam, abegit, ad examinationem ciuilem remittendus eſt: ſed hoc ita demum probandum eſt, ſi non color abigeatus quæſitus eſt, ſed verè putauit ſua, iuſtis rationibus ductus. O.

O, *l. 1. §. qui pecora ff. hoc tit.*

T I-

TITVLVS VIII.

De Receptatoribus, & Suſceptoribus.

RECEPTANTVR perſonæ delinquentes, & ſuſcipiuntur res delicto affectæ; nam ij, qui res furatas in cuſtodiam recipiunt, ſuſceptores rerum dicuntur; & qui perſonas furum recipiunt, receptatores appellantur: ideò peſſimum genus eſt receptatorum, ſine quibus latere nemo furum; ſeù latronum diù poteſt; & iſti puniuntur perindè atq; latrones; A, quia non minus quàm illi delinquunt: B, idcircò eos, qui ſecum alieni criminis Reos occultando eum, eamue ſociarunt, per ipſos & Reos pœna expectet, & latrones quiſquis ſciens ſuſceperit, & eos offerre Iudicibus ſuperſederit ſupplicio corporali, aut diſpendio facultatum pro qualitate perſonæ, & Iudicis æſtimatione plectetur. C.

A, *l.* 1. *ff. de receptator.*

B, *l.* 3. §. *non autem, ff. de incendio, &c.*

C, *l.* 1. *C de ijs, qui latrones, &c.*

§. In pari quoque cauſa habendi ſunt, qui cum apprehendere latrones poſſent, pecunia accepta, vel ſurreptorum parte, dimiſerunt: D, Nihilominus receptatores abigeorum extra terram Italiam decem annis relegantur. E.

D, *l.* 1. §. *in pari, ff. hoc tit.*

E, *l.* 3. §. *receptatores ff. de Abigeis.*

§. Qui verò ſeruum, ſeruamue, alienum, alienamue corruptum, corruptamue dolo malo ſciens receperit, in eum, quanti ea res erit, in duplum iudicium datur. F.

F, *l.* 1. *ff. de ſeruo corrupto.*

§. Suſceptores verò rerum furatarum non minùs punibiles ſunt, quàm receptatores furũ; nam ij, qui à ſeruo furtim ablata ſcientẽr ſuſceperint, non tantùm de ſuſceptis; ſed etiam pœnali furti actione conueniri poſſunt. G.

G, *l. eos, qui* 14. *C. de furtis.*

§. Et ille ſuſcepiſſe dicitur, ſi dolo malo ſuſceperit rem furatam, vel ſeruum alienum abſcondendi cauſa; H. quia non omnis, qui re-

H, *l.* 1. §. *quod autem ff. de ſeruo corrupto.*

cipit ſtatim delinquit; nam ſi ignarus rem recipit, aut quid ſi ob hoc recipit, vt cuſtodiret, ſaluamq; faceret ei, qui amiſerat, non delinquit. I,

I, *l. 3. §. non tantum, verſ. ſed, ff. de incendio, &c.*

TITVLVS IX.

De Lege Aquilia, & Noxali actione.

DAMNVM, quod alicui datur, vel à liberis, vel à ſeruis infertur: illud, quod à liberis per legem Aquiliam corrigitur; quod autem à ſeruis noxali actione corripitur; de quibus hic videndum: & primo de lege Aquilia, quæ eſt plebis ſcitum ab Aquilio Tribuno plebis deriuata: A, & vt locum habeat requiritur, quod damnum iniuria, & culpa datum ſit. Damnum ab ademptione, & quaſi diminutione patrimonij dictū eſt; B, Iniuria verò accipitur, non vt contumeliam ſignificet, ſed vt non iure factum aliquid ſit. C.

A, *l. 1. ff. hoc tit.*

B, *l. 3. ff. de damn. infect.*

C, *l. 1. ff. de iniurys.*

§. Culpa autem dicitur cùm quod diligentèr prouideri poterat, non fuit prouiſum: D, idcircò etiam leuiſſima culpa in lege Aquilia attendenda eſt; nam ſi ſciente Domino, ſeruus vulnerat, vel occidit, Aquilia Dominum teneri, dubium non eſt, ſcientiam autem Domini hic pro patientia accipimus, vt qui prohibere potuit teneatur, ſi non fecerit. E.

D, *l. 31. verſ. culpam ff. hoc tit.*

E, *l. 45. & 46. ff. hoc tit. infra hoc tit. §. ſed videndum.*

§. Quod dicitur damnum iniuria datum, Aquiliam perſequi, ſic erit accipiendum, vt videatur damnum iniuria datum, quod cum damno iniuriam attulerit; niſi magna vi cogente fuerit factum: Nam qui incendij arcendi gratia vicinas ædes intercidit ceſſare, con-

contra eum legis Aquiliæ actionem, dicendum eſt; iuſto enim metu ductus fuit, qui ne ad ſe ignis perueniret, vicinas ædes intercidit, & ſiuè peruenerit ignis, ſiuè antè extinctus ſit, credendum eſt legis Aquiliæ actionē ceſſare. F. F, *l. 50. § quod dicitur ff. hoc titulo*.

§. Non autem ceſſat ſi defendendi mei cauſa lapidem in aduerſarium miſero, & non eū, ſed prætereuntem percuſſero: nam hoc caſu Aquilia tenebor; illum enim ſolum, qui vim infert ferire conceditur: G, ceſſat verò in eo, qui caſu occidit; ſi modo culpa eius nulla inueniatur: H. G, *l. 46. §. ſed ſi, ff. hoc tit.* H, *§. iniuria Inſtit. de lege Aquilia.*

§. Cautum etiam eſt, vt qui ſeruum, ſeruamuè alienum, alienamue quadrupedem, vel pecudem iniuria occiderit; quanti id in eo anno plurimi fuit, tantum æs dare Domino damnatur. I. I, *l. 2. ff. hoc tit.*

§. Item ſi quis plus iuſto oneratus deiecerit onus, & ſeruum occiderit, Aquilia locum habet; fuit enim in ipſius arbitrio ita ſe non onerare. L. L, *l. 7. §. ſed & ſi ff. hoc tit.*

§. Verum qui ſeruum inſidiatorem occiderit lege Aquilia non tenetur, M, nam aduerſus periculū naturalis ratio permittit ſe defendere; ideò eum, qui cum armis venit poſſumus armis repellere, ſed hoc confeſtim non ex interuallo. N. M, *§. iniuria Inſtit. de lege aquilia.* N, *l. itaque ff. hoc tit. l. 3. §. eum igitur ff. de vi, & vi armata facit id, quod ſupra tit. 5. §. altero modo verſ. & ideò.*

§. Aquilia à furto diſcernitur, quamuis furtum damnum ſit: furtum enim cum lucro, Aquilia cum damno iniuria dato cōſideratur. Nam ſi quis de manu mihi nūmos excuſſerit; damni iniuriæ eſſe actionem, certum eſt; ſi ita perierint ne ad aliquem peruenirent, puta ſi in flumen, vel in mare, vel in cloacam ceciderint, quod ſi ad aliquem peruenerint ope, & conſilio, furti agendum eſt, O, conueniunt tamen: nam ſi plures trabem deiecerint, & hominem oppreſſerint, æquè omnes O, *l. 27. §. ſi quis de manu, ff. hoc titulo.*

lege Aquilia tenentur, P, idem cùm plures trabem alienam furandi cauſa ſuſtulerint, quā ſinguli ferre non poſſent, furti actione omnes teneri exiſtimantur. Q.

P. *l.* II. §. *ſi plures, ff. hoc titulo.*

Q, *l.* 52. §. *aſtimatio, verſ. cū plures, ff. hoc tit.*

§. Aquilia tenetur putator cum ex arbore ramum deiecerit, & hominem prætereuntem occidit, & ita tenetur, ſi is in publicum decidat, nec ille proclamauerit; vt caſus eius euitari poſſet; immò etiam ſi in priuato idem accidiſſet, poteſt de culpa agi. R.

R, *l.* 31. *ff. hoc tit.*

§. Si verò magiſter in diſciplina vulnerauerit ſeruum, vel occiderit, vel eluſcauerit diſcipulum Aquilia teneri oportet, quia Præceptoris nimia ſæuitia culpæ aſſignatur. S.

S, *l.* 5. *l.* 16. *ff. hoc tit.*

§. Si quis verò in colluctatione, vel pancratio, vel pugiles, dum inter ſe exercentur, alius alium occiderit; ſiquidem in publico certamine, ceſſat Aquilia, quia gloriæ cauſa, & virtutis non iniuriæ gratiā damnum videtur illatum. T.

T, *l.* 7. §. *ſi quis, ff. hoc tit.*

§. Si Medicus ſeruum imperitè ſecuerit, vel ſi medicamento perperam vſus fuerit, vel ex locato, vel ex lege Aquilia actionem competere dicendum eſt; ſed ſi benè ſecuerit, & curationem dereliquerit ſecutus non erit; ſed culpæ Reus intelligitur: V. nam licet eidem Medico imputari euentus mortalitatis non debeat; tamen quod per imperitiam cōmiſit, imputari ei debet; prætextu enim humanæ fragilitatis, quam aſſerit fuiſſe in ægro, delictum innoxium eſſe non debet. X.

V, *l.* 7. §. *proculus, l.* 8. *ff. hoc tit. gloſ. ex damno in l. ex maleficijs, ff. de act. & oblig.*

X, *l. illicitos.* §. *ſicuti, ff. de officio Præſidis.*

§. Mulio quoque ſi per imperitiam impetū mularum retinere non potuerit, & eæ alienum hominem obtriuerint culpæ nomine tenetur. Z.

Z, *l.* 8. §. *mulionem, ff. hoc tit.*

§. Cæterarum rerum præter hominem, & pecudem occiſam, ſi quis alteri damnum fecerit Aquilia tenetur: AA, nimirum ſi quis inſulam

AA, *l.* 27. § *huius, ff. hoc tit.*

ſulam meam voluerit exurere, & ignis ad vicini inſulam peruenerit; item ſi cùm apes meæ ad tuas aduolaſſent, tu eas exuſſeris: item qui vinum ſpurcauit, vel effudit, vel acetum fecit, vel alio modo vitiauit; BB, Ex his, & alijs ſimilibus damnis non quanti in eo anno, ſed quanti in diebus triginta proximis res fuerit obligatur is, qui damnũ dederit. CC.

BB, *d. l. 27. §. ſi quis, §. ſi cũ apes §. cum eo, ff. hoc tit.*

CC, *d. l. 27. §. huius ff. hoc tit. §. ex hoc Inſtit. de lege aquil.*

De Noxali actione.

§. NOxales verò actiones appellantur illæ, quæ non ex contractibus, ſed ex noxa, atque maleficio ſeruorum aduerſus Dominos inſtituuntur, quarum actionum vis; & poteſtas hæc eſt, vt ſi damnati fuerint Domini liceat eis deditione ipſius corporis, quod deliquit euitare litis æſtimationem. DD.

DD, *l. 1. ff. de nox. act.*

§. Sed videndum eſt an Dominus ſciens, vel ignorans fuerit; quoniam ſi ſeruus ſciente Domino occidit, inſolidum Dominum obligat, ipſe enim Dominus occidiſſe videtur, EE, vbicumque enim ſcientia Domini exigitur ſic accipienda eſt: ſi cum prohibere potuerit non prohibuit; FF, aliud enim eſt authorem eſſe, aliud pati delinquere. GG.

EE, *l. ſi ſeruus, ff. eod.*

FF, *l. in delictis, ff. eod. facit ſupra tit. 4. §. hæc autem, & ſup. §. culpa autem hoc tit.*

GG, *l. in omnib. ff. eodem.*

§. Si autem inſciente Domino, noxalis eſt actio, non debet Dominus ex maleficio ſerui in plus teneri, quàm vt noxæ eum dedat, HH, cùm ex delictis ſeruorum Domini ignorantes, vel prohibentes ſi noxali actione conueniantur; ita condemnari debent, vt aut noxæ dedere, aut condemnationem ſufferre habeant in ſua poteſtate. II.

HH, *d. l. ſi ſeruus, ff. eod.*

II, *l. ſi ſerui, C. eod.*

TITVLVS X.

De Iniurijs.

QVAMVIS generalitèr iniuria ex eo dicta ſit, quod non iure fiat, vt ſupra dictum eſt; tamen ſpecialitèr hic de iniuria, quæ re, aut verbis alteri fit, dicendum eſt delictum, A, quo quis alium inuitum B, contumelia C, immeritò afficit. D.

§. Igitur iniuria re fit, quoties manus inferuntur; verbis quoties conuicium fit: conuicium ideò dicitur, vel à concitatione, vel à conuentu, hoc eſt à collatione vocum cùm in vnum plures voces conferuntur, & quaſi conuocium dicitur. E.

§. Omnem idcircò iniuriam, aut in corpus inferri, aut ad dignitatem, aut ad infamiam pertinere dicimus: in corpus fit, cùm quis pulſatur; ad dignitatem, cùm Comes matronæ abducitur; ad infamiam cùm pudicitiæ attentatur. F.

§. Item aut per ſemetipſum alicui fit iniuria, aut per alias perſonas: per ſemetipſum, cum directo ipſi patri famil. vel matri famil. fit iniuria, per alios cùm per conſequentiam fit, vt cùm fit liberis meis, aut vxori, nuriue; ſpectat enim ad nos iniuria, quæ ijs fit, qui vel poteſtati noſtræ, vel affectu ſubiecti ſunt. G.

§. Verùm quia iniuria ex affectu facientis conſiſtit; ideò nemo facere poteſt iniuriam, niſi ſcit ſe iniuriam facere, etiamſi neſciat cui faciat; quocirca furioſus, & impubes, qui doli mali capaces nō ſunt, iniuriam facere non ſolent; pati autem iniuriam, etiamſi non ſentiant, poſſunt. H.

§. Quare etiam ſi quis per iocum percutiat, aut

A, *l. 4. ff. de act. & oblig. l. vlt. C. de iniurijs.*

B, *l. 1. §. vſque in fine ff. de iniurijs, cap. ſcienti de reg. iur. in 6. l. cum donationis ibi nec vnquam, C. de tranſact.*

C, *l. Prætor, §. atrocem ibi contumelioſiorem. ff. de iniurijs.*

D, *l. eum qui ff. de iniur. l. 3. C. de offic. Rect. prou.*

E, *l. 15. §. conuicium, ff. hoc tit.*

F, *l. 1. §. omnem, ff. hoc tit.*

G, *l. 1. §. contumelia, §. iniuria, §. omnem, §. item, ff. hoc titulo.*

H, *l. illud, §. ſané, ff. hoc titulo.*

aut dum certat iniuriarum non tenetur. I.

I, *d. l. illud.*

§. Iniuriarum actio duplex eſt vna Prætoria, altera legis Corneliæ: Prætoria illa eſt, quę datur patri pro iniuria filio illata. L, Cornelia verò illa eſt, quæ directè competit iniuriato. Ideò illud quæritur, an pater fam. filio iniuriam paſſo ex lege Cornelia iniuria agere poſſe, & placuit non poſſe. M.

L, *l. ſi ſine §. fin. ff. rem ratam hab. l. non ſolum §. ſi pater, ff. de Procuratoribus.*

M, *l. 5. §. illud quæritur ff. hoc tit. infra tit. 11. §. ſimiliter pater.*

§. Quocirca, qui patris nomine iniuriarum agit ob eam rem, quod filius eius verberatus, pulſatuſuè ſit, in ſtipulatione cogędus eſt filij quoque perſonam comprehendere; vt de rato cautum ſit; præſertim cùm fieri poſſit, vt pater antè decedat, quàm ſcient Procuratorem ſuum egiſſe, & ita iniuriarum actio ad filium redeat; N, quamuis in lege Cornelia filius famil. agere poteſt, ex omni cauſa; vt ſtatim dicetur, nec cauere debet rem ratam habiturum cum ſuo nomine agat. O.

N, *d. l. ſi ſine §. qui patris, ff. rem ratā haberi.*

O, *l. 5. §. in lege Cornelia ff. hoc tit.*

§. Sed ſciendum eſt actionem legis Corneliæ de iniurijs ex tribus cauſis dari; nimirum quando quis pulſatus, vel verberatus, vel domus eius vi introita ſit: apparet igitur omnem iniuriam, quæ manu fiat lege Cornelia contineri; ſed inter pulſationem, & verberationem hoc intereſt, vt verberare ſit cum dolore cedere: pulſare verò ſine dolore ſit: Domum autem accipere debemus non proprietatem domus, ſed domicilium, quare ſiuè in propria domo, quis habitauerit, ſiuè in conducta, vel gratis, ſiuè hoſpitio, non tamen ad momentum receptus, lex Cornelia de iniurijs locum habet: ad meritoria autem, vel ſtabula non pertinebit. P.

P, *l. 15. §. lex Cornelia, §. inter, §. domum §. ego puto. ff. hoc titulo.*

§. De omni autem iniuria is, qui paſſus eſt, poteſt vel criminalitèr agere, vel ciuilitèr. Et ſiquidem ciuilitèr agatur æſtimatione facta pœna Reo imponitur; ſin autem criminalitèr

Q, *§. ſumma Inſtit. hoc tit.*

officio Iudicis pœna Reo irrogatur. Q.

§. Pœna autem iniuriarum ex lege 12. tabularum propter membrum ruptum, talio erat, propter os fractum nummariæ pœnæ erant conſtitutæ: ſed poſtea Prætores permittebant ipſis, qui iniuriam paſſi ſunt, eam æſtimare, vt Iudex, vel tanti Reum condemnet, quanti iniuriam paſſus æſtimauerit; ſed ſecundùm gradum dignitatis vitæq; honeſtatem creſcit, aut minuitur æſtimatio iniuriæ, qui gradus condemnationis, & in ſeruili perſona non immeritò ſeruatur, vt aliud in ſeruo actore in medij actus homine, hoc eſt mediaſtino, aliud in viliſſimo, vel compedito ius æſtimationis conſtituatur. R.

R, §. *pœna autem Inſtit. hoc tit.*

§. Sed de iniuria extra ordinem ex cauſa, & ex perſona ſtatui ſolet, & ſeruis quidem flagellis cæſi Dominis reſtituuntur, liberi verò, humiliores quidem loci, fuſtibus ſubijciuntur; cæteri autem, vel exilio temporali, vel interdictione rei certæ coercentur. S.

S, *l.45. ff. hoc tit.*

§. Aduertendum tamen eſt, quod qui agit iniuriarum certum dicat quid iniuriæ factum ſit; quia qui famoſam actionem intendit, non debet vagari cũ diſcrimine alienæ æxiſtimationis; ſed deſignare certum, & ſpecialitèr dicere, quam ſe iniuriam paſſum contendat. T.

T, *l.Prætor ff. hoc tit.*

§. Nam illo ſpectat dici certum de iniuria, quam quis paſſus ſit, vt ex qualitate iniuriæ ſciatur quale reddendum ſit iudicium iniuriarum: Etenim liberto aduerſus Patronum non quidem ſemper, verùm interdum iniuriarum dari iudicium, ſcilicet ſi atrox ſit iniuria, quam paſſus ſit, puta ſi ſeruilis eſt, id eſt talis, quæ ſeruo facta pareret actionem iniuriarum Domino. V.

V, *d. l. Prætor, §. præterea, vbi gloſ. ſeruilis ff. hoc tit.*

§. Atrocem iniuriam illam dicimus, quaſi contumelioſiorem, & maiorem, & hæc tripli-

pliciter conſideratur, ſcilicet perſona, re, & tempore: perſona atrocior iniuria fit cùm Magiſtratui, cùm parenti, patronoue fiat: Re atrocem iniuriam dicimus, vt puta ſi vulnus illatum, vel os alicui percuſſum ſit: tempore ſi in ludis, & in conſpectu Prætoris iniuria facta ſit. x. — *x. l. 7. §. atrocem ff. hoc tit.*

§. Nonnumquam locus vulneris atrocitatem facit, veluti oculo percuſſo. z — *z. l. 8. ff. eod.*

TITVLVS XI.

Quibus actio iniuriarum competat.

CVM iniuria non ſolùm viuis, ſed etiam defunctis inferatur aliquando, idcircò ſi fortè cadaueri defuncti fiat iniuria; ſi hæredes, bonorumue poſſeſſores exiſtant, iniuriarum hæredum, vel bonorum poſſeſſorum nomine actionem habebunt: ſpectat enim ad eorum exiſtimationem, ſi qua ei fit iniuria, idemq; eſt ſi famæ eius, cui hæredes exiſtunt laceſſatur. A. — *A. l. 1. §. & ſi forte. ff. de iniurijs.*

§. Quoties autem funeri teſtatoris, vel cadaueri fit iniuria; ſiquidem poſt aditam hæreditatem fiat, dicendum eſt hæredi quodammodò factam; ſemper enim hæredis intereſt defuncti exiſtimationem purgare; quoties verò antè aditam hæreditatem magis hæreditati, & ſic hæredi per hæreditatem acquiri. B. — *B. l. 1. §. quoties. ff. de iniurijs.*

§. Si verò viuenti iniuria inferatur, aliquando ex vna iniuria tribus oriri iniuriarum actionem videmus, neque vnius actionem per aliam conſumi certum eſt, vt puta vxori meæ filiæ famil. iniuria facta eſt, & mihi, & patri, & ipſi iniuriarum actio incipiet competere. C. — *C. l. 1. §. idem ait. ff. de iniurijs.*

Quòd

D. *l.* 2. *ff. de iniuryjs.*

§. Quòd ſi viro iniuria facta ſit, vxor non agit, quia defendi vxores à viris, non viros ab vxoribus æquum eſt. D.

E, *l.* 15. §. *ſponſum, ff. de iniuryjs.*

§. Sponſus quoque ad iniuriatum actionem admittendus eſt; etenim ſpectat ad contumeliam eius, iniuria quæcumq; ſponſæ eius fiat. E.

F, *l pater ff. de iniuryjs, l. non ſolùm,* §. *ſi pater ff. de Procuratoribus ſup. tit.* 10. §. *iniuriarum; verſ. ideò.*

G, *l.* 1. §. *vſq; ff. de iniuryjs.*

§. Similitèr pater, cuius filio, facta eſt iniuria, non eſt impediendus, quominus duobus iudicijs, & ſuam iniuriam proſequatur, & filij; F. quia iniuria, quæ fit liberis noſtris, noſtrum perſtringit pudorem: vt etiam ſi volentem filium, quis vendiderit patri ſuo quidem nomine competat iniuriarum actio, filij verò nomine non competat, quia nulla iniuria eſt, quæ in volentem fit. G.

H, *l.* 17. §. *ſi filius ff. eod.*

§. Si verò filius iniuriarum egerit, patri actio non competit. H.

§. Dominus quoque pro iniuria facta ſeruo, iniuriarum habet actionem; ſed ſi quis ſic ſeruo facit iniuriam, vt Domino faceret, Dominum iniuriarum agere ſuo nomine poſſe: ſi verò non ad ſuggeſtionem Domini id fecit, ipſi ſeruo facta iniuria inulta relinqui non debet; maximè ſi verberibus, vel quæſtionibus affligeret. I.

I, *d. l.* 15. §. *ſi quis ſit ff. de iniuryjs.*

L, *d. l.* 15. §. *item ſi liberum, ff. de iniuryjs.*

§. Item ſi liberum hominem, qui mihi bona fide ſeruit, quis ceciderit, diſtinguendum eſt; vt ſi in meam contumeliam pulſatus ſit competat mihi iniuriarum actio. L.

M, *l.* 4. *ff. de iniuryjs.*

§. Si cum ſeruo meo pugnum ducere vellé, in proximo teſtantem inuitus percuſſerim, iniuriarum non teneor. M.

N, *d. l.* 15. §. *ſi quis pulſatus ff. de iniuryjs.*

§. Si quis pulſatus quidem non eſt; verum tamen manus aduerſus eum leuatæ, & ſæpè perterritùs eſt, quaſi vapulatus, non tamen percuſſus vtili iniuriarum actione tenetur. N.

§. Si quis Aſtrologus, vel qui aliquam illicitam diuinationem pollicetur conſultus aliquem

quem furem dixiſſet, qui non erat iniuriarum eum agi non poteſt, ſed conſtitutiones eum tenent, O, nimirum ſupplicio capitis ferietur, gladio vltore proſtratus. P.

O, d. l. 15. §. *ſi quis aſtrologus*, *ff. de iniurijs*.

P, *l. nemo*, *C. de malef. & mathem.*

TITVLVS XII.

De Libellis Famoſis.

INIVRIA non ſolùm re, & verbis; ſed etiam ſcriptis, hoc eſt quidquid ad probrū alicuius ſcriptum ſit, ad infamiam ſpectare dicitur: vndè ſi quis librum ad infamiā certi hominis pertinentem ſcripſerit, compoſuerit, ediderit, doloue malo fecerit, quo quid eorum fieret, etiamſi alterius nomine ediderit, vel ſine nomine vti de ea re agere liceret, & ſi condemnatus ſit, qui id facit inteſtabilis ex lege eſſe iubetur. A.

A, *l. 5. §. ſi quis librum*, *ff. de iniurijs*, *l. ob carmen ff. de teſtibus*.

§. Eadem pœna tenetur iſ, qui epitheta, aliudue quid, ſiuè ſcripturam in notam aliquorum produxerit; Item qui emendum, vendendumue curauerit, & ei, qui indicaſſet, ſiuè liber, ſiuè ſeruus ſit pro modo ſubſtantiæ accuſatæ perſonæ æſtimatione Iudicis præmium conſtituitur, ſeruo forſan, etiam libertate præſtanda. B.

B, *l. 5. §. ead. pœna*, *ff. de iniurijs*.

§. Siquis libello dato, vel Principi, vel alij famam alienam inſectatus fuerit, iniuriarum agendum eſt. C, Ea verò, quæ infamandi alterius cauſa in monumenta publica poſita ſunt de medio tollenda veniunt, atq; etiam ex lege Cornelia iniuriarum actio ciuiliter moueri poteſt, condemnatione, æſtimatione Iudicis facienda. D.

C, *l. 15. §. ſi quis libello*, *ff. de iniurijs*.

D, *l. 37. ff. de iniurijs*.

§. Quocirca ſi quis famoſum libellum, ſiuè domi, ſiuè in publico, vel quocumque loco ignarus repererit, aut corrumpat prius, quàm

alter

alter inueniat, aut nulli confiteatur inuentum: ſi verò non ſtatim eaſdem cartulas, vel corruperit, vel igni conſumpſerit, ſed vim eorum manifeſtauerit, ſciat ſe quaſi auctorem huiuſmodi delicti capitali ſententiæ ſubiugandum: ſanè ſi quis deuotionis ſuæ, ac ſalutis publicæ cuſtodiam gerit: nomen ſuum profitetur, & quæ per famoſum libellum perſequenda putauerit, ore proprio dicat: itaut abſque vlla trepidatione accedat; ſciens quidem, quod ſi aſſertionibus ſuis veri fides fuerit opitulata: laudem maximam, & præmium conſequetur. Sin verò minimè, hæc vera oſtenderit, capitali pœna plectetur, & huiuſmodi libellus alterius opinionem non lædat. E.

E, l. vnica, C. de libellis famoſis.

§. Itaque qui in alterius famam publicè ſcripturam, aut verba contumelioſa confixerit, & repertus ſcripta non probauerit flagellatur, & qui ea prius inuenerit rumpat; ſi non vult auctoris facti cauſam incurrere. F.

F, can. 1. 5. q. 1.

TITVLVS XIII.

De extraordinarijs Criminibus.

DELICTA extraordinaria iam diximus eſſe illa, quorum nomen certum non eſt; nec pœna certa in illis præſtituta eſt. A.

A. l. 13. ff. de pœnis.

§. Horum criminum ſpecies ſunt, vel contra bonos mores, veluti ſi teſtator non ſua ſponte teſtamentum fecerit; ſed compulſus ab eo, qui hæres eſt inſtitutus, aut à quolibet alio, quos noluerit ſcripſit hæredes, aut impeditus, quo minus teſtetur: B, Item ſi quis fimo corrupto aliquem perfunderit, cœno, luto oblinierit, aquas ſpurcauerit, fiſtulas, lacus, quidue aliud ad iniuriam publicam contaminauerit

B, l. 1. & 2. C. ſi quis aliquem teſta. probib. &c.

rit, in quos grauitèr animaduerti ſolet. C.

§. Qui puero ſtuprū abducto ab eo, vel corrupto comite perſuaſerit, aut mulierem, puellamue interpellauerit, quidue impudicitię gratia fecerit, domum præbuerit; pretiumq; quo id perſuaderet, dederit: perfecto flagitio punitur capite; imperfecto in inſulam deportatur, corrupti comites ſummo ſupplicio afficiuntur. D.

§. Sollicitator etiam alienarum nuptiarum, itemq; matrimoniorum interpellatores, & ſi effectu ſceleris potiri non poſſunt propter voluntatem tamen pernicioſæ libidinis extra ordinem puniuntur. E.

§. Vel contra religionem, veluti ſi ſub ſpecie ſoluendi voti, cœtus illiciti tentati ſint. F.

§. Ideò mandatis Principum præcipitur, ne patiantur eſſe collegia ſodalitia, neuè milites collegia in caſtris habeant; G, niſi religionis cauſa, quo caſu coire non prohibentur: cùm ſola illicita collegia coerceri debent. H.

§. Pœna autem illorum, qui illicitum collegium vſurpatint ea eſt, qua tenentur ij, qui hominibus armatis, loca publica, vel templa occupaſſe iudicati ſunt. I.

§. Contra Religionem etiam facit, qui ſepulcrum violat, vel ſtatuam diruit, & de monumento euellit: quamuis nec applumbata, neque affixa fuerit: cùm ſic ſit monumenti, vt oſſaria; L, ſepulcri enim deteriorem conditionem fieri prohibitum eſt. M.

§. Sepulcra autem hoſtium religioſa non ſunt, ideòq; lapides indè ſublatos in quemlibet vſum conuertere poſſumus, nec ſepulcri violati actio competit. N.

§. Pœna autem violati ſepulcri infamia eſt; cæterum vel pecuniaria datur; O, vt ſi quis

C, *l.* 1. §. *ſit iniuria ff. de extraordin. crimin.*

D. *l.* 1. §. *qui puero, ff. de extraord. crim.*

E, *l.* 1. *ff. de extraord. crim.*

F, *l.* 2. *ff. eod.*

G. *l.* 1. *ff. de Collegijs illicitis*,

H, *d. l.* 1. *ff. eod.*

I, *l.* 2. *ff. eod.*

L, *l.* 2. *ff. de ſepulcro violato*.

M, *l.* 7. *ff. eod.*

N, *l.* 4. *ff. eod.*

O, *l.* 9. *ff. eod.*

quis in ſepulcro dolo malo habitauerit, ædificiumne aliud, quàm quod ſepulcri cauſa factum ſit, habuerit,in eum ſi quis agere eo nomine volet ducentorum aureorum iudicium datur; P, vel in factum quatenus dolo malo ſepulcrum violatum dicetur, vt ei ad quem pertinet,quanti ob eam rem æquum eſſe videbitur condemnetur, Q, vel etiam ſummo ſupplicio, aut deportatione crimen violati ſepulcri punitur.

P, l.3. verſ. ſi quis ſepulcro ff. eod.

Q, d. l.3.

§. Nam Rei ſepulcrorum violatorum,ſi corpora ipſa extraxerint, vel oſſa exuerint; humiliores quidẽ fortunæ ſummo ſupplicio afficiũtur, honeſtiores in inſulam deportantur; alias relegantur, aut in metallum dantur. R.

R, l. vlt. ff. de ſepulcro violato.

§. Aduerſus verò illos, qui cadauera ſpoliant Præſides interuenire ſolent; maximè ſi manu armata aggrediuntur, vt ſi armati more latronum, id egerint etiam capite plectuntur; ſi ſine armis ad pœnam metalli damnantur. S.

S, l.3. §. aduerſus eos, ff. eod.

§. Vel contra publicam ſecuritatem, ſeù honeſtatem; veluti ſi ſimulato Præſidis iuſſu interuenerit; ablatum eiuſmodi tenore, reſtitui Præſes iubet, & delictum extra ordinem coercet. T, & licet concuſſionis iudicium publicum non ſit, tamen ſi quis pecuniam acceperit, ne quem alterum accuſaret poteſt in eum publicum iudicium intentari,ſicut pœna legis Corneliæ teneri debent ij, qui in accuſationem innocentium coierint: V, Quare Præſes illicita miniſteria ſub prætextu liciti ad concutiendos homines procedentia prohibere, & deprehenſos coercere debet, & ſub ſpecie tributorũ illicitas exactiones fieri prohibeat. X.

T, l.1. ff. de concuſſion.

V, l. 2. ff. de concuſſion.

X, l.6. §. illicita, ff. de off. Præſidis.

§. Contra eos, qui annonam attentant,atq; vexant, ſtatutum eſt, ne ab ijs, qui coemptas merces ſupprimunt, aut à locupletioribus, qui fru-

fructus ſuos æquis pretijs vendere nolunt, dum minus vberes prouentus expectant, annona oneretur; pœna autem in hos varia ſtatuitur; nam plerumque ſi negotiantes ſunt, negotiatione tantùm eis interdicitur, interdum & relegari ſolent, humiliores ad opus publicum dari. Y.

Y; *l. 6. ff. de extraordin. crim. tot. tit. ff. ad l. Iuliam de Annona.*

§. Onerant annonam etiam ii, qui ſtateras adulterinas habent, & contra eos, qui illas, vel falſas menſuras tenent, vel pœna legis Corneliæ de falſis ſtatuitur, vel in inſulam relegantur. Z.

Z, *d. l. 6. §. onerant ff. eod & toto tit. ff. ad l. Iul. de Annona.*

§. Huic etiam delicto proximè accedit delictum monopolij, quod eſt quædam illicita conuentio inter negotiatores, vel artifices inita, ne ſpecies alicuius negotij, vel operis minoris quam ipſi inter ſe ſtatuerunt venundetur, vel perficietur, AA, ſi quis ergò monopolium auſus fuerit exercere bonis proprijs expoliatus perpetuitate damnetur exilij. BB.

AA, *l. vnica, C. de monopolijs.*

BB, *d. l. vnica, §. ſi quis.*

TITVLVS XIV.

De Crimine Stellionatus.

STELLIONATVS crimen legitimum non eſt; A, neque publicis, neque priuatis actionibus continetur: B, ideò neque famoſum iudicium eſt, quamuis infamiam irroget damnato; C, & ſolam correctionem extraordinariam habet: D, dummodò non debeat opus metalli in plebeis egredi; in ijs autem, qui ſunt in aliquo honore poſiti ad tépus relegatio, aut ab ordine motio remittenda eſt. E.

A, *l. 2. §. pœna, ff. hoc tit.*

B, *l. 1. ff. hoc tit.*

C, *l. 13. §. crimen, ff. de his, qui not. infam.*

D, *l. 2. ff. hoc tit.*

E, *l. 3 §. pœna, verſ. ſolent, ff. hoc tit.*

§ Igitur illic ſtellionatus objicitur, vbicumq; titulus criminis deficit: F, nam eaſdem res pluribus pignorare diſſimulando in poſteriore

F, *l. 2 verſ. vbicumq; ff. hoc titulo.*

riore obligatione; quod eadem alijs pignori tenerentur, ſtellionatus crimen eſt; veluti quidem factum improbum, atque criminoſum: G, quoniam ignorantia creditoris, cui res pridem apud alios obligatæ pignoris, ſiuè hypothecæ iure obligantur; non ſine periculo capi conſueuit: Etenim huiuſmodi fraudes ad extraordinariam criminis executionem ſpectare, ac ſtellionatus commiſſum ſeueriſſimè videtur vindicandum. H,

G, *l.* 1. *C. hoc tit.*

H, *l.* 4. *C. hoc tit.*

§. Idem dicendum eſt; ſi Pater tuus in te donationem contulerit, & cùm emancipatus eſſes, traditionibus, dominium corporum in te trâſtulerit, poſteaquam creditorem ſortitus es, quaſdam earum ſine voluntate tua, velut proprias ſuas obſtrinxerit, ius tuum non læſit; ſed cùm ſciens alienam rem, teque non conſentiente veluti propriam, ſuo nexu erit creditori. I.

I, *l.* 2. *C. hoc tit.*

§. Item dicitur, quòd ſi quis auro dato, poſtea æs ſubieciſſet, furti tenetur, quòd ſi verò in dando æs ſubieciſſet, turpiter quidem feciſſet, non furem eſſe dicendum eſt, ſed pignoratitium iudicium datur, atque etiam extra ordinem ſtellionatus nomine plecti ſæpiſſimè reſcriptum eſt. L.

L, *l.* 36 *ff. de pignorat. act.*

§. Item ſi quis rem alienam mihi pignori dedit ſciens, prudenſq; aut alij obligatam mihi obligauit, nec me de hoc certiorauit; eodem ſtellionatus crimine plectetur. Planè ſi ea res ampla eſt, & ad modicum æris fuerit pignorata, ceſſat non ſolùm ſtellionatus crimen, ſed etiam pignoratitia, & de dolo actio, quaſi in nullo captus ſit, qui pignus ſecundo loco accepit. M

M, *l.* 3. §. 1. *ff. eod.*

§. Ideò qui res ſuas iam obligarunt, & alij ſecundò obligant creditori, vt effugiant periculum ſtellionatus, quod ſolent pati, qui

læpius

ſæpius eaſdem res obligant prædicere ſolent alij nulli rem obligatã eſſe, vt in id quod excedit priorem obligationem, ſit obligata. N.

§. Si verò ignorat quantum ad crimen pertinet excuſat eum ignorantia; non autem excuſat quantum ad contrarium iudicium: quin ſcilicet creditor pignoratitiam ad intereſſe habeat, niſi ſciens creditor accipiat, vel alienum, vel obligatum, vel morboſum; quia tunc contrarium iudicium non datur. O.

§. In omnibus etiã diuiſionibus, quæ prępoſitæ ſint, vbi creditor, vel non numeratam pecuniam accepit, vel numeratam iterum accepit, repetitio contra eum competit: niſi fortè ex condemnatione fuerit ei pecunia ſoluta; tunc enim propter authoritatem rei iudicatæ, repetitio quidem ceſſat: ſed ipſe ſtellionatus crimine propter ſuam caliditatem, ideſt propter ſuum dolum plectetur. P.

§. Si autem hæres emptori ſuppreſſerit conditionem ſtatu liberi ex empto quidem tenetur; ſed etiam ſtellionatus crimen eidem imputatur, qui ſciens diſſimulata conditione ſtatutæ libertatis, ſimpliciter eum vendiderit. Q.

§. Item ſi quis merces ſuppoſuerit, vel obligatas auerterit, vel corruperit, æquè ſtellionatus reus erit. R.

§. Si quis autem impoſturam fecerit, vel colluſionem in necem alterius, ſtellionatus poteſt poſtulari, S, & quamuis de periurio, ſi qua pignora eſſe, quis in inſtrumento iurauerit; tamen crimen ſtellionatus ſit, & ideò ad tempus exulat. T.

§. Verùm ſi quis ſtellionatus crimen obiecerit, & deſtitit pœnam Turpiliani non ſubibit, ſed officio Iudicis culpa eius coercebitur. V, Idcircò ſciendum eſt, quod ſtellionatus accuſatio ad Præſidis cognitionem ſpectat,

N, *l.* 15. §. *qui res ſuas ff. de pign. & hypot.*

O, *l.* 16. §. *contrariam, verſ. ſed vtrũ §. ſed ſi ff. de pign. actione.*

P, *l.* 29, §. *in omnibus ff. mandati.*

Q, *l.* 9. §. *ſi ſtatu liber, verſ. ſi tamen ff. de ſtatu lib.*

R, *l.* 3. §. *ſed etſi ff. boc tit.*

S. *d. l.* 3. §. *item ſi quis ff. boc titulo.*

T. *l.* 4. *ff. boc tit.*

V, *l.* 7. §. *ſi ſtellionatus ff. ad Turpil.*

& obijci ijs poteſt, qui dolo quid fecerint, ſcilicèt ſi aliud crimen non ſit, quod obijciatur: quod enim in priuatis iudicijs eſt de dolo actio, hoc in crimine ſtellionatus eſt perſecutio: X, nam quæ dolo malo facta eſſe dicuntur, ſi de his rebus alia actio non erit, & iuſta cauſa eſſe videtur, de dolo iudicium datur. Z.

X, *l. 3. ff. hoc tit.*

Z, *l. 1. verſ. quæ dolo, ff. de dolo malo.*

TITVLVS XV.

De Publicis Delictis.

PVBLICA delicta illa ſunt, de quibus publicum iudicium conſtituitur: Veruntamen quia non omnia iudicia publica ſunt; ſed ea tantùm, quæ ex legibus publicorum iudiciorum veniunt: A, Adeò, vt ſi quis accuſetur, quod crimen iudicij publici deſtituiſſe dicatur, iudicium publicum non eſt, quia ex lege aliqua de hac re cautum non eſt. B, Idcircò ſi per errorem de famoſo delicto ad arbitrum itum ſit, vel de ea re, de qua publicum iudicium conſtitutum ſit, veluti de adulterijs, ſiccarijs, & ſimilibus vetare debet Prætor ſententiam dicere, nec dare dictæ ſententiæ executionem. C.

A, *l. 1. ff. de publ. iud.*

B, *l. 3. §. ſi adeò ff. de præuaricat.*

C, *l. 3. §. Iulianus ff. de receptis arbit.*

§. Et publica quoque iudicia dicuntur, eò quia neque per actiones, ſed per accuſationes ordinantur, neque omninò quicquam ſimile hàbent cum cæteris iudicijs, magnaquè diuerſitas eorum eſt, & in inſtituendis, atquè etiam in exercendis. D, Nam qui crimen publicum inſtituere properant, non alitèr ad hoc admittuntur, niſi prius inſcriptionum pagina præceſſerit, & fideiuſſor de exercẽda lite adhibitus fuerit: ſin verò poſt ſatiſdationem præſentes non fuerint, edicto admonendi ſunt, vt ve-

D, *§. 1. inſtit. de pub. iud.*

veniant ad cauſam agendam; & ſi non adfuerint, non ſolùm extra ordinem æſtimatione Iudicis puniendi ſunt; ſed etiam ſumptus, & quod in eam rem, & circa ipſum iter ad litem vocati, fecerunt; dependere cogentur. E.

§. Quamuis cuilibet ex populo experiri iudicio publico liceat, F, quia illud; quod in religionem v.g. vel in Principem committitur; in omnium fertur iniuriam; G, tamen ad crimen publici iudicij perſequendum fruſtra Procurator interuenit: H, & ſi interuenerit Iudex contra eum, qui Procuratorem dederit ſententiam dicere debet nō contra Procuratorem. I.

§. Horum autem publicorum delictorum, ſeu publicorum iudiciorum multæ ſpecies ſunt, quædam ad publicas, quædam ad priuatas perſonas reſpiciunt, quædam ad publicas, quædam ad priuatas res ſpectant, quædam ad res, & perſonas ſacras pertinent, de quibus infra dicendum eſt.

E, *l. 3. C. de ijs, qui accuſare non poſſ.*

F, *l. palam 43. §. Senatus ff. de ritu nupt.*

G, *l. Manichæos, C. de Hæreticis, & Manich. infra tit. 21. §. huic itaq;*

H, *l. 13. §. ad crimen ff. de pub. iud.*

I, *l. ſi quando verſ. per Procuratorem, C. de iniurijs.*

TITVLVS XVI.

De Crimine læſæ Maieſtatis humanæ.

INTER publicas, & temporales perſonas prima, & principalior eſt ipſe Princeps, & Reſpublica, cæteri ſunt viri illuſtres, veluti Principis Conſiliarij, & Senatores. A.

§. Principis autem Maieſtas dupliciter attentatur, verbo ſcilicèt, & facto: verbo ſiquidem cùm quis modeſtiæ neſcius, & pudoris ignarus improbo, petulantiq; maledicto nomina Principis crediderit laceſſenda, ac tumulentus, & turbulentus obtrectator temporum illius fuerit. B.

A, *l. quiſquis C. ad l. Iul. maieſtat.*

B, *l. vnica, C. ſi quis impér. maled.*

§. Hoc tamen à Iudicibus non in occaſione ob principalis maieſtatis venerationem habendum eſt; ſed in veritate rei: nam & perſona ſpectanda eſt, an potuerit facere, an antè quid ſecerit, & an cogitauerit, & an ſanæ mentis fuerit; cùm lubricum linguæ ad pœnam facilè trahendum non ſit. C.

C, *l. famoſi, ff. ad l. Iul. maieſtatis.*

§. Facto: cùm quis aduerſus Principem, vel aduerſus eius ſecuritatem aliquid commiſerit, D, vel cum militibus, vel barbaris ſcelestam inierit factionem, aut factionis ipſius ſuſceperit, vel dederit iuramentum: E, quo crimine etiam tenetur is, cuius opera dolo malo conſilium initum erit. F,

D, *l. 1. ff. eod.*
E, *l. quiſquis C. ad l. Iul. maieſt.*
F, *l. 1. ff. eod.*

§. Huius criminis pœnam ſi de maledictis agatur, Principis eſt infligere, & quamquam temerarij digni pœna ſint; tamen vt inſanis illis parcendum eſt, ſi non ſit tale delictum, quod vel ex ſcriptura legis deſcendat, vel ad exemplum legis vindicandum ſit, G, vel potius neque durum aliquid, neque aſperum debeant ſuſtinere; quoniam ſi id ex leuitate proceſſerit, contemnendum eſt, ſi ex inſania miſeratione digniſſimum, ſi ab iniuria ad ipſum Principem remittendum; vt is ex perſonis hominum dicta penſet, & vtrum prætermitti, an exquiri debeant, cenſeat. H.

G, *l. famoſi verſ. quamquam ff. eod.*
H, *l. vnica, C. ſi quis imper. maled.*

§. At verò ſi de factis agatur, gladio Reus feritur, bonis etiam eius omnibus Fiſco abductis. I.

I, *l. quiſquis in fine C. ad l. Iul. maieſt.*

§. Iiſdemq; etiam pœnis puniri debent, qui de Virorum Illuſtrium, qui Conſilijs, & Conſiſtorio Principis interſunt, ac etiam Senatorum nece cogitauerint; nam & ipſi pars corporis eiuſdem Principis ſunt: eadem ideò ſeueritate voluntatem ſceleris, qua effectum puniri iura voluerunt, cum ipſi quidem vtpotè maieſtatis Rei habeantur; L.

L, *d. l. quiſquis, C. eod.*

Im-

§. Immò in quocumq; læſæ maieſtatis crimine, & maximè vbi contra Romanum Imperatorem, vel Reges aliquid aſſeratur commiſſum; poteſt procedi per accuſationem, inquiſitionem, ſeù denunciationem ſummariè de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, prout illi, qui iuriſdictioni præeſt, videbitur expedire. M.

M, cap. ad reprimendum extrauag. quomodo in læſa maieſtat.

§. Idē dicendū eſt de transfugis, qui vel rebelles, vel perduelles dicuntur. Rebelles ij sūt, qui infideles Imperij Romani ſunt, & qui publicè, & occultè contra honorem, & fidelitatem Principis debitam, rebellionis opera quomodocumque faciunt, & contra Principis, Imperij q; ſui proſperitatem, aliquid machinantur, & contra eum, ſeu eius Officiales in ijs, quæ ad commiſſum eis officium pertinent, rebellando committant. N, Hos autem vbicumque inuenti fuerint, quaſi hoſtes interficere licet. O.

N, cap. I. verſ. tenore extrauag. qui ſint rebelles.

O, l. 3. §. tranſfugas ff. de ſiccarijs.

§. Perduelles verò dicuntur ij, qui ab hís, ſub quorum Imperio ſunt, deſciſcunt, & in hoſtium numerum ſe conferunt, P, & quos nos hoſtes nuncupamus, eos veteres perduelles appellabant. Q.

P, l. amiſſione, §. qui deficiunt ff. de cap. dim.

Q, l. 234 ff. de verbor. ſignif.

§. Hi enim rebelles, & perduelliones, vel conſiliorum Principum renunciatores, aut viui exuruntur, aut furca ſuſpenduntur: R, immò etiam poſt eius mortem huiuſmodi crimen inſtaurari ſolet, atque inchoari; vt conuicto mortuo memoria eius damnetur, & eius bona ſucceſſoribus eripiuntur: quia ex quo ſceleratiſſimum conſilium cœpit, exindè quodammodo ſua morte punitus ſit. S.

R, l. 38. §. tranſfugæ, ff. de pœnis.

S, l. 7. l. 8. ff. ad l. Iul. maieſtat. inf. tit. 21. §. huic itaq; verſ. nam ſi & ſupra lib. I. tit. 12. §. ſed ex.

§. Perduellionis autem crimen, aut proditione, aut ſeditione committitur: proditione veluti ſi quis hoſtibus nuncium, literaſue miſerit: T, nam qui ſecreta hoſtibus nunciant, V, ſignum-

T, l. 1. verſ. quive, &c. ff. eod.

V, l. 6. §. exploratores, ff. de re militari.

X, l. 1. verſ. ſignumue, ff. ad l. Iul. maieſt.

ſignumue dederit, feceritue dolo malo, quo hoſtes conſilio iuuentur aduerſus Rempublicam, proditores ſunt. X.

Z, d. l. 1. ff. eod.

AA, l. 1. C. de ſeditioſis.

§. Seditionis verò veluti ſi quis aduerſus Rempublicam cœtus, conuentuſue fecerit, hominesue ad tumultum conuocauerit, Z. plebemue ſuſcipere, & aduerſus publicam diſciplinam fortaſſe tentauerit. AA.

BB, l. ſi quis 38. §. authores ff. de pœnis.

§. Authores autem ſeditionis, & tumultus populo concitato, pro qualitate dignitatis, aut in furcam tolluntur, aut beſtijs obijciuntur, aut in inſulam deportantur. BB.

TITVLVS XVII.

De Criminibus in publicas res commiſſis.

CRIMINA hæc particularia eorum ſunt, qui in publico officio conſtituti ſunt: videlicet ambitus, repetundarum, peculatus, & de reſiduis, ac de falſa moneta.

A, l. vnica ff. ad l. Iuliam peculatus.

§. Ambitus eſt crimen adfectati honoris, quod tamen hodie in vrbe ceſſat: quia ad curam Principis Magiſtratus creatio pertinet, non ad populi fauorem: quod ſi in municipijs Magiſtratum, aut Sacerdotium quis petierit, in centum aureos cum infamia punitur: qua lege damnatus, ſi alium conuicerit in integrum reſtituitur, non tamen pecuniam recipit. A.

B, d. l. vnica, § item is, l. 12. ff. ad l. Iul. de vi pub.

§. Item is, qui nouum vectigal inſtituerit, hac etiam pœna plectetur, & lege Iulia de Vi publica tenetur. B.

§. Crimen verò repetundarum ad eas ſpectat pecunias, quas quis in magiſtratus poteſtate, vel quo alio officio, munere, miniſterioue

tione publico, acceperit, C, & hoc crimine tenetur is, qui cum aliquam poteſtatem habet, pecuniam ob iudicandum, vel non iudicandum acceperit. D.

C, l. 1. ff. ad l. Iul. repet.

D, l. 3. ff. ad l. Iul. repetun.

§. Paritèr hoc eodẽ crimine tenetur, qui ob denunciandum, vel non denunciandum teſtimonium pecuniam acceperit. E.

E, l. 6. ff. eod. l. 2 ff. de concuſſ. in fine.

§. Damnatus hoc crimine teſtimonium publicè dicere, aut Iudicem eſſe, poſtulare reus prohibetur: F, atque extraordinem, & plerumque exilio, vel etiam durius prout admiſerit, punitur. G.

F, d. l. 6. §. hac lege, ff. eod.

G, l. 7. §. hodie, ff. eod.

§. Nam ſi qui ob hominem necandum pecuniam acceperint, vel licet non acceperint, calore tamen, hoc eſt iracundia inducti, interfecerunt, vel innocentem, vel quem punire non debuerant, capite plecti, vel certè in inſulam deportari debent. H.

H, d. l. 7. §. hodie, verſ. quid enim ff. eod.

§. Crimen autem peculatus furtum pecuniȩ publicæ, aut ſacræ eſt: I, & fit cùm quis pecuniam ſacram, religioſam, vel publicam aufert, vel intercipit, vel in rem ſuam vertit, vel cùm quis in aurum, argentum, æs publicum quid indat, vel immiſceat, vel quod quid indatur immiſceatur, faciat ſciens dolo malo, quo id peius fiat, L.

I, l. 9. §. labeo, ff. ad l. Iul. peculatus.

L, l. 1 ff. eod.

§. Sciendum tamen eſt, quòd non ſolùm pecunia publica, ſed etiam priuati crimen peculatus facit, veluti ſi quis, quod Fiſco debetur ſimulans ſe Fiſci creditorem acceperit, quamuis priuatam pecuniam abſtulerit. M.

M, d. l. 9. §. labeo, verſ. eod. capite ff. ad l. Iul. peculatus.

§. Peculatus verò pœna aquæ, & ignis interdictio eſt: in quam poſtea ſucceſſit deportatio. N.

N, l. 3. ff. eod.

§. De crimine reſiduorum tenetur, qui publicam pecuniam delegatam in vſum aliquem retinuit, neque in eum vſum conſumpſit: O, vel apud eum ex locatione, emptione, ali-

O, l. 2. ff. eod.

men-

mentaria ratione, ex pecunia, quam accepe-
P, l. 4. §. lege Iulia de reſiduis, ff. eodem. rit, aliaue qua ex cauſa pecunia publica reſedit, & damnatus hoc crimine amplius tertia parte, quam debet punitur. P.

Q, l. vlt. ff. ad l. Iul. peculatus. §. Hæc autem publica iudicia peculatus de reſiduis, & repetundarum ſimilitèr aduerſus hæredes exercentur, nec immeritò cùm in his quæſtio principalis ablatæ pecuniæ moueatur. Q.

R, l. 1. ff. ad l. Iuliam de Annona. §. Tandem de Annona fraudata iudicium publicum dari dicendum eſt: etenim hoc iudicio tenetur, qui contra Annonam fecerit, ſocietatem coierit, quo Annona carior fiat: R, minimè igitur æquum eſt, Decuriones Ciuibus
S, l. 3 ff eod. ſuis frumentum vtilius, quàm Annona exigit vendere. S.

TITVLVS XVIII.

De Falſa Moneta.

PECVNIA, publica res eſt: ideò iudiciũ falſæ monetæ publicum eſt: ſi quis igi-
A, l. 2. C. de falſa moneta. tur nummos falſa effuſione formauerit, maieſtatis crimen committit. A, idcircò eos, qui adulterinam monetam clandeſtinis ſceleribus exercent, cunctis neceſſitas incumbit inquirendi, vt inueſtigati tradantur Iudici, &
B, l. 1. C. eod. facti conſcios per tormenta illicò producturi, ac ſic dignis ſupplicijs addicendi: accuſatoribus etiam eorum immunitas permittitur: B, immò & præmio accuſatori propoſito facillimè adulter poterit reperiri, & a quocumque
C, l. 2. C. eod. fuerit publicatus, illicò omni dilatione ſubmota flammarum exuſtionibus mancipetur, & vniuerſæ eius facultates Fiſco addicientur. C.

§. Domus verò, vel fundus in quo hæc perpetrata ſunt, ſi dominus in proximo conſti-

tutus

tutus ſit, cuius incuria, vel negligentia punienda eſt, & ſi ignoret Fiſco vendicetur, niſi Dominus antè ignorans, vt primum repererit ſcelus prodiderit perperratum: tunc enim poſſeſſio, vel domus ipſius proſcriptionis iniuriç minimè ſubiacebit. D.

D, l. 1. §. domus, C. de falſa moneta.

§. Si verò quis nũmos aureos partim raſerit, partim tinxerit, vel finxerit; ſiquidem liber ſit ad beſtias dari, ſi ſeruus ſupremo ſupplicio affiçi debet. E.

E, l. 8. ff. de falſis.

§. Lege paritèr Cornelia cauetur eum, qui in autum vitij, quid addiderit, quine argenteos nummos adulterinos conflauerit, falſi crimine teneri. F.

F, l. 9. ff. de falſis.

§. Eadem lege exprimitur, ne quis nummos, ſtaneos, plumbeos emere, vendere dolo malo velit; G, eademq; pœna afficitur is, qui cum prohibere tale quid poſſet non prohibuit. H.

G, d. l. 9. §. eadem ff. eodem.

H, d. l. 9 in fine.

§. Is autem, qui falſam monetam percuſſerit, ſi in totum formare noluerit, ſuffragio iuſtæ pœnitentiæ abſoluitur. I.

I, l. 19. ff. de falſis.

§. Serui verò, qui monetarios adulterinam monetam clandeſtinis ſceleribus exercentes in publicum detulerint, Ciuitate Romana donentur, & eorum Domini pretium à Fiſco percipiant. L.

L, l. 2. C. quibus ex cauſis ſerui pro præmio libertatem accipiunt.

TITVLVS XIX.

De Vi, & Violentia.

VIS eſt maioris rei impetus, qui repelli non poteſt, aduerſus quam parum proficit cuſtodia. A.

A, l. 2. ff. de eo, quod metus cauſa, l. 32. ff. de action. empt.

§. Vim hic accipimus, quæ aduerſus bonos mores fiat, non eam, quam magiſtratus rectè intulit ſçilicèt iure licito, & iure honoris ſuſtinet

ſtinet

ſtinet; B, & ideò vis fieri dicitur quoties quis id, quod deberi ſibi putat, non per Iudicem repoſcit, ſed ſibi ius in id dicit. C.

§. Et differt à metu, quia vis neceſſitatem contrariæ voluntati impoſitam importat. D, metus verò propter inſtantis, vel futuri periculi cauſam, mentis trepidationẽ ſignificat; E, quia nõ quilibet metus ad reſcindenda ea, quæ conſenſu terminata ſunt, ſufficit; ſed talem metum probari oportet, qui ſalutis periculum, vel corporis cruciatum contineat. F.

§. Vis autem, & publica, & priuata dicitur; publica, quæ armis; priuata, quæ ſine armis fit: ideò lege Iulia, de vi publica tenetur is, qui arma, tela domi ſuæ, vel in agro, in villa præter vſum venationis, vel itineris, vel nauigationis coegerit. G.

§. Excipiuntur arma, quæ quis commercij cauſa habuerit, hæreditateue ei obuenerit. H,

§. Sed lege Iulia de vi priuata tenetur is, qui aliquem ex agro ſuo hominibus congregatis, ſine armis deiecerit. I.

§. Qui verò armati venerunt, & ſi non armis vſi ſunt ad deijciendum, ſed deiecerunt, armata vis facta eſſe videtur; ſufficit enim terror armorũ, vt videantur armis deieciſſe. L.

§. Armatos verò non eos tantùm accipere debemus, qui tela habuerint; ſed etiam eos, qui habent aliud, quod nocere poteſt; M, telorum autem appellatione omnia accipiuntur, ex quibus ſinguli homines nocere poſſunt, N, veluti fuſtes, lapides, gladij, haſtæ, & frameæ, id eſt ronpheæ. O.

§. Igitur qui turbæ, ſeditioniſue faciendæ, conſilium inierint, ſeruoſue, aut liberos homines in armis habuerint, de vi publica teneantur. P.

§. Huius delicti pœna acquæ, & ignis interdictio

dictio

B, *l. 3. §. ſed vim, ff de eo, quod metus cauſa.*

C, *l. 7. verſ. vis enim ff. ad legem Iuliam de vi priuata; l. extat ff. de eo, quod met. cauſa ſupra lib. 2. tit. 5. §. ſi quis autem.*

D, *l. 1. ff. de eo, quod metus cauſa.*

E, *d. l. 1. §. metus ff. eod.*

F, *l. interpoſitas, C. de tranſact.*

G, *l. 1. ff. ad legem Iuliam de vi publ.*

H, *l. 2. ff. ad l. Iul. de vi publica.*

I, *l. 5. ff ad l. Iul. de vi priuata.*

L, *l. 3. §. qui armati, ff. de vi, & vi armata.*

M, *l. 9. ff. ad l. Iuliam de vi publ.*

N, *l. 11. verſ. telorum ff. eod.*

O, *l. 3. §. armis ff. de vi, & vi armata.*

P, *l. 3. ff. ad l. Iul. de vi pub.*

dictio eſt: Q, quæ vel vltimum ſupplicium, vel deportatio, vel relegatio intelligitur. R.

Q, *l.* 10. §. *damnato*, *ff. eod.*

§. Verùm quia multa facinora, ſub vno violentiæ nomine continetur; cum alijs vim inferre certantibus, alijs cum indignatione reſiſtentibus, verbera, cædeſq; crebro deteguntur, admiſſæ; placuit ſi fortè quis, vel ex poſſidentis parte, vel ex eius, qui poſſeſſionem temerare tentauerit, interemptus ſit, in eum ſupplicium exerceri, qui cum facere tentauerit, & alterutri parti, cauſam malorum præbuerit, & non iam relegatione, aut deportatione plectatur, ſed ſupplicium capitale excipiat; nec interpoſita prouocatione ſententiam, quæ in eum fuerit dicta, ſuſpendat. S.

R, *l. quoniam*, *C. de vi publ.* §. *item lex Iulia Inſtit. de pub. iud. l. cui dolo* §. *penult. ff. de vi publ.*

S, *l. quoniam multa C. de vi pub.*

§. Item ſi quis omiſſa interpellatione, vim poſſidenti intulerit, ante omnia violentiæ cauſâ examinari oportet; T, & in ea requiri quis, ad quem peruenerit poſſidentem, vt ei, quem conſtiterit expulſum, ammiſſæ poſſeſſionis iura reparentur, eademq; protinus reſtituta, ſi criminalis quæſtio agitetur, violentus pœnæ non immeritò deſtinatus, in totius litis terminum differatur; vt agitato negotio principali (ſi contra eum fuerit iudicatum) in inſulam deportetur, bonis omnibus obſignatis. V.

T, *l.* 5. §. *ſi de vi, ff. de vi pub. l.* 7. §. *quod ſi ff. eod.*

V, *d. l.* 7. §. *quod ſi C. de vi pub.*

§. Seruos verò, qui feciſſe violentiam confeſſionibus teſtium, aut proprijs docebuntur, ſi id inuito Domino commiſerint, poſtremo ſupplicio luere perpetrata, cenſendum eſt. X.

X, *l.* 8. *C. de vi pub.*

§. Quod ſi illi metu, atque exhortatione dominorum violentiam admiſerint, dominum infamem pronunciandum eſſe loci, ac originis propriæ dignitate non vti; ſeruos vero quos furoribus talibus paruiſſe conſtiterit, in metallum poſt ſententiam dari oportet. Z.

Z. *d. l.* 8. §. *quod ſi, vide ſupra tit.* 5. §. *ſeruus etiam*,

§. Viles autem Domini, infameſque perſonæ, & ij, quibus aut ſæpius violentiam per-

Pe-

AA. d. §. quod ſi.

petraſſe conuincentur, vel capitis, vel deportationis pœna tenentur. AA.

§. De vi verò priuata damnati, pars tertia bonorum ex lege Iulia publicatur, & cautum eſt ne Senator ſit, aut Decurio, aut vllum honorem capiat, neue in eum ordinem ſedeat, neue Iudex ſit, & videlicèt omni honore, quaſi infamis, carebit. BB.

BB, l. 1. ff. de vi priuata.

TITVLVS XX.

De eximentibus eum, qui in ius vocatus eſt.

EXIMITIO quamdam violentiam continet; ideò de ea dicendum quoque eſt: verbum enim eximere generale eſt, differt tamen à verbo eripere, quod eſt de manibus auferre per raptum; eximere verò eſt quoquo modo auferre, vt puta ſi quis non rapuerit, ſed moram fecerit, quominùs in ius veniret, aut actionis dies exiret, vel res tempore amitteretur, videtur exemiſſe; quamuis corpus non exemerit. A.

A, l. ſed eximendi ff. ne quis eum, qui in ius. &c.

§. Docere autem debet quis per hanc eximitionem factam, quominùs in ius produceretur; cæterum ſi nihilominus productus eſt, ceſſat pœna; quoniam verba cum effectu ſunt accipienda. B.

B, l. ſi per alium §. docere ff. eod. infra tit. 29. §. de ſecundo.

§. Sed alitèr dicendum eſt de eo, qui eum, qui in ius vocatus eſt, vi eximat, quoniam ille, qui venienti ad iudicium aliquid triſtè pronunciauerit, propter quod neceſſè habuerit ad iudicium non venire, tenetur in factum quanti actoris interſuit eum ſiſti. C.

C, l. 1. §. dolum, l. ex hoc edicto ff. de eo per quem.

§. Sed ille, qui in ius vocatum vi eximit, pœna etiam tenetur ad vindictam: vndè ſi plu-

plures deliquerint in ſingulos dabitur,& nihilominùs manet qui exemptus eſt obligatus. D, Ideò is, qui debitorem vi eximit, ſi ſoluerit, Reum non liberat, quia pœnam ſuam ſoluit. E.

D, *l. ſi per alium, §. hoc iudicium, ff. ne quis eum.*

E, *l. is, qui 6. ff. eod.*

TITVLVS XXI.

De Diuinæ læſæ Maieſtatis Crimine.

CRIMEN hoc, vel in hæreſi, vel in ſchiſmate, vel in Apoſtaſia conſiſtit: Hæreſis ſiquidem peruerſum dogma habet: Schiſma propter Epiſcopalem diſſenſionem ab Eccleſia ſeparat: A, Apoſtaſia verò in vniuerſum Religionis Chriſtianæ decreta repudiat; veluti ſi quis ex Chriſtiano Iudæus effectus ſacrilegis cœtibus aggregetur. B.

A, *can. illud 24. q. 3.*

B, *l. 1. C. de Apoſt.*

§. Hæreticorum autem vocabulo continentur,& qui latis aduerſus eos ſanctionibus,ſuccumbere debent, vel leui argumento à iudicio catholicæ Religionis; & tramite detecti fuerint deuiare. C.

C, *l. 2. C. de Heret. & Manich.*

§. Huic itaque hominum generi, nihil ex moribus, nihil ex legibus commune ſit cum cæteris: D, ideòq; publicum crimen eſt; E, nam ſi in criminibus maieſtatis humanæ, licet memoriam accuſare defuncti; ita etiam non immeritò, & hi debent tale ſubire iudiciũ; F, ideò in mortem quoque inquiſitio extenditur.

D, *l. Manichæos C. eod.*

E, *d. l. Manichæos §. ac primum & ſupra tit. 15. §. quamuis.*

§. Idem dicendum de ijs,qui Apoſtolorum præcepta calcantes, Chriſtiani nominis Sacramenta, ſortito alio rurſus baptiſmate, non purificant; ſed inceſſant lauacri nomine polluentes: G, idcirco ſi quis rebaptizare quempiam de Miniſtris Catholicæ Sectæ fuerit de-

F, *d. l. Manichæos, §. præterea verſ. nã ſi ſupra tit. 16. §. hic enim verſ. immò.*

G, *l. 1. C. ne ſanctum Baptiſmum.*

te-

tectus, vna cum eo, qui piaculare crimen cõmiſit (ſi tamen criminis per ætatem capax ſit) & hic, cui perſuaſum ſit, vltimo ſupplicio percellatur. H.

H, l.2. C. eod.

§. Schiſmatici verò, quamuis non aliquam ſibi confingant hæreſim, vt rectè ab Eccleſia receſſiſſe videantur, I, cùm ſchiſma ſciſuram ſonet, L, tamen ad illam diſpoſiti ſunt; quoniam ſi pertinacitèr ſuæ ſectæ adhæſerint, hæretici dicuntur. M, hi enim non ſolùm exilij, ſed etiam proſcriptione rerum, & dura cuſtodia per publicas poteſtates coerceri debent. N.

I, can. illud 24. q.3.
L, can. ſchiſma 23. q.1.
M, gloſ. & ſchiſma in can. illud 24. q.3.
N, can. de Liguribus 23. q.5. in fine.

§. Apoſtaſia autem pertinet ad infidelitatem, O, & Apoſtatis Principibus non eſt obediendum; quia Apoſtatæ prauo corde machinantur malum, iurgia ſeminant, intendentes ſeparare homines à fide: P, Ideò Apoſtatæ ſunt hi, qui ſanctam fidem prodiderunt, & ſanctum baptiſma hæretica ſuperſtitione profanarunt: à conſortio ergò omnium ſegregati ſint, ac teſtimonij alieni, nec teſtamenti habent factionem, nulli in hæreditate ſuccedant, à nemine ſcribantur hæredes; ſed nec vnquam in ſtatum priſtinum reuertantur, nec flagitium horum oblitterabitur pœnitentia, neque vmbra aliquæ exquiſitæ defenſionis, aut muniminis obducetur; quoniam quidem eos, qui fidem, quam Deo dedicauerant polluerunt, & prodentes diuinum myſterium in profana migrauerunt, tueri ea, quæ ſunt commentitia, & concinnata non poſſunt. Q.

O, D. Thom. 2.2. q.12. art. primo in corpore.
P, D. Thom. 2.2. q. 12. art.4. ad 4.
Q, l.3. C. de Apoſtatis.

§. Huic crimini proxima eſt blaſphemia, quæ eſt conuicium impiumq; verbum in Deũ prebatum creaturæq; quod conuenit Deo ad ſcribendæ, vel ab eo remouendo, quod illi conuenit, vel attribuendo, quod illi non cõuenit, laceſſendo eius prouidentiam, iuſtitiamq; obtrectando, eiuſq; bonitati maledicendo. R.

R, D. Thom. 2.2. q.13. art.1.

Ideò

§. Ideò Iudices prouidere debent, vt à blaſphemia, & periurijs omnes penitus conquieſcant; S, ac proindè Principum conſtitutionibus ludos prohiberi mandatur: T, quoniam quidam nec ludentes, nec ludum ſcientes, ſed numeratione tantum proprias ſubſtātias perdiderunt, die, noctuq; ludendo, argento, apparatu, lapidibus, & auro conſequentèr, ex hac ordinatione blaſphemare, hoc eſt Deo maledicere conantur, & inſtrumenta conficiunt. V.

S, *l.15.* §. *ſimiliter C. de Relig. & ſump. fun.*

T, *d. l.15.*

V, *d.l.15.C.de Relig.& ſump. fun.*

§. Propterea ſi aliqui inueniātur in tali permanente blaſphemiæ delicto, primùm quidem indignos ſemetipſos faciūt Dei miſericordia; poſt hæc autem & legibus conſtitutis ſubijciūtur tormentis, atq;etiā vltimis ſubdantur ſupplicijs, vt nō ex contemptu taliū inueniatur, & cuius, & Reſp. per hos impios actus lœdi. X.

X, *Authen. vt non luxurientur* §. *propterea verſ. inueniantur aliqui.*

TITVLVS XXII.

De Crimine Sacrilegij.

QVI Diuinæ legis ſanctitatem, aut neſciendo omittunt, aut negligendo violant, & offendunt, ſacrilegium committunt. A.

A, *l. 1. C. hoc tit.*

§. Sacrilegium ille etiam committit, qui publica Sacra compilauerit, hoc eſt facto impetu in publica Sacra graſſatus fuerit; aut qui priuata Sacra, vel ædiculas incuſtoditas tentauerit, & hic amplius quàm fur, minus ergò, quàm ſacrilegus meretur: quare quod ſacrum, quodue admiſſum in ſacrilegij crimen cadat diligentèr conſiderandum eſt: B, & quamuis ſacrilegi capite puniantur; C, tamen pœna hæc moderanda eſt, & pro qualitate perſonæ, proq; Rei conditione, & temporis, & ætatis,

B, *l.9. ff. ad l. Iul. pecul.*

C, *d. l. 9.*

& ſexus, vel ſeueriùs, vel clementiùs illa ſtatui debet, & licet conſtet multos etiam ad beſtias damnatos; nonnullos etiam viuos exuſtos, alios verò in furca ſuſpenſos fuiſſe; tamen moderanda pœna eſt vſque ad beſtiarum damnationem eorum, qui manufacta templa effregerunt, & dona Dei noctu tulerunt. D.

D, *l.6.ff.eod.l.10. C. de Epiſcopis, & Clericis.*

§. Cæterum ſi quis interdiù modicum aliquid ex Templo tulerit, pœna metalli coercendus eſt; aut ſi honeſtiore loco natus ſit, deportandus in inſulam eſt. E, Locus etiam facit, vt idem furtum, vel ſacrilegium ſit, & capite luendum, vel minore ſupplicio. F.

E, *d.l.6.§.cæterum ff. ad legem Iuliam peculatus.*

F, *l.16. §.locus, ff. de pœnis.*

§. Et qui confugientem ad Sanctam Eccleſiam ſua auctoritate abſtraxerit, verberatur, & tonſus deportatur. G.

G, *l.2. C.de crim. ſacr. can. diffiniuit* 17. *q.*4.

§. Qui verò prædia diuinis vſibus tradita, humanis applicant vſibus, & Domino, cui tradita ſunt ea ſubtrahant, vt ſibi inſeruiant, vti ſacrilegos haberi oportet. H.

H, *can.prædia* 12. *q.*2.

§. Idem dicendum eſt de eo, qui in Clericum, vel Monachum violentas manus iniecerit, pulſando, vinciendo, afficiendo, ſacrilegij reatum incurrit. I.

I, *can.ſi quis ſuadente* 17. *q.*4.

§. Sunt tamen quædam enormia flagitia, quæ potius per mundi Iudices, quàm per Antiſtites, & Rectores Eccleſiarum vindicantur; ſicut cum quis interfecerit Pontificem Apoſtolicum, Epiſcopum, Presbyterum, ſiuè Diaconum, huiuſmodi Reos Reges, & Principes mundi damnant. L.

L, *can. ſunt,* 23. *q.*5.

TI-

TITVLVS XXIII.

De Homicidio.

CVm inter nos cognationem quamdam natura conſtituerit; conſequens eſt, quod hominem homini inſidiari nefas ſit: A, eoq; magis abominandum, ſi quis alterum occidat, & occidiſſe dicitur, qui mortis cauſam, vel qui adhibita vi, & quaſi manu, vel quolibet alio modo cauſam mortis præbuit: tracta interpretatione vocis à cædendo, & à cæde. B,

A, *l.3.ff.de iuſt.& iure.*

B, *l. 52. ff. ad l. Aquil.*

§. Homicidium itaque eſt hominis exanimatio,& hominis appellatione,tàm fœminam, quàm maſculum contineri non eſt dubium. C.

C, *l.152.ff.de verbor.ſign.*

§. Sed de fœtu nondum nato ambigitur,& dicendum, quod qui in vtero eſt, perindè eſt, ac ſi in rebus humanis eſſet: D, ac proindè ſi mulier viſceribus ſuis vim intuliſſe, quo partum abigeret,conſtiterit,in exilium eam Præſes exiget. E.

D, *l. 7. ff. de ſtatu hominum.*

E, *l.8.ff.de ſiccar. l. Diuus, ff. de extraord. crim. infra, lib.4.tit.8.§.mulier*

§. Ita ſi mulier pugno à te percuſſa eiecerit, Aquilia teneri, quaſi de rupto, ideſt de corrupto: F, nam qui conceptum in vtero per abortum deleuerit, homicida eſt. G.

F, *l. 27. §. ſi mulier ff. ad l. Aquil.*

G, *can.conſuluiſti verſ. hi autẽ 2.q. 5.*

§. Is autem, qui hominem occiderit, ſi non occidendi animo hoc admiſerit, abſolui poteſt; ſed qui hominem non occiderit, ſed vulnerauerit,vt occidat pro homicida damnãdus eſt; H, quia in maleficijs voluntas ſpectatur, non exitus; I, & ex re hoc conſtituendũ. Nam ſi gladio ſtrinxerit, & in eo percuſſerit, indubitatè occidendi animo, id eum admiſiſſe; ſed ſi claua percuſſerit, aut cucuma in rixa,quamuis ferro percuſſerit,tamen non occidendi animo, leniendam eius pœnam; quia

H, *l. 1. §. Diuus, ff. de ſiccar.*

I, *l. 14. ff. eod.*

L, *l.* 1. §. *Diuus*, *ff. eod.*

M, *l.* 7. *C. de ſiccarijs*.

N, *l.* 17. *ff. de ſiccarijs*.

O, *l.* 1. *ff. eod.*

P, *l.* 16. *ff. eod.*

Q, *l.* 7. *ff. eod.*

R, *l.* 7. *verſ. quare*, *ff. de ſiccarijs*.

S, *l.* 1. §. *Cæterum* *C. eod.*

T, *l.* 5. *C. eod. l.* 3. *ff. de legibus*.

V, *l.* 4. §. *cùm quidam ff. eod.*

X, *l.* 1. §. *item Diuus ff. de ſiccarijs*.

in rixa caſu magis, quàm ex voluntate homicidium admiſerit. L,

§. Ideò ſi quis cum telo ambulauerit necandi cauſa, ſicut is, qui hominem occiderit, vel cuius dolo malo factum erit, commiſſum legis Corneliæ pœna coercetur. M,

§. Verum ſi in rixa percuſſus homo perierit, ictus vniuſcuiuſq; in hoc collectorum contemplari oportet; N, quia lege Cornelia tenetur, qui hominem occiderit, O, & præcipuè ſi cædem admiſerit ſpontè, doloue malo: P, dolus autem in lege Cornelia pro facto accipitur, non lata culpa. Q.

§. Quare ſi quis ab alto ſe præcipitauerit, & ſuper alium venerit, eumq; occiderit, aut Putator ex arbore cum ramum deiecerit, non proclamauerit, & prætereuntem interfecerit, ad legem Corneliam non pertinet. R.

§. Cæterum ea, quæ ex improuiſo caſu potiùs, quàm fraude accidunt, fato plerumque non noxæ imputatur. S.

§. Idem dicendum de eo, qui ſe non voluntate, ſed caſu fortuito homicidium feciſſe aſſeruit; ſi hoc ita ſit, neque ſuper hoc ambigi poterit, omni metu, ac ſuſpicione, quam ex admiſſæ rei diſcrimine ſuſtinet, liberari debet; ex ijs enim, quæ fortuito caſu aliquo accidere poſſunt, iura non conſtituuntur. T.

§. Non autem qui per laſciuiam mortis cauſam præbuiſſet; quoniam iſte in quinquennium relegari oportet. V.

§. Reſcriptum paritèr reperitur eum, qui ſtuprum ſibi, vel ſuis per vim inferentem occidit, dimittendum: ſed in eum, qui vxorem deprehenſam in adulterio occidit leuitèr pœna irroganda eſt, & humiliori loço poſitus, in exilium perpetuum datur; ſed qui aliqua dignitate poſitus, ad tempus relegatur. X.

Si

§. Si verò qui aggreſſorem, vel quemcumq; alium in dubio vitæ diſcrimine conſtitutum, occiderit, nullam ob id factum calumniam merere debet. Z. Z, l. 2. C. de ſiccarijs.

TITVLVS XXIV.

De Homicido qualificato.

DELICTVM homicidij ſæpiùs cum aliqua qualitate patratur, quæ duplex eſt, vna aggrauans, altera minuens, aut alio modo delictum excuſans; quæ aggrauat, vt plurimum in præmeditatione, conſiſtit: quæ verò minuit, vel excuſat, eſt quando animus non adeſt delinquendi: ſi quidem illa, quæ aggrauat conſideratur, præcipuè quando machinatione, ſeu caliditate quadam decipiendi, aliud agitur, aliud ſimulatur; A, veluti ſi quis per induſtriam, vel inſidias aliquem occidat, B, quamuis etiam ſine ſimulatione quandoq; id agi poſſit, nempè per diſſimulationem ad tuenda ſua, vel aliena. C.

A, l. 1. §. dolum malum, ff. de dolo malo.

B, can. 1. extra de homic.

C, l. 1. §. dolum malum, ff. de dolo malo.

§. Hinc proditorium homicidium, quod in ſimulatione amicitiæ conſiſtit, inſidioſum, ac præmeditatum dicitur: ideò ſi fortè mulier marito mortis paraſſe inſidias, vel quouis alio genere, voluntatem occidendi habuiſſe inueniatur, vel ſi fortè maritus eodem modo inſectetur vxorem, in eadem quæſtione ab omni familia, non ſolùm mariti, ſed etiam vxoris ſuæ (quæ tamen tunc temporis domi fuerit) quærendum eſt; ſine cuiuſquam defenſione. D.

D, l. 9. C. de ſiccarijs.

§. Et ſerui igne cremantur, qui ſaluti dominorum ſuorum inſidiati erunt: E, & omnes ſeruos, qui ex quocumq: loco, ſiuè in domo, ſiuè in via, ſiuè in agro, & vbicumque ſenſerint dominum periclitantem, ad prohibendas

E, l. 28. §. igni ff. de pœnis.

inſidias nõn occurrerint, ſupplicio capitis affi- ciuntur. F.

§. Homicidia alia ſunt, quæ aſſaſſinia di- cuntur, veluti quando pecunia mediante, & mandato patrãtur; vt ſi in hoc te pecunia con- duxerim, vt hominem occidas: G, pecuniam dicimus, etiamſi aliquid pro pecunia datum, & acceptum ſit. H.

§. Homicidium autem de mandato, tunc dicitur committi; puta ſi mea tantum gratia tibi committo, vt aliquem occidas: I, idcir- cò non minus mandans quam mandatarius te- netur: parum enim referre viſum eſt ſuis manibus quis occidat an verò per alium: L, nam & qui ſuis manibus facit; & qui alij mandat tenetur, M, ſiuè præſens, ſiuè abſens fuerit, qui mandat. N.

§. Sunt etiam alia homicidia, qualitate atrociora, ſcilicet homicidium ſui ipſius, Par- ricidium, ac Veneficium; in eo enim, qui ſibi manus intulit, ſic diſtinguitur intereſſe, qua ex cauſa, quis ſibi mortem conſciuit, ſicuti cùm quæritur an is, qui ſibi manus intulit, & non perpetrauit, debeat puniri, quaſi de ſe ſen- tentiam tuliſſet; nam omninò puniendus eſt. O.

§. De parricidio autẽ lege Põpeia cauetur, vt ſi quis Patrem, matrem, auum, auiam, fratrem, ſororem, patruelem, matruelem, ami- tam, materteram, conſubrinum, conſubrinam, virum, vxorem, generum, nurum, ſocerum, vitricum, priuignum, priuignam, patronum, patronam, occiderit, cuiuſue dolo malo id factum erit, vt pœna ea teneatur, quæ eſt le- gis Corneliæ de ſiccarijs; mater quoq; filium, filiamq; occiderit, pœna eiuſdem legis affici- tur, & auus qui nepotem occiderit, & præte- rea, qui venenum emerit, vt patri daret, quam-

F, *l.12. C. de ijs qui vt indign.*

G, *l. non ſolùm §. proculus §. ſi mã- dato, ff. de iniurijs.*

H, *l.1. §. pecuniam ff. de calumniatori- bus.*

I, *arg. l.2. ff. man- dati.*

L, *arg. textus in l. 1. §. deieciſſe, ff. de vi, & vi armata.*

M, *l. ſi quis id, §. in ſeruos, verſ. hoc verò, ff. de iuriſd. omn. iud.*

N, *l. ſi per alium, ff. ne quis eum, &c.*

O, *l.3. §. ſi quis, ff. de bonis eorum, qui ante, &c. l.6. §. eius, qui, ff. de in iuſto rupto infra lib. 4. tit. 8. §. Idem ſi.*

quamuis non potuerit dare, pœna parricidij tenetur: P, quæ eſt, vt virgis ſanguineis verberatus, deindè culeo inſuatur, cum cane, & gallo gallinaceo, & vipera, & ſcimia, deindè in mare profundum culeus iactetur; hoc ita ſi mare proximum ſit, alioquin beſtijs obijcitur. Q.

P, *l.* 1. *ff. ad l. Pompeiam de Parricid.*

Q, *l.* 9. *ff. ad l. Pompeiam de Parricid. l. vnica, C. de ijs, qui parentes.*

§. Parricidij poſtulatus ſi interim deceſſerit, ſiquidem ſibi mortem côſciuerit, ſucceſſorem ſibi fiſcum habere debebit; ſin minus eum, quem voluit ſi modo teſtamentum fecerit; ſi verò inteſtatus deceſſerit, eos hæredes habebit, qui lege vocantur. R.

R, *l.* 8. *ff. eod.*

§. De veneficio plecti poteſt; non ſolùm, qui malum venenum necandi cauſa dederit; ſed etiam ille, qui fecerit, vel vendiderit, vel hominis necandi cauſa habuerit; S, quia plus eſt hominem veneno necare, quàm gladio occidere. T.

S, *l.* 3. *ff. de ſiccar. l.* 1. *C. de malef. & matt.*

T, *l.* 1. *C. de malef. & matt.*

§. Ideò iuſſa fuit relegari ea, quæ non quidem malo animo, ſed malo exemplo, medicamentum ad conceptionem dedit: ex quo ea, quæ acceperat, deceſſit. V.

V, *l.* 3. *§. adiectio, verſ. ſed ea, ff. de ſiccar.*

§. Eorum etiam ſcientia punienda, & ſeueriſſimis meritò legibus, vindicanda eſt, qui magicis accincti artibus, aut contra ſalutem hominum moliti, aut pudicos animos ad libidinem deflexiſſe detegentur: X, multi enim magicis artibus vſi, vitam inſontium, labefactare, non dubitant; & Manibus accipitis, ideſt Dijs infernalibus inuocatis audent elementa turbare, vt quiſquis ſuos conficiat, malis artibus, inimicos, hos (quoniam naturæ peregrini ſunt) feralis peſtis, id eſt ea mors, qua beſtiæ necantur, abſumat. Y.

X, *l.* 4. *C. de maleficis.*

Y, *l.* 6. *C. eod.*

§. Qualitas autem, quæ homicidium minuit, vel excuſat duplici motiuo conſiderari poteſt, vel cum quis ſuo nomine, vel Reipu-

blicæ vlciſci voluerit ſuo nomine cum quis percuſſorem ad ſe venientem gladio repulerit, non vt homicida tenetur, ſed vti defenſor propriæ ſalutis in nullo peccaſſe videtur: Z, quoniam iure hoc euenit, quod quiſque ob tutelam ſui, ſuarumq; rerum fecerit, iure feciſſe exiſtimetur. AA, ſed rectius faciet ſi ſe Præſidi obtulerit, & probauerit, non occidendi animo illum percuſſiſſe; BB, libera quoque reſiſtendi cunctis tribuitur facultas, vt quicumque militum, vel priuatorum ad agros, nocturnus populator intrauerit, vt itinera frequentauerit inſidijs aggreſſionis obſederit, permiſſa cuicumque licentia, digno illico ſupplicio ſubiugetur; ac mortem, quam minabatur, excipiat, & in id, quod intendebat, incurrat; melius enim eſt occurrere in tempore, quam poſt exitum vindicare. CC.

Z, *l. ſi quis 3. l. 4. C. de ſiccarijs.*
AA, *l. vt vim 3. ff. de iuſtitia, & iure.*
BB, *l. 1. C. de ſiccarijs.*
CC, *l. 1. C. quando liceat vnicuiq; ſine Iudice vindicare.*

§. Reipublicæ verò nomine vindictam ſumit, qui deſertores opprimit, qui ſi reſiſtere auſi fuerunt, in his velox ſit ſupplicium; cuncti enim aduerſus latrones publicos, deſertoreſque militiæ ius ſibi ſciant pro quiete communi exercendæ publicæ vltionis indultũ. DD.

DD, *l. 2. C. eod.*

TITVLVS XXV.

De Plagiarijs.

PLAGII criminis accuſatio, publici iudicij eſt: A, quod etiam per violentiam committi poteſt: B, & crimen capitale eſt. C.

§. Plagiũ igitur eſt hominis doloſa abductio: D, ad effectum illum celandi, vel alienandi, victumq; habendi, aut pro eo, aliam rem permutandi. E.

§. Ideò qui hominem ingenuum, vel liber-

A, *l. 13. C. ad l. Iuliam de plagiar.*
B, *l. 1. verſ. quod ſi, C. eod.*
C, *l. 1. C. eod.*
D, *l. abducti, C. de plagiar.*
E, *l. 4. verſ. idem, C. eod. l. comparentem, C. eod. l. 3. verſ. ſcient, ff. eod.*

bertinum inuitum celauerit, vel vinctum habuerit, ſciens dolo malo, quiue in ea, qua re ſocius erit, quique ſeruo alieno, ſeruæue perſuaſerit, vt à Domino, Dominaue fugiat, vel eum, eamue inuito, vel ſciente Domino, Dominaue celauerit, vinctumq; habuerit, emerit ſciens dolo malo, quiue in ea re ſocius erit, eius pœna teneatur. F.

F, *l. 6. §. lege Flauia, ff. hoc tit.*

§. Præſes autem diſcreto prius iure dominij intelligat, an audiendum ſit plagij crimen necne; nam ſi proprietatis tuæ mancipium eſſe conſtiterit expiraſſe criminis intentionem emerſa dominij luce manifeſtabit, ſi verò ſeruum alienum eſſe conſtiterit poſt diſceptatam proprietatis quæſtionem, & criminis cauſam audiet. G.

G, *l. Præſes C. eod.*

§. Paritèr ſi liberum, ſciens conditioné eius inuitú venundando, plagij criminis tenetur. H.

H, *l. liberum, C. eod. l ſciens, C. vbi de crimine agi oportet.*

§. Itaque plagiarij, qui viuentium filiorum miſerandas infligunt parentibus orbitates, metalli pœna tenentur. I.

I, *l. Plagiarij, C. hoc tit.*

§. Si quis verò huiuſmodi Reus fuerit oblatus; poſteaquam ſuper crimine claruerit ſeruus quidem, vel libertate donatus, beſtijs ſubijciatur, ingenuus gladio conſumatur. L.

L, *l. plagiarij §. ſi quis C. de plagiarijs*

§. Immò ſi quis in huiuſmodi plagij facinore deprehendatur, capite eum plecti non dubitatur, vt pœnæ genere deterreri, cæteri poſſint, quominus iſtiuſmodi audacia, vel ſeruos, vel liberos ab vrbe diſtrahere, atque alienare audeant. M.

M, *l. quoniam, §. ac ſi C. eod.*

§. Illud autem non eſt omittendum, quod exemplo legis Aquiliæ, ſi is propter quem quis in Flauiam committit deceſſerit; adhuc accuſatio, & pœna legis Flauiæ ſupereſt. N.

N, *l. 3. §. illud ff. eod.*

§. Non tamen ſtatim plagiarium eſſe, qui furti crimine ob ſeruos alienos interceptos tenetur; O, quia cauſa intercipiendi quæri oportet;

O, *l. 6. ff. hoc tit.*

P, *l. verum eſt, ver. nec factum, ff. de furtis.*

Q, *l. fullo §. qui ancillam ff. de furtis ſupra tit. 3. §. qui verò.*

R, *l. verum, verſ. an tamen, ff. eodem*

S, *l. 35. §. ſi quis, de contrahend. emp. l. 2. verſ. item, ff. hoc titulo.*

T, *l. eum qui ff. hoc tit.*

V, *l. in fuga, C. hoc tit.*

X, *l. 2. §. hoc amplius, verſ. hoc autem, ff. hoc tit.*

Z, *l. ſciendum, ff. hoc tit.*

AA, *l. quis ſit §. idem ait, verſ. idem rectè, ff. de ædilit. edicto gloſ. donare in l. in fuga C. hoc tit.*

BB, *l. 2. C. vbi de crimine agi, &c.*

tet; P, quapropter qui ancillam non meretricem libidinis cauſa ſurripuerit, furti actione tenebitur, & ſi ſolùm ſurripuerit, pœna legis Flauiæ coercebitur: Q, ſi verò ſcortum ſuppreſſerit libidinis cauſa, lege Flauia non tenetur; hic enim turpius facit, quàm qui ſurripuit; ſed quia ſecum facti ignominiam compenſat, certè fur non eſt. R.

§. Si quis autem amico peregrè eunti mandauerit, vt ſuum fugitiuum ſeruum quærat, & ſi inuenerit vendat, nec ipſe contra Senatumconſultum Libonianum committit, quia non vendidit, nec amicus eius, quia præſentem vendidit, emptor quoque qui præſentem emit rectè negotium gerit, S, ſed dumtaxat, vel in eum procedit lex Flauia, qui fugitiuum alienum ſuſcepiſſe, celaſſe doceatur; T, quia in fuga ſeruum conſtitutum, neque vendere, neq; donare licet, V, vel in ipſum dominum, qui fugam ſerui ſui vendidit: X, quod ſecus eſt ſi ſeruus fuerit abſens; nam aliud eſt abeſſe, aliud in fuga eſſe: Z, qui in fuga eſt, in libertatis cuiuſdam ſpecie eſt, hoc eſt poteſtate Dominica in præſenti liberatus eſt. AA.

§. Sciendum tamen eſt, quod ſi aditus ſuper hoc fuerit competens Iudex, ſi is, qui puerum ingenuum vendidiſſe proponitur, ibi degat, ibi cauſam cognoſcet. BB.

TITVLVS XXVI.

De Falſitate, & Simulatione.

A, *Auth. de inſtrumentorum cautela, & fide verſ. eo, quod gloſ pen. in §. fin inſtit. de ſatiſd. tutor.*

B, *l. 23. ff. de falſis.*

FALSI crimen publicum eſt, & dicitur immutatio, ſeu imitatio veritatis: A, & id videtur eſſe falſum, ſi quis chirographum alienum imitetur; B, quoniam illud ſtudium falſatoribus eſt, vt ad imitationem

nem literarũ ſemetipſos maximè exercent : C, ac proindè falſum teſtamentum id rectè dicitur, quod ſi adulterinum non eſſet, verum teſtamentum diceretur. D,

C, *Auth de inſtrumentorum cautela, verſ. illud.*

D. *l. 6. verſ. & falſum ff. de falſis.*

§. Falſum verò multis modis committitur, veluti ſi quis in falſas teſtationes faciendas, teſtimoniaue falſa dicenda dolo malo coierit: E, immò de impudentia eius, qui diuerſa Reo, & actori teſtimonia præbuit, cuius ita anceps fides vacillat, quin crimine falſi teneatur, dubitandum non eſt. F.

E, *l. 1. ff. de falſis.*

F, *l. 27. §. de impudentia ff. de falſis*

§. Item qui ob inſtruendam aduocationem, teſtimoniaue pecuniam acceperit, pactuſue fuerit, ſocietatem coierit ad obligationem innocentium, & qui Iudicem corruperit, corrumpendumue curauerit, qui in rationibus, tabulis, cæteriſq; vel alia qua re, ſiuè conſignationis, falſum fecerint, vel rem amouerint; perindè ex his cauſis, atque ſi eſſent falſarij, puniuntur. G.

G, *l. 1. §. item, §. qui l. 2. ff. de falſis.*

§. Qui veluti præſentem ſcripſiſſe res accepiſſe ſuas, cùm abſens eſſet, conſcripſerit, non ignorans quicquam auferti ſed ſe criminis falſi obligat periculo. H.

H, *l. 13. C. de falſis.*

§. Qui duobus inſolidum eamdem rem, diuerſis contractibus, vendidit, pœna falſi coercetur: I, qui edicta propoſita dolo malo corrumpunt, falſi pœna plectuntur. L.

I, *l. 21. ff. eod.*

L, *l. 32 ff. eod.*

§. Quamuis falſi nominis, vel cognominis aſſeueratio, pœnæ falſi coercetur; M, tamen mutare nomen, vel pronomen, ſiuè cognomen, ſine aliqua fraude, licito iure in libero minimè prohibetur, nullo ex hoc præiudicio futuro. N.

M, *l. 13. ff. eod.*

N, *l. vnica §. mutare C. de mutatione nominis.*

§. Si quis etiam per obreptionem ſuperuendendo ære, vel reſcripto aliquo, vel etiam annotatione ſibi arripuerit facultatem, non ſolùm fructum propriæ petitionis amittat; verùm

etiam

O, l. 3. C. de falſa moneta.

etiam pœnam, quam meretur accipiat . O.

§. Sciendũ quoq;eſt,falſum diſtingui in falſum,& quaſi falſum de falſo iam dictũ eſt: de quaſi falſo dici oportet;nam cùm prohibitũ ſit nobis, vel ijs, quos in poteſtate habemus, adſcribere legatum ; excuſatus is videtur , qui iuſſu eius, in cuius poteſtate eſt , adſcripſit ; ſicut ſeruus, & filius, ſi tamen iuſſus ex ſubſcriptione teſtatoris apparet : P, ſed inter filiũ, & ſeruum , & extraneum teſtamentum ſcribentes hoc intereſt, quod in extraneo, hoc eſt in filio emancipato , excuſatio admittitur , ſi ſpecialitèr à teſtatore ſubſcriptio facta eſt; nimirum quod teſtator dixerit, quod ſcilicet illi dictaui, & recognoui : Q, & ratio hoc ſuadet, quia emancipatus filius pœna falſi tenebitur , licèt iuſſu patris ſcripſerit : R, in alijs verò pœnitus extraneis, cum alterius teſtamentum, vel codicillos ſcriberent , legatum , ſua manu adſcripſerint; perindè tenentur,ac ſi commiſiſſent in legem Corneliam : & ne vel ijs venia datur, qui ſe ignoraſſe pœnæ ſeueritatem prætendant ; S, quamuis veniam deprecantibus ob ignorantiam , & profitentibus à relicto diſcedere, rarò venia data eſt : T,quod non procedit in milite, ſibi legatum iuſſu cõmilitonis aſcribente, quamuis pro non ſcripto habeatur ; & ideò id legatum petere non poteſt ; tamen ex indulgentia, pœnæ legis Corneliæ ſibi remittitur , in quam creditur ſe magis errore, quàm malitia incidiſſe . V .

P, l. 14. verſ. ad Senatum ff. de falſis infra tit. 29. §. idem quoque.

Q, l. 1. §. inter filium ff. de falſis.

R, l. filius verſ. emancipatus, ff. de falſis.

S, l. Diuus ff. eod.

T, l. 3. C. de ijs, qui ſibi aſcrib. in teſta.

V, l. 5. C. eod.

§. Scribere autem ſibi legatum videtur, nõ ſolùm qui manu ſua id facit , ſed etiam qui per ſeruum ſuum , vel filium, quem in poteſtate habet, dictante teſtatore legato honoratur . X.

X, l. 15. §. ſcribere, ff. de falſis.

§. Pœna autem falſi , vel quaſi falſi deportatio eſt, & omnium bonorum publicatio, &

ſi

ſi ſeruus eorum quid admiſerit vltimo ſupplicio affici iubetur : Z. licet quandoq; grauior, quandoq;minor pœna imponatur: veluti,venditor menſuras publicè probatas frumenti,vini, vel cuiuslibet rei, aut emptor corruperit, doloue malo fraudem fecerit, quāti ea res eſt, eius populo condemnatur, & in inſulam ij relegantur, qui pondera, & menſuras falſaſſent. AA.

Z, §. item lex Cornelia gloſ. deportatio Inſtit. de publ. iud. gloſ. in l. ſi ex falſis C. de translatio. l. 1. §. pœna ff. de falſis, l. hac ſanctione, C. de diuerſ. offic. lib. 12. in fine.

§. Si quis verò falſis conſtitutionibus, nullo authore habito, vtitur lege Cornelia, aqua, & igni ei interdicitur. BB.

AA, l. 32. ff. de falſis.

BB, l. 33. ff. eod.

§. Denique ſciendum eſt, quod qui compoſitis per ſcelus codicillis, in ſeueritatem legis Corneliæ inciderunt, non poſſunt defenſiones recuſando, euitare; quamuis illis proſit inſtrumenti vſu abſtinere, qui non ipſi falſi machinatores eſſe dicuntur, & quos periculo ſolus vſus adſtrinxerit. CC.

CC, l. 8. & §. qui autem C. de falſis.

§. Ideò ſi vteris inſtrumento, de quo alius accuſatus falſi victus eſt; & paratus eſt (ſi ita viſum fuerit) à quo pecuniam petis, eiuſdem criminis ſe Reum facere, & diſcrimen pœnæ legis Corneliæ ſubire, non oberit ſententia, à quâ nec is contra quem data eſt, appellauit, nec tu, qui tunc criminis non eras ſubiectus, appellare debuiſti: DD, & hinc eſt, quod ſi aduerſarius tuus apud acta Præſidis Prouinciæ cum fides Inſtrumenti, quod proferebat in dubium reuocaretur, non vſurum ſe conteſtatus eſt vereri non debet, ne ex ea ſcriptura, quam non eſſe veram, etiam profeſſione eius conſtitit, denuò repetatur. EE.

DD, l. ſi vteris C. de fide inſtrument. vbi gloſ. periculi.

EE, l. ſi aduerſarius C. eod.

§. Quod ſi criminalitèr, cæptū iudiciū interuentu indulgētiæ ſopitū eſt haber, tamen hæres reſiduam indagationem, & poteſt de fide ſcripturæ ciuilitèr quæri: FF, ac proindè datur licentia litigatoribus, ſi apud Iudicē proferatur

FF, l. 9. §. quod ſi C. de falſis.

ſcri-

ſcriptura, de qua oritur aliqua diſputatio profitendi, vtrum de falſo criminalitèr ſtatuat, qui dubitat de inſtrumenti fide experiri, an ciuilitèr. GG.

GG, l. damus C. de falſis.

De Simulatione.

§. Simulatio eſt fictio eius, quod non eſt decipiendi cauſa veritatis ſpecie: quapropter ijs, quæ ſimulatè geruntur, pro infectis habitis, fruſtra ficti pretij poſtulatur numeratio. HH. Acta enim ſimulata, veritati s ſubſtantiam mutare non poſſunt, II, quare ſi ancillam ex emptione ſibi quæſitam, mater tua donatione à ſecundo marito poſtea ſe ſimulauit accepiſſe tituli falſi figmentum donationis ei duplicare, vel auferre non potuit. LL.

HH, l. cum ea C. de tranſact.

II, l. acta C. plus valere.

LL, l. ſi ancillam, C. de contrahen. emption.

§. Quocirca compertum eſt, quoſdam alienis rebus, fortuniſq; inhiantes ceſſiones alijs competentium actionem in ſemetipſos exponi properare, hocq; modo diuerſis perſonas litigatorum vexationibus afficere. MM.

MM, l. per diuerſas C. mandati.

§. Huiuſmodi ergo machinationes amputari oportet cum circumueniendi animo factas eſſe conſpiciatur. NN.

NN, l. 23. §. ſi quis verſ. huiuſmodi machinationem, & l. 24. in fine verſ. niſi fortè C. mandati.

§. Ac proindè ſimulatio pœna falſi punitur, nam ſi creditor colludens cum debitore ſuo tibi prædium venundedit, falſum committit, & tibi nihil officit, ſed ſe magis criminis accuſationi fecit obnoxium, OO.

OO, l. ſi creditor, C. ad l. Cornel. de falſis.

§. Item falſus creditor, hoc eſt is, qui ſe ſimulat creditorem, ſi quid acceperit furtum facit, nec nummi eius ſunt. PP.

PP, l. falſus ff. de furtis.

§. Qui ſimulat alienam rem inueniſſe, non idcircò euadit pœnam furti, quia etiam qui alienum quid iacens in terra lucrifaciẽdi cauſa ſuſtulit furti obſtringitur, ſiuè ſciat cuius ſit, ſiuè ignoret, QQ, quanto magis cùm ſimulet, quia vltra furtum decipere intendit.

QQ, d. l. falſus Creditor §. qui alienum ff. de furtis.

TI-

TITVLVS XXVII.
De Delictis Carnis.

CARNIS delicta ſunt fornicatio, concubinatus, ſtuprum, adulterium, inceſtus, raptus, ſodomia, beſtialitas.

§. Fornicatio, licet dicatur omnis immunda pollutio, cuiuslibet illiciti coitus, qui ſit extra vxorem legitimam; tamen ſpecialitèr intelligitur in vſu viduarum, vel meretricum, vel concubinarum. A.

§. Huius delicti pœna nulla eſt; licet meretrices eſſe, & ad meretrices accedere, prohibeatur. B.

§. Concubinatus crimen eſt cohabitatio, quæ cum muliere ſoluta, olim cum teſtatione de illam vti concubinam habendo, permittebatur; ſed nemini licentia concedebatur, quod conſtante matrimonio, concubinam penes ſe haberet. C.

§. Graue tamen delictum noſtris temporibus eſt, nam homines ſolutos, ſeù vxoratos, concubinas habere indignum reputatur; quare ſtatutum eſt huiuſmodi delinquentes, ter admoneri, vt concubinas eijciant, & cenſuris cogantur, quibus neglectis ſi per annum permanſerint, ſeuerè pro qualitate criminis contra eos proceditur; mulieres verò, ſiuè coniugatæ, ſiuè ſolutæ, quæ cum adulteris, ſeù concubinarijs publicè viuunt, grauitèr pro modo culpæ puniuntur, & extra oppidum, vel diœceſim eijciuntur. D.

§. Stuprum quoque generale nomen eſt, quod indifferentèr lex Iulia de adulterijs vtitur: E, atque etiam intelligitur in his mulieribus, quæ turpitèr viuunt, vulgòq; quæſtum fa-

A, can. [lex illa §. cum ergo verſ. fornicatio 36. q. 1. can. meretrices §. omnis 32. q. 4. can. non ſolùm 32. q. 7.

B, d. can. meretrices can. prædicandũ 22. q. 2. can. adulterij 32. q. 7.

C, l. vnica C. de concubinis l. 1. & 3. ff. eod.

D, Concil. Triden. cap. graue 8. ſeſſ. 24. de reformat.

E, l. inter ff. de verbor. ſignif. cap. nemo 32. q. 4.

F, *l. ſtuprum ff. de ritu nupt.*

G, *can. lex illa, §. cum ergò, verſ. ſtuprum 36. q. 1. l. 2. §. initium, ff. de origine iuris ibi arrepto cultro.*

H, *l. inter libertas §. lex Iulia, ff. de adult. & l. inter, ff. de verb. ſignif.*

I, *l. ſi quis §. qui nondum ff. de pœnis, l. ſi ſtuprum ff. de iniur.*

L, *l. 1. §. qui puero ff. de extraor. crim.*

M, *l. 18. §. verumtamen C. de adult.*

N, *l. 6. §. lex Iulia, verſ. ſed propriè, ff. de adulter. l. ſi uxor §. Diui ibi nec ſpem matri ff. eod.*

O, *l. ſi ex lege, ff. de adulter.*

P, *l. 30. C. eod.*

Q, *l. 30. C. de adul.*

R, *l. 30. §. in primis, C. eod.*

S, *d. l. 30. §. in primis verſ. extraneos infra lib. 4. tit. 11. §. quod ſi.*

T, *l. 15. §. ſi negauerit ff. de adul. infra lib. 4. tit. 11. §. quod ſi.*

faciunt: F, ſed propriè eſt virginum illicita defloratio; quando videlicèt non præcedente coniugali pactione vtriuſque voluntate virgo corrumpitur: G, in vidua quoque honeſta, vel quæ ſe alicui proſtituit; H, ac in virgine nondum viri potente, & immatura; I, vel etiam in puero committitur. L.

§. De ſtupro quoque accuſari poteſt ille, qui relicto cœlibatu, cùm aliam matrem familiam in Prouincia reliquiſſet ſollicitauit ad nuptias; à quo crimine mulier remota eſt, eo quod vxorem ſe eſſe credebat: & ideò eidem viro, crimen ſtupri ab accuſatore legitimo, ſolemnitèr inferri poteſt. M.

De Adulterio.

§. ADulterium eſt concubitus cum alterius coniuge commiſſus, ac proindè dicitur alieni thori violatio, & propriè in nuptã, vel etiam in ſponſam patratur; & ſic appellatur propter partum ex altero conceptum; N, & ſine dolo non committitur. O.

§. Et quamuis adulterij crimen inter publica iudicia referatur; P, tamen ne volentibus temerè liceat fœdare connubia, proximis, neceſſarijſq; perſonis ſolummodò placet, deferri copiam accuſandi; patri ſcilicèt, fratri, necnon patruo, & auunculo, quos verus dolor ad accuſationem impellit: Q, ſed in primis maritum genialis thori vindicem eſſe oportet, cui quidem etiam ex ſuſpicione ream coniugem facere licet. R.

§. Extraneus verò licet procul ab accuſatione arceri debet; S, tamen ſi pater, & maritus accuſare renuerint, ſibi accuſandi facultas permittitur. T.

§. Mulierem autem adulterij viri ſui accuſa-

cuſationem non habere declaratum eſt; quamuis de matrimonio ſuo violato quæri velit. V.

V, *l. 1. C. de adulter.*

§. Si verò ſimul ad accuſationem veniant maritus, & pater, maritus præfertur: nam & propenſiore ira, & maiore dolore executurum eum accuſationem credendum eſt. X.

X, *l. 2. §. ſi ſimul, ff. de adulterijs*;

§. Verùm ſi accuſatio per maritum illata, vera eſſe oſtendatur; tunc repudium mittere debet; ſi verò illam adulterij accuſationem maritus non probauerit, illis ſubijciatur pœnis, quas eſſet paſſura mulier, ſi accuſatio comprobata fuiſſet. Y,

Y, *Auth. ſed nouo iure C. de adulter.*

§. Iudex verò antè oculos habere debet, & inquirere an maritus pudicè viuens, mulieri quoq; bonos mores colendi author fuerit. Z.

Z, *l. 13. §. Iudex, ff. eod.*

§. Quapropter fœdiſſimam earum mulierũ nequitiam, quæ pudorem ſuum alienis libidinibus, proſternunt, leges vlciſcuntur. AA, Ideò hodie adultera verberata in monaſterium mittitur, quam intra biennium viro recipere licet; biennio tranſacto, vel viro priuſquam eam reduceret mortuo adultera tonſa monaſterio habitu ſuſcepto, ibi dum viuit permaneat, duabus partibus propriæ ſubſtantiæ liberis, ſi habeat, applicandis, tertiæ monaſterio, ſed ſi liberos non habeat, parentibus extantibus huiuſmodi iniquitati non conſentientibus, tertia pars applicabitur, duæ monaſterio, quibus prædictis non extantibus, omnis eius ſubſtantia monaſterio quæretur, pactis dotalium inſtrumẽtorũ in omni caſu viro ſeruandis, BB,

AA, *l. 20. C. eod.*

BB, *Auth. ſed hodie C. de adulter.*

De Inceſtu, & Inceſtis Nuptijs.

CC, *Can.lex illa. §.cum ergo 36.q.1. Rub. C. de inceſtis nupt.& Auth. eod.*

DD, *l.ſi adulteriũ §.primo, verſ. nonnunquã ff.de adulterijs.*

EE, *l.39.§.ſi quis, ff.de ritu nupt.*

FF, *l. etiamſi, ff. eod.*

GG, *l.5.ff.de quaeſtion.*

HH, *l.44. ff.de adulter.*

§. INceſtus crimen eſt conſanguineorum, vel affinium abuſus, CC, grauius eſt adulterio, DD, & patratur cum quis ex his quas legibus, aut moribus prohibemur vxores ducere, duxerit; EE, & ſi concubinam quis habuit ſororis filiam licet libertinam, inceſtum committit. FF.

§. Immò ſi quis viduam, vel nuptam, cum qua nuptias contrahere non poteſt, corruperit, duplex crimen committit, inceſtum ſcilicèt, quia cognatam violauit contra fas, & adulterium, vel ſtuprum adiungit; GG. defuncta quoque ſocru, gener inceſti, vt adulter poſtulabitur poſt mortem mulieris. HH.

II, *d.l.5.ff.de quaeſtion.*

LL, *l.30.§. ſacrilegos, C. de adulter.*

MM, *l.ſi adulteriũ ff. de adulterijs.*

§. Huius criminis pœna, vel eſt in inſulam deportatio, II, vel quaſi contra ſacrilegos nuptiarum, gladio puniri oportet. LL.

§. Si adulterium cum inceſtu committatur, vt puta cum priuigna, nuru, nouerca, mulier quoque ſimilitèr punitur; id enim remoto, etiam adulterio eueniret. MM.

NN, *l. 38. §. ſtuprum, verſ. quare mulier, & verſ. nã & mulier, ff. de adulterijs.*

§. Mulieres quoque, eam demum pœnam, quam mares ſuſtinebunt, cum inceſtum iure gentium prohibitum, admiſerint, niſi fuerint in iure errantes; quo caſu inceſti nomine non tenerentur. NN.

OO, *l.5. l.9. C.de inceſtis nupt.*

§. Ab inceſtis verò nuptijs vniuerſi nouerunt temperandum, & fratris vxorem ducendi, vel duabus ſororibus coniungendi penitus licentia ſubmouetur; nec diſſoluto quoque modo coniugio. OO.

PP, *l. 13. §. cum tutor, ff. de adminiſt.tut.*

§. Tandem ſciendum eſt, quod cum Tutor non rebus tantùm, ſed etiam moribus pupilli præponatur; PP, idcircò ſi Tutor, pupillam quondam ſuam, violata caſtitate ſtuprauerit,

de-

deportationi ſubiugetur, atque vniuerſæ eius facultates, Fiſci iuribus vendicentur; quamuis eam pœnam debuerit ſuſtinere, quam raptori leges imponunt: QQ, quoniam nec in vxorem ducere, & ſi eam duxerit, poteſt ſtupri accuſari: RR, & pro dignitate pupillæ, vltra infamiam extra ordinem coerceri: nam ſi Tutor, vel Curator pupillam, vel adultam quondam ſuam ſibi, vel filio ſuo nullo diuino impetrato beneficio in matrimonio collocauerit, manet infamia contra eum, veluti confeſſum de tutela: quia huiuſmodi coniunctione, fraudem adminiſtrationis tegere laborauit: SS, quia non eſt matrimonium, ſi tutor, vel curator pupillam intra vigeſimum quintum annum non deſponſatam, à patre, neque teſtamento deſtinatam, ducat in vxorem: TT.

QQ, *l. vnica, C. ſi quis eam, cuius tutor, &c.*

RR, *l. 7. ff. de adulter.*

SS, *l. 66. verſ. quo facto, ff. de ritu nuptiarum, l. ampliſſimis, C. de excuſat. tutor. l. 7. C. de interdicto matrim.*

TT, *d. l. 66. ff. de ritu nupt.*

§. Paritèr ſi qua cum ſeruo ſuo occultè rem habere detegitur, capitali ſententiæ mulier ſubiugetur, verberone, ideſt ſeruo verberato igni tradendo. VV.

VV, *l. vnica C. de mulieribus, quæ ſe proprijs ſeruis iunxerunt.*

De Raptu.

§. Raptus crimen admittitur, cum puella violentèr à domo Patris abducitur; vt corrupta in vxorem habeatur, ſiuè puella ſolummodò, ſiuè parentibus tantùm, ſiuè vtriſq; conſtiterit. XX.

XX, *can. lex illa, §. cum ergò 36. q. 1. verſ. Raptus.*

§. Sed moribus introductum eſt, quod ibi raptus dicatur admitti, vbi nil de nuptijs agitur, ſed vbi raptor mulieris aſſenſum habuerit, atque prius eam deſponſauerit, de raptu argui minimè poteſt: ZZ, immò puella rapta legitimè contrahet cum raptore; ſi prior diſſenſio tranſeat poſt modum in conſenſum, & quod ante diſplicuit, tandem incipiat com-

ZZ, *cap. cum cauſa de raptor.*

Digitized by Google

AAA, cap. vltimo de raptor.

placere dummodò ad contrahendum, legitimæ ſint perſonæ. AAA.

BBB, l. 5. §. qui vacantem ff. de vi pub.

§. Raptores verò honeſtarum mulierum; ſicut in hoc crimen legis Iuliæ de adulterijs excedant; BBB, itane ſine vindicta talis creſcat inſania, ſancitum eſt, vt tam deteſtabile crimen duriſſimis, & capitalibus pœnis afficiantur; quocirca non tantùm qui per vim mulierem rapere auſus eſt, ſed etiam qui perſuaſit, vt conſentiret, huiuſmodi pœnis ſubiectus eſt; nam perſuadere plus eſt, quàm compelli, atque cogi; CCC, atque etiam his pœnis ſubiacent Raptores, ſiuè volentibus, ſiuè nolētibus virginibus, ſiuè alijs mulieribus tale facinus fuerit perpetratum: quia hoc ipſum velle mulierũ, ab inſidijs nequiſſimi hominis, qui meditatur rapinam, inducitur. DDD.

CCC, l. 1. §. perſuadere, ff. de ſeruo corrupto.

DDD, l. vnica §. pœnas, verſ. vt huic C. de raptu virg.

§. Igitur raptores virginum honeſtarum, vel ingenuarum, ſiuè iam deſponſatæ fuerint, ſiuè non, vel quarumlibet viduarum fœminarum, licèt libertinæ, vel ſeruæ alienæ ſint, ſi in tali crimine comprehenſi ſint, capitis ſupplicio plectendi ſunt, EEE, hoc eſt poſt legitimas, & iuri cognitas probationes, ſine fori præſcriptione nulla data appellandi licentia, duriſſimis pœnis affici, & mortis condemnari ſupplicio poſſunt. FFF.

EEE, d. l. vnica, C. eod.

FFF, d. l. vnica verſ. ſin autem, &c. in fine.

§. Immò non ſolũ ij, qui huiuſmodi crimen commiſerint; ſed etiam ij, qui eis auxilium inuaſionis tempore præbuerint, & ibi inuenti fuerint in ipſa rapina, & adhuc in flagranti crimine comprehenſi, & à parentibus virginum, vel ingenuarum, vel viduarum, vel quarumlibet fœminarum, aut earum conſanguineis, aut à tutoribus, vel curatoribus, vel patronis, vel dominis conuicti, interfici poſſunt, GGG.

GGG, d. l. vnica, §. ne igitur verſ. vt ij, C. de rapt. virg.

Ra-

§. Raptores verò virginum, vel aliarum fœminarum Deo dicatarum, cùm ad ipſius Omnipotentis Dei irreuerentiam peccent, mortis damnantur ſupplicio, HHH, & bona eorum eidem monaſterio vbi conſecratæ ſunt addicantur. III.

HHH, *d.l. vnica, C.eod.*

III, *l. raptores, §. bona, C. de Epiſc. & Cler.*

De Sodomia, & Beſtialitate.

§. SOdomia crimen atrociſſimum, & peſſimà cum puero, vel muliere abuſio eſt, diabolicum inuentum, ac naturæ ipſi contrarium, cùm ſit coitus in membro ad hoc non conceſſo, & qui iſta grauiſſima luxuria ſemetipſos inſerunt, ſciant, quod legibus, & conſtitutis ſubijcientur, & vltimis ſubdentur ſupplicijs. LLL.

LLL, §. *omnibus verſ. igitur, & verſ. & propterea, & verſ. legibus, Auth. vt non luxurientur, l. 1. § qui puero, ff. de extraord. crim.*

§. Peſſima enim erat olim abuſio; nam vir muliebra patiebatur, & nubebat in fœminā: idcircò ſancitum fuit inſurgere contra eos leges, armari iura gladio vltore, vt tales exquiſitis pœnis ſubderentur, & infames ipſo iure, qui ſunt, vel qui futuri eſſent Rei. MMM.

MMM, *l. cum vir, C. de adulterijs*.

§. Huic ſceleri proxima eſt beſtialitas, quæ eſt cum brutis fœda commixtio, qui enim coierit cum iumento, morte mori debet, NNN, immò comburitur ſimul cum animali; mulier verò, quæ acceſſerit ad aliquod pecus, & vult aſcendi ab eo, interficitur, & pecus paritèr mori debet: & pecora indè credendum eſt iuſſa interfici, quia pecora tali flagitio contaminata, indignam refriçant facti memoriam. OOO.

NNN, *can. Reos, §. item qui 23. q. 5.*

OOO, *can. mulier 15. q. 1.*

TITVLVS XXVIII.

De Proceſſu inſtruendo.

POSTQVAM de delictorum diuiſione, ac de illorum ſpeciebus, vti ad iuris notionem ſpectantibus dictum eſt, conſentaneum videtur, vt de ijs, quæ ad facti notionem pertinent, dicamus, & hæc circa delicta requirenda, & ſuper illis procedendum verſari certum eſt: qui quidem proceſſus ex more curialium informatiuus appellatur, ſeu potius progreſſus vnius probationis, in aliam dicendus eſt.

§. Sed vt ijſdem accommodetur facti notio ſciendum eſt, quod informari de delicto accipimus, ſi Iudices poſtquam ab officij ſollicitudine, nempè à Palatinis, vel Curioſis, vel alijs Officialibus fuerint admoniti, A, de delicto probationem ſuſcipiunt, & ſuper eo teſtes quot neceſſarij viſi fuerint, adhibent, vt ſe conuenienti diligentia inſtruerent, B, qui teſtes ſi per executores admoniti venire noluerint, C, cogi poſſunt, vt adſint, atque vt eorum dicta ſeparato, tamquam antè iudicium recipiantur. D.

§. Omnes enim, qui ſuum præbent teſtimonium, depoſito exceptionis fori priuilegio, ac huiuſmodi præſidio denudati, adiudicantis debent intrare ſecretum. E.

§. Huius proceſſus inſtructio, ſeu delictorum notio duplici actu perficitur, vel per recognitiouem facti criminoſi, vel per probationem criminis, de quibus infra.

A, l. 18. verſ. poſtquam C. de teſtibus, l. 2. C. de delatoribus, l. 1. C. de Curioſis.

B, d. l. 18. verſ. quatenus, d. l. 2. C. de delatoribus.

C, d. l. 18. verſ. per executores.

D, l. nullum, verſ. ſeparato, C. de teſtibus.

E, d. l. nullum, C. eod.

TITVLVS XXIX.

De Facti Criminoſi Recognitione.

HOC factum criminoſum oculari inſpectione contemplatur; nam ſi homo fuerit percuſſus, ictus contemplari oportet: A, quæ cõtemplatio à latrunculatoribus corpus delicti appellatur, quod diſtinguũt in actu permanẽs, & in actu tranſiens: de primo ſciendum eſt, quod niſi conſtet aliquem eſſe occiſum, haberi non poteſt de Reo inquiſito, quæſtio; liquere igitur debet ſcelere, quem fuiſſe interemptum B, & tunc conſtare dicitur, cùm de ipſo facto legitima cognitio habetur, nam ſicut dolo quid factum ſit ex facto ipſo intelligitur, ita an factum criminoſum fuerit ſcelerè patratum, ex ipſomet facto intelligi poteſt. C;

A, l. 17. ff. de Sicarijs.

B, l. 1. §. item illud, ff. ad Syllan.

C, l. 1. §. ſed ex dolo, ff. de doli mali excep.

§. Idem quoque in falſitate conſiderari poteſt, nam ſi quis legatum ſibi adſcripſerit pœna legis Corneliæ tenetur: quamuis inutile ſit legatum, quod tamen tunc verum eſt, cùm perfectum teſtamentum erit; prius enim oportet eſſe aliquod teſtamentum, ſaltem non iure factum: D, nã priuſquàm de crimine cõſtiterit apud eũ, cui conuictis Reis pœnam irrogare licet, nulla pœna à Fiſco peti poteſt. E.

D, l. ſi quis, ff. de falſis ſupra tit. 26. §. ſciendum.

E, l. 1. C. vbi cauſa fiſcales.

§. Hoc quoque in furto attendendum eſt; nam ſi is, qui ſimulabat ſe Procuratorem eſſe, effecerit, vt vel ſibi, vel cui me delegauit, promitterem, furti cum eo agere non poſſum, quoniam nullum corpus interuenit, quod furandi animo contrectaretur; F, quia neque verbo, neque ſcriptura, quis furtum facit; G, oportet enim rei furatæ exiſtentiam, & deficientiam probari.

F, l. 77. ff. de furtis.

G, l. 52. §. neque, ff. eod.

§. De ſecundo autem quando ſcilicet non remaneant veſtigia facti criminoſi, neceſſarium eſt probationes concludentes adeſſe, vt condemnatio ſequi poſſit; nam quando v. gr. vis in iudicio fuerit patefacta, hoc eſt liquidè probata, quæſtio deindè proponi poteſt: H, ſicut in delicto præuaricationis, in quo non prius accuſatur, quàm de prioris accuſatoris præuaricatione conſtiterit, & de crimine pronunciatum fuerit. I,

H, l.9. C. vnde vi.

I, l.3. verſ. cauetur, ff. de preuar. l. eius qui, verſ. verum, ff. de iure Fiſci.

TITVLVS XXX.

De Criminis Probatione.

CVM non ſit idem conſtare de facto criminoſo, de quo proximè dictum eſt, & conſtare de crimine, de quo mox dicetur: idcircò poſt contemplatum factum criminoſum, oportet doceri dictum factum dolo malo fuiſſe patratum: non enim ſufficit oſtendiſſe in facto dolum eſſe: A, niſi etiam probetur. B.

§. Quocirca ſciant cuncti accuſatores eam ſe rem deferre in publicam notionem debere, quæ munita ſit idoneis teſtibus, vel inſtructa apertiſſimis documentis, vel indicijs ad probationem indubitatis luce clarioribus, expedita: C, non enim Reus ſuorum iurium inquirendorum Fiſco, ſeu accuſatori facere debet poteſtatem; D, nec accuſator debet initium probationum, à domo Rei ſumere. E,

§. Probatio verò melior erit, ſi per teſtes vndique idoneos, & omni exceptione maiores, eam accuſator oſtenderit: F, ideò ex ſuſpicionibus non debet quis damnari: G, & præcipuè ſi ſuſpiciones leuiores ſint. H.

§. Idonei autem teſtes ſunt, qui nulla ex-

A, arg. textus in l.2. §. ſequitur, verſ. docere, ff. de doli mali except.

B, l. ordo ff. de pub. iud.

C, l. ſciant cuncti, C. de probat. infra lib.3. tit.5. §. primo, verſ. quoniam.

D, l. 4. C. de edendo.

E, l. 10. §. tormenta ff. de quæſtion.

F, l.14. §. & ſi inter, verſ. & melius quidem, C. de contrahen. & comm. ſtip.

G, l. abſente, §. ſed nec ff. de pœnis.

H, l. 3. §. ſi quis in fine, verſ. idem tamen, ff. de minoribus.

exceptione repelluntur, & ad Iudicis officium ſpectat, eius teſtimonij fides, quod integræ frontis homo dixerit perpendere, vt dictum eſt; I, quia eiſdem teſtibus, non teſtimonijs credendum ſit: L, qui quidem teſtes apud Iudicem repræſentandi ſunt, vt cum res exegerit, tormentis etiam ſubijciendi. M,

I, *l.13.circa finem ff. de teſtibus ſupra lib.2.tit.16.§.pœna calumniantium.*

L, *l.3.§.idem diuus, ff.eodem.*

M, *Auth.apud eloquentiſſimum, C.de fide inſtrumentorū.*

TITVLVS XXXI.

De Indicijs, & Coniecturis.

VERVM quia vt plurimum immò ſæpiſſimè in probandis criminibus, indicijs, atque etiam coniecturis, vtimur; ideò quid ſit indicium, quomodo ſit probandum, & quale ſit, & eſſe debeat dicendum eſt.

§. Indicium eſt ſignum, ſeù argumentum veriſimile, atq; probabile ad veritatem inueſtigandam, A, facinus enim nedum manifeſta fide, ſed etiam indicijs euidentibus publicatur; B.

A, *l.8.verſ.ſed argumentis, C.de quæſtion.*

B, *l.ſi quis adulterij, C. de adulter.*

§. Igitur indicia certa, quæ iure non reſpuantur, quamuis ſi ciuiliter de proprietate domus agatur, non minorem probationem, quam inſtrumenta, contineant fidem: C, tamen ſi de crimine agatur, manifeſtis indicijs, eius accuſatio debet comprobari; D, ita vt Reus ex ijs ſuſpectus fiat, & ita probationi admotus ſit, vt ſola eius confeſſio deeſſe videatur. E.

C, *l. indicia C.de rei vindic.*

D, *l. 3. verſ. ſi alijs, C. ad l.Iuliam maieſtat.*

E, *l. 1. verſ. cum ſuſpectus ff. de quæſtion.*

§. Quapropter indicia, alia dubitata, alia indubitata dicũtur: Indubitata sũt, quę Greci τεκμήριον vocant, & rem reddunt clariorem: F, dubitata verò ſunt argumenta quædam, quæ ijdem Græci appellant σημεῖον, &

F, *l.fin.C.de prob.*

& rem dubiam indicant; G, quæ duobus ſaltem teſtibus probari oportet. H.

§. Ideò ſinguli vniuerſiq; Iudices cognoſcant, in publicis criminibus non oportere emendicatis ſuffragijs decretorum, aut relationibus à publicis perſonis deſtinandis credere, ſed rei veritatem inquirere. I.

§. Propterea ſi quis moriens dixiſſet à ſeruo vim mortis ſibi illatam eſſe, dicendum eſt non eſſe ei credendum; niſi potuerit etiam probari. L.

§. Coniectura verò eſt quando ſenſus tacitè ex litera elicitur, & non eſt in litera expreſſum, & ſic eſt argumentū, quod tacitè elicitur, M, quoniam in eo, quod certum eſt, nullus eſt coniecturæ locus, N, vndè v.g. ſicut noxius eſt, qui lanceas, & ſagittas in mortem mittit; ita vir, qui fraudulentèr nocet amico ſuo, & cùm fuerit deprehenſus dicit, ludens feci. O, Ludus enim noxius, in culpa eſt, ac proindè ſi indè ſequitur maleficium coniectura eſt, vt ſit prauè factum. P.

G, *Quintilianus lib 3. cap. 9.*

H, *l. 12. ff. de teſtibus, gloſ. vel indicijs, C. famil. erciſcun.*

I, *l. 14. C. de accuſ.*

L, *l. ſi quis, §. ſi quis moriens, ff. ad Sylan.*

M, *gloſ. coniecturam in l. 21. C. de furtis.*

N, *l. 137. §. cum ita in fine, ff. de verb. oblig.*

O, *cap. 1. de præſumpt.*

P, *l. nam, ff. ad l. Aquil. gloſ. in d cap. 1. verſ. ludens de præſumpt.*

Finis Libri Secundi.

Digitized by Google

INSTITVTIONVM CRIMINALIVM LIBER TERTIVS.

TITVLVS PRIMVS.

De exhibendis, & tranſmittendis Reis.

SVPERIORE libro dictum eſt de ijs, quæ ad notionẽ Iudicis ſpectant: modò ad ea, quæ ad cognitionem eiuſdem pertinent deueniendum eſt. Igitur cùm probationes ſuper delicto ad Reum afficiendum receptæ ſint; ac proindè factus ſit locus prehenſioni, & capturæ eiuſdem: ideò prehendendus eſt, ſi præſens ſit, vt eum ſub cuſtodia Prætor conſtituat, A, vel ſi latitat, per apparitorem exhibendus eſt, ſi de eius exhibitione Iudex pronunciauerit: B, & tunc eum exhiberi iubebit, ſi priùs de cæteris indicijs fuerit cõmonitus, C, vel ſi in longinquo ſit, remittendus venit: ac proindè ſolent Præſides ſcribere ad Collegas ſuos, vbi factores, hoc eſt criminum auctores agunt, vt eos cum perſecutoribus, ideſt fidis cuſtodibus, ad ſe remittant. D.

A, *l.1.C.de exhib. & tranſmitt. Reis.*

B, *l.3. C. eod.*

C, *l.17. C.de falſis, l. Diuus, ff. de cuſtodia Reorum, l.2.ff.de quaſtion.*

D, *l.7.ff.de cuſtod. Reor.§. ſi quis verò comprehenſorum, Auth.vt nulli.*

§. Quapropter defenſores Ciuitatum oblatos ſibi Reos, in ipſo latrocinio, vel congreſſu violentiæ, aut perpetrato homicidio, aut ſtupro, aut raptu, vel adulterio deprehenſos expreſſo crimine cum ijs, à quibus fuerint accu-

E, *l.7.C.de defenſoribus Ciuitatum*.

accuſati, mox ſub idonea perſecutione, ideſt cuſtodia ad Iudicem dirigant. E.

§. Ei verò, qui reducendus eſt, ad diſponendas res ſuas, componendoſq; mœſtos pœnates, ſpatium coram loci Iudice, aut etiam magiſtratibus ſufficientium dierum non minus tamen triginta, tribuatur; nulla remanente apud eum, qui ad exhibendum miſſus eſt, copia nundinandi. F.

F, *l.2. §.ei verò, C. hoc tit.*

§. Et quamuis nullus in carcere, priuſquàm conuincatur vinciri debeat; G, tamen neminem in iudicio exhibendum eſſe, cautum eſt; niſi (vt dictum eſt) de eius exhibitione Iudex pronunciauerit. H, quod quidem non procedit, vel in eo, qui adhuc in flagranti crimine comprehenſus ſit, I, vel in eo, qui in clandeſtinis ſceleribus ſe exercet, veluti in monetarijs; nam neceſſitas incumbit huiuſmodi homines inquirendi, & inueſtigatos Iudici tradendi. L.

G, *d.l.2.C.hoc tit.*

H, *l.3.C.hoc tit.*

I, *l.vnica §.ne igitur, verſ. & adhuc, C. de rapt. virg.*

L. *l.* I, *C.de falſa moneta*.

§. Si verò miles in Prouincia repertus crimen publicum commiſerit, eum Rector Prouinciæ ſub cuſtodia conſtituat, atque ita, vel cauſæ meritum, vel etiam perſonæ qualitatem ad Magiſtrum militum referat; M, præterquam ſi quid grauius in ea Prouincia, in qua repertus eſt, admiſerit, ibi enim eum plecti pœna debere. vbi facinus admiſſum eſt; N, quia de militibus ita ſeruatur, vt ad eum remittantur, ſi quid deliquerint, ſub quo militabant: is autem, qui exercitum acceperit, etiam ius animaduertendi in milites caligatos, hoc eſt viliores habet. O.

M, *d.l.I.C.hoc tit.*

N, *l.3.ff.de re militari*.

O, *l. de militibus, ff.de cuſtod.Reor.*

§. Sciendum autem eſt, quod exhibere nihil aliud eſt, quàm præſentiam corporalem inquiſitæ perſonæ præbere: P, vt Fiſco, ſeu accuſatori, qui agit experiundi ſit copia: Q, & differt à deducere, quod eſt Reum inuitum

P, *l 22. ff.de verbor.ſign.*

Q, *l.2.ff.ad exhiben.*

uitum ducere ad Iudicem. R. R, *l. 3. §. pro ſportulis circa finem, verſ. nec exhibitionis vbi gloſ. deductionis C. de aduocatis diuerſ. iud.*

§. Et huius exhibitionis varia exponuntur exempla; nam ſi quis fideiuſſoribus ne in vinculis conijciatur datus ſit, exhibendus eſt; & ſi is, qui Reum criminis, pro quo ſatiſdedit non exhibuerit, pœna pecuniaria plecti debet; ſi tamen dolo non exhibeat, & etiam extra ordinem damnandus eſt; ſed ſi neque cautione, neque decreto Iudicis quantitas certa comprehenſa eſt, nec conſuetudo oſtenditur quæ certam formam habeat: Præſes de modo pecuniæ, quam inferri oporteat, ſtatuet. S. S, *l. 4. ff. de cuſtodia Reorum.*

§. Sed de eo, qui ex cuſtodia producitur, cognoſcere debet is, qui prouinciæ præeſt, & cùm cognouerit, & conſtiterit remittat illum cum elogio ad eum, qui Prouinciæ præeſt, vnde his homo eſt, quod quidem ex cauſa faciendum eſt. T. T, *l. non eſt, ff. eod.*

TITVLVS II.

De Cuſtodia Reorum.

REORVM cuſtodia, alia publica, alia militaris, alia libera, alia fideiuſſoribus commiſſa eſt. Publica cuſtodia carcer publicus eſt; militaris cum Reus militibus cuſtodiendus traditur, fideiuſſoribus commiſſa dicitur cum quis obligatur de Reo cuſtodiendo; libera eſt, cùm Præſes ſibi, aut alicui alteri Magiſtratui, Reum committit cuſtodiendum.

§. Ideò de cuſtodia Reorum Præſes æſtimare ſolet, vtrum in carcerem recipienda ſit perſona, an militi tradenda, vel fideiuſſoribus committenda, vel etiam ſibi. Hoc autem, vel pro criminis, quod obijcitur, quali-

tate,

tate, vel propter honorem, vel propter ampliſſimas facultates, vel pro innocentia perſonæ, vel pro dignitate eius, qui accuſatur facere ſolet: A, nam eos, qui ſunt in aliqua dignitate poſiti, non oportet vinculis publicis contineri. B.

A, *l. 1. ff. de cuſtodia Reorum.*

B, *l. 3. §. Tutores, ff. de ſuſpectis tutoribus.*

§. Et quamuis aliquando in carcerem Rei ſoleant diligentioris cuſtodiæ cauſa recipi: C, tamen non, eſt in vinculis conijciendus is, qui fideiuſſores dare paratus ſit; niſi vel tam graue ſcelus ipſum admiſiſſe conſtet, vt neq; fideiuſſoribus, neque militibus committi debeat: verùm hanc ipſam carceris pœnam, ante ſuppliciũ ſuſtinere debet, D, vel ſi Reus confeſſus fuerit, quia tunc in vincula publica conijciendus eſt, donec de eo pronuncietur: Et qui confeſſum in iudicio Reum, & propter hoc in vincula coniectum emiſerit, crimini læſæ maieſtatis erit obnoxius. E.

C, *l. 6. §. eius qui, verſ. non puto, ff. de iniuſto rupto.*

D, *l. 3. ff. de cuſtodia Reorum.*

E, *l. 5. ff. eod. l. 4. in fine, verſ. item qui, ff. ad l. Iul. maieſtat.*

§. De mulieribus autem cautum eſt, quod ſi crimen ſit, quod eis infertur, in quo neceſſarium eſt, ipſas cuſtodiri; ſiquidem fideiuſſorem præſtare poſſunt, ipſi credantur, ſi verò iurauerint non poſſe dare fideiuſſorem, iuratoriam cautionem faciant de obſeruatione iudicij: ſi verò grauiſſimum crimen, in quo accuſantur inueniãtur in monaſterium, vt mulieribus tradantur, per quas poſſint publicè, & liberè cuſtodiri; donec cauſa earum manifeſtetur: tunc autem illa procedant in eas, quæ legibus definita ſunt. F.

F, *Auth. vt nulli, §. neceſſarium, verſ. ſi verò, Auth. hodie, §. ſi verò, C. de cuſtodia Reorum.*

§. Verùm quia vnum carceris conclaue permixtos ſexu criminoſos includit; ideò mulieres, vt ſexu à viris diſpares, diuerſa etiam clauſtrorum habere tutamina iubeantur: etiamſi pœnæ qualitas permixtione, propter identitatem criminis, iniungenda ſit. G,

G, *l. 3. C. de cuſtodia Reor. vbi gloſ.*

§. Si autem ſeruus capitali crimine poſtuletur;

tur ; lege Iulia publicorum iudiciorum cauetur, vt ſiſtendus, vel ab extero ſatiſdato promittatur, quod ſi non defendatur in vincula publica conijci iubetur, vt ex vinculis cauſam dicat. H. — H, *l.2. ff. eod.*

§, Qui verò carcere effracto, euaſerunt, & de eo eruperunt, ſiuè effractis foribus, ſiuè conſpiratione, cũ cæteris, qui in eadem cuſtodia erant capite puniendi ſunt : quod ſi per negligentiam cuſtodum, euaſerunt mitiùs puniri debent. I. — I, *l.1. ff. de effractoribus.*

TITVLVS III.

De Priuato Carcere.

ET quamuis carcer publicus ad continendos homines, non ad puniendos haberi debeat; nihilominus ſolebant etiam Præſides in carcere continẽdos, damnare, vt in vinculis perpetuis continerentur; ſed id eis prohibitum fuit, & huiuſmodi pœnæ interdictæ ſunt. A. — A, *l. aut damnum §. ſolent, ff. de pœnis.*

§, Ideò nemo carcerem, plumbatarumq; verbera, aut pondera, aliaq; ab inſolentia Iudicum reperta ſupplicia, vel à peruerſis, vel ab iratis Iudicibus expaueſcat: carcer enim pœnalium, ideſt pœna dignorum, & hominum noxiorum eſt, & officialium, non priuatorum. B. — B, *l. nemo, C. de extraordin. tribut. lib.* 10.

§. Ac proindè ſuccurritur ei, qui in vinculis fuiſſet, quòd non ſolùm ad eum pertinet, qui publica cuſtodia coercetur; ſed ad eum quoque, qui à latronibus vi oppreſſus vinculis aſtringitur, vinculorum autem appellatione latiùs accipitur, nam etiam incluſos veluti latumijs, vinctorũ numero haberi placet, quia nihil intereſt parietibus, an compedibus, quis tenea-

teneatur; cuſtodiam autem ſolùm publicam, non priuatam accipi putandum eſt. C.

C, l. 9. ff. ex quibus cauſis maiores.

§. In eadem cauſa ſunt, & qui à militibus, ſtratoribuſq; vel à municipalibus miniſterijs aſſeruantur, ſi probentur rei ſuæ ſupereſſe non potuiſſe. In vinculis etiam eos accipimus, qui ita alligati ſunt, vt ſine dedecore non poſſunt in publicum apparere. D.

D, l. 10. ff. eod.

§. Igitur nemini liceat, vel in agris ſuis, aut vbicumque domi priuati carceris exercere cuſtodiam: & iubetur omnium Prouinciarum Rectoribus daturis operam, ſemperq; futuris in ſpeculis, ideſt ad exemplum futuris in temporibus, vt ſupradicta nefandiſſimorum hominum arrogantia modis omnibus opprimatur; alioquin maieſtatis crimen proculdubiò incurſurus eſt, qui cognito huiuſmodi ſcelere, læſam non vindicauerit maieſtatem: Nam eos, qui hoc criminis genus commiſerint; tamquam ipſius maieſtatis violatores, vltimo ſubiugandos eſſe ſupplicio: E, licet ex quadam græca conſtitutione temperamentum aliquod afferatur; nimirum eos, qui priuatas cuſtodias fecerint, pœna ſubijci, & tot dies manere in publico carcere, quot fuerit quis in priuato ab eis inductus cuiuſcumq; ſit conditionis, vel dignitatis, amittere etiam eos cauſam, quam habent aduerſus inductos prouidentia Præſidis, quod ſi neglexerit, & bonorum, & ſalutis periculum ſuſtinebit. F.

E, l. 1. C. hoc tit.

F, l. 2. C. hoc tit.

§. Ac proindè lege Iulia de adulterijs cauetur, vt viro adulterum, cum vxore ſua deprehenſum, quem aut nolit, aut non liceat occidere, retinere per horas diurnas, nocturnaſq; continuas non plus quàm viginti, teſtandæ eius rei cauſa, vt vti ſine fraude ſuo iure poſſit, liceat: quod & idem in patre ſeruandum, quod in marito expreſſum eſt. G.

G. l. capitè quinto, ff. de adulter.

TI-

TITVLVS IV.

De requirendis Reis.

NON ſolùm contra præſentes Reos, ſed etiam contra abſentes iudicium inſtituitur, pro cuius complemento Reus abſens requirendus eſt, vt copiam ſui præſtet: cum inaudita cauſa, quem damnari æquitatis cauſa non patiatur. A.

§. Abſentes autem ſunt, aut qui ante accuſationem abfuerint, aut qui metu accuſationis fugerunt, illi requirendi annotandi ſunt, vt copiam ſui præſtent: Præſides autem circa requirendos annotatos hoc debent facere, vt eos, quos annotauerint, edictis adeſſe iubeant, vt poſſit innoteſcere eos, qui annotati ſunt; ſed & literas ad magiſtratus vbi conſiſtunt mittere, vt per eos poſſit innoteſcere requirendos Reos eſſe annotatos; & ex hoc annus computetur ad ſe purgandos; B, quia cum abſenti Reo grauia crimina intentantur, ſententia feſtinari non ſolet, ſed annotari. C.

§. Olim Rei abſentis bona obſignabantur, & ſi intra annum rediret, & ſe purgaſſet rem ſuam habebat: D, & annus computabatur, ex quo annotatio facta fuerat. E.

§. De abſentibus verò, qui metu accuſationis fugerunt cautum eſt, vt eadem ſeruentur in bonis eorum, quæ in damnatorum bonis conſtituta ſunt: F, hòc eſt, vt ſi quis accuſationis metu profugiſſet, dies ei certa præfigeretur, ad quam niſi reſpondiſſet abſens damnaretur, eiuſq; bona publicarentur. Aduerſus contumaces, qui neque denunciationibus, neque edictis Præſidum obtemperarunt ſententia pronunciari oportet: ſed ſecundùm mo-

A, *l.* 1. *verſ. nec enim* §. *ſi autem, verſ. ſed abſens, ff. de requiren. Reis.*

B, *d. l.* 1. §. *ſi autē verſ. ſed abſens, ff. de requirendis Reis, infra libro* 4. *titulo* 10. §. *in hunc verſ. nam ex hoc.*

C, *d. l.* 1. *C. eod.*

D, *l.* 5. *ff. hoc tit.*

E, *l.* 4. *ff. hoc tit.*

F, *l.* 28. *verſ. eadēque, ff. de bonis lib.*

morem priuatorum iudiciorum, poteſt quis defendere, & hæc non eſſe contraria, quid igitur eſt? meliùs ſtatuetur in abſentes pecuniarias quidem pœnas, vel eas, quæ exiſtimationem contingunt, ſi ſæpiùs moniti, & vſque ad relegationem procedi. Verùm ſi quid grauius irrogandum fuiſſet, puta in metallum, vel capitis pœna, non eſſe abſentibus irroganda. G.

G, l 5. §. aduerſus, ff. de pœnis.

§. Inſuper licet pro abſente, ad crimen iudicij publici perſequendum, fruſtra Procurator interueniat; multò minus ad defendendũ, vt dictum eſt: H, tamen in capitalibus iudicijs defenſio ad allegãdas cauſas abſentiæ datur: I, & inter accuſatorem, & Reum, cognitione ſuſcepta, excuſatio pro abſente iuſtis rationibus admittitur: ne per triduum per ſingulos dies, ter citatus Reus damnetur, vel de accuſatoris abſentia præſente Reo calumnia pronuncietur. L.

H, l. 13. §. ad crimen, ff. de pub. iud. ſupra lib. 2. tit. 15. §. quamuis tamen.

I, l. 33. §. publicè verſ. nam in capitalibus ff. de procuratoribus, l. 3. C. de accuſ.

L, l. 10. ff. de pub. iud.

TITVLVS V.

De Reo conſtituendo.

IN criminibus ſcrutandis examen etiã Rei inquiſiti adhiberi ſolet, & multum valet pro delicti veritate habenda, à quo tamen non eſt incipiendum, niſi Reus ſuſpectus ſit: A, quoniam vbi nullis argumentis Reus vrgetur, conſtituta facilè habenda non ſunt; ſed inſtandum accuſatori, vt id, quod intendit comprobet, atq; conuincat. B.

A, l. 1. ff. de quæſt. & infr. hoc tit. §. ac proindè.

B, l. 18. §. in eam cauſam ff. de quæſt. ſupra lib. 2. tit. 30. §. quocirca.

§. Ideò Iudices in primis delicti qualitatem plena inquiſitione oportet, vt diſcutiant, & poſtea ipſum Reum ſæpius de delicto interrogent; & hoc ipſum ad Fiſcum, atque Reum proficit, ſiue definienda cauſa per Iudicem,

dicem, ſiuè ad maiorem poteſtatem refe- renda ſit: C,& toties Reus interrogari oportet, quoties aduerſus eum inquiſitio, ſeu acuſatio, aut in eius perſonam eſt actio criminalis: D, qui poſteaquam ad Iudicem venerit adhibita aduocatione, ius debebit explorare quæſitum, hoc eſt interrogare, quare fuerit vocatus: E, itaut non eſt epiſtolis eorum credendum, qui quaſi damnatos Reos ad Præſidem tranſmittunt: quia non omnes ex bona fide elogia conſcribre compertum eſt. F.

C, *arg. textus in l. 9. C. de iudicijs*.

D, *l. 1. ff. de interrogat. action*.

E, *l. 2. §. qui poſtea C. de exhiben. & tranſmitten. Reis*.

F, *l. 6. ff. de cuſtodia Reorum*.

§. Olim enim Irenarchis præceptum fuerat, quod cum apprehendiſſent latrones interrogarent eos de ſocijs, & receptatoribus, & interrogationes literis incluſas, atque obſignatas ad cognitionem magiſtratus mitterent, & qui cum eo elogio, miſſi erant ex integro audiendi erant: & de ijs non quaſi pro damnatis, ſed quaſi re integra quæritur, ſi quis erit, qui eos arguat; G, idcircò iubetur Iudices per ſe requirere eos, qui latrocinia, aut violentias, aut rerum rapinas, aut fœminarum raptus, aut alia quælibet in Prouincijs illicita committunt, & eis ſupplicia inferre. H.

G, *d. l. 6. §. ſed & caput ff. de cuſtodia Reor. ſup. lib. I. tit. 4 §. quibus*.

H, *§. iubemus autem, Auth. de collatoribus*.

§. Ac proindè audiuntur Rei, quia plurimum in excutienda veritate etiam ipſa voce cognitoris diligentia ſubtilis affert. Ex ſermone enim, & ex eo, qua quis cónſtantia, qua trepidatione, quid diceret, vel cuius exiſtimationis quiſque in Ciuitate ſua eſt, quædam ad illuminandam veritatem in lucem emergunt. I,

I, *l. 10. § tormenta verſ. plurimum, ff. de quæſtion*.

§. Propterea ex hoc intẽdit Prætor adſtringere Reum, vt ex ſua coram eo facta reſponſione, vel confitendo; vel mentiendo ſe oneret. L.

L, *l. 4. ff. de interrog. action*.

§. Si verò interrogatus taceat, & omni-

M, l.12. §.qui tacuit, ff. eod. l.13.ff. de interrog. action. vbi gloſ. ſuccurrendum.

N, l.58. §.ſeruum verſ. quæro, ff. de ædilit. edicto.

nò non reſpondeat, contumax eſt, & habetur, quemadmodum ſi negaſſet; quia Prætorem contemnere videtur; M, ſi verò reſpondeat, an ſtandum ſit eius reſponſo, & ſtandum eſt, ſi alia indicia non præcedant. N.

TITVLVS VI.

De Crimiuis Conteſtatione:

A, l. cognitionum, ff. de varijs, & extraord. cognit.

B, l.17. C. de accuſat.

C, arg. text. in l.1. C. de litis conteſtat. l.2. verſ. niſi poſt, C. de iure iur. propter calumn.

D, l. 2. verſ. quia negotium, C. ſi per vim gloſ. panduntur in fine,

E, l.22. §. vltimum verſ. exordium, C. de falſis ſupra lib.1. tit.1. §. huius ſtudij.

INTER cæteras cauſarum cognitiones, vna videtur eſſe, quando de capitali crimine quæritur: A, vndè accuſationis ordinem iam dudum legibus inſtitutum, ſeruari oportet; vt quicumque in diſcrimen capitis accerſitur non ſtatim Reus, qui accuſari potuit, exiſtimetur; ne ſubiecta innocentia feriatur; B, idcircò crimen in iudicium deductum non videtur, ſi tantum de eo ſimplex informatio habita fuerit, vel delicti ſpecies ante iudicium, Reo ex eius examine in notionem venerit: oportet enim, quod ei illud conteſtetur, & Iudex per facti criminoſi narrationem, & inquiſiti reſponſionem cauſam audire cæperit: C, nam cauſarum ſicut, & negotiorum merita partium aſſertione, per litis conteſtationem panduntur. D.

§. Ex auſpicio enim conteſtatæ accuſationis, apud competentem Iudicem habitæ, exordium vltimi finis ſtrepitus criminalis naſcetur, vt dictum eſt, quoniam poſt probationem, ſupplicium, quod exigit magnitudo commiſſi ei, qui crimen commiſerit, imminet, E.

TI-

TITVLVS VII.

De Probationum Publicatione.

REO præſenti, contra quem facta eſt criminis indago exponi debent indicia, & copiam illorum, de quibus fuerit grauatus, vt facultatem habeat ſe ipsũ defendendi, tradi oportet: ideò non ſolum dicta, ſed etiam nomina ipſa teſtium ſunt ei, vt quod, & à quo ſit dictum appareat, publicanda; nec non exceptiones, & replicationes legitimæ; ne per ſuppreſſionem nominum, infamandi, per exceptionum verò, excluſionem deponendi falſum, audacia præbeatur. A.

A, *cap. qualiter, & quando* §. *debet igitur extra de accuſat.*

§. Nam is, apud quem res agitur acta publica criminalia exhiberi, ſuſcipienda, ad melius inueſtigandam veritatis fidem, iubere debet: B, quod ſi denegetur eorum publicatio ſupplicari poteſt, C.

B, *l. 2. C. de edendo.*

C, *l. 2. C. vt lite pendente.*

§. Ac proindè, qui ſemel produxerit teſtes, aut bis, aut ter, & teſtificata retractauerit, aut ab aduerſario hoc faciente diſputationem acceperit, & ex hoc teſtificata didicerit, licentiam vlterius, vti productione teſtium non habebit. D.

D, *Auth. atqui ſemel, C. de probat. Auth. de teſtibus,* §. *quia verò multi.*

TITVLVS VIII.

De legitimo Teſtium Examine.

QVONIAM qui in criminali cauſa ſuum ſeparato præbuerint teſtimonium, & tamquam ante iudicium audiri fuerint: A, ne objiciatur eis, quod ab vna tantum parte geſtum ſit, oportet & illum, de quo ſit querimonia, ad-

A, *l. 13. verſ. ſuum præbens, C. de teſtibus.*

admonitum a Iudice præſentem eſſe, & audire atteſtationes. B.

§. Igitur admonendus eſt ſemper Reus, vt ad audiendos teſtes veniat: C, & Iudices occaſione teſtium examinandorum, alijs forſan locis degentium Reum ipſum, vel Procuratorem eius ibi deſtinare, vt depoſitionibus ſub vtriuſque partis præſentia factis, res, ad eos referatur: D, conſonum enim eſt æquitati, quod examini teſtium, ſicut & quæſtioni Reus, Reaue intereſſe iubeantur; ac patroni eorum, & qui crimen detulerit, & patronis interrogandi facultas detur: E, Interrogatum teſtem nō ſolùm à Prætore accipere debemus, ſed etiā a Reo vti ab aduerſario. F.

§. Examen verò legitimum, aut repetitione, aut declaratione, aut confrontatione, fit: Repetitione ſiquidem, quæ ſupplet examen teſtium, poſt criminis conteſtationem fiendum, quocirca cum apud Iudicem teſtes non fuerint in figura iudicij producti, nec eorum depoſitionibus in Iudicio Fiſcus deberet vti, & Reus illos recuſet concedere; ideò teſtes ſi viuunt adduci oportet, vt iterum examinentur; G, atq; iterum iurare debeant, quia poſſet fieri, vt vel tunc, vel modo diuerſæ ſint fidei, vel calumnientur. H.

§. Declaratione, veluti quando reus concedit teſtes, iterum non adduci, & non opponit eis, quod iam teſtimonium ſuum dederint; I, omni aduerſus eorum depoſitiones, & perſonas legitimò iure integro reſeruato. L.

§. Confrontatione, quoties teſtes Reo præſente iureiurando contra eum teſtimonium confirmando dicunt: M, quoniam de vno quoque negotio, præſentibus omnibus quorum cauſa contigit iudicari oportet. N.

B, §. & hic verò, verſ. vt ne, Auth. de teſtib. cap. in nomine Domini extra eod. vbi gloſ. præſentem.

C, cap. 2. § ecce de teſtibus, vbi gloſ. admonendo.

D, l. 17. C. de fide inſtrumentor.

E, l. 27. §. quæſtioni ff. de adulterijs.

F, l. 9. §. interrogatum, ff. de interrog. action.

G, l. 19. C. de teſtibus.

H, arg. textus in l. qui bona, § ſi quis ſtipulatus, ff. de damno infecto,

I, l. 19. C. de teſtibus.

L, d. l. cum apud C. de teſtibus arg. cap. præſentium 31. extra eod.

M, cap. in primis verſ. deindè 2. q 1.

N, l. de vnoquoque ff. de re iudicata.

TI-

TITVLVS IX.

De Reorum Defenſionibus.

DEFENSIONVM facultas danda eſt ijs, quibus aliquam inquietudinem Fiſcus infert: A, quia Iudex non minus accuſatorem, ad docenda quæ detulit, quàm Reum ad purganda quæ negat debet vrgere. B, Exhibitus enim Reus, aduocato adhibito ſe defendit, & pari iure cum accuſatore vtitur: C, idcircò Præſidem cognitorum de criminibus, oportet ante diem palam facere cuſtodias, ideſt Reos carceratos ſe auditurum: D, vt auditis allegationibus, ac perquiſita veritate pronunciari poſſit: E, ne ij, qui defendendi ſunt, ſubitis accuſatorum criminibus opprimantur: F, ſed auditis eorum defenſionibus, Iudex id, quod iuris ratio exegerit, iudicare valeat: G, cum veriſimile non ſit eum, qui arguitur de cauſa capitali, non ex fide cauſam ſuam defenſurum, cum periculum capitis ſubeat. H.

Quocirca qui deceptus eſt per alium, ſi ſuã innocentiam probat, & eum, à quo accipit rem aliquam, puta reſcriptum falſum, vel rem furatam exhibet, ſe liberat nullo recuperato pretio, ſi illam emiſſet, quia vitium coheret rei furatæ, ideò etiam emptori nocet. I.

§. Atque etiam vbicumque abſens quis damnari poteſt, ibi quemuis verba pro eo facientem, & innocentiam excuſantem audiri æquum eſt: L tamen per Procuratorem agi non licet: M, ſed excuſationes abſentium Iudicibus allegantur, & ſi iuſtam rationem habent ſententia differtur. N.

§. Sed ſcire oportet, quod defenſionum alíæ

A, l. 7. C. de iure Fiſci lib. 10.

B, l. 3. §. quando in fine verſ. in quibus, C. de abolit.

C, l. penult. C. de poſtulan. l. vlt. C. de fructib. & litis expen. l. in ſacris §. vlt. C. de prox. ſac. ſcrin.

D, l. 18. §. cogniturum, ff. de quaſtion.

E, Auth. qui ſemel, §. quod ſi vocatus, C. quom. & quando.

F, d. l. 18. §. cogniturum ff. de quaeſt.

G, l. 8. in fine, C. quom. & quando.

H, l. 1. verſ. neque enim, C. de falſis.

I, l. 4. verſ. ſed qui C. de falſis, l. in ciuilem, C. de furtis; l. 4. §. de auctoris, verſ & per hoc ff. de doli mali excep.

L, l. 33. §. publicè, verſ. vbicumq; ff. de Procuratoribus.

M, l. 1. verſ. ſin autem, ff. an per aliũ cauſæ appell. reddi poſſunt.

N, l. 13. §. ad crimen, ff. de pub. iud. l. 3. C. de accuſat. ſupra tit 4. §: inſuper, verſ. tamen.

aliæ perimunt, aliæ retardant proceſſum: quæ perimunt, illæ ſunt, quæ vltra non patiuntur accuſatorem tergiuerſari; & ſic delicti perimunt diſceptationem: O, veluti ſi infans, vel furioſus hominem occiderit; lege Gorlia non tenetur: cum alterum innocentia conſilij tueatur, alterum fati infelicitas excuſat. P.

O, *l. 70. ff. de iudicijs*

P, *l. 12. ff. de ſiccarijs*.

§. Pariter Impuberem in edictum falſi incidere dicendum non eſt, quoniam falſi crimine vix potuit teneri, cum dolus malus in eam ætatem non cadat. Q.

Q, *l. 22. C. de falſ.*

§. Quæ verò retardant, illæ ſunt, quæ morantur proceſſum; veluti exceptiones præiudiciales: quoniam ſi crimen aliquod inferatur ei mulieri, quàm ingenuam eſſe dicis; antequam liberalis cauſa ſuo ordine agi debet, cognitionem ſuam Præſide præbente: quoniam neceſſe eſt ante ſciri, ſi delictum probatum fuerit, verum vt in liberam, & ingenuam, aut in ancillam conſtitui oporteat iudicium: R, idem eſt, quoties de re familiari, & ſi ciuilis, & criminalis competat actio: vtraque licere experiri, ſiuè prius criminalis, ſiuè ciuilis actio moueatur: ne ſi ciuilitèr fuerit actum, criminale poſſe conſumi, & ſimilitèr è contrario. S.

R, *l. 3. C. de ord. cogn.*

S, *l. vnica, C. quàdo ciuilis actio*.

§. Quo in genere habetur furti actio, & legis Flauiæ conſtitutio, & plurima alia ſunt quæ numerari non poſſunt, vt cum altera prius intentata, per alteram, quæ ſuperſit iudicatum, liceat retractari. T,

T, *l. vnica, §. quo in genere, C. eod.*

§. Dubitari aliquando contingit an defenſionibus renunciari poſſit; & Reum ſine defenſionibus condemnari; & dicendum, quod ſi non defendatur, non vtique ad ſupplicium deducitur; ſed permittitur eum defendi ab alio, & Iudex, qui cognoſcit debebit de inno-

nocentia eius quærere; V, aut ei terminum ad illas faciendas aſſignare; quod ſi paſſus fuerit diem defenſionis agnoſcendæ ſibi datum tranſire; X, & ſic poſt longum temporis ſpatium, Z, & non ſe defenderit; perindè erit, ac ſi illas renunciaſſet, niſi fortè caſibus quibuſdam detentus fuerit, propter quos venia dignus ſit; AA, vt ad illas faciendas reſtituatur. BB,

V, *l.19.ff.de pœnis.*

X, *l. 63. §. ſi quis bonorum, ff. ad Trebell.*

Z, *l.2. in fine ff. de cuſtodia Reorum.*

AA, *arg. textus in l.3. §. ſi ad diem, ff. de re militari.*

BB, *arg. textus in cap. paſtoralis 4. de except.*

TITVLVS X.

De Criminalis cauſæ diſcuſſione.

POST completas Reorum defenſiones, & antequam quæſtionis fiat indago; de criminalis cauſæ meritis diſcutiendum eſt: ideò Iudex, qui diſceptationis locum dederat, partium allegationes audire, & examinare debet: A, & cum huiuſmodi diſcuſſio ex varijs conſiderationibus deſcendere poſſit, in genera facilè diuidi non valet; idcircò ſũmatim diuidi oportet: igitur diſcuſſio iſta, in quatuor ferè inſpectiones diſtingui poteſt, aut enim circa ipſum delictum, aut circa cauſam delinquendi, aut circa perſonas, aut circa probationes verſari videtur; nam cum magno conflictu ſententia decerni ſolet: præhabita ſemper Fiſci, & Rei iurium examinatione; ea enim temerè definiri fas non eſt. B.

A, *l. 5. C. comminationes epiſtolarũ.*

B, *l.7. C. eod. vbi gloſ. ſupra lib. I. tit. 3. §. vltra perſonas.*

§. Quoad delictum inſpici oportet, ſi ſit de Iudicis iuriſdictione; nam quidam cognoſcit de incendiarijs, effractoribus, furibus raptoribus, & receptatoribus, vt olim Præfectus vigilum cognoſcebat; niſi tamen tàm atrox,

tamq:

tamque famoſa ſit perſona, vt magiſtratui ſuperiori, prout olim erat Præfectus vrbis, remitti debeat. C.

C, *l.* 3. §. *cognoſcit, ff. de officio Præfect. vigilum.*

§. Item ſi delictum ſit verè delictum, hoc eſt dolo commiſſum, quem dolum ex indicijs ſaltem perſpicuis oportet eſſe probatũ, D, vel ſi ſit quaſi delictum, hoc eſt culpa patratũ, D, nimirùm quando quis ob ſegnitiem, vel ruſticitatem, vel inertiam deliquit: E, puta in Iudice, qui v. g. litem ſuam fecerit, non propriè ex maleficio obligatus videtur, ſed quia nec etiã ex contractu obligatus eſt; & vtique peccaſſe aliquid intelligitur (licet per imprudentiam:) ideò videtur quaſi ex maleficio teneri in factum actione, & in quantum de ea re equum, religioni iudicantis fuerit viſum, pœnam ſuſtinebit. F.

D, *l. dolum C. de dolo malo.*

E, *l. tutor, §. qui ob ſegnitiem, ff. de ſuſpect. tutor.*

F, *l.* 6. *ff. de varijs, & extraord. crim.*

§. Sed ille verè delinquit, qui ſpontè dolouè malo delinquit, & nihil intereſt delinquat quis an cauſam delinquendi præbeat. G.

G, *l.* 15. *l.* 16. *ff. de ſiccarijs.*

Item ſi quis legatum hoſtium pulſauerit contra ius gentium id commiſſum exiſtimari oportet; quia ſancti habentur legati: H, & ab iniurijs hominum defenſi, atque muniti ſunt. I.

H, *l.* 17. *ff. de legationibus.*

I, *l. ſanctum ff. de rerum diuis.*

§. Refert etiam cognoſcere, an in maioribus delictis conſultò aliquid admiſſum ſit, an caſu, & ſanè ſicut in omnibus criminibus diſtinctio hæc pœnam, aut iuſtam eligere debet, aut temperamentum admittere: L, ita quæſtiones deſiderari non debent, niſi cum capitalia, & atrociora maleficia alitèr explorari, & inueſtigari non poſſint. M.

L, *l.* 5. §. *refert. ff. de pœnis.*

M, *l.* 8. *verſ. quæſtiones ff. de quæſt.*

§. Quoad cauſam conſtat præualere ad quæſtionis diſcuſſionem; nam in omni, & quocumque crimine in iudicio deducto, inſpici in primis oportet de cauſa, propter quam delictum patratum fuerit; quia ratio

naturalis ſuadet, quem non delinquere ſine cauſa, N, & pro cauſa huiuſmodi, ferè, allegari ſolet inimicitia, & præcipuè ſi fuerit capitalis, vel grauiſſima, O, vel ſi in inhoneſtis factis, aut in ipſa turpitudine pater depræhenderit filiam, P, vel ſi alteri cauſam mortis præbeat, Q, vel ſi rectè poſſidens ad defendendam poſſeſſionem, quam ſine vitio tenet, inculpatæ tutelæ moderatione illatam vim propulſauerit, R, vel ſi furem nocturnum quis occiderit, ita demum impunè feret, ſi parcere ei ſine ſuo periculo non potuit, S, & aliæ huiuſmodi, quas longum eſſet inſerere.

N, *arg. textus in l. 8. §. in cauſa. ff. de tranſact.*

O, *arg. text. in l. 3. §. non ſolū, ff. de adimen. leg.*

P, *l. 23. verſ. ſi in ipſa ff. ae adulterijs.*

Q, *l. 15. ff. de ſicarijs.*

R, *l. 1. C. vnde vi.*

S, *l. 9. ff. de ſiccarijs.*

§. Item ſi à barbaris remiſſi ſint milites, ita reſtitui eos oportet, ſi probatum ſit, ſe captos euaſiſſe, non transfugiſſe; ſed licet hoc liquidò conſtare non poſſit, argumentis tamen cognoſcendum eſt, & ſi bonus miles antè exiſtimatus fuerit, propè eſt, vt affirmationi ei credatur. T.

T, *l. 10. §. à barbaris, ff. de re milit.*

§. Nec exemplum editionis precum alitèr per errorem ſcriptum; cum niſi dolo malo falſum committentes, crimini ſubiugentur, cognitionem dati Iudicis moratur. V.

V, *l. 20. C. de falſis.*

§. Quoad probationum ſufficientiam, inſpiciendum eſt, ſi delictum probatum fuerit, vt dictum eſt, quod ſatis erit, ſi ſaltem argumentis veriſimilibus, & probabilibus, quis fuerit grauatus, vt dictum eſt, & ſi his veluti certis inditijs ducti Iudices inueſtigandæ veritatis gratia, ad tormenta putauerint eſſe veniendum: tunc id facere debebunt, ſi perſonarum conditio patiatur: X, ſed ſemper id ſequantur Iudices, quod conuenit eos ex fide eorum, quæ probantur. Z.

X, *l. 8. §. oportet; C. de quæſt.*

Z, *l. 6. §. veritas, ff. de officio Præſidis.*

§. Indicia certa eſſe debent, quæ iure non reſpuantur, AA, & teſtibus idoneis compro-

AA, *l. 19. C. de re iud.*

ba-

bata; idonei autem teſtes, non videntur eſſe illi, quibus imperari poteſt vt teſtes fiāt; BB, ac proindè teſtium fides diligentèr examinanda eſt; nedum circa dicta, quoniam ſi aduerſus fidem teſtationis ſuæ vacillent, audiendi non ſunt; CC, ſed etiam circa perſonas eorum, in quibus exploranda erit conditio cuiuſq; vtrum quis Decurio, an plebeius ſit, & an honeſtæ, & inculpatæ vitæ, an verò notatus quis, & reprehenſibilis, & an locuples, an egens ſit, vel lucri cauſa quid facilè admittat, vel an inimicus ſit aduerſus quem teſtimonium fert, vel amicus ei ſit; nam ſi caret ſuſpicione teſtimonium, vel propter perſonam à qua fertur, quod honeſta ſit, neque gratiæ, neque inimicitiæ cauſa ſit, admittendus eſt. DD.

BB, *l. 6. ff. de Teſtibus.*

CC, *l. 2. ff. eod.*

DD, *l. 3. ff. eod.*

§. Ideòque qui iudicat magis ſcire poteſt quanta fides habenda ſit teſtibus, qui, & cuius dignitatis, & cuius exiſtimationis ſint, & qui ſimplicitèr viſi ſint dicere, vtrum vnum, eumdemq; meditatum ſermonem attulerint, an ad ea, de quibus interrogati ex tempore verisimilia reſponderint. EE.

EE, *d. l. 3. §. ideoq; ff. eod.*

§. Quoad perſonas inſpiciendum eſt, an delinquens fuerit minoris ætatis, quoniam licet minoribus in contractibus captis dumtaxat ſubueniatur; tamen dubitatur, an etiam delinquentibus, vt puta ſi dolo malo aliquid fecerint in re depoſita, vel commodata, vel alias in contractu eis ſubueniatur, & placet in delictis ex animo prouenientibus, FF, eiſdem non ſubueniri, neq; iuuari, vt dictum eſt: GG. ideò ſi minor furtum fecerit, vel damnum, iniuria dederit, & ſi adulterium commiſerit, non ſubuenitur ei. HH.

FF, *l. 10. §. nunc ff. de minoribus, l. 1. C. ſi aduerſus delictum, l. 1. l. ſi quis, C. de ſicarijs.*

GG, *ſupra lib. 1. tit. 6. §. in criminalibus.*

HH, *l. 10. §. nunc viden. & §. ſi mulier in fine ff. de minor.*

§. De furioſis autem illud attendendum eſt, quod ſi liquidò compertum ſit, eos in eo furore

rore eſſe, vt continua mentis alienatione omni intellectu careant, nec ſubeſt vlla ſuſpicio ab eis ſimulatione dementiæ delictum patratum fuiſſe; poteſt de modo pœnæ eorũ diſſimulare, cum ſatis furore ipſo puniantur. Si verò (vt plerumq; aſſolet) interuallis quibuſdam ſenſu ſaniores ſint, num fortè eo momento ſcelus admiſerint, nec morbo eorum danda ſit venia, diligentèr Iudex explorabit, & ſi quid tale compererit, Principem conſulat, vt æſtimet, an pro immanitate facinoris ſupplicio afficiendi ſint. II.

II, *l.* 14. *ff. de offic. Præſid.*

§. Si verò delinquentes aliqua dignitate ſint prædıti, & in aliqua culpa, ſeù crimine fuerint deprehenſi, & eis criminis quæſtio mota ſit dignitatis honore ſepoſito, publicis legibus ſubiugentur, & quæſtioni etiam (ſi ita popoſcerit cauſa) ſubdi poſſunt; omnem enim honorem reatus excludit. LL.

LL, *l.* 21. *verſ. ſi falſi quæſtio, C. de falſis, l.* 1. *C. vbi Senatores, &c.*

TITVLVS XI.

De Quæſtionibus:

QVAMVIS quæſtio ſic accipiatur, vt non tormenta tantùm ſignificet; ſed etiam omnem inquiſitionem, & defenſionem connotet: A, tamen quæſtionem intelligere debemus tormenta, & corporis dolorem, ad eruendam veritatem; ac proindè nuda interrogatio, vel leuis territio non pertinet ad hunc titulum: B, nam leuis tortura habetur pro non tortura. C.

A, *l.* 1. §. *item illud ver. quæſtionem autem, ff. ad Syllanianum.*

B, *l.* 15. §. *quæſtionem, ff. de iniurijs.*

C, *l.* 4. §. *fin. ff. de adilitio edicto.*

§. Quæ quidem tormenta inferri non debent; niſi primum præſtita fuerint ex ſcelere argumenta, vt videantur accedere ad veriſimilia cauſæ crimina: D, quamuis etiam ea, quæ ſunt difficilis probationis, publica

D, *l.* 3. *C. de quæſtionibus.*

quæ-

E, *l.6. ff. de iniurijs.*

F, *l. 1. ff. de quæſtion. l.8. §. oportet, C. eod.*

G, *l. 5. ff. eod.*

quæſtione vendicari oporteat. E.

§. Idcircò oportet Iudices, nec in his criminibus, quæ publicorum iudiciorum ſunt ad inueſtigationem veritatis à tormentis initium ſumere: F, nec omnes indiſtinctè eis ſubijciant: G, nam de minore quatuordecim annis quæſtio habenda non eſt, maximè cum nullis extrinſecus argumentis accuſatio impleatur, nec tamen conſequens eſt, vt etiam ſine tormentis eidem credatur, nam ætas, quæ aduerſus aſperitatem quæſtionis eos interim tueri videtur, ſuſpectiores quoque eoſdem facit ad mentiendi facilitatem. H.

H, *l. 10. ff. eod. l. 15 §. de minore ff. eod.*

I, *l. 17. verſ. idemq; C. de quæſtion. l. vltima ff. de Decurionibus.*

L, *l. 18. §. ſeruus, ff. eod.*

M, *l. 22. ff. de quæſtion.*

N, *l. 2. verſ. ſunt, ff. eod.*

Idemq; ſi munera Decurionatus, quis depoſuerit: nam & ipſe proptèr priſtinam dignitatem quæſtionem non patitur: I, ſic etiam ſeruus in eius caput à quo diſtractus eſt, cuiq; aliquando ſeruiuit, in memoriam prioris dominij interrogari non poteſt. L.

§. Paritèr, qui ſine accuſatoribus in cuſtodiam recepti ſunt, quæſtio de eis habenda non eſt, niſi aliquibus ſuſpicionibus vrgeantur: M, & teſtimonium vnius hominis admitti non debet. N.

O, *l. 18. ff. eod.*

P, *l. 1. §. idem Diuus, ff. eod.*

Q, *l. 16. ff. eod.*

R, *d. l. 16. §. Diuus*

S, *l. 4. §. hoſtes in fine, ff. de pœnis.*

T, *l. 7. ff. de quæſtion.*

§. Et quando vnius facinoris plurimi Rei ita audiendi ſunt, hoc eſt torquendi, vt ab eo primum incipiatur, qui timidior, vel teneræ ætatis eſt: O, immò à ſuſpectis incipiendum eſt, & à quo facillimè poſſe verum ſciri, Iudex crediderit. P.

§. Repeti aliquãdo quæſtionẽ oportet, Q, & hoc quando Reus euidentioribus argumentis oppreſſus ſit; maximè ſi in tormentis animus, corpuſq; durauerit; R, nam plerique dum torquentur deficere ſolent. S.

§. Sed quæſtionem ita haberi oportet, vt Reus ſaluus ſit, vel innocentiæ, vel ſupplicio: T, quocirca tormenta habenda ſunt, non

non quanta accuſator poſtulat; ſed vt moderatæ rationis temperamenta deſiderant: V, ideò quæſtionis modum Iudices arbitrari oportet. X,

V, *l.10.§.tormenta, ff. eod.*
X, *l.7.ff.eod.*

§. Effectus huius quæſtionis non vnus eſt; nam ſi ea Rei conditio ſit, vt arenarium teſtem, vel ſimilem perſonam contra eum admittere in teſtem cogamur, ſine tormentis teſtimonio eius credendum nō eſt: Z, teſtes enim torquendi non ſunt, conuincendi mendacij, aut veritatis gratia; niſi cum facto interueniſſe dicantur. AA.

Z, *l.21.§.ſi eo, ff. de teſtibus.*
AA, *l.18.§.teſtes, ff. de quæſtion.*

§. Cum autem Reus quæſtioni addictus eſt, interrogandus eſt; ſed non ſpecialitèr, an ſcilicet homicidium fecerit: ſed generalitèr quis id fecerit: alterum magis ſuggeſtientis, quam requirentis videtur. BB.

BB, *l.1.§.qui quæſtionem, ff.eod.arg. textus in l.iubemus, C.de teſtamen.*

§. Sicut nec de ſocio criminis interrogandus eſt: neminem enim de proprio crimine confeſſum, ſuper cōſcientia ſcrutari oportet aliena; CC, niſi in caſibus, in quibus præcedat præſumptio, & propter immanitatem criminis: DD, veluti in latronibus, nam latrones, vt dictum eſt, EE, cum apprehenſi fuerint de ſocijs, ac receptatoribus interrogādi ſunt: FF, & in monetarijs, & ratio eſt in illis, ne differatur ſceleratorum proditio conſiliorum, quæ per latronū tormenta quærenda eſt: GG, & vt in iſtis facti conſcij propter tormenta prodantur: HH, quamuis etiam quæſtionis habendæ cauſa ad exhibendum ex delictis ſeruorum, ad indicandos conſcios ſuos, agatur. II.

CC, *l.17.§.nemo, C. de accuſat.*
DD, *gloſ.conſcientia in d.§.nemo.*
EE, *ſupra tit. 5. §. olim hoc 3.lit.*
FF, *l.6.ff.de cuſtodia Reorum.*
GG, *l.9.C.de ſerijs.*
HH, *l.1.C.de falſa moneta.*
II, *l.20.ff.ad exhibendum.*

TI-

TITVLVS XII.

Quibus Perſonis inferenda ſit Quæſtio.

CVM genera tormentorum varia ſint nã Rei, aut fidiculis, aut verberibus, aut igne, aut vigilijs excruciari poſſũt, ita vario modo in perſonas torméta adhibentur; quoniã quæſtiones, neq, ſemper, neq; in omni cauſa; & perſona deſiderari oporret, ſed cum capitalia, & atrociora maleficia ſint quæ non alitèr explorari, & inueſtigari poſſunt, quàm per tormenta igitur efficaciſſima ea ad inquirendam veritatem eſſe debent, A, & vt hæc haberi poſſint ſeruanda eſt perſonarum conditio, nam excipiuntur quidam quominus torqueri poſſint, nonnulli enim propter ætatem, ſiuè imbecillem, ſiuè decrepitam, alij propter ſexum, alij propter valetudinem.

A, *l. 8. ff. de quæſtion.*

§. Propter ætatem; veluti in impuberibus, ſicut eis in ſupplicio parcitur, ita nec quæſtio de illis habetur, & ſolet hoc in vſu obſeruari, vt iſti impuberes non torqueantur, terreri tamen ſolent habena, vel ferula cædi. B.

B, *l. 1. §. impuberi, ff. ad Syllanian.*

§. Propter ætatem verò decrepitam ignoſcitur etiam ijs, qui ætate defecti ſunt, hi enim bis pueri ſunt, & imbecilitate virium facilè tormentis ſuccumberent. C.

C, *l. 3. §. ignoſcitur, ff. ad Syllan.*

§. Propter ſexũ, vt ſunt mulieres prægnantes quæſtio de ijs quamdiù prægnantes ſunt non habetur, nec diuerſum erit, quamuis differendæ torturæ cauſa couſulto ex adulterio conceperint, immò poſt partum editum moribus introductum eſt intra quadraginta dies

tor-

torqueri non ſoleant, quia adhuc debiles ſunt. D.

D, *l. 3. ff. de pœnis.*

§. Propter valetudinem, vt infirmi, & valetudinarij, qui non temerè ſunt torquendi, ne quæſtionis modus excedatur, quæſtionis enim modus Iudices arbitrari oportet. E.

E, *l. 7. ff. de quæſtion.*

§. Alij quoq; à quæſtione liberantur veluti ſi quis conterritus aduentu latronum vulneratus fuerit, & ſeruorum ſuorum purgauerit officium, nec pietas pro ſeruis torquendis, nec ſollicitudo, quæ cogit hæredem teſtatoris vindicare necem, obtinere debet, vt ad pœnam vocentur, quos ipſe vulneratus teſtator abſoluit. F, niſi aliundè noxij probentur. Remiſſio enim vulnerati, eiuſq; teſtimonium in præiudicium iuris publici non attenditur, quia ius publicum priuatorum pactis mutari non poteſt. G.

F, *l. 2. ff. ad Syllanian.*

G, *l. 39. ff. de pactis.*

§. In ſeruis verò quæſtio haberi oportet, tàm in criminalibus, quàm in pecuniarijs cauſis, ſed hoc ita eſt, vt non facilè in re pecuniaria quæſtio habeatur, ſed ſi alitèr veritas inueniri non poſſit, niſi per tormenta licet habere quæſtionem, H, in liberis autem hominibus, non niſi in criminalibus quæſtio haberi oportet. I.

H, *l. 9. ff. de quæſtion.*

I, *d. l. 9. §. Deo verſ. ſed nec.*

§. Sciendum tamen eſt, quòd Iudex ad pœnam reſpicere debet, vt ſi tormentis grauior ea futura ſit, adhibeat quæſtionem, ſin minus, ſed eam ſuperaturus ſit fidicularum cruciatus, Reum aculeo non imponat. Non enim cum eo nondum conuicto grauius eſt agendum, quam cum conuicto ageremus, quocirca torturæ locus non videtur, niſi pœna pro delicto corporalis futura ſit. L.

L, *arg. text. in d. l. edictū 8. ff. de quæſtionibus.*

TITVLVS XIII.

Quibus indicijs ad quæſtionem deueniri poſſit.

QVOTIES de delicto inquirendo tractatur ſi alijs probationibus veritas illuminari non poſſit, de ſe ipſi Rei cum tormẽtis interrogãdi ſunt, A, & hoc optimè fit, ſi prius præſtita fuerint ex ſcelere argumenta, vt videantur accedere ad veriſimilia cauſæ crimina. B

A, *l. quoties, C. de quæſtion.*

B, *l. 3. C. eod.*

§. Indicia, ſeu argumenta non vnum, ſed plura ſaltem deſiderantur, vt quæſtio inferri poſſit, nam iura in plurali numero de indiciis diſponunt, & ſic hæc pluralis elocutio duorum numero contenta eſt; C, & ratio euidens eſt, quia vnicum indicium nimis temeritati caſus obnoxium eſt, & tortura res periculoſa eſt, vt dictum eſt. D.

C, *l. 12. ff. de teſtib. l. 1 §. idem, ibi ſed argumentis. l. vnius §. Reus ibi euidentioribus, ff. de quæſt. l. 3. ibi ſcelere argumenta, l. 8. §. oportet ibi publicorum iudiciorũ, C. de quæſtion.*

D, *l. 1. §. quæſtioni ff. de quæſtion.*

§. Ideòque indicia probari debent, nec vbi numerus teſtium adijcitur, duo planè teſtes habiles ſufficere credendum eſt. E.

E, *l. vbi ff. de teſtibus.*

§. Hinc ſolum dictum vulnerati non ſufficere ad torturam, quia teſtimonium non modo vnius eſt, ſed in propria etiam cauſa dicit. F.

F, *l. 3. §. ſi quis ff. ad Syllan.*

§. Fama licet à cognatis, & fide dignis originem traxerit ad torturam indicium ſufficiens non eſt, quia origo ei ſæpè ab errore, vel maleuolentia, incrementum à credulitate hominum ad deteriora prona: niſi cum fuga coniuncta ſit, hinc eſt, quod lex Cornelia cauetur de premio accuſatoris, qui requiſiuit, & renunciauit eos ſeruos, qui ex familia ante quæſtionem fugerint. G.

G, *l. lege Cornelia, ff. ad Syllanian.*

Con-

§. Confeſſio quoque extra iudicium facta, nec ipſa ſola ad quæſtionem ſufficit, niſi perſona, & accuſata circumſtantiarum expoſitio, veriſimilem faciant narrationem, quia tantummodò ad probationes litigatoribus ſufficiunt ea, quæ ab aduerſa parte expreſſa fuerunt apud Iudices. H.

H, *l.* 1. §. *interrogatorijs, verſ. & tãtummodo, ff. de interrog. act.*

§. Nec eſt ſufficiens indicium ad torturam, quod res furtiua reperiatur apud eum, qui auctorem laudare non poteſt, ideò niſi rubor Rei, aut pallor, aut titubatio, aut ſimile quidpiam accedat nequaquam torquendus eſt. Nec minus quæſtioni locus eſt in eo, qui repente diues factus eſt, alijs autem indicijs comprobari oportet, nam quod neq; ipſe, neque vxor quicquam ante, puta, adminiſtrationem habuerunt non idoneum huius continet indicium. I,

I, *l. ſi defunctus, verſ. debitum, C. arbitrium tutelæ.*

TITVLVS XIV.

De Reo in Tortura confeſſo.

CONFESSIONES Reorum in tormentis habitæ pro exploratis facinoribus haberi non oportet, ſi nulla probatio religionem cognoſcentis inſtruat: A, quoniam ſicut ſi quis vltro de maleficio fateatur, non ſemper ei fides habenda eſt; nonnumquam enim, aut metu, aut aliqua alia de cauſa in ſe confitetur; B, ita cùm in tormentis de ea conſtiterit: nam poteſt in ea Reus de ſe temerè eſſe confeſſus; C, perſeuerantia enim requiritur, quia quæſtionis habendæ cauſa, nemo eſt damnandus, hoc eſt confeſſus in tormentis non damnatur: D, nam quidquid vi tormentorum dicitur, non prius ratum eſt, quàm ſi perſeuerantia apparuerit iudicium animi fuiſſe: E; atque ita poſtmodum apud acta audiatur

A, *l.* 1. §. *Diuus Seuerus ff. de quæſtion.*

B, *l.* 1. §. *ſi quis vltro. ff. eod. arg. tex. in l. 7. ff. quod falſo tutore ibi quid ſi compulſus.*

C, *arg. d. §. ſi quis vltro.*

D, *l.* 21. *ff. eod.*

E, *arg. textus in l. 3. ff. de diuort. & l. 49. ff. de reg. iur.*

tur; vt ibi quaſi ſub publico teſtimonio commemoratio admiſſi criminis fiat; atque etiam Iudicibus immodicè ſeuientibus, fræni quædam temperies adhibita videatur. F.

F, l. 2. verſ. atq; ita C. de cuſtodia Reor.

§. Quæſtioni enim fidem non ſemper, nec tamen numquam habendam declaratum eſt: etenim res eſt fragilis, & periculoſa, & quæ veritatem fallat: nam plerique patientia, ſeù duritia tormentorum, ita torméta contemnũt, vt exprimi ab eis veritas nullo modo poſſit: alij tãta ſunt impatientia, vt in quouis potiùs mentiri, quàm pati tormenta velint; & ita fit, vt etiam vario modo fateantur, vt non tantum ſe, verùm etiam alios criminentur. G.

G, l. 1. §. quæſtioni, ff. de quæſtionibus.

§. Quod ſi apud acta confeſſionem tormentis habitam reuocet; rediri ad æquuleum poteſt, & ſi pluries fidibus Reus examinatus confiteatur; poſtea ſolutus identidem reuocet, neceſſe erit tandem ad abſolutionem perueniri; ſatius enim eſt impunitum relinqui facinus nocentis, quàm innocentem damnare. H.

H, l. 5. ff. de pœnis.

§. Quæritur ſi Reus fuerit confeſſus, vel conuictus de delicto, puta homicidio, & qua de cauſa id commiſerit nõn conſtet, an in quæſtionem repeti poſſit, & dicendum poſſe: nam noxa interrogatur, quo mandante flagitium admiſſum ſit, I, quod & idem dicendum eſt de ratificante, qui in delictis tenetur, quia ſatis ſibi videtur quæſitum, cum voluntatem ſuam compleuerit. L.

I, l. 17. ff. ad Sylanian.

L, cap. cum quis 23. de ſententia excomun, in 6.

Finis Libri Tertij.

IN-

INSTITVTIONVM CRIMINALIVM LIBER QVARTVS.

TITVLVS PRIMVS.

De Reo confeſſo, & conuicto.

SVPERIORI libro de ijs, quæ ad cognitionem cauſæ ſpectant dictum eſt : modò de ijs, quæ ad animaduerſionem pertinent , videndum eſt . Animaduerſio enim de mero imperio eſt, cùm ſit poteſtas gladij in facinoroſos homines confeſſos , vel conuictos : A, de confeſſis ſciri oportet, alios eſſe, qui vltrò, alios, qui vi tormentorum maleficium confitentur. B.

A, *l.3. ff.de iuriſdict.omn.Iud.*

B, *l. 1. §. ſi quis vltro, ff de quæſtion.*

§. Qui vltro, ſunt illi, qui voce propria vitium , ſceluſq; confitentur ; C , quorum tamen confeſſioni non ſemper fides habenda eſt , vt dictum eſt ; D , nam aliquando poſt damnationem de innocentia conſtitiſſe compertum eſt ; vt puta in ſeruo illo , qui homicidium in ſe confingere metu ad dominum reuertendi fallus fuit , & perſeuerante falſa demonſtratione damnatus eſt . E.

C, *l. 2. C. quorum appellat. non recip.*

D, *ſupra lib. 3. tit. 12. §. primo.*

E, *d.l.1. §. ſi quis vltro ff. de quæſtio.*

§. Idem etiam de ijs qui dum de ſocijs in crimine metuunt , ne fortè apprehenſi eos nominent, prodere eos ſolent, ſcilicet,impunitatem ſibi captantes , F.

F , *d. l. 1. §. cum quis verſ. plerique, ff. eod.*

§. Quod non ita cum eo proceditur cum

quo lege Aquilia agitur; ſi enim is confeſſus ſit, ſe ſeruum occidiſſe, licet non occiderit, ſi tamen occiſus ſit homo ex confeſſione tenetur; G, quia confeſſionibus falſis reſpondentes, ita obligantur, ſi eius nomine, de quo quis interrogatus eſt, cũ aliquo actio ſit, quia quæ cum alio actio eſſet, ſi dominus eſſet, in nos metipſos confeſſione noſtra conferimus. H.

G, *l. 4, ff. de confeſſis.*

H, *l. 14. ff. de interrog. act. l. 21. ff. eod.*

§. Et cum in iure confeſſi pro iudicatis haberi placuit, & ſuis confeſſionibus acquieſcere debeant, idcirçò ſine cauſa ab eorum confeſſione recedi eis non eſt conceſſum: I, nimis enim indignum videtur, vt quod ſua quiſque voce dilucida proteſtatus eſt, id in eumdem caſum infirmare, teſtimonioquè proprio reſiſtere; L, niſi certè è contrariò, per apertiſſima argumenta ſcriptis inſerta, religionem Iudicis poſſit inſtruere. M.

I, *l, vnica, C. de confeſſ.*

L, *l. 13. C. de non numerata pecunia, verſ. nimis enim.*

M, *d. l. 13.*

§. Licere igitur confitenti pœnitere ius admittit ſi iuſto errore ductus ſe eſſe delinquentem negauerit, nam venia dignus eſt, & præcipuè ſi nulla captio ex eius pœnitentia ſit Fiſci, aut accuſatoris, N, veluti ſi quis hominem viuum falſo confiteatur occidiſſe, & poſtea paratus ſit oſtendere dictum hominem eſſe viuum, O, æquiſſimum enim eſt, ei ſuccurri; nam ea, quæ poſtea emergunt, auxilio indigent; P, & hoc ſi poſt litis conteſtationem aſſeuerauerit, quia ante iudicium acceptum non decipit Fiſcum, ſeu accuſatoré. Q.

N, *l. 12. §. qui iuſto, & §. Celſus, ff. de interrog. act.*

O, *l. 23. §. ſi quis hominem, ff. ad l. Aquil.*

P, *l. 12. §. ex cauſa verſ. id quidem, ff. de interrog. act.*

Q, *l. 26. ff. de rei vin. verſ. cæterum.*

§. Qui autem coactè confitentur ſunt ij, qui vel in tormentis, vel illorum territione, ſe Reos manifeſtant; coactio enim non ſtat in ſolis verbis, R, nec his etiam fides ſemper haberi debet; nã ſicuti conuictis, confeſſiſq; ad ſocietatem ſcelerum vocantibus eos, à quibus apprehenſi, cuſtoditiue ſunt, facilè cre-

R, *gloſſa per metũ in can. 1. 15. q. 6.*

credi non oportet; ita ſi euidentibus rationibus poſt commiſſum communitèr facinus, ad euitandam de ſe ſententiam, id feciſſe fuerint probati, publicæ vindictæ non ſunt ſubtrahendi. S.

S, *l. ſicuti C. de quæſtion.*

§. De conuictis verò dicendum eſt eſſe illos, qui idoneis teſtibus ſuperati ſunt: T, ideò ad conuincendum criminoſum acerrima fieri debet indago: non tantùm teſtibus, ſed etiam argumentis, atque ſcripturarum collatione, alijſq; veſtigijs veritatis, vt dictum eſt. V.

T, *l. 2. C. quorum appell. l. qui ſententiam, C. de pœnis.*

V, *l. 22. C. de falſis ſupra lib. 1. tit. 1. §. 1*

§. Et ſi quis de ea culpa, vel crimine fuerit conuictus, quo dignus clauſtris carceris, & cuſtodiæ ſqualore videatur, X, tunc, aut velox pœna illum ſubducat, aut liberandus; ne cuſtodia diuturna illum maceret. Z.

X, *l. 2. C. de cuſtodia Reorum.*

Z, *l. 5. C. eod.*

§. Caueant igitur Iudices contra criminoſum diſcutientes, non antè ſententiam proferant capitalem, quam aut Reum ſe ipſe confiteatur, aut per innocentes teſtes conuincatur, AA, aut ſaltem crimen ita publicum ſit, vt meritò debeat appellari notoriũ; quo caſu, nec teſtis, nec accuſator eſt neceſſarius; cum huiuſmodi crimen nulla poſſit tergiuerſatione celari. BB.

AA, *can. 2. 2. q. 1.*

BB, *cap. tua nos de cohabit. Clericorum.*

§. Verùm qui ſententiam laturus eſt temperamentum hoc tenere debet; vt non prius capitalẽ in quempiam ſupradictorum promat ſententiam, quam v. g. in adulterij, vel maleficij crimen, aut ſua confeſſione, aut certè omnium, qui tormentis, vel interrogationibus fuerint dediti, in vnum conſpirantes, concordanteſq; rei finem conuictus ſit, & ſic in obiecto flagitio deprehenſus ſit; vt vix etiam ipſe ea, quæ commiſit, negare ſufficiat. CC.

CC, *l. qui ſententiam, C. de pœnis.*

quo lege Aquilia agitur; ſi enim is confeſſus ſit, ſe ſeruum occidiſſe, licet non occiderit, ſi tamen occiſus ſit homo ex confeſſione tenetur; G, quia confeſſionibus falſis reſpondentes, ita obligantur, ſi eius nomine, de quo quis interrogatus eſt, cũ aliquo actio ſit, quia quæ cum alio actio eſſet, ſi dominus eſſet, in nos metipſos confeſſione noſtra conferimus. H.

G, l. 4, ff. de confeſſis.

H, l. 14. ff. de interrog. act. l. 21. ff. eod.

§. Et cum in iure confeſſi pro iudicatis haberi placuit, & ſuis confeſſionibus acquieſcere debeant, idcircò ſine cauſa ab eorum confeſſione recedi eis non eſt conceſſum: I, nimis enim indignum videtur, vt quod ſua quiſque voce dilucida proteſtatus eſt, id in eumdem caſum infirmare, teſtimonioquè proprio reſiſtere; L, niſi certè è contrariò, per apertiſſima argumenta ſcriptis inſerta, religionem Iudicis poſſit inſtruere. M.

I, l. vnica, C. de confeſſ.

L, l. 13. C. de non numerata pecunia, verſ. nimis enim.

M, d. l. 13.

§. Licere igitur confitenti pœnitere ius admittit ſi iuſto errore ductus ſe eſſe delinquentem negauerit, nam venia dignus eſt, & præcipuè ſi nulla captio ex eius pœnitentia ſit Fiſci, aut accuſatoris, N, veluti ſi quis hominem viuum falſo confiteatur occidiſſe, & poſtea paratus ſit oſtendere dictum hominem eſſe viuum, O, æquiſſimum enim eſt, ei ſuccurri; nam ea, quæ poſtea emergunt, auxilio indigent; P, & hoc ſi poſt litis conteſtationem aſſeuerauerit, quia ante iudicium acceptum non decipit Fiſcum, ſeu accuſatoré. Q,

N, l. 12. §. qui iuſto, & §. Celſus, ff. de interrog. act.

O, l. 23. §. ſi quis hominem, ff. ad l. Aquil.

P, l. 12. §. ex cauſa verſ. id quidem, ff. de interrog. act.

Q, l. 26. ff. de rei vin. verſ. cæterum.

§. Qui autem coactè confitentur ſunt ij, qui vel in tormentis, vel illorum territione, ſe Reos manifeſtant; coactio enim non ſtat in ſolis verbis, R, nec his etiam fides ſemper haberi debet; nã ſicuti conuictis, confeſſiſq; ad ſocietatem ſcelerum vocantibus eos, à quibus apprehenſi, cuſtoditiue ſunt, facilè cre-

R, gloſſa per metũ in can. 1. 15. q. 6.

credi non oportet; ita ſi euidentibus rationibus poſt commiſſum communitèr facinus, ad euitandam de ſe ſententiam, id feciſſe fuerint probati, publicæ vindictæ non ſunt ſubtrahendi. S.

S, *l. ſicuti C. de quæſtion.*

§. De conuictis verò dicendum eſt eſſe illos, qui idoneis teſtibus ſuperati ſunt: T, ideò ad conuincendum criminoſum acerrima fieri debet indago: non tantùm teſtibus, ſed etiam argumentis, atque ſcripturarum collatione, alijſq; veſtigijs veritatis, vt dictum eſt. V.

T, *l.2. C. quorum appell.l.qui ſententiam, C.de pœnis.*

V, *l.22.C. de falſis ſupra lib.1.tit.1.§.1*

§. Et ſi quis de ea culpa, vel crimine fuerit conuictus, quo dignus clauſtris carceris, & cuſtodiæ ſqualore videatur, X, tunc, aut velox pœna illum ſubducat, aut liberandus; ne cuſtodia diuturna illum maceret. Z.

X, *l.2.C.de cuſtodia Reorum.*

Z, *l. 5. C. eod.*

§. Caueant igitur Iudices contra criminoſum diſcutientes, non antè ſententiam proferant capitalem, quam aut Reum ſe ipſe confiteatur, aut per innocentes teſtes conuincatur, AA, aut ſaltem crimen ita publicum ſit, vt meritò debeat appellari notoriũ; quo caſu, nec teſtis, nec accuſator eſt neceſſarius; cum huiuſmodi crimen nulla poſſit tergiuerſatione celari. BB.

AA, *can.2. 2. q.1.*

BB, *cap.tua nos de cohabit.Clericorum.*

§. Verùm qui ſententiam laturus eſt temperamentum hoc tenere debet; vt non prius capitalẽ in quempiam ſupradictorum promat ſententiam, quam v.g. in adulterij, vel maleficij crimen, aut ſua confeſſione, aut certè omnium, qui tormentis, vel interrogationibus fuerint dediti, in vnum conſpirantes, concordanteſq; rei finem conuictus ſit, & ſic in obiecto flagitio deprehenſus ſit; vt vix etiam ipſe ea, quæ commiſit, negare ſufficiat. CC.

CC, *l. qui ſententiam, C. de pœnis.*

TITVLVS II.

De Relationibus Principi faciendis.

ALIQVANDO antequam ſententia proferatur opus eſt, vt Principi, aut alteri ſuperiori Magiſtratui cauſa referatur; quo caſu, ſi quis Iudicũ duxerit referendum, nihil inter partes pronunciet, ſed magis ſuper quo hæſitandum putauerit, Principem, vel Superiorem Magiſtratum conſulat, ſciendum. A.

A, *l.* 1. *C. hoc tit.*

§. Quoties autem ad Principis, aut maioris Magiſtratus ſcientiam Iudex polliceatur relaturum, conſultationis exemplum partibus illico edi apud acta iubeat; vt ſi cui fortè relatio minus plena, vel contraria videatur in refutatorias preces ſimilitèr apud acta, ſine aliqua fruſtratoria dilatione offerat. B.

B, *d. l.* 1. §. *quoties, C. hoc tit.*

§. Nam ſuper delictis numquam ad ſcientiam Principis eſt referendum, niſi priùs editum fuerit conſultationis exemplum, vt dictum eſt: quippè tunc relationibus plena veritas eſt, cum vel allegationibus repelluntur, vel probantur aſſenſu. C.

C, *l.* 2. *C. hoc tit.*

§. Ac proindè ad Principem non mittitur aliquid, quod plena inſtructione indigeat. D.

D *l.* 1. §. *ſed nec C. hoc tit.*

§. Hinc eſt, quod Iudicibus de iure dubitãtibus, Præſides reſpondere ſolent, ſed de facto conſulentibus non debent Præſules conſilium impartire, verùm iubere eos, prout Religio ſuggerit, ſententiam proferre: hæç enim res nonnunquam infamat, & materiam gratiæ vel ambitionis tribuit. E.

E, *l.* 79. §. *Iudicibus, ff. de Iudicijs.*

TITVLVS III.
De Sententia.

CAVSA perfectè examinatâ, tandem per ſententiam terminatur, quæ poſteà executioni legitimæ demandatur; niſi ab ea fuerit appellatum. A.

A, *auth. nouo iure C. de appellat.*

§. Igitur cum Reis præſentibus manifeſta probatione conuictis, ſpatium temporis antè ſententiam datur facultas ſupplicandi, vel quibuſdam malignis artibus, tàm Præſidum, quã officialium pœnas euitãdi criminoſiſſimis patet, cum & in homicidij crimine, & in alijs detectis grauioribus cauſis, vltio differenda nõ ſit: ac proindè iuxta criminis qualitatem, legem oportet ſeruare, & in ſceleroſos, & noxios proferri iuris ſententiam. B.

B, *l. 18. C. de pœnis.*

§. In criminalibus enim, ſicut etiam in ciuilibus illud Iudex obſeruare debet, ne alitèr iudicat, quàm legibus, aut conſtitutionibus, aut moribus proditum eſt. C, Ideoq; nec tamen ſubitas, ſed deliberatione habita, poſt negotium, ſententias ponderatas ante forment, & emendatas ſtatim libellum conſerant, ſcriptaſq: in libello Reis legant. D.

C, §. 1. *Inſtit. de officio Iudicis.*

D, *l. hac lege C. de ſententijs, ex peric. recit.*

§. Et ſi Reus adminiſtrator fuerit, ipſius præſentiæ poteſtas ei dabitur, vt rationes per eum adminiſtratæ reddantur, ac diſponantur; ſed meminiſſe creditorem oportebit inſtare, vt id velociùs fiat, vt pœnæ ſuæ reddi poſſit. E.

E, *l. 1. §. ipſius C. de bonis proſcrip.*

§. De Reis verò abſentibus impleta iuris ſolemnitate, trinis ſcilicet literis, vel vno pro omnibus peremptorio edicto, vt præſentiam ſui facerent, ſi in eadem contumacia perſeuerauerint, non abs re erit id, quod iuris

ratio

F, *l.8. C.quomodo, & quan. l.9. C.eod.*

G, *l.3. C.eod.*

ratio exegerit iudicare, F, à quo iudicato recedi non poteſt; quamuis ipſis Reis abſentibus, & ignorantibus, atque indefenſis dicatur eſſe prolatum. G.

H, *l.21. §. ſed vnũ ff. ad l. Aquil.*

§. De intereſſe quoque iudicari oportet; vtrum corpus occiſi ſolùm æſtimamus quanti fuerit, cum occideretur; an potius quanti interfuit noſtra non eſſe occiſum, & expedit, vt eius, quod intererit fiat æſtimatio. H.

I, *l. 6. §. quid ſi quis, ff. de iniuſto rupto.*

§. Oportet autem, quod Iudex ſit competens; quoniam ſi Iudex eum, qui non erat iuriſdictionis ſuæ damnauerit; vt puta Decurionem ad beſtias; non eſſet iſte capite diminutus; cum ſententia eius non tenuerit. I.

L, *l.3. C. de ſenten. & interlocut.*

§. Et vltra Iudicis competentiam, ſententia definitiua requirit etiã quòd condemnationem, vel abſolutionem contineat alias pro iuſta non haberetur. L.

M, *l.4. §. condemnatum, ff. de re iud.*

§. Ideò condemnatum accipere debemus eum, qui ritè condemnatus eſt, vt ſententia valeat; cæterum ſi aliqua ratione ſententia nullius momenti ſit, dicendum eſt, condemnationis verbum non tenere. M.

TITVLVS IV.

De Pœna Iudicis malè iudicantis.

A, *§. ideoq; Inſtit. de offic. Iudic. l.6. §. veritas ff. de offic. Præſidis.*

QVIA ad validitatem ſententiæ requiritur, vt Iudex rectè iudicet: ideò id ſequi debet, quod conuenit eam ex fide eorum, quæ probantur ſequi, nam ſi noxali iudicio aditus eſt, obſeruare debet, vt ſi condemnandus videtur dominus, ita debeat condemnare. Publium Meuium Lucio Titio in decem aureos condemno, aut noxam dedere: A, & manus mundas habere debet, vnde Iudex, qui accepit,

cepit, vel promiſſionem ſuſcepit, ſi cauſa pecuniaria ſit, dati triplum, promiſſi duplum exigatur; ſi verò criminalis cauſa fuerit, cōfiſcatis omnibus bonis in exilium mittatur. B.

B, *Auth.nouo iure §. ſi qui, & §. ſi verò, C. de pœna Iudicis, qui malè iudicauit.*

§. De eo autem Iudice, qui pretio deprauatus, aut gratia perperam iudicauerit, ei vindicta, quem læſerit non ſolùm æſtimationis diſpendij, ſed etiam litis diſcriminis præbeatur: C, cùm faciat litem ſuam; & tūc Iudex intelligitur litem ſuam facere, cum dolo malo in fraudem legis ſententiam dixerit: dolo malo autem hoc facere videtur, ſi euidens arguatur eius, vel gratia, vel inimicitia, vel etiam ſordes, vt veram æſtimationem litis præſtare cogatur. D.

C, *l. 2. C. eod.*

D, *l. 15. §. Iudex ff. de Iudicijs.*

§. Et venales huiuſmodi ſententias, quæ in mercedem à corruptis Iudicibus proferuntur; etiam citra interpoſitæ prouocationis auxilium, infirmas eſſe decretum eſt. E.

E, *l. 7. C. quando prouoc. non, &c.*

§. Si verò conſtiterit in quacumque cauſa, ſiuè priuata, ſiuè publica, ſiuè fiſcali, quod cuicumque data fuerit pecunia, vel Iudici, vel aduerſario, amittiat actionem is, qui diffidentia iuſtæ ſententiæ in pecuniæ corruptelam, ſpem negotij repoſuerit. F,

F, *l. 1. C. de pœna Iudicis, qui malè iudicauit.*

§. Quod ſi quis dicat ſe dediſſe alicui, vel promiſiſſe, & perſonam declarauerit, & hoc probauerit, veniam meretur. G.

G, *Auth.nouo iure C. eod.*

§. Sed ſi datum, vel promiſſum probare nequiuerit, perſona, quæ dicitur ſuſcepiſſe iuret, quod neque per ſe, neque per aliam perſonam accepit, aut promiſſionem habuit, & ſic libera erit. H.

H, *d. Auth. nouo iure §. ſed ſi datur, &c.*

§. Quod ſi prædictum iuſiurandum refutauerit, memoratis pœnis ſubiaceat. I.

I, *d. Auth. §. ſed ſi perſona.*

§. Idem ſi quis iurauerit, ſe nō dediſſe, vel promiſiſſe; ſi intra decē menſes poſt ſenten-

tiam

1, d. Auth. §. ſed ſi quis.

tiam oſtendetur dediſſe, vel promiſiſſe, memoratis pœnis dantes, & accipientes ſubiacebunt. L.

TITVLVS V.

De Appellationibus.

IAm dictum fuit de relationibus, per quas Iudex ipſe conſultandi cauſa Principem addit: dicendum modò eſt de appellationibus, per quas Reus ipſe cauſam ad ſuperiorem deducit.

A, l. 1 ff. de appel- lat. & relat.

§. Appellandi vſus, quam ſit frequens; quamq; neceſſarius! nemo eſt, qui neſciat; quippe cum iniquitatem iudicantium, vel imperitiam corrigat, licet nonnumquam etiam benè latas ſententias in peius reformet. A.

B, l. 30. §. ſciant, C. de appell.

§. Sciant igitur cuncti ſibi ab iniurijs, & ſuſpectis Iudicibus, & in capitali ſupplicio, aut fortunarum diſpendio prouocationem eſſe conceſſam. B.

C, l. 18. verſ. quia appellatio, ff. de minoribus.

D, d. l. 18. verſ. in integrum verò.

§. Appellatio itaque iniquitatis ſententiæ querelam continet: C, & differt ab integrum reſtitutione, quæ erroris proprij, veniæ petitionem, vel aduerſarij circumuentionis allegationem continet. D.

E, l. 1. §. hinc cõſequentèr, ff de appellat. & relation.

§. A ſententia enim non à relatione, ſeù à conſultatione Iudicis eſt appellandum: ſi quis fortè interlocutus fuerit Principem ſe conſulturum, cùm poſſit poſt reſcriptum prouocare. E.

§. Idcircò non tantùm ei, qui ad ſupplicium ducitur, prouocare permittitur; verùm etiam alij quoque nomine eius, non tantùm ſi ille mandauerit: verùm etiam quiſquis alius prouocare voluerit, neq; diſtinguitur vtrũ neceſ-

:eſſarius eius ſit, necne ? creditur enim humanitatis ratione omnem prouocationem audiri debere: F, vt ibi diligentius examinetur, vbi contra hominis ſalutem per errorem, vel gratiam cognitoris, oppreſſa putatur eſſe iuſtitia. G.

F, *l.6. ff. de appellat. & relat.*

G, *l.29. verſ. vt ibi C. de appellat.*

§. Quid ergò ſi reſiſtat, qui damnatus eſt, aduerſus prouocantem, nec velit admitti eius appellationem, perire feſtinans ? adhuc differendum eſt ſupplicium. H.

H, *l.6 ff. de appel.*

§. Ante ſententiam quoq; appellari poteſt, ſi quæſtionem, ſcilicet tormentum in ciuili habendum, Iudex interlocutus ſit, vel in criminali, ſi contra leges Iudex hoc faciat. I.

I, *l.2. ff. de appellat. recipien.*

§. Verùm, quia cum contra ſacras conſtitutiones iudicatur appellationis neceſſitas remittitur; L, veluti ſi Iudex pronunciauerit quæſtionem de ſeruis contra Dominum haberi oportere; cùm de iure non oporteat: M, huiuſmodi ſententiam veluti contra ipſam legem datam, nullas habere vires palam eſt: & ideò in hac ſpecie, neq; prouocationis auxilium neceſſarium eſt; N, Nihilominus ſi dixerit quæſtionem de ſeruis in dominum deberi, de iure Fiſci pronunciaſſe intelligitur; quo caſu appellatio dari poteſt: O, nam de iure in quibuſdam exceptis criminibus, veluti adulterij, fraudati cenſus, criminis maieſtatis, quæſtio de ſeruis in Dominum haberi oportet. P.

L, *l. 1. §. item cum ff. quæ ſententiæ ſine appell.*

M, *l. 1. C. de quæſt.*

N, *l. 2. C. quando prouocare non eſt neceſſe.*

O, *l. 1. §. item cum verſ. quod ſi de iure ff. quæ ſententia ſine appell.*

P, *l. 1. C. de quaſtion.*

§. Conſtitutiones verò, quæ de recipiendis nec ne appellationibus, loquuntur; vt nihil noui fiat, locum non habent in eorum perſona, quos damnatos ſtatim puniri publicè intereſt: vt ſunt inſignes latrones, vel ſeditionum concitatores, vel duces factionum. Q.

Q. *l. 16. C. de appellat.*

§. Obſeruare etiam iuſtum eſt, ne quis homicidiorum, veneficiorum, adulteriorum,

itemq;

itemq; eorum, qui manifeſtam violenciam commiſerunt argumentis conuictus, teſtibus ſuperatus, voce etiam propria vitium, ſceluſq; confeſſus audiatur, appellans, ſicut enim hoc obſeruari diſpoſitum eſt, ita æquum eſt, teſtibus productis inſtrumentis prolatis, alijſq; argumentis præſtitis; ſi ſententia contra eum lata ſit, & ipſe, qui condemnatus eſt, aut minimè voce ſua confeſſus ſit, aut formidine tormentorum territus, contra ſe aliquid dixerit, prouocandi licentiam ei nō denegari. R.

R, l. obſeruare C. quorum appellat. non recip.

§. In mulctis etiam à Iudicibus inferendis appellationes admitti notum eſt: S, nam certa ratione, & fine mulctare Præſides poſſunt; quod ſi alitèr contra legis ſtatutum modum, mulctam irrogauerit, dubium non eſt id, quod contra ius geſtum videtur, firmitatem non tenere: immò & ſine appellatione poſſe reſcindi. T.

S, l. & in mulctis C. de appellat.

T, l. certa C. quando prouoc. non eſt neceſſe.

§. Omnibus autem, & cuilibet appellare cupientibus tribuitur ſpatium dierum decem à ſententiæ recitatione, numerandum, V, & Iudicibus, non ſolùm appellationis ſuſcipiendæ neceſſitas videtur impoſita; verùm etiam triginta dierum ſpatia à die ſententiæ definita ſunt; intrà quæ geſta vna cum relatione, litigatoribus conuenit præſtari: Iudice, & officio eius ſi ſtatuta fuerint aliqua parte mutilata mulctæ ſubiacientibus. X.

V, Auth. hodie, C. de appellat.

X, l. 24. C. de appellat.

§. Super ijs verò, qui in capitalibus cauſis conſtituti appellauerint, quos tamen, & ipſos, vel qui pro eis prouocabunt, non niſi audita omni cauſa, atque diſcuſſa poſt ſententiam dictam, appellare conueniet: id obſeruandum eſſe decretum eſt, vt inopia idonei fideiuſſoris retentis in cuſtodia Reis, opiniones ſuas Iudices, & exempla ab appellatoribus edita, aç refutatorias eorum, ad ſcrinia,

nia, quorum intereſt tranſmittant, quibus geſtarum rerum fides manifeſta relatione pandatur, vt meritis eorum conſideratis pro fortuna ſingulorum ſententia proferatur. Y.

Y, *l. 6. §. ſuperijs, C. de de appellat.*

TITVLVS VI.

De Re iudicata, & eius executione.

RES iudicata, vel pro ſententia ipſa, vel pro ipſa damnatione accipitur. damnatum enim eum accipimus, qui non prouocauit, cæterum ſi prouocauerit, nondum damnatur; A, quia prouocationis remedio, condemnationis extinguitur pronunciatum. B.

A, *l. 2. §. eum accipimus, ff. de pœnis.*

B, *l. 1. §. Reus ff. ad Turpill.*

§. Itaque ſi pro ſententia res iudicata accipiatur; adhuc litigatoribus, copia eſt, etiam non ſcriptis libellis illicò appellare voce, cùm res popoſcerit iudicata, tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus. C.

C, *l. 14. C. de appell.*

§. Si verò res iudicata pro damnatione ipſa conſideratur; tunc res iudicata pro veritate habetur, D, & ei ſtandum eſt; E, quia qui licitam prouocationem omiſerit, perpetuò ſilere debet. F,

D, *l. 208. ff. de reg. iur. l. 25. ff. de ſtatu hom.*

E, *l. 1. C. de re iud.*

§. Vndè ab eo iudicato recedi non poteſt, Si vbi primum cognitum fuit, & illicò querela non fuit delata. G.

F, *l. 2. C. vt lite pẽd.*

G, *l. 3, C. quomodo, & quando.*

§. Quocirca etiam qui v. g. ad pœnam, puta exilij, condemnatus pro componendis mœſtis laribus, vel vt dicunt pro recoligendis ſarcinulis, dilationem petierit, acquieuiſſe ſententiæ manifeſtè probatur; & ſic veluti finita rerum iudicatarum auctoritas, reſtaurari non patitur. H.

H, *l. 5. C. de iud.*

Quam-

§. Quamuis rebus iudicatis ſtandum ſit; tamen ſi probare poteris eũ, cui condemnatus es, id quod furto amiſiſſe videbatur recepiſſe aduerſus iudicari agentem; doli exceptione oppoſita, tueri te poteris. I,

I, *l. 1. C. de re iud.*

TITVLVS VII.

De Pœnis, & Mulctis.

POENA eſt delicti, ſeu criminis cuiuſuis æſtimatio, & coercitio: A, hinc eſt quod fraus, quam veteres pro pœna ponere ſolebant; B, differt à pœna; nam fraus ſine pœna eſſe poteſt; pœna verò ſine fraude infligi non debet; quia pœna eſt noxiæ vindicta, fraus ipſa noxia dicitur, & quaſi pœnæ quædam præparatio. C.

A, *l. 41. ff. de pœnis.*
B, *l. 23. §. excipitur, ff. de ædilit. edicto.*
C, *l. 131. ff. de verb. ſignif.*

§. Inter mulctam autem, & pœnam multùm intereſt, cum pœna generale ſit nomen omnium delictorum coercitio; mulcta ſpecialis peccati, cuius animaduerſio hodie pecuniaria eſt; Pœna autem non tantum pecuniaria, verùm etiam capitis, & exiſtimationis irrogari ſolet, & mulcta ex arbitrio eius venit, qui mulctam dicit; pœna non irrogatur, niſi quæ quaque lege, vel quo alio iure ſpecialitèr huic delicto impoſita eſt, quia immò mulcta ibi dicitur, vbi ſpecialis pœna non eſt interpoſita: D,

D. *l. 131. §. inſtar.*

§. Item mulctam is dicere poteſt, cui iudicatio data eſt: Magiſtratus ſolos, & Præſides Prouinciarum poſſe mulctam dicere, mandatis permiſſum eſt; pœnam autem vnuſquiſq; irrogare poteſt, cui huius criminis ſiuè delicti executio competit. E.

E, *l. 131. §. item mulctam, ff. de verborum ſignif.*

§. Harum rerum ſcilicèt pœnæ, & mulctæ diſſimilitudo, ex hoc quoque apparet, quod de

de pœna prouocatio non eſt, ſimulatq; enim victus, quis eſt, eius maleficij, cuius pœna eſt ſtatuta; ſtatim ea debetur, at mulctæ prouocatio eſt, nec antè debetur, quàm aut nō eſt prouocatū, aut prouocator victus eſt, neç alitèr, quàm ſi Iudex dixerit cui dicere iure ordinario licet: Ex hoc quoque earum rerum diſſimilitudo apparere poterit, quia pœnæ certæ ſingulorum peccatorum per leges conſtitutæ ſunt; mulctæ contra, quia eius Iudicis pōteſtas eſt, quantam dicat; niſi cum lege eſt conſtitutum quantam dicat. F.

F, *l.* 244. *ff. de verb. ſignif.*

§. Et ſi mulctam, quam dixit ex præſentibus facultatibus eorum, quibus eam indixit redigi non poſſe deprehenderit, neceſſitatem ſolutionis moderetur, reprehenſa exactorum illicita auaritia. G.

G, *l.* 6. §. *Præſes*, *ff. de Offic. Præſidis.*

§. Pœnæ autem ſecundùm loci conſuetudinem conſiderandæ ſunt; nam ſunt quædā, quæ more Prouinciarum coercitionem ſolent admittere: H, immò ex perſonarum conditione, & rerum qualitate diligentèr æſtimandæ ſunt; ne quid aut duriùs, aut remiſſiùs conſtituatur, quàm cauſa poſtulabit: I, nec enim, aut ſeueritatis, aut clementiæ gloria affectanda eſt: ſed perpenſo iudicio, prout quæq; res expoſtulat, ſtatuendum eſt. Planè in leuioribus cauſis, proniores ad lenitatem Iudices eſſe debent: in grauioribus pœnis legum ſeueritatem, cum aliquo temperamento benignitatis ſubſequi; L, ita vt vnius pœna metus eſſe poſſit multorum. M.

H, *l.* 7. §. *ſunt quædam*, *ff. de extraor. crimin.*

I, *l.* 4. §. *Diuus in fine*, *ff. de incend. & ruina.*

L, *l.* 11. *ff. de pœnis.*

M, *l.* 1. *C. ad l. Iul. repetundar.*

TITVLVS VIII.

De diuerſis Pœnarum Generibus.

POENARVM coercitio, alia in rem, alia in perſonam adhibetur; & ſic pœnarum ſpecies, aliæ reales, aliæ perſonales. Reales, quæ rem afficiunt, de quibus infra dicendum eſt. Perſonales ſunt, quæ in perſonam feruntur, & ſunt vel capitales, vel non capitales. Capitales ſic illas accipere debemus, ex qua cauſa damnato, vel mors, vel etiam Ciuitatis amiſſio, vel ſeruitus contigit, & ſunt mors, damnatio in metallum, & deportatio: A, & cùm vita adimitur, aut Ciuitas, aut ſeruilis conditio irrogatur, ſupplicij etiam damnatione bona confiſcantur. B.

A, *l. 2. ff. de pœnis.*

B, *l. 1. ff. de bonis damnatorum infra tit. 9. §. quando verò.*

§. Non capitales ad exiſtimationem non capitis periculum pertinent; veluti relegatio ad tempus, vel in perpetuum, vel in inſulam, vel cum in opus, quis publicum datur, vel cum fuſtium ictui ſubijcitur, & ad has reducuntur infamia, & dignitatis amiſſio. C.

C, *l. 28. verſ. cætera ff. de pœnis.*

§. Igitur genera pœnarum ſunt, quibus Præſides afficere quempiam poſſunt, nempè quæ aut vitam adimunt, aut ſeruitutem iniungunt, aut Ciuitatem auferunt, aut exilium, aut coercitionem corporis continent. D.

D, *l. 6. §. nunc genera, ff. eod.*

§. Vita adimitur, vt puta ſi damnatur aliquis, vt gladio in eum animaduertatur; ſed animaduerti gladio oportet: E, non ſecuri, vel telo, vel fuſte, vel laqueo, vel aliquo alio modo. F.

E, *l. 18. ff. eod.*

F, *l. 8. ff. eod.*

§. Sed qui vltimo ſupplicio damnātur, ſtatim Ciuitatem, & libertatem perdunt: G, niſi intra

G, *l. 29. ff. eod.*

intra decem dies prouocauerint, quia tunc capite non minuuntur. H.

H, l. 6. §. *hi autem ff. de iniuſto rupto.*

§. Gladij quoque capitis pœna dicitur; veluti etiam beſtijs obijci, vel alias ſimiles pœnas pati, vel animaduerti. I.

I, l. 11: §. *capitis, ff. de pœnis.*

§. Libertas adimitur, cùm quis in metallum, vel in opus metalli, vel in ludum venatorium damnatur; L, hic enim ſeruus pœnæ efficitur. M.

L, l. 8. §. *eſt pœna, §. quicumq; verſ. & magis, ff. de pœnis.*

M, l. 17. *ff. eod.*

§. Et ſic quoad ſtatum damnatorum, nihil intereſt, iudicium publicum fuerit, nec ne: nam ſola ſententia, non genus criminis ſpectatur: itaq; ij, in quos animaduerti iubetur, quiue ad beſtias damnantur, confeſtim ſerui pœnæ fiunt. N.

N, l. 12. *ff. eod.*

§. Ciuitas aufertur deportatione; veluti cùm in inſulam quis deportatur, quæ quidem pœna à Præſide antiquitus inferri non poterat; ſed Præfectus Vrbis tantùm ius deportandi habebat: ſtatimque poſt ſententiam Præfecti, amittebat Ciuitatem. O.

O, l. 2. §. *conſtat in fine, ff. eod.*

§. Deportatus igitur Ciuitatem amittit, non libertatem, & ſpeciali iure Ciuitatis non fruitur, iure tamen gentium vtitur, emit enim, & vendit, locat, & conducit, permutat, & fœnus exercet, & cætera ſimilia. P.

P, l. 15. *ff. de interdictis releg. & depor.*

§. Exilium autem infligitur, vel cæterorum locorum interdictione, ne quis ſcilicet ſtaret Bononiæ, vel in alia Ciuitate, aut lata fuga, quæ eſt omnium locorum interdictio, præter vnum certum locum; vt puta quòd ſtaret Mutinæ, ne illam Ciuitatem, vel aliam, vel Regionem aliquam egrediatur, Q, vel inſulæ vinculum, ideſt relegatio in inſulam; R, huic enim exuli, vel relegato nemo poteſt dare commeatum, vel remeatum, id eſt ſaluum conductum; niſi Princeps ex aliqua cauſa. S.

Q, l. *relegatorum §. ſicut autem, verſ. item in partem, ff. de interdict &c.*

R, l. 5. *ff. eod.*

S, l. 4. *ff. de pœnis infra tit. 15. §. hic notandum,*

§. Corporis verò coercitio, eſt veluti fu-

Digitized by Google

L, *d. Auth.* §. *ſed ſi quis.*

tiam oſtendetur dediſſe, vel promiſiſſe, memoratis pœnis dantes, & accipientes ſubiacebunt. L.

TITVLVS V.

De Appellationibus.

IAM dictum fuit de relationibus, per quas Iudex ipſe conſultandi cauſa Principem addit: dicendum modò eſt de appellationibus, per quas Reus ipſe cauſam ad ſuperiorem deducit.

A, *l.* 1 *ff. de appellat. & relat.*

§. Appellandi vſus, quam ſit frequens; quamq; neceſſarius! nemo eſt, qui neſciat; quippe cum iniquitatem iudicantium, vel imperitiam corrigat, licet nonnumquam etiam benè latas ſententias in peius reformet. A.

B, *l.* 30 §. *ſciant, C. de appell.*

§. Sciant igitur cuncti ſibi ab iniurijs, & ſuſpectis Iudicibus, & in capitali ſupplicio, aut fortunarum diſpendio prouocationem eſſe conceſſam. B.

C, *l.* 18. *verſ. quia appellatio, ff. de minoribus.*

D, *d. l.* 18. *verſ. in integrum verò.*

§. Appellatio itaque iniquitatis ſententiæ querelam continet: C, & differt ab integrum reſtitutione, quæ erroris proprij, veniæ petitionem, vel aduerſarij circumuentionis allegationem continet. D.

E, *l.* 1. §. *hinc cōſequentèr, ff de appellat. & relation.*

§. A ſententia enim non à relatione, ſeù à conſultatione Iudicis eſt appellandum: ſi quis fortè interlocutus fuerit Principem ſe conſulturum, cùm poſſit poſt reſcriptum prouocare. E.

§. Idcircò non tantùm ei, qui ad ſupplicium ducitur, prouocare permittitur; verùm etiam alij quoque nomine eius, non tantùm ſi ille mandauerit: verùm etiam quiſquis alius prouocare voluerit, neq; diſtinguitur vtrú neceſ-

ceſſarius eius ſit, necne? creditur enim humanitatis ratione omnem prouocationem audiri debere: F, vt ibi diligentius examinetur, vbi contra hominis ſalutem per errorem, vel gratiam cognitoris, oppreſſa putatur eſſe iuſtitia. G.

F, *l.6. ff.de appellat. & relat.*

G, *l.29. verſ.vt ibi C. de appellat.*

§. Quid ergò ſi reſiſtat, qui damnatus eſt, aduerſus prouocantem, nec velit admitti eius appellationem, perire feſtinans? adhuc differendum eſt ſupplicium. H.

H, *l.6. ff.de appel.*

§. Ante ſententiam quoq; appellari poteſt, ſi quæſtionem, ſcilicet tormentum in ciuili habendum, Iudex interlocutus ſit, vel in criminali, ſi contra leges Iudex hoc faciat. I.

I, *l.2. ff.de appellat. recipien.*

§. Verùm, quia cum contra ſacras conſtitutiones iudicatur appellationis neceſſitas remittitur; L, veluti ſi Iudex pronunciauerit quæſtionem de ſeruis contra Dominum haberi oportere; cùm de iure non oporteat: M, huiuſmodi ſententiam veluti contra ipſam legem datam, nullas habere vires palam eſt: & ideò in hac ſpecie, neç prouocationis auxilium neceſſarium eſt; N, Nihilominus ſi dixerit quæſtionem de ſeruis in dominum deberi, de iure Fiſci pronunçiaſſe intelligitur; quo caſu appellatio dari poteſt: O, nam de iure in quibuſdam exceptis criminibus, veluti adulterij, fraudati cenſus, çriminis maieſtatis, quæſtio de ſeruis in Dominum haberi oportet. P.

L, *l. 1. §.item cum ff. quæ ſententiæ ſine appell.*

M, *l.1. C. de quæſt.*

N, *l. 2. C. quando prouocare non eſt neceſſe.*

O, *l.1. §. item cum verſ.quod ſi de iure ff. quæ ſententia ſine appell.*

P, *l.1. C. de quæſtion.*

§. Conſtitutiones verò, quæ de recipiendis nec ne appellationibus, loquuntur; vt nihil noui fiat, locum non habent in eorum perſona, quos damnatos ſtatim puniri publicè intereſt: vt ſunt inſignes latrones, vel ſeditionum concitatores, vel duces factionum. Q.

Q. *l. 16. C.de appellat.*

§. Obſeruare etiam iuſtum eſt, ne quis homiçidiorum, veneficiorum, adulteriorum,

itemq;

itemq; eorum, qui manifeſtam violentiam commiſerunt argumentis conuictus, teſtibus ſuperatus, voce etiam propria vitium, ſceluſq; confeſſus audiatur, appellans, ſicut enim hoc obſeruari diſpoſitum eſt, ita æquum eſt, teſtibus productis inſtrumentis prolatis, alijſq; argumentis præſtitis; ſi ſententia contra eum lata ſit, & ipſe, qui condemnatus eſt, aut minimè voce ſua confeſſus ſit, aut formidine tormentorum territus, contra ſe aliquid dixerit, prouocandi licentiam ei nõ denegari. R.

R, l. obſeruare C. quorum appellat. non recip.

§. In mulctis etiam à Iudicibus inferendis appellationes admitti notum eſt: S, nam certa ratione, & ſine mulctare Præſides poſſunt; quod ſi alitèr contra legis ſtatutum modum, mulctam irrogauerit, dubium non eſt id, quod contra ius geſtum videtur, firmitatem non tenere: immò & ſine appellatione poſſe reſcindi. T.

S, l. & in mulctis C. de appellat.

T, l. certa C. quando prouoc. non eſt neceſſe.

§. Omnibus autem, & cuilibet appellare cupientibus tribuitur ſpatium dierum decem à ſententiæ recitatione, numerandum, V, & Iudicibus, non ſolùm appellationis ſuſcipiendæ neceſſitas videtur impoſita; verùm etiam triginta dierum ſpatia à die ſententiæ definita ſunt; intrà quæ geſta vna cum relatione, litigatoribus conuenit præſtari: Iudice, & officio eius ſi ſtatuta fuerint aliqua parte mutilata mulctæ ſubiacientibus. X.

V, Auth. hodie, C. de appellat.

X, l. 24. C. de appellat.

§. Super ijs verò, qui in capitalibus cauſis conſtituti appellauerint, quos tamen, & ipſos, vel qui pro eis prouocabunt, non niſi audita omni cauſa, atque diſcuſſa poſt ſententiam dictam, appellare conueniet: id obſeruandum eſſe decretum eſt, vt inopia idonei fideiuſſoris retentis in cuſtodia Reis, opiniones ſuas Iudices, & exempla ab appellatoribus edita, aç refutatorias eorum, ad ſcrinia,

nia, quorum intereſt tranſmittant, quibus geſtarum rerum fides manifeſta relatione pandatur, vt meritis eorum conſideratis pro fortuna ſingulorum ſententia proferatur. Y.

Y, *l. 6. §. ſuperiis, C. de de appellat.*

TITVLVS VI.

De Re iudicata, & eius executione.

RES iudicata, vel pro ſententia ipſa, vel pro ipſa damnatione accipitur. damnatum enim eum accipimus, qui non prouocauit, cæterum ſi prouocauerit, nondum damnatur; A, quia prouocationis remedio, condemnationis extinguitur pronunciatum. B.

A, *l. 2. §. eum accipimus, ff. de pœnis.*

B, *l. 1. §. Reus ff. ad Turpill.*

§. Itaque ſi pro ſententia res iudicata accipiatur; adhuc litigatoribus, copia eſt, etiam non ſcriptis libellis illicò appellare voce, cùm res popoſcerit iudicata, tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus. C.

C, *l. 14. C. de appell.*

§. Si verò res iudicata pro damnatione ipſa conſideratur; tunc res iudicata pro veritate habetur, D, & ei ſtandum eſt; E, quia qui licitam prouocationem omiſerit, perpetuò ſilere debet. F,

D, *l. 208. ff. de reg. iur. l. 25. ff. de ſtatu hom.*

E, *l. 1. C. de re iud.*

§. Vndè ab eo iudicato recedi non poteſt, ſi vbi primum cognitum fuit, & illicò querela non fuit delata. G.

F, *l. 2. C. vt lite pēd.*

G, *l. 3, C. quomodo, & quando.*

§. Quocirca etiam qui v. g. ad pœnam, puta exilij, condemnatus pro componendis meſtis laribus, vel vt dicunt pro recoligendis ſarcinulis, dilationem petierit, acquieuiſſe ſententiæ manifeſtè probatur; & ſic veluti finita rerum iudicatarum auctoritas, reſtaurari non patitur. H.

H, *l. 5. C. de iud.*

Quam-

§. Quamuis rebus iudicatis ſtandum ſit; tamen ſi probare poteris eū, cui condemnatus es, id quod furto amiſiſſe videbatur recepiſſe aduerſus iudicari agentem; doli exceptione oppoſita, tueri te poteris. I,

I, *l.I.C.de re iud.*

TITVLVS VII.

De Pœnis, & Mulctis.

POENA eſt delicti, ſeu criminis cuiuſuis æſtimatio, & coercitio: A, hinc eſt quod fraus, quam veteres pro pœna ponere ſolebant; B, differt à pœna; nam fraus ſine pœna eſſe poteſt; pœna verò ſine fraude infligi non debet; quia pœna eſt noxiæ vindicta, fraus ipſa noxia dicitur, & quaſi pœnæ quædam præparatio. C.

A, *l.41. ff.de pœnis.*

B, *l.23. §. excipitur, ff. de ædilit. edicto.*

C, *l. 131. ff. de verb.ſignif.*

§. Inter mulctam autem, & pœnam multùm intereſt, cum pœna generale ſit nomen omnium delictorum coercitio; mulcta ſpecialis peccati, cuius animaduerſio hodie pecuniaria eſt; Pœna autem non tantum pecuniaria, verùm etiam capitis, & exiſtimationis irrogari ſolet, & mulcta ex arbitrio eius venit, qui mulctam dicit; pœna non irrogatur, niſi quæ quaque lege, vel quo alio iure ſpecialitèr huic delicto impoſita eſt, quia immò mulcta ibi dicitur, vbi ſpecialis pœna non eſt interpoſita: D,

D, *l.131, §.inſtar,*

§. Item mulctam is dicere poteſt, cui iudicatio data eſt: Magiſtratus ſolos, & Præſides Prouinciarum poſſe mulctam dicere, mandatis permiſſum eſt; pœnam autem vnuſquiſq; irrogare poteſt, cui huius criminis ſiuè delicti executio competit. E.

E, *l. 131. §. item mulctam, ff. de verborum ſignif.*

§. Harum rerum ſcilicèt pœnæ, & mulctæ diſſimilitudo, ex hoc quoque apparet, quod

de

de pœna prouocatio non eſt, ſimulatq; enim victus, quis eſt, eius maleficij, cuius pœna eſt ſtatuta; ſtatim ea debetur, at mulctæ prouocatio eſt, nec antè debetur, quàm aut nō eſt prouocatū, aut prouocator victus eſt, nec aliter, quàm ſi Iudex dixerit cui dicere iure ordinario licet: Ex hoc quoque earum rerum diſſimilitudo apparere poterit, quia pœnæ certæ ſingulorum peccatorum per leges conſtitutæ ſunt; mulctæ contra, quia eius Iudicis pōteſtas eſt, quantam dicat; niſi cum lege eſt conſtitutum quantam dicat. F.

F, *l.* 244. *ff. de verb. ſignif.*

§. Et ſi mulctam, quam dixit ex præſentibus facultatibus eorum, quibus eam indixit redigi non poſſe deprehenderit, neceſſitatem ſolutionis moderetur, reprehenſa exactorum illicita auaritia. G.

G, *l.* 6. §. *Praſes, ff. de Offic. Præſidis.*

§. Pœnæ autem ſecundùm loci conſuetudinem conſiderandæ ſunt; nam ſunt quædā, quæ more Prouinciarum coercitionem ſolent admittere: H, immò ex perſonarum conditione, & rerum qualitate diligentèr æſtimandæ ſunt; ne quid aut duriùs, aut remiſſiùs conſtituatur, quàm cauſa poſtulabit: I, nec enim, aut ſeueritatis, aut clementiæ gloria affectanda eſt: ſed perpenſo iudicio, prout quæq; res expoſtulat, ſtatuendum eſt. Planè in leuioribus cauſis, proniores ad lenitatem Iudices eſſe debent: in grauioribus pœnis legum ſeueritatem, cum aliquo temperamento benignitatis ſubſequi; L, ita vt vnius pœna metus eſſe poſſit multorum. M.

H, *l.* 7. §. *ſunt quædam, ff. de extraor. crimin.*

I, *l.* 4. §. *Diuus in fine, ff. de incend. & ruina.*

L, *l.* 11. *ff. de pœnis.*

M, *l.* 1. *C. ad l. Iul. repetundar.*

TITVLVS VIII.

De diuerſis Pœnarum Generibus.

POENARVM coercitio, alia in rem, alia in perſonam adhibetur; & ſic pœnarum ſpecies, aliæ reales, aliæ perſonales. Reales, quæ rem afficiunt, de quibus infra dicendum eſt. Perſonales ſunt, quæ in perſonam feruntur, & ſunt vel capitales, vel non capitales. Capitales ſic illas accipere debemus, ex qua cauſa damnato, vel mors, vel etiam Ciuitatis amiſſio, vel ſeruitus contigit, & ſunt mors, damnatio in metallum, & deportatio: A, & cùm vita adimitur, aut Ciuitas, aut ſeruilis conditio irrogatur, ſupplicij etiam damnatione bona confiſcantur. B.

§. Non capitales ad exiſtimationem non capitis periculum pertinent; veluti relegatio ad tempus, vel in perpetuum, vel in inſulam, vel cum in opus, quis publicum datur, vel cum fuſtium ictui ſubijcitur, & ad has reducuntur infamia, & dignitatis amiſſio. C.

§. Igitur genera pœnarum ſunt, quibus Præſides afficere quempiam poſſunt, nempè quæ aut vitam adimunt, aut ſeruitutem iniungunt, aut Ciuitatem auferunt, aut exilium, aut coercitionem corporis continent. D.

§. Vita adimitur, vt puta ſi damnatur aliquis, vt gladio in eum animaduertatur; ſed animaduerti gladio oportet: E, non ſecuri, vel telo, vel fuſte, vel laqueo, vel aliquo alio modo. F.

§. Sed qui vltimo ſupplicio damnãtur, ſtatim Ciuitatem, & libertatem perdunt: G, niſi

intra

A, *l. 2. ff. de pœnis.*

B, *l. 1. ff. de bonis damnatorum infra tit. 9. §. quando verò.*

C, *l. 28. verſ. cætera ff. de pœnis.*

D, *l. 6. §. nunc genera, ff. eod.*

E, *l. 18. ff. eod.*

F, *l. 8. ff. eod.*

G, *l. 29. ff. eod.*

intra decem dies prouocauerint, quia tunc capite non minuuntur. H.

H, l. 6. §. *hi autem ff. de iniuſto rupto.*

§. Gladij quoque capitis pœna dicitur; veluti etiam beſtijs obijci, vel alias ſimiles pœnas pati, vel animaduerti. I.

I, l. 11. §. *capitis, ff. de pœnis.*

§. Libertas adimitur, cùm quis in metallum, vel in opus metalli, vel in ludum venatorium damnatur; L, hic enim ſeruus pœnæ efficitur. M.

L, l. 8. §. *eſt pœna, §. quicumq; verſ. & magis, ff. de pœnis.*

M, l. 17. *ff. eod.*

§. Et ſic quoad ſtatum damnatorum, nihil intereſt, iudicium publicum fuerit, nec ne: nam ſola ſententia, non genus criminis ſpectatur: itaq; ij, in quos animaduerti iubetur, quiue ad beſtias damnantur, confeſtim ſerui pœnæ fiunt. N.

N, l. 12. *ff. eod.*

§. Ciuitas aufertur deportatione; veluti cùm in inſulam quis deportatur, quæ quidem pœna à Præſide antiquitus inferri non poterat; ſed Præfectus Vrbis tantùm ius deportandi habebat: ſtatimque poſt ſententiam Præfecti, amittebat Ciuitatem. O.

O, l. 2. §. *conſtat in fine, ff. eod.*

§. Deportatus igitur Ciuitatem amittit, non libertatem, & ſpeciali iure Ciuitatis non fruitur, iure tamen gentium vtitur, emit enim, & vendit, locat, & conducit, permutat, & fœnus exercet, & cætera ſimilia. P.

P, l. 15. *ff. de interdictis releg. & depor.*

§. Exilium autem infligitur, vel cæterorum locorum interdictione, ne quis ſcilicet ſtaret Bononiæ, vel in alia Ciuitate, aut lata fuga, quæ eſt omnium locorum interdictio, præter vnum certum locum; vt puta quòd ſtaret Mutinæ, ne illam Ciuitatem, vel aliam, vel Regionem aliquam egrediatur, Q, vel inſulæ vinculum, ideſt relegatio in inſulam; R, huic enim exuli, vel relegato nemo poteſt dare commeatum, vel remeatum, id eſt ſaluum conductum; niſi Princeps ex aliqua cauſa. S.

Q, *l. relegatorum §. ſicut autem, verſ. item in partem, ff. de interdict. &c.*

R, l. 5. *ff. eod.*

S, l. 4. *ff. de pœnis infra tit. 15. §. hic notandum,*

§. Corporis verò coercitio, eſt veluti fu-

T, l. 7. ff. de pœnis. ſtium admonitio, flagellorum caſtigatio, vinculorum verberatio. T.

§. Sunt, & aliæ pœnæ, quibus prohibetur aliquid agendũ; nimirum ſi negotiatione quis abſtinere iubeatur, vel ad conductionem eorum, quæ publicè locantur accedere; aliquando etiam aduocationibus, & foro alicui interdicitur, & plus eſt foro, quàm aduocatione interdicere: ſi quidem huic omnimodò forenſibus negotijs accommodare ſe non permittitur. V.

V, l. 9. §. nonnumquam cum §§. ſeqq. ff. de pœnis.

§. Pœnarum inflictio, vel leuior, vel durior, ſecundùm cauſæ qualitatem, & perſonarum conditionem, adhibetur: nam quædam delicta pagano, aut nullam, aut leuiorem pœnam irrogant; militi autem grauiorem; nam ſi miles artem ludricam fecerit, vel in ſeruitutem ſe venire paſſus eſt, capite puniendus eſt, X, vel ex carcere dato gladio erupit, paritèr pœna capitis punitur, eademque pœna tenetur, qui eum, quem cuſtodiebat deſeruit. Z.

X, l. quadam ff. de pœnis.

Z, l. 38. §. miles, ff. eod.

§. Idem ſi quis ſibi manus intulerit, nec facto peregerit, niſi impatientia doloris aut morbi, luctuſue alicuius, vel alia cauſa fecerit, capite puniendus eſt, aliàs cum ignominia mittendus eſt. AA.

AA, l. 38. §. miles qui, ff. de pœnis ſupra lib. 2. tit. 24. §. ſunt.

§. Mulier verò prægnans; quæ pecunia accepta, partum abegiſſe dicatur, capite damnatur: BB, ſed ſi qua viſceribus ſuis, poſt diuortium vim intulerit; ne iam inimico marito filium procrearet, temporali exilio coercetur. CC.

BB, l. 39. ff. eod.

CC, d. l. 39. §. ſed & ſi, & ſupra lib. 2. tit. 23. §. ſed de fœtu.

§. Sciendum tamen eſt, quod quoties de delicto quæritur, non eam pœnam quis ſubire debet, quàm conditio eius admittit, eo tempore, quo ſententia de eo fertur; ſed eam cauſam ſuſtinere, quam ſuſtineret, ſi eo tempore

pore eſſet]ſententiam paſſus cùm deliquiſſet; ac proindè ſi ſeruus crimen commiſerit, deindè libertatem conſecutus dicetur: eam pœnam ſuſtinere deberet, quam ſuſtineret, ſi tunc ſententiam paſſus fuiſſet, cum deliquiſſet; per contrarium quoque ſi in deteriorem conditionem fuerit redactus, eam pœnam ſubire, eum oportebit, quam ſuſtineret, ſi in conditione priori duraſſet. DD. *DD, l. 1. ff. de pœnis.*

§. Iudices verò poſſunt poſtulare auxilium militare pro puniendis delinquentibus. EE. *EE, l. 2. §. ſi verò ff. de ijs, qui latrones.*

TITVLVS IX.

De Bonorum Confiſcatione.

NVNC de pœnis rebus imponendis dicendum eſt: inter quas vna, & principalis eſt bonorum cōfiſcatio, quæ eſt, atque dicitur cum Fiſco, ideſt Principis ærario bona delinquentis applicantur; A, & bonorum proſcriptio appellatur, quæ vel principalitèr, vel in conſequentiam infertur: quando autem principalitèr fit, tunc nulli Iudicum liceat, (exceptis ijs, qui in ſummæ adminiſtrationis ſunt poſiti poteſtate) proſcriptionis tempeſtate totius ſubſtantiæ aliquem percellere; niſi ad aures Principis hoc ipſum referatur; ſummam verò poteſtatem habèt Supremus Principis Senatus, Præfectus Prætorij, Vicarij, Præfectus Vrbis non Præſides. B. *A, l. fin. §. 1. ibi bona Fiſco ff. de bonis eorum, qui ſibi mortem, &c.* *B, l. vnica C. ne ſine iuſſu Principis.*

§. Quando verò in conſequentiam tunc omnibus Iudicibus fieri conceditur, & poteſt vnuſquiſque ſententia partem bonorum adimere: C, nam eorum, qui in perpetuum exilium dati ſunt, vel quando quis quolibet crimine damnatus, capitalem pœnam, depor- *C, l. 4. ff. de interdictis, &c.*

D, *d.l.4.ff.eod.* & *l.10.C.de bonis proſcrip.*

E, *l.1.ff. de bonis damnatorum ſupra tit,* 8. §.1.

tationemue ſuſtineat; ſiquidem ſine liberis mortuus ſit; bona eius ad Fiſcum perueniunt; D, quia ſupplicij damnatione bona publicantur, cùm aut vita adimitur, aut Ciuitas, aut ſeruilis conditio irrogatur, vt dictum eſt. E.

§. Si quis intra Prouinciam, pro qualitate delicti ſtylum proſcriptionis incurrerit; per ordinarij officij ſolicitudinem, bonorum eius indago diligentiſſimè celebretur; ne quid rei priuatæ commodis, per gratiam, atque colludium furto ſubducatur: & plena deſcriptio comprehendat, quod ſpatium in ſingulis agris, & quod ſit Ruris ingenium; hoc eſt fertile ſit, aut ſterile quid, aut incultum ſit, aut colatur, quid in vineis, oliuetis, aratorijs, paſcuis, ſyluis, fuerit inuentum; quæ etiam gratia, & quæ amœnitas ſit locorum; quis in ædificijs, aut poſſeſſionibus ſit ornatus, quotue mancipia in prædijs occupatis, vel vrbana, vel ruſtica, vel quarum artium generibus imbuta teneantur; quot ſint cenſuarij, vel coloni; quot boum exercitijs terrarum, atq; vomeribus inſtrumentorum quot pecorum, & armentorum greges, & in qua diuerſitate numerati ſint, quantum auri, & agenti, & veſtium, ac monilium; vel in ſpecie, vel in pondere, & in quibus ſpeciebus, quidue in Apothecis ſit repertum; tunc demum omnia ea, quæ Fiſco debere perſpiciuntur. F.

F, *l.7.C.de bonis proſcriptorum.*

§. Idcircò eorum patrimonia mortuorum, qui vitæ ſuæ tempore diuerſis conſcientiam ſuam, dicuntur polluiſſe criminibus, Fiſci rationibus nequaquam competere, vel ab eo alienari cautum eſt; niſi poſt publicam accuſationem, & conſtiterit fuiſſe conuictos. G.

G, *l.10. C.de iure Fiſci lib.10.vbi gloſ.*

§. De panicularijs verò ſcilicet; de ijs, quæ

in

in cuſtodiam receptus ſecum attulerit ſpolijs; quibus indutus eſt; quis cùm ad ſupplicium deducitur, ſtatuitur, ne ſpeculatores, vltro ſibi vendicent; neque optiones, ea ſibi deſiderent, quibus ſpoliatur, quo momento quis eſt punitus, neque hanc rationem panicularium in compendium ſuum debent Præſides vertere, neque pati optiones, ſiuè commentarienſes ea pecunia abuti; ſed debent ad ea ſeruari, quæ iure Præſidum ſolent erogare: vt puta carceraticum, quibuſdam officialibus inde ſubſcribere, vel ſi quid fortitèr fecerint milites, indè eis donare, Barbaros etiam inde munerari venientes ad ſe, vel legationis, vel alterius rei cauſa. Plerumque etiam corraſas pecunias Præſides ad Fiſcum tranſmiſerunt, quod per quam nimiæ diligentiæ eſt, cùm ſufficiat ſi quis in vſus proprios non verterit, ſed ad vtilitatem officij patiatur deſeruire. H.

H, l. 6. §. panicularia, ff. de bon. damn.

§. Hodie vero bona damnatorum non fiunt lucro Iudicum, aut eorum officijs, neq; contra veteres leges Fiſco applicantur; ſed aſcendentibus, & deſcendentibus, & ex latere vſq; ad tertium gradum ſi ſuperſint: I, niſi maieſtatis crimine fuerint condemnati; in quo veteres leges ſeruari debent. L.

I, Auth. bona damnatorũ, C. de bonis proſcript.

L, d. Auth. bona damnatorum.

§. Et vbi bonorum proſcriptio admitti ſolet; ſi plures liberos damnatus habeat, fauorabilem cauſam liberorum numerus filiorum facit; ideòq; illis paterna ſua, concedi cautum eſt; nam ampliari imperium hominum adiectione potius, quàm pecuniarum copia oportet. M.

M, l. cum ratio, §. fraudis verſ. ſi plures ff. de portionibus quæ liberis, &c.

§. Benè verum eſt, quod non omnes reales pœnæ Fiſco applicantur, nam cùm rem, de qua controuerſia eſt, prohibemur in ſacrum dedicare: alioqnin dupli pœnam patimur;

timur: nec immeritò: pœna dupli ſtatuitur, vt ſic terreantur homines à ſimilibus, & ne liceat quo quo modo duriorem aduerſarij conditionem facere: ſed duplum vtrum Fiſco an aduerſario præſtandum ſit nihil exprimitur. Fortaſſis autem magis aduerſario præſtandum ſit: vt id veluti ſolatium habeat pro eo, qui potẽtiori aduerſario traditus eſt, N,

N, *l. Rem 3. ff. de litigioſis.*

TITVLVS X.

De Reo Contumace.

REVS contumax eſt, vel qui pœnæ ſibi inflictæ non obtemperauerit, vel qui tribus edictis propoſitis, vel vna pro tribus, quod vulgò peremptorium appellatur, literis euocatus præſentiam ſui facere contemnit. A.

A, *l. 53. §. contumax, ff. de re iud. ſupra lib. 3. tit. 4. §. de abſentibus, verſ. aduerſus contumaces.*

§. In hunc contumacem vti latitantem pœnam pro delicto meritam irrogatam, niſi infra annum copiam ſui præſtiterit, atq; Præſidem adierit, exequi omninò ſancitum eſt, ſiuè perſonalis, ſiuè pecuniaria pœna fuerit, ſiuè de bonis eius omnibus ageretur, nec vlla tẽporis præſcriptione huiuſmodi ſententiam interrumpere certum eſt, nam ex eo die, quo Reus abſens fuerit in iudicio petitus, & condemnatus, intra anni ſpatium noluerit adeſſe iudicio, ius Fiſco firmitèr acquiſitum eſt, & hoc factum eſt, ne latente Reo; & tardata eius exhibitione, cauſa maneat ſuſpenſa. B.

B, *arg. textus in l. quicumque, C. de requiren. Reis, l. 6. C. de cohartal: lib. 12. §. igitur ne, Aut. de exhiben. Reis.*

§. Immò ſi pateat, vbi Reus degat ad comparendum pro ſingulis viginti miliaribus vnus dies ei ſtatuendus eſt; nam ſanè talis itineris denumeratio Reo abſenti, oneroſa non eſt, niſi ex diuerſitate locorum, aliud tempus conſtituendum ſit, aliàs examinet, vt po-

poteſt Iudex, & niſi intra inducias datas occurrerit, tunc examinata cauſa delicti diffinitiuam in eum ferat ſententiam, & cuique datur poteſtas in eum, veluti in hoſtem Ciuitatis offendendi. C.

§. Contumacia verò eorum, qui ius dicenti non obtemperant, litis damno coercentur: D. immò contumacia eorum pœnam cumulat, quia debent locis interdictis abſtinere, & illis non excedere. E.

§. Sed contumaces non videntur, niſi qui cùm obedire deberent, non obſequantur; id eſt, qui ad iuriſdictionem eius, cui negant obſequi, pertinent. F.

§. Ideò pœnam contumaciæ non patitur; quem aduerſa valetudo, vel maioris cauſæ occupatio defendit; G, nam is pro contumace haberi non poteſt; cum ſui præſentiam præſtare non poteſt: contumacia enim pro præſentia habetur. H.

C, *l.* 1. *ff. ſi quis caut. Auth. qua in Prouincia, C. vbi de crimine agi oportet, §. igitur ne, Auth. de exhiben. Reis.*

D, *d. l.* 53. *ff. de re iudic.*

E, *l. relegati circa finem, ff. de pœnis.*

F, *d. l.* 53. *§. contumaces, ff. de re iudic.*

G, *d. l.* 53. *§. pœna ff. de re iudic.*

H, *Auth. qua in Prouincia, §. ſed ſi in fine, C. vbi de crim. agi oport. gloſ. præſentem circa medium, §. & hic, Authen. de teſtibus.*

TITVLVS XI.

De Sententiã paſſis, & reſtitutis.

ALIQVANDO pœnæ irrogatæ remittuntur, vel Principis indulgentia; quia Præſes, eum quem damnauit reſtituere non poteſt: A, & hoc euenit, vel temporis pœnæ adiecti lapſu, vel transactione: Principis indulgentia, quando pœna remittitur, & bona ſimul reſtituuntur; vt puta, cùm Princeps dixerit, Reſtituo te in integrum, quod eſt reſtituere honoribus priſtinis, ordiniq; & omnibus cæteris bonis; B, vel quando à ſola pœna liberatur; veluti cũ patrem tuum in metallum damnatum fuiſſe proponas, eiuſq; bona à Fiſco occupata; non

A, *l.* 1. *§. hac epiſtola ff. de quæſtion.*

B, *l.* 1. *C. hoc tit.*

ideò,

ideò, quod ex indulgentia Principis pœnâ tantummodò metalli liberatus eſſet, etiam bonorum reſtitutionem impetrauit; niſi ſpeciale beneficium ſuper hoc fuerit impetratum, C, quam quidem reſtitutionem, aliquando Princeps alicui conceſſit ob merita. D.

C, *l.* 2. *C. hoc tit.*
D, *l.* 1. *verſ. nam quod ff. de conſtit. Princip.*

§. Temporis pœnæ adiecti lapſu, quoniam, licet ſi operis publici temporalis pœnæ ſententia præfinitus nondum exceſſerit dies, hunc expectari conuenit; cùm non remitti pœnam facilè publicè interſit; ne ad maleficia temerè quiſquam proſiliat; E, quia facilitas veniæ incentiuum tribuit delinquendi: tamen reſcriptum reperitur eum, cui aduocationis officium in quinquennium interdictum eſſet, poſt quinquennium pro omnibus poſtulare non prohibere. F,

E, *l.* 14. *C. de pœnis.*
F, *can. cum iniuſta* 23. *q.* 4. *l.* 8. *ff. de poſtulando.*

§. Idem de exilio recurſum poſtulare poſſe cautum eſt, nec adhibetur diſtinctio, quo crimine ſilentium, vel exilium ſit irrogatum, ne cui ſcilicet pœna tempore determinata contra ſententiæ fidem vlterius porrigatur. G.

G, *d. l.* 8. §. *idem ff. de poſtulando.*

§. Si deportatus reſtitutus dignitatem, quidem Iudulgentia Principis recuperauerit; in ſua autem bona non eſt reſtitutus, nec à creditoribus, nec Reipublicæ nomine conueniri poteſt: ſed ſi cum ei facultas oblata eſſet à Principe, ad bona quoque ſua recuperanda, maluerit ea derelinquere, & ſe exuere, actionibus, quibus ante ſententiam ſubiectus fuerat, non poterit. H.

H, *l.* 2. *ff. hoc tit.*

§. Tranſactione remitti videtur pœna, quando quis cum aduerſario ſuo de compoſitione eius criminis, quod intendebat, fuerit locutus; I, ſed Præſes Prouinciæ exiſtimabit vtrum de dubia lite tranſactio fieri oporteat: ne ambitioſè id, quod indubitatè deberetur, remittatur: nam priore caſu ratam manere

I, *l.* 6. *ff. ad Turp.*

tranſ-

tranſactionem iubebit; poſteriore verò caſu nocere gratiam non ſinet: L, quia ſcriptum eſt non recipias, pretium ab eo, qui Reus ſanguinis eſt. M.

§. Nihilominus tranſigere, vel paciſci de crimine capitali, excepto adultero, N, prohibitum non eſt; in alijs autem publicis criminibus, quæ ſanguinis pœnam non ingerunt, tranſigere non licet, citra falſi accuſationem. O.

§. Quod ſi pater mulieris raptæ iniuriam ſuam precibus exoratus, remiſerit; tamen extraneus ſine quinquennij præſcriptione, Reum poſtulare poterit. P.

L, l. 12. C. de tranſactionibus.

M, numerorum cap. 35.

N, cap. fin. extra de tranſact.

O, l. 18. C. de tranſact. l. 1. ff. de bonis eorũ, qui ante ſententiam, l. fin. ff. de præuar. l. 29. ff. de iure Fiſci.

P, l. 5. §. qui vacãtem, ff. de vi pub. & ſup. lib. 2. tit. de delictis carnis, rub. de adulterio, §. Extraneus.

TITVLVS XII.

De Pœnis temperandis.

QVAMVIS cognitoris Religio in pronunciando, nihil de pœna ſubiecerit; tamen legis poteſtas aduerſus eum, contra quem pronunciauit, exercebitur: quia facti quæſtio in arbitrio iudicantis eſt; pœnæ verò perſecutio non eius voluntati mandatur, ſed legis authoritate reſeruatur: lex enim delictorum, quæ ſpontè vel ignorantèr contrahuntur, coërctio eſt, A, nihilominus Iudex certis rationibus motus mitiorem ſententiam dicere poteſt. B.

A, l. 1. §. ſed non, verſ. & quamuis. ff. ad Turpil. l. 1. ff. de legibus.

B, l. 3. verſ. certis rationib. C. ex quibus cauſis infam. irrog.

§. Nam qui v. g. terminos finium cauſa poſitos propulerunt, de pœna eorum modus ex conditione perſonæ, & mente facientis, magis ſtatui poteſt: nam ſi ſplendidiores perſonę ſunt, quæ conuincuntur, non dubiè ſi occupandorum alienorum finium cauſa id admiſerint, poſſunt ad tempus, vt cuiuſq; patietur

tietur ætas, relegari, id eſt ſi iunior in longius, ſi ſenior in reſſiſus, ſi verò alij negotium geſſerint, & miniſterio functi ſint caſtigari, & ad opus publicum biennio dari; quod ſi per ignorantiam, aut fortuitu lapides furati ſunt, ſufficiet eos verberari. C.

C, l. 2. ff. de termino amoto.

§. Qui transfugit, & poſtea multos latrones apprehendit, & transfugas demonſtrauit, poteſt ei parci, D.

D, l. 10. ff. de re militari, l. 5. §. ſanè C. ad l. Iul. maieſtat.

§. Hodie autem licet ei, qui extra ordinem de crimine cognoſcit, quam vult ſententiam ferre, vel grauiorem, vel leuiorem, ita tamen vt in vtroque moderationem non excedat. E, Nihilominùs qui vſus fuerit factione, ſi vel ſerò (incognita tamen adhuc) conſiliorum arcana patefecerit, abſolutione tantùm ac venia dignus eſt. F.

E, l. hodie, ff. de pœnis.

F, l. 5. §. ſanè C. ad l. Iul. maieſt.

TITVLVS XIII.

De Pœna Infamiæ.

INFAMIA exiſtimationẽ lædit: A, exiſtimatio autẽ eſt dignitatis illeſæ ſtatus, legibus, ac moribus cõprobatus, quæ ex delicto noſtro authoritate legũ, aut minuitur, aut cõſumitur: minuitur exiſtimatio, quoties manẽte libertate circa ſtatũ libertatis pœna plectimur; ſicuti cũ relegatur quis, vel cũ ordine mouetur, vel cũ prohibetur honoribus publicis fungi, vel cum plebeius fuſtibus cæditur, vel in opus publicũ datur, vel cùm in eam cauſã quis incidit, quæ ex edicto perpetuo inter infamiæ cauſam adnumeratur: conſumitur verò, quoties magna capitis diminutio interuenit, id eſt cùm libertas amittitur, veluti cum aqua, & igni interdicitur, quæ in perſona deportatorum euenit, vel cùm plebeius in opus metalli,

A, l. 8. C. ex quibus cauſis infam. irrog.

talli, vel in metallum datur, nihil enim refert, nec diuerſæ pœnæ eſt operis, & metalli, niſi quam refugæ operis, non morti, ſed pœnæ metalli ſubijciuntur. B.

B, l. 5. §. exiſtimatio, & §§. ſeqq. ff. de varijs, & extraord. cognit.

§. Infamiæ verò ſpecies vna facti, altera iuris eſt; facti eſt illa, quæ dumtaxat pudorẽ apud bonos, & honeſtos viros onerat; veluti ſi ea, quæ pater teſtamento ſuo, filios increpans ſcripſerit: infames quidem filios iure non facit, ſed apud bonos, & graues opinionem eius, qui patri diſplicuit onerat. C.

C, l. 13. C. ex quibus cauſis infam.

§. Ita ſimiliter verbum iniurioſum à Iudice ſine cauſæ cognitione dictum, nempè v.g. dixerit ἐσυκοφάντης idest improbus litigator verecundiam potiùs videtur onerare, quam vllam exiſtimationis maculam aſpergere. D,

D, l. 17. C. eod.

§. Iuris verò infamia eſt, quæ iuris auctoritate ob turpe aliquod commiſſum nocenti irrogatur; & hæc, vel ipſo iure, vel condemnatione infligitur: ſi quidem ipſo iure, veluti in exercentibus improbum fœnus, & vſuras vſurarum illicitè exigentibus; E, & in eo, qui bina ſponſalia, binaſq; nuptias eodẽ tẽpore habuerit: F, atq; in ijs viduis, quæ nuptias alias, intra annum luctus ſecutæ ſint, tam hæ, quàm ij, qui ſcientes eas duxerint vxores, perpetuo edicto labẽ pudoris contrahunt. G.

E, l. 2. C. eod.

F, l. 1. in fine, ff. de ijs, qui not. infam.

G, l. 15. C. ex quibus cauſis infam.

§. Iuris infamia condemnatione contrahitur, veluti in damnatis per ſententiam diffinitiuam: H, de publico crimine, nam infamem non ex omni crimine ſententia facit, ſed ex eo, quod iudicij publici cauſam habuit: itaq; ex eo crimine, quod iudicij publici non fuit damnatus, infamia non ſequitur, niſi id crimen ex ea actione fuit, quæ etiam in priuato iudicio infamiam condemnato importat; veluti

H, l. 13. §. 5. 6. ff. de ijs, qui not. infam.

I, *l. 6. ff. de publ. iud.* L, *l. 8. C. ex quibus cauſis infam. can. conſtituimus 3. q. 5.* M, *can. ſi quis vſuram 14. q. 5.*

veluti furti, & iniuriarum, I, vnde ſi quis furti condemnetur, citra verbera, quoq; famæ damnum ſubijt, L, & de vſura idem dicas quæ nequiſſima exactio eſt, & parum differt à furto, immò ſi quis vſuram acceperit, rapinam facit, M, & famæ etiam detrimentum patitur, vt ſuprà dictum eſt.

TITVLVS XIV.

De Cadaueribus punitorum.

CORPORA eorum, qui capite damnantur cognatis ipſorum neganda non ſunt; nec eorum corpora alitèr ſepeliantur, quàm ſi fuerit petitum; & permiſſum; & nonnumquam non permittitur maximè maieſtatis damnatorum. A.

A, *l. 1. ff. hoc tit.*

§. Eorum quoque corpora, qui exurendi damnantur, peti poſſunt, ſcilicet vt oſſa, & cineres collecti ſepulturæ tradi poſſunt. B,

B, *l, 1. §. eorum, ff. hoc tit.*

§. Si quis in inſulam deportatus, vel relegatus fuerit; pœna etiam poſt mortem manet; nec licet eum indè transferre alicubi, & ſepelire, inconſulto Principe, quod & multis petentibus indultum eſt. C,

C, *l. 2. ff. hoc tit.*

TITVLVS XV.

De Interdictis, Relegatis, & Deportatis.

HIC de iure interdictorum, & relegatorum, ac deportatorum videndum eſt: ideò ſciendũ quod relegati in inſulam in poteſtate ſua liberos retinent: tantum enim inſulam egredi non licet, & bona

na quoque ſua omnia retinent, præter ea ſi qua eis adempta ſint: A, quod ſi ad tempus relegatus ſit, neque tota bona, neque pars adimi debet; ſic tamen, vt non infirmarentur ſententiæ, quæ ita ſint prolatæ. B.

A, *l.4. ff. boc tit.*

B, *l.7. §. ad tempus, ff.hoc tit.*

§. Quid ſi inſulam egrediatur, tunc examinentur cauſæ, ideſt cur fregerit fines relegationis, ſeu exilij, & vbi fuerit, & quid egerit, & datur venia valetudini, affectioni parentum, & affiniũ; & ſi ſeruũ fugientem perſecutus eſt, vel ſi qua huiuſmodi cauſa ſit. C.

C, *l. 4. §. examinantur, ff. de re milit.*

§. Relegatus quamuis integrum ſuum ſtatum retineat, & domicilium, & patriam poteſtatem, vt dictum eſt, tamen Romæ non poteſt morari; quia cui patria interdictum eſt: etiam Vrbe abſtinere debet: D, licet hoc in ſententia comprehenſum non ſit: ſed neque in Ciuitate, in qua verſatur Princeps, eis enim dumtaxat Principem intueri licet, qui Romam ingredi poſſunt; eſt enim Princeps pater patriæ. E.

D, *l. 7. §. conſtitutum eſt, ff.hoc tit.*

E, *l. 19. ff. hoc tit.*

§. Nihilominus Ciuitatem Romanam retinent; F, & ſtatuis, & imaginibus honorari non prohibentur. G.

F, *l. 7. §. ſiue, ff. hoc tit.*

G, *l 17. ff.hoc tit.*

§. Deportati verò ſunt, qui quoq; paritèr relegati, ſed contemptibiliores, & differunt, quia relegati ad tempus, & in perpetuum relegari poſſunt: H, Deportati verò in perpetuum relegantur, & Ciuitatem, & bona eis adimuntur: Relegati vtrumque conſeruant; niſi ſpecialitèr eis bona publicentur. I.

H, *l. 7. §. hæc eſt differentia, ff. hoc tit.*

I, *l. 14. ff. hoc tit. l.8. C. de pœnis.*

§. Interdicti ſunt, quibus Vrbis Patriæ alicuius interdictum eſt aditu; veluti ſi quis Roma ab eſſe, iubeatur interdicere, etiam aqua, & igni vſitatum erat: nec illud eius teſtamentum valebat, quod ante feciſſet, nec id, quod poſtea feciſſet, bona quoque, quæ

tunc

tunc habuiſſet, publicabuntur, aut ſi non viderentur lucroſa, creditoribus concedebantur: In inſulam deportati in eadem cauſa erant; ſed relegati in inſulam, à quibus terra Italica, & ſua Prouincia interdicebatur, teſtamenti faciendi ius retinebant, illi verò, qui ad ferrum, aut ad beſtias, aut in metallum damnabantur; libertatem amittebant, bona quoque publicabantur: vnde apparet eos amittere teſtamenti factionem. L.

L, *l.* 8. §. *ſi cui*, §. *in inſulam ff. de teſtamen.*

§. Hic notandum eſt, quòd eum, quem Præſes damnauit, reſtituere non poteſt, cùm nec pecuniariam ſententiam ſuam reuocare poſſit. M.

M, *l.* 1. §. *hac epiſt. verſ. ſed Præſes, ff. de quæſtion. ſupra tit.* 8. §. *exilium in fine.*

TITVLVS XVI.

De bonis eorum, qui mortem ſibi conſciuerunt.

QVI Rei poſtulati, vel in ſcelere deprehenſi, metu criminis imminentis, mortem ſibi conſciuerunt, hæredem non habent: A, ſed bona eius Fiſco vindicanda ſunt, ſi eius criminis fuerit, vt ſi damnaretur morte, aut deportatione afficiendus eſſet: B, vndè is, qui modici furti Reus fuerit; licet ſuſpendio vita finierit; non videtur in ea cauſa eſſe, vt bona eius hæredibus adimenda eſſent; ſicuti neque ipſi adimerentur, ſi compertum in eo furtum fuiſſet. C.

A, *l.* 3. *ff. hoc tit. l.* 2. *C. eod.*

B, *d. l.* 3. §. *Papinianus verſ. vt autem, ff. hoc tit.*

C, *d. l.* 3. §. *idem reſcripſit, ff. hoc tit.*

§. Si quis autem vitæ tædio, vel impatientia doloris alicuius, vel alio modo finierit vitam, ſucceſſorem habere indubitatū eſt: D, nam ita demum dicendum eſt, bona eius, qui manus ſibi intulit Fiſco vendicari; ſi eo crimine

D, *d. l.* 3. §. *ſi quis autem, ff. hoc tit.*

mine innexus fuerit, vt ſi conuinceretur bonis careret, E, vel ſine cauſa puniendus eſt, quia qui ſibi non pepercit, multò minus alijs parceret. F.

E, *d. l. 3. §. idem verſ. ego ita, ff. hoc tit.*

F, *d. l. 3. §. ſi quis in fine ff. hoc tit.*

§. De illo videamus, qui conſcita ſibi morte, nulla iuſta cauſa præcedente, in reatu deceſſerit, an ſi parati ſint hæredes cauſam ſuſcipere, & innocentem defunctum oſtendere, audiendi ſunt: nec prius bona in Fiſcum cogenda ſunt, quàm ſi de crimine fuerit probatum; an verò omnimodò publicanda ſint, & dicendum, quod ſi hæredes parati ſint defenſionem ſuſcipere, non eſſe bona publicanda, niſi de crimine fuerit probatum. G.

G, *d. l. 3. §. de illo, ff. hoc tit.*

TITVLVS XVII.

Ex delictis defunctorum in quantum hæredes teneantur.

CVM certum ſit, quod in hæredes non ſoleant actiones tranſire, quæ pœnales ſint ex maleficio, veluti furti, damni, iniuriæ, vi bonorum raptorum, iniuriarum: A, Nihilominùs poſt litis conteſtationem eo, qui vim fecit, vel concuſſionem, vel aliquid deliquit, defuncto; ſucceſſores eius inſolidum, alioquin in quantum ad eos peruenit, conueniri iuris abſolutiſſimi eſt; ne alieno ſcelere ditentur. B.

A, *l. 112. §. in hæredes, ff. de reg. iuris contra ſup. lib. 2. tit. 2. §. actionibus in fine.*

B, *l. vnica, C. hoc tit. ſupra lib. 2. tit. 2. §. actionibus verò.*

§. In hæredem enim competit in id, quod ad eum peruenit, nam conſtitutum eſt, turpia lucra, hæredibus quoq; extorqueri; licet crimina, extinguantur; vt puta ob falſum teſtimonium, vel Iudici ob gratioſam ſententiam datum, & hæredi extorquebatur, & ſi quid aliud ſcelere quæſitum eſt. C,

C. *l. in hæredem, ff. de calumn. l. 39. ff. de reg. iur. l. quod diximus §. primo verſ. in hæredem ff. quod metus cauſa.*

§. At verò ſi hæres, ad quem aliquid peruenit conſumpſerit id, quod peruenit, an deſinet teneri; an verò ſufficiat ſemel perueniſſe, ſi conſumpto eo deceſſerit, vtrum aduerſus hæredem eius, omninò competat actio; quoniam hæreditariam ſuſcepit obligationem; an non ſit danda, quoniam ad ſecundum hæredem nihil peruenit, & melius eſt omninò competere in hæredem hæredis, actionem: ſufficit enim ſemel peruenire ad proximum hæredem; vt perpetua actio eſſe cæperit; alioquin dicendum erit, nec ipſum, qui conſumpſit, quod ad eum peruenit, teneri. D.

D, *l. videamus ff. de eo, quod metus cauſa.*

Finis Quarti, & vltimi Libri.

IN-

INDEX MATERIARVM INSTITVTIONVM CRIMINALIVM.

Primus numerus Librum, ſecundus Titulum; Litera verò, ſeù Literæ ſequentes locum Concluſionis indicant.

A.

ABDVCTIO.

Abductio hominis doloſa Plagium eſt, ſi ad effectum illum celādi, vinctumq; habendi, & pro eo aliam rem permutandi facta ſit. lib. 2. tit. 25. D. E. F.

Abductio puellæ violentèr è domo patris facta raptus dicitur. 2. 27. A.

Qui puero abducto ſtuprum corrupto Comite perſuaſerit, perfecto flagitio capite punitur. 2. 13. D.

Cum Comes Matronæ abducitur dignitati iniuria infertur. 2. 10. F.

ABESSE *aliud eſt, aliud in fuga eſſe.* 2, 25. Z, AA.

ABIGEATVS, ABIGEVS.

Abigeatus crimen inter furta connumeratur. 2, 7. A.

Abigeatus crimen publici iudicij non eſt. 2. 7. A.

Numerus abactorum, aut abigeum, aut furem facit. 2. 7. B.

Quantitas diſcernit furem ab abigeo. 2. 7. C.

Qui ſæpius abegit licet ſemper vnum, vel alte-

rum pecus, abigeus eſt. 2. 7. D.
Abigeus non eſt, qui oues errantes, & equos in ſolitudine relictos abduxerit. 2. 7. E.
Qui pecora ex paſcuis, vel armentis ſubtrahunt abigei dicuntur. 2. 7. G.
Pœna abigeorum arbitraria eſt, quamuis duriſſimè puniantur, & quando, & quomodo. 3. 7. I.
Qui gladio abigunt, beſtijs obijciuntur. 2. 7. M.
Qui à ſtabulo domitum pecus abegit pleniùs coercendus eſt. 2. 7. N.
Pecora, de quibus eſt controuerſia, ſi fuerint abacta ad iudicium ciuile remittuntur. 2. 7. O.
Declaratur.
Abigeorum receptatores qua pœna puniantur. 2. 8. E.

ABOLITIO, ABOLERI.

Mortuo accuſatore, vel alia de cauſa impedito, nomen Rei aboletur illo poſtulante. 1. 8. F.
Abolitio eſt licentia deſiſtendi ab accuſatione. 1. 13. A.
Abolitio triplex eſt, publica, priuata, & legitima, & quæ. 1. 13. B. C. D.
Triginta dies repetendi Rei dantur in publica abolitione, & qui, & quales ſint; & idem in legitima. 1. 13. E. F. G. P.
Ad falſi crimen publica abolitio non pertinet. 1. 13. H.
Indulgentia Principis publicæ abolitioni comparatur. 1. 13. L.
Priuata abolitio quæ ſit. 1. 13. M.
Priuatæ abolitionis cognitionem Præſes demandare alteri non poteſt. 1. 13. N.
De omnibus, & ſingulis criminibus alteri illatis abolitio petenda eſt, alias Turpiliani pœna locum habet. 1. 13. O.
Abolitio legitima quæ ſit. 1. 13. P.
Abolitio legitima vel per obitum, vel per impedimentum, vel per diſſimulationem, vel per lapſum temporis conſequitur. 1. 13. P. Q. R.
Abolitio, cauſa cognita, præſentibus partibus à Iudice

dice poſtulatur . 1. 13. S.
Quæ ſint cauſæ petendæ abolitionis. 1. 13. S. T.
Abolitionem petere poſſunt hi , qui ſuam , ſuorumq; iniuriam defendunt . 1. 13. V.
Abolitio in criminibus maieſtatis,patriæ oppugnatæ, peculatus , Sacramentorum deſertorum , &c. non conceditur . 1. 13. X.
Partium conſenſu intra ſtatuti temporis metas, abolitio popoſci poteſt . 1. 10. I.

ABORTVS.

Qui conceptum in vtero per abortum deleuerit , homicida eſt . 2. 23. G.

ABSOLVTIO , ABSOLVERE.

Accuſari non debet de ijſdem criminibus , quibus quis abſolutus eſt , 1. 6. R.
Limita in certis caſibus . ibid. S.
Poſt biennij exceſſum Reus ab obſeruatione iudicij abſoluitur . 1. 10. C.
Sententia debet continere , vel condemnationem , vel abſolutionem vt iuſta ſit . 4. 3. L.

ABSENTIA , ABSENS.

Latitans, ſeù abſens edictis vocari debet . 1. 6. L. & 4.10. A. & 2. 15. E.
Præſens vice abſentis habetur, qui in villis, vel vrbanis caſtris militat . 1. 6. M.
Abſentes admoniti , vt veniant, ſi non venerint ad ſumptus tenentur , & extra ordinem puniuntur . 2. 15. E.
Procurator pro excuſatione abſentis admittitur . 2. 15. I. 3.4. I. 3.9. M. N. 3. 9. L.
Qui ſuis manibus facit , & qui alij mandat , ſiue præſens, ſiue abſens fuerit,qui mandat tenetur. 2.24. M.N.
Qui veluti præſentem cum abſens ſit ſcripſerit , ſe accepiſſe, crimine falſi tenetur . 2. 26. H.
Iudicium inſtituitur non ſolùm contra præſentes , ſed etiam contra abſentes . 3. 4. A.
Reus abſens requirendus eſt , vt copiam ſui faciat , 3. 4. A.

Digitized by Google

Abſentes qui dicantur. 3. 4. B.
Requirendi ſunt abſentes Rei, & annotandi, & annum habent ad ſe purgandos. 3. 4. B. D. E.
Sententia contra abſentes non eſt feſtinanda. 3. 4. C.
Abſentes propter metum accuſationis requirendi ſunt, vt cæteri abſentes. 3. 4. F.
Contra abſentes contumaces melius eſt pecuniarias pœnas, vel eas, quæ exiſtimationem contingunt, ſtatui. 3. 4. C.
Pœna metalli, vel capitis in abſentes contumaces non eſt irroganda. 3. 4. G.
Pro abſente in crimine publico Procurator non poteſt interuenire. 3. 4. H. 3. 9. M.
Abſens ter citandus eſt. 3. 4. L.
De accuſatoris abſentia præſente Reo de calumnia pronunciatur. 3. 4. L.
Innocentiam abſentis excuſantem audiri æquum eſt. 3. 9. L. M, N. 3. 4. I. 2. 15. I.
Excuſationes abſentium Iudici allegari poſſunt, & ſi iuſtam rationem habent, ſententia differunt. 3. 9. N.
Reus abſens trino, vel vno pro trino edicto peremptorio admonitus, vt præſentiam ſui faciat, condemnari debet. 4. 3. F. G.
Reus abſens ad comparendum citandus eſt, & pro ſingulis viginti miliaribus vnus dies ei ſtatuendus eſt. 4. 10. C.
Ex diuerſitate locorum varium tempus Reo abſenti conſtituendum eſt. 4. 10. C.

ACCVSARE, ACCVSATIO, ACCVSATVS, ACCVSATOR.

Iudicium criminale inſtituitur per accuſationem, & quomodo? 1. 4. L.
Accuſatio peragi debet accuſatore inſtante. 1. 4. N.
Accuſare qui poſſunt ſciremus, ſi qui non poſſunt ſciremus. 1. 5. A.
Accuſare prohibentur mulieres, niſi res ad eas pertineat, vel niſi de publica cauſa tractetur. 1. 5. B.
Accuſare prohibētur pupilli ſine tutoris authoritate. 1. 5. D.

Milites accuſare non poſſunt, niſi conſubrini ſui necem defendere velint. 1. 5. F.
Damnati iudicio publico accuſare non poſſunt, quia infames ſunt. 1. 5. L.
Quæſtum turpem faciens non poteſt accuſare. 1. 5. Q.
Socius criminis alium ſocium accuſare non poteſt. 1. 5. T.
Omnes doli capaces accuſari poſſunt. 1. 6. A.
Magiſtratus Populi Romani non poteſt accuſari. 1. 6. I.
Accuſari non debet de ijſdem criminibus, quibus quis abſolutus, & liberatus eſt. 1. 6. R.
Limita in certis caſibus. ibidem. S.
Frater contra fratrem in magnis criminibus non admittitur ad accuſandum niſi in leuiori. 1. 7. E. F.
Mater accuſat filium vitæ ſuæ inſidiantem. 1. 7. G.
Nemo accuſare cogitur. 1. 8. A.
Biennio circumducto inſtantia dumtaxat perit, ſed ex integro accuſari poteſt. 1. 10. D.
Pecunia accipiens pro non accuſando, vel pro accuſando tenetur pœna legis Corneliæ. 1. 13. V.
Si quis accuſator, quod crimen iudicij publici deſtituerit, iudicium publicum non eſt. 2. 15. D.
Publica iudicia per accuſationem ordinantur. 2. 15. D.
Omnibus neceſſitas eſt accuſare monetarios. 2. 18. B.
Memoriam defuncti in crimine læſæ maieſtatis licet accuſare. 2. 21. F.
Reus non ſtatim exiſtimatur, qui accuſatur, vel qui accuſari potuit, ne ſubiecta innocentia feriatur. 3. 6. B.
Extraneus de adulterio accuſare poteſt, quando pater iniuriam remiſerit. 4. 11. P.
Accuſatio Iudicis nomen delicti, qualitatem, tempus, & nomen delinquentis continere debet. 1. 4. V.
Plura crimina in accuſatione deducta Iudex ſuper vtriſq; non ſeparatim iudicare debet. 1. 5. N.
Filij contra parentes, liberti contra patronos, ſerui contra Dominos, accuſationem inſtituere non poſſunt. 1. 5. R.
Paupertas impedit accuſationem inſtituere. 1. 5. S.
De omnibus criminibus accuſatio inſtitui poteſt. 1. 7. A.

Sicut de omnibus illicitis . ibidem B.

Tutor non cogitur accuſationem pupilli proſequi mortuo pupillo . I. 8. D.

Extincto crimine per mortem vnius delinquentis, non eſt extincta accuſatio in alio de eodem crimine poſtulato . I. 12. E.

Pœna delicti aliquando incipit ab hærede, ſi viuo Reo accuſatio mota ſit, quamuis condemnatio non fuerit ſequuta . I. 11. M.

Si actio ciuilis reſpiciat ad vnum, & eumdem finem, ad quem accuſatio tendit, vna tollit alteram, vel ipſo iure, vel per exceptionem . I. 12. E.

Qui interdicto vnde vi vſus fuit, poteſt etiam lege Iulia, de vi publica, & priuata accuſationem inſtituere . I. 12. M.

In actione ciuili ſola vtilitas priuata ſpectatur in accuſatione publica conſideratur . I. 12. O.

Qui accuſationem alieno nomine intulit, pœna calumniantis plectitur . I. 16. N.

Accuſatio de vilioribus rebus furatis non eſt admittenda . 2. 4. D.

Publica iudicia non per actiones, ſed per accuſationes ordinantur . 2. 15. D.

Abſentes propter metum accuſationis requirendi ſunt, vt cæteri abſentes . 3. 4. F.

Reus toties interrogandus eſt, quoties accuſatio, ſeu inquiſitio, aut in eius perſonam eſt actio criminalis . 3. 5. D.

Accuſationis ordo ſeruari oportet . 3. 6. B.

Accuſator ſequitur forum Rei . I. I. N. I. 9. C.

Accuſator quaſi cauſator dicitur, & de crimine accuſationem inſtituit . I. 2. C.

Accuſator ſe inſcribit in pœnam reciproci, & quare . I. 2. D. I. 4. O.

Euidentia patrati criminis non indiget clamore accuſatoris . I. 4. H.

Accuſator debet habere probationes promptas . I. 4. M.

Accuſatio peragi debet accuſatore inſtante . I. 4. N.

Ac-

Accuſatore non probante Reus abſoluitur. 1. 4. M.
Accuſati de publico crimine ab vno, ab alio deferri non poſſunt. 1. 5. M.
Accuſatis non conceditur poſſe reaccuſare, niſi prius ſe de delicto expurgauerint. 1. 5. O. P.
Hæredes accuſatorum non coguntur proſequi eorum accuſationem. 1. 8. E.
Mortuo accuſatore, vel alia de cauſa impedito nomen Rei aboletur illo poſtulante. 1. 8. F.
Accuſatores monetariorum immunitatem recipiunt. 1. 8. G. & 2. 18. B.
Accuſator ſi intra tempus ſtatutum accuſationem cœptam non fuerit proſecutus, punitur infamia, & quarta parte bonorum mulctatur. 1. 10. G.
Atq; etiam exilij. 1. 10. I.
Qui accuſatorem ſummittit in crimen calumniæ incidit. 1. 16. D.
Accuſator, qui non probat, non ſtatim dicitur calumniari. 1. 16. C.
Accuſatores debent, vel idoneis teſtibus, vel apertiſſimis documentis, vel indicijs indubitatis ſuam accuſationem probare. 2. 30. C. 3. 5. B.
Reus non debet accuſatori arma ſua præbere. 2. 30. D. E.
De accuſatoris abſentia præſente Reo calumnia pronunciatur. 3. 4. L.
Iudex non minus accuſatorem ad docenda quæ detulit, quàm Reum ad purganda quæ negat, vrgere debet. 3. 9. B.
Reus adhibito Aduocato ſe defendit pari iure cum accuſatore. 3. 9. C.
Quæſtio habenda non eſt de ijs, qui ſine accuſatoribus in cuſtodiam recepti ſunt. Declara. 3. 11. L.
Accuſator ſui venia dignus eſt. 4. 1. F.

ACTA.

Iudex Acta publica exhibere debet ſuſcipienda ad melius inueſtigandam veritatis fidem. 3. 7. B.
Acta publica, ſi denegētur ſupplicari poteſt vt tradātur. 3. 7. C.
Cū actorū copia trāſmittitur Reus ad Iudicē, ad quē. 4. 5. Z.

Secundùm acta, & probata Iudices iudicare debent. 3. 10. Z

ACTIONES.

Qui famoſam actionem intendit, non debet vagari cum diſcrimine alienæ exiſtimationis. 2. 10. T.
Et quare. ibidem. V.
Reus toties interrogandus eſt, quoties in eius perſonam eſt actio criminalis. 3. 5. D.
Actio illa prius experiri debet, quæ in ordine cognoſcendi diſponit ad alterius deciſionem. 1. 12. C.
De Actione furti, vel plagij, ſi altera prius fuerit intentata per alteram retractatur. 3. 9. T.
Actio in factum ex delicto Iudicis malè iudicantis oritur, quæ ei, qui læſus eſt competit, ſed in hæredem Iudicis non datur. 4. 4. E.
Actionem amittit, qui ſpem negotij repoſuit in pecuniæ corruptelam. ibidem. G.
Actiones pœnales non poſſunt tranſire in hæredes. 4. 17. A.
Actio ciuilis aliquando cum publico iudicio concurrere ſolet. 1. 12. A.
Si Actio ciuilis reſpiciat ad vnum, & eundem finem, ad quem accuſatio tendit, vna tollit alteram, vel ipſo iure, vel per exceptionem. 1. 12. E.
Actio legis Aquiliæ, vide *lex Aquilia*.

ACTIO POPVLARIS.

Actio popularis eſt, quæ ſuum ius populo tuetur. 1. 18. A.
Actio popularis ad vltionem non ad rem familiarem pertinet. 1. 18. B.
Actio popularis cuilibet de populo, & integræ perſonæ permittitur. 1. 18. F.
Actiones populares ſunt actio ſepulcri violati, actio de ijs, qui deiecerint, de termino amoto, & omnes actiones in factum. 1. 18. C. D. E.
In Actione populari idoneus, & maximè ille, cuius intereſt eligitur. 1. 18. G.
Actio popularis, nec mulieri, nec pupillo, niſi res ad eos ſpectet, datur. 1. 18. H.
Actiones populares, nec poſt annum, nec in hæredes dantur. 1. 18. I.

ACTIO

ACTIO VI BONORVM RAPTORVM.
Actio vi bonorum raptorum potius ad mobilia, quàm ad immobilia ſpectat. 2. 5. B.
De vi bonorum raptorum tenetur qui coactis hominibus, damnum fecerit. 2. 5. E.
In Actione vi bonorum raptorum non ſolùm ſpectatur rem in bonis actoris fuiſſe, ſed etiam ex bonis fuiſſe raptam. 2. 5. L.
In Actione vi bonorum raptorum non prodeſt rem raptam reſtitui. 2. 5. M.
Vi bonorum raptorum tenentur latrones, graſſatores, piratæ, & prædones. 2. 5. O.
Vi bonorum raptorum non tenetur, qui rem ſuam rapit, ſed aliter plectitur, & quomodo. 2. 5. AA. BB.
ACTOR.
Actor in actione iniuriarum, & Aquilia, quod amplius in altera eſt, poteſt conſequi. 1. 12. F.
In Actoris bonis rem fuiſſe ſpectatur in actione vi bonorum raptorum. 2. 5. L.
ADMINISTRATOR.
Reo Adminiſtratori poteſt concedi poſt ſententiam ſpatium, vt creditori velocius rationes reddat. 4. 3. E.
ADVLTER, ADVLTERIVM.
De Adulterio proximis, neceſſarijſq; perſonis ſolummodò tribuitur copia accuſandi. 2. 27. Q.
Mulier adultera quomodo puniatur. 2. 27. AA. BB.
Qui Adulterum cum vxore inuentum occiderit, exilio, vel relegatione punitur. 2. 23. X.
Adulterum cum vxore captum, non poteſt à marito retineri niſi per horas viginti. 3. 4. A.
De adulterio vxoris maritus, qui eſt in Magiſtratu non poteſt à patre præueniri. 1. 5. I.
In Adulterio accuſando pater, & maritus ius æquale habent. ibidem.
Si Adulterium minor commiſit, lege Iulia tenetur. 1. 6. F. 3. 10. HH.
Adulterium eſt concubitus cum alterius coniuge commiſſus. 2. 27. N.

Adulterium eſt alieni thori violatio, & propriè in nuptam. 2. 27. A.
Adulterium ſine dolo non committitur. 2. 27. B.
De adulterio quis accuſare poteſt? 2.27.D.F.
De adulterio extraneus accuſat, quando Pater, & maritus accuſare renuerint. 2. 27. F. G. 4. 11. G.
De Adulterio uxor non accuſat virum. 2. 27. H.
In Adulterij accuſatione, Maritus præfertur Patri. 2. 27. I.
Adulterium non probans maritus, punitur illis pœnis, quibus puniretur uxor. 2. 27. L.
In Adulterij Iudicio Iudex debet inquirere de mariti pudicitia, & de bonis moribus uxoris. 2. 27. M.
De Adulterio tranſigi non poteſt. 4. 11. N.
Vide *in verbo Maritus.*

ADVOCATVS.

In Aduocato præuaricatio dicitur, fraus in Iudice & aduerſario. 1. 15. G.

AES.

Furti tenetur, qui auro dato poſtea æs ſubiecerit. 2. 14. L.
Qui in dando aurum æs ſubiecerit, nõ furti, ſed ſtellionatus tenetur. 2. 14. L.
Qui rem amplam ad modicum æris fuerit pignoratus, nec ſtellionatus, nec pignoratitia tenetur. 2. 14. M.

AESTIMATIO.

Qui ſeruum occidit quanti id eo anno plurimi fuit tenebitur. 2. 9. I.
Aeſtimatio litis euitatur per deditionem corporis, quod deliquit. 2. 9. DD.
Aeſtimatio fit eius, quod intereſt. 4. 3. H.
An æſtimari debet corpus occiſi ſolùm quanti fuerit cum occidatur, an potius quanti interfuit noſtra non eſſe occiſum. 4. 3. H.
Pœna eſt delicti cuiuſcumq; æſtimatio, atq; coercitio. 4. 7. A.

AETAS.

Torqueri propter ætatem multi non poſſunt, & qui. 4. 12. B.
Aetas in crimine attenditur. 2. 21. H.
Aetatis qualitate conſiderata punitur ſacrilegium. 2. 22. D.
Ab eo, qui teneræ ætatis ſit, torqueri incipitur. 3. 11. N.

Digitized by Google

AFFIRMATIO.

Affirmationi militis creditur, qui bonus antè fuit exiſtimatus. 3. 10. T.

AGENS, AGERE.

Qui furti agit ſubſcribere ſe debet, non quaſi publicum ſit iudicium, ſed ad temeritatem agentium coercendam. 2. 1. BB.

AGGRESSOR.

Qui aggreſſorem, vel percuſſorem ad ſe venientem occiderit, nullum crimen committit. 2. 23. Z.

ALLEGATIONES.

Iudex auditis allegationibus Reorum, & perquiſita veritate pronunciare debet, & quare? 3. 9. E. F. G.
Completis defenſionibus Iudex debet partium allegationes audire, & illas examinare. 3. 10. A.

ALTVM.

Qui alto ſe præcipitauerit, ſi prætereuntem occiderit non tenetur lege Cornelia. 2. 23. R.

AMBITVS.

Ambitus crimen quale ſit, & qua pœna feriatur. 2. 17. A.
Qui vectigal nouum inſtituit, pœna ambitus punitur. 2. 17. B.

AMICITIA.

Proditorium homicidium in ſimulatione amicitiæ conſiſtit. 2. 24. D.
Amico fraudulenter nocens, non excuſatur, ſi dicat, ludens feci. 2. 31. O.

ANIMADVERSIO.

Animaduerſio de mero imperio eſt, & poteſtas gladij in facinoroſos homines dicitur. 4. 1. A.
ANIMAL. *Animal errans, non eſt in Domini naturali poſſeſſione, ſed ciuili.* 2. 7. F.

ANIMVS.

Malorum mores infirmitas animi non excuſat. 1. 6. D.
Qui vulnerat nō animo occidēdi abſolui poteſt ſecus ſi animo occidēdi, quia pro homicida damnādus eſt. 2. 23. H.
Quando animus occidendi cognoſcatur. 2. 23. L. M.
ANNONA. *Annonæ attentans variè punitur.* 2. 13. Z.

An-

Annona oneratur ab ijs, qui merces emptas ſupprimunt, & ab ijs, qui fructus ſuos æquis pretijs vendere nolunt. 2. 13. Z.
Annona oneratur ab ijs, qui ſtateras adulterinas, vel falſas menſuras habent, ſeu tenent. 2. 13. Y.
Annonæ fraudatæ publicum iudicium eſt, & quale. 2. 17. R. S.

ANNOTATVS.

Requirendi ſunt abſentes Rei, & annotandi. 3. 4. D. E.

APPARITOR.

Reus ſi latitat, exhibendus eſt per apparitorem. 3. 1. B.

APOSTASIA, APOSTATA.

Apoſtaſiæ crimen non praſcribitur. 1. 14. N.
Apoſtaſia in vniuerſum religionis Chriſtianæ decreta repudiat. 2. 21. B. O. P.
Apoſtaſia pertinet ad infidelitatem. 2. 21. O.
Apoſtata dicitur, qui ex Chriſtiano Iudæus factus eſt. 1. 11. O.
Apoſtatis Principibus non eſt obediendum, & quare. 2. 21. P.
Apoſtatæ à teſtificando, ac à teſtamenti factione repelluntur. 2. 21. Q.

APPELLARE, APPELLATIO, APPELLANS.

Sententia executioni demandatur, niſi ab ea fuerit appellatum. 4. 3. A.
Reis non eſt dandum ſpatium appellandi antè ſententiam. 4. 3. B.
Appellare quoque ante ſententiā oportet, & quando. 4. 5. I.
Mortuo Reo, pendente appellatione crimen extinctum eſt, idem in Accuſatore. 1. 11. F.
Appellatio examinabitur ſuper parte bonorum expreſſè confiſcatorum, quamuis relegatus mortuus ſit. 1. 11. G.
Deſtitiſſe etiam is dicitur, qui in gradu appellationis deſtitit. 1. 17. G.
Appellatio iniquitatem iudicantium, vel imperitiam corrigit, & nonnumquam etiam benè latas ſententias in peius reformat. 4. 5. A.
Appellatio iniquitatis ſententiæ querelam continet. 4. 5. C.
Appellatio differt ab in integrum reſtitutione. 4. 5. D.

A ſen-

A ſententia non à relatione, ſeu à conſultatione Iudicis eſt appellandum. 4. 5. E.
Supplicium quoque differendum eſt, etiamſi damnatus nolit eius appellationem admitti. 4. 5. H.
Appellatio permittitur cum contra ſacras conſtitutiones iudicatur. 4. 5. L.
exemplificatur. M.N.O P.
Conſtitutiones de recipiendis appellationibus, necne non habent locum in quibuſdam cauſis. 4. 5. R.
Confeſſus non appellat, è contra qui minimè voce ſua confeſſus ſit, aut formidine tormentorum territus ſit, contra ſe aliquid dixerit, appellat. 4. 5. S.
A mulctis inferendis datur appellatio. 4 5. T.
Si contra legis ſtatutum modus mulctandi irrogatur vti contra ius gentium, nullam firmitatem habet, & ſine appellatione reſcinditur. 4. 5. V.
Appellatio intra ſpatium decem dierum à ſententiæ recitatione, datur. 4. 5. X.
Appellationem intra 30. dies à die ſententiæ, partes debent proſequi. 4. 5. Y.
In cauſis capitalibus, qui idoneos fideiuſſores non dat pendente appellatione, detinetur in carcere. 4. 5. Z.
Appellationi locus eſt, quando res iudicata pro ſententia intelligitur. 4. 6. C.
Non poteſt infirmari ſententia, à quo congruo tempore non fuit appellatum. 4. 6. G.

APPREHENSIO. vide PREHENSIO.

ARBITER.

Arbiter de publicis delictis cognoſcere non poteſt: 2. 15. C.

ARBITRIVM.

Quæſtionis modus eſt in arbitrio Iudicis. 4. 12. E.
Quando pœna certa non fuerit impoſita, nec de conſuetudine inferendæ pœnæ oſtenditur, arbitrio Præſidis infertur. 3. 1. S.
Facti quæſtio in arbitrio Iudicantis eſt. 4. 12. A.
Qui de crimine extra ordinem cognoſcit, arbitrariam poteſt infligere pœnam. 4. 12. E.

AR-

ARBOR.

Putator arborem deÿciens, nec proclamauerit, ſi prætereuntem occiderit, non tenetur lege Cornelia. 2. 23. R.

Qui arbores ceciderit, quando teneatur actione arborum cæſarum. 2. 4. H. I. L. M.

Arbores, & maxime vites cædentes, tamquam latrones puniuntur. 2. 5. O.

Qui furtim arbores caciderit, damnum intulit. 2. 4. D. H.

Qui radicitus arborem euulſerit Aquilia tenetur, niſi lucri cauſa hoc fecerit. 2. 4. I. L.

ARCANA.

Qui ſe Curiæ patefecit, & arcana delicti patefecit, venia dignus eſt. 4. I. F.

ARGVMENTVM.

Quod liquidè conſtare non poteſt, argumentis cognoſcendum eſt. 3. 10. T.

Ad ſufficientiam probationum requiruntur, quod ſaltem argumentis veriſimilibus, & probabilibus quis fuerit grauatus. 3. 10. X.

Tormenta inferri non debent, niſi præcedant ex ſcelere argumenta veriſimilia. 3. II. C.

Vide *in verbo Indicia.*

ARMA.

Arma, quæ quis comercÿ cauſa habet, vel hæreditate ei obuenerint non cadunt in titulo de vi publica. 2. 19. H.

Terror armorum ſufficit, vt armata vis facta videatur. 2. 19. L.

Armatos homines, qui dicantur. 2. 19. M.

ASCRIPTIO, ASCRIBERE,

Miles ſibi legatum iuſſu commilitonis aſcribens non punitur, & quare. 2. 26. V.

Qui ſibi aſcribit legatum quaſi falſum committit. 2. 26. P.

Emancipatus pœna falſi tenetur, licet iuſſu Patris ſcripſerit legatum. 2. 26. Q. R.

Qui ſibi legatum adſcripſerit pœna legis Corneliæ tenetur, quamuis inutile ſit legatum. 2. 29. D.

Qui de falſo legato ſibi aſcripto argui debet, priùs

debet prius conſtare de teſtamento perfecto. 2. 29. E.

ASSASSINIVM.

Aſſaſſinium pecunia, & mandato patratur. 2. 24. G.

ASTROLOGVS.

Aſtrologus conſultus, aliquem furem dixerit, qui non erat, punitur pœnis Conſtitutionum, non iniuriarum. 2. 11. O. P.

ATROCITAS.

Iudicium criminale inſtituitur propter atrocitatem criminis. 1. 4. G.

Iniuria atrox, quæ, & qualis ſit. 2. 10. X.

Locus vulneris atrocitatem iniuriæ facit. 2. 10. Z.

AVDIRE.

Condemnari quis non debet eo inaudito. 3. 4. A.

Qui cum elogio remittuntur, ex integro audiuntur, & quare? 3. 5. G. I.

Iudex debet admonere Reos ante diē auditurus eos. 3. 9. D.

Innocentiam abſentis excuſantem audiri equum eſt. 3. 9. L.

Completis defenſionibus Iudex partium allegationes audire, & illas examinare debet. 3. 10. A.

AVRIVM OFFENSIO. vide OFFENSIO.

AVRVM.

Furti tenetur, qui auro dato poſtea æs ſubiecerit. 2. 14. L.

Qui in dando auro æs ſubiecerit, non furti, ſed ſtellionatus tenetur. 2. 14. L.

AVTHOR.

Aliud eſt authorem eſſe delicti, aliud pati delinquere. 2. 9. GG.

AVXILIATOR, AVXILIVM.

Auxiliatores duriſſimis pœnis in crimine raptus puniuntur, immò interfici poſſunt. 2. 27. I.

Quæ de nouo emergunt nouo indigent auxilio. 4. 1. E.

Pro puniendis delinquentibus Iudices poſſunt inuocare auxilium militare. 4. 8. EE.

B.

BAPTISMVM.

QVI bis baptizantur, puniuntur, & quomodo? 2. 21. G. H.

Sicut de omnibus illicitis. ibidem B.
Tutor non cogitur accuſationem pupilli proſequi mortuo pupillo. 1. 8. D.
Extincto crimine per mortem vnius delinquentis, non eſt extincta accuſatio in alio de eodem crimine poſtulato. 1. 12. E.
Pœna delicti aliquando incipit ab hærede, ſi viuo Reo accuſatio mota ſit, quamuis condemnatio non fuerit ſequuta. 1. 11. M.
Si actio ciuilis reſpiciat ad vnum, & eumdem finem, ad quem accuſatio tendit, vna tollit alteram, vel ipſo iure, vel per exceptionem. 1. 12. E.
Qui interdicto vnde vi vſus fuit, poteſt etiam lege Iulia, de vi publica, & priuata accuſationem inſtituere. 1. 12. M.
In actione ciuili ſola vtilitas priuata ſpectatur in accuſatione publica conſideratur. 1. 12. O.
Qui accuſationem alieno nomine intulit, pœna calumniantis plectitur. 1. 16. N.
Accuſatio de vilioribus rebus furatis non eſt admittenda. 2. 4. D.
Publica iudicia non per actiones, ſed per accuſationes ordinantur. 2. 15. D.
Abſentes propter metum accuſationis requirendi ſunt, vt cæteri abſentes. 3. 4. F.
Reus toties interrogandus eſt, quoties accuſatio, ſeu inquiſitio, aut in eius perſonam eſt actio criminalis. 3. 5. D.
Accuſationis ordo ſeruari oportet. 3. 6. B.
Accuſator ſequitur forum Rei. 1. 1. N. 1. 9. C.
Accuſator quaſi cauſator dicitur, & de crimine accuſationem inſtituit. 1. 2. C.
Accuſator ſe inſcribit in pœnam reciproci, & quare. 1. 2. D. 1. 4. O.
Euidentia patrati criminis non indiget clamore accuſatoris. 1. 4. H.
Accuſator debet habere probationes promptas. 1. 4. M.
Accuſatio peragi debet accuſatore inſtante. 1. 4. N.

Ac-

Accuſatore non probante Reus abſoluitur. I. 4. M.
Accuſati de publico crimine ab vno, ab alio deferri non poſſunt. I. 5. M.
Accuſatis non conceditur poſſe reaccuſare, niſi prius ſe de delicto expurgauerint. I. 5. O.P.
Hæredes accuſatorum non coguntur proſequi eorum accuſationem. I. 8. E.
Mortuo accuſatore, vel alia de cauſa impedito nomen Rei aboletur illo poſtulante. I. 8. F.
Accuſatores monetariorum immunitatem recipiunt. I. 8. G. & 2. 18. B.
Accuſator ſi intra tempus ſtatutum accuſationem cœptam non fuerit proſecutus, punitur infamia, & quarta parte bonorum mulctatur. I. 10. G.
Atq; etiam exilij. I. 10. I.
Qui accuſatorem ſummittit in crimen calumniæ incidit. I. 16. D.
Accuſator, qui non probat, non ſtatim dicitur calumniari. I. 16. C.
Accuſatores debent, vel idoneis teſtibus, vel apertiſſimis documentis, vel indicijs indubitatis ſuam accuſationem probare. 2. 30. C. 3. 5. B.
Reus non debet accuſatori arma ſua præbere. 2. 30. D. E.
De accuſatoris abſentia præſente Reo calumnia pronunciatur. 3. 4. L.
Iudex non minus accuſatorem ad docenda quæ detulit, quàm Reum ad purganda quæ negat, vrgere debet. 3. 9. B.
Reus adhibito Aduocato ſe defendit pari iure cum accuſatore. 3. 9. C.
Quæſtio habenda non eſt de ijs, qui ſine accuſatoribus in cuſtodiam recepti ſunt. Declara. 3. 11. L.
Accuſator ſui venia dignus eſt. 4. I. F.

ACTA.

Iudex Acta publica exhibere debet ſuſcipienda ad melius inueſtigandam veritatis fidem. 3. 7. B.
Acta publica, ſi denegētur ſupplicari poteſt vt tradātur. 3. 7. C.
Cū actorū copia trāſmittitur Reus ad Iudicē, ad quē. 4. 5. Z.

Secundùm acta, & probata Iudices iudicare debent. 3. 10. Z

ACTIONES.

Qui famoſam actionem intendit, non debet vagari cum diſcrimine alienæ exiſtimationis. 2. 10. T.
Et quare. ibidem. V.
Reus toties interrogandus eſt, quoties in eius perſonam eſt actio criminalis. 3. 5. D.
Actio illa prius experiri debet, quæ in ordine cognoſcendi diſponit ad alterius deciſionem. 1. 12. C.
De Actione furti, vel plagij, ſi altera prius fuerit intentata per alteram retractatur. 3. 9. T.
Actio in factum ex delicto Iudicis malè iudicantis oritur, quæ ei, qui læſus eſt competit, ſed in hæredem Iudicis non datur. 4. 4. E.
Actionem amittit, qui ſpem negotij repoſuit in pecuniæ corruptelam. ibidem. G.
Actiones pœnales non poſſunt tranſire in hæredes. 4. 17. A.
Actio ciuilis aliquando cum publico iudicio concurrere ſolet. 1. 12. A.
Si Actio ciuilis reſpiciat ad vnum, & eundem finem, ad quem accuſatio tendit, vna tollit alteram, vel ipſo iure, vel per exceptionem. 1. 12. E.
Actio legis Aquiliæ, vide *lex Aquilia.*

ACTIO POPVLARIS.

Actio popularis eſt, quæ ſuum ius populo tuetur. 1. 18. A.
Actio popularis ad vltionem non ad rem familiarem pertinet. 1. 18. B.
Actio popularis cuilibet de populo, & integræ perſonæ permittitur. 1. 18. F.
Actiones populares ſunt actio ſepulcri violati, actio de ijs, qui deiecerint, de termino amoto, & omnes actiones in factum. 1. 18. C. D. E.
In Actione populari idoneus, & maximè ille, cuius intereſt eligitur. 1. 18. G.
Actio popularis, nec mulieri, nec pupillo, niſi res ad eos ſpectet, datur. 1. 18. H.
Actiones populares, nec poſt annum, nec in hæredes dantur. 1. 18. I.

ACTIO

ACTIO VI BONORVM RAPTORVM.

Actio vi bonorum raptorum potius ad mobilia, quàm ad immobilia ſpectat. 2. 5. B.
De vi bonorum raptorum tenetur qui coactis hominibus, damnum fecerit. 2. 5. E.
In Actione vi bonorum raptorum non ſolùm ſpectatur rem in bonis actoris fuiſſe, ſed etiam ex bonis fuiſſe raptam. 2. 5. L.
In Actione vi bonorum raptorum non prodeſt rem raptam reſtitui. 2. 5. M.
Vi bonorum raptorum tenentur latrones, graſſatores, piratæ, & prædones. 2. 5. O.
Vi bonorum raptorum non tenetur, qui rem ſuam rapit, ſed aliter plectitur, & quomodo. 2.5. AA.BB.

ACTOR.

Actor in actione iniuriarum, & Aquilia, quod amplius in altera eſt, poteſt conſequi. 1. 12. F.
In Actoris bonis rem fuiſſe ſpectatur in actione vi bonorum raptorum. 2. 5. L.

ADMINISTRATOR.

Reo Adminiſtratori poteſt concedi poſt ſententiam ſpatium, vt creditori velocius rationes reddat. 4. 3. E.

ADVLTER, ADVLTERIVM.

De Adulterio proximis, neceſſariiſq; perſonis ſolummodò tribuitur copia accuſandi. 2. 27. Q.
Mulier adultera quomodo puniatur. 2.27. AA. BB.
Qui Adulterum cum vxore inuentum occiderit, exilio, vel relegatione punitur. 2. 23. X.
Adulterum cum vxore captum, non poteſt à marito retineri niſi per horas viginti. 3. 4. A.
De adulterio vxoris maritus, qui eſt in Magiſtratu non poteſt à patre præueniri. 1. 5. I.
In Adulterio accuſando pater, & maritus ius æquale habent. ibidem.
Si Adulterium minor commiſit, lege Iulia tenetur. 1.6. F. 3. 10. HH.
Adulterium eſt concubitus cum alterius coniuge commiſſus. 2. 27. N.

Adul-

Adulterium eſt alieni thori violatio, & propriè in nuptam. 2. 27. A.
Adulterium ſine dolo non committitur. 2. 27. B.
De adulterio quis accuſare poteſt? 2.27. D. F.
De adulterio extraneus accuſat, quando Pater, & maritus accuſare renuerint. 2. 27. F. G. 4. 11. G.
De Adulterio vxor non accuſat virum. 2. 27. H.
In Adulterij accuſatione, Maritus præfertur Patri. 2. 27. I.
Adulterium non probans maritus, punitur illis pœnis, quibus puniretur vxor. 2. 27. L.
In Adulterij Iudicio Iudex debet inquirere de mariti pudicitia, & de bonis moribus vxoris. 2. 27. M.
De Adulterio tranſigi non poteſt. 4. 11. N.
Vide *in verbo Maritus.*

ADVOCATVS.

In Aduocato præuaricatio dicitur, fraus in Iudice & aduerſario. 1. 15. G.

AES.

Furti tenetur; qui auro dato poſtea æs ſubiecerit. 2. 14. L.
Qui in dando aurum æs ſubiecerit, nõ furti, ſed ſtellionatus tenetur. 2. 14. L.
Qui rem amplam ad modicum æris fuerit pignoratus, nec ſtellionatus, nec pignoratitia tenetur. 2. 14. M.

AESTIMATIO.

Qui ſeruum occidit quanti id eo anno plurimi fuit tenebitur. 2. 9. I.
Aeſtimatio litis euitatur per deditionem corporis, quod deliquit. 2. 9. DD.
Aeſtimatio fit eius, quod intereſt. 4. 3. H.
An æſtimari debet corpus occiſi ſolùm quanti fuerit cum occidatur, an potius quanti interfuit noſtra non eſſe occiſum. 4. 3. H.
Pœna eſt delicti cuiuſcumq; æſtimatio, atq; coercitio. 4. 7. A.

AETAS.

Torqueri propter ætatem multi non poſſunt, & qui. 4. 12. B.
Aetas in crimine attenditur. 2. 21. H.
Aetatis qualitate conſiderata punitur ſacrilegium. 2. 22. D.
Ab eo, qui teneræ ætatis ſit, torqueri incipitur. 3. 11. N.

AF-

AFFIRMATIO.

Affirmationi militis creditur, qui bonus antè fuit exiſtimatus. 3. 10. T.

AGENS, AGERE.

Qui furti agit ſubſcribere ſe debet, non quaſi publicum ſit iudicium, ſed ad temeritatem agentium coercendam. 2. 1. BB.

AGGRESSOR.

Qui aggreſſorem, vel percuſſorem ad ſe venientem occiderit, nullum crimen committit. 2. 23. Z.

ALLEGATIONES.

Iudex auditis allegationibus Reorum, & perquiſita veritate pronunciare debet, & quare? 3. 9. E. F. G.

Completis defenſionibus Iudex debet partium allegationes audire, & illas examinare. 3. 10. A.

ALTVM.

Qui alto ſe præcipitauerit, ſi prætereuntem occiderit non tenetur lege Cornelia. 2. 23. R.

AMBITVS.

Ambitus crimen quale ſit, & qua pœna feriatur. 2. 17. A.

Qui vectigal nouum inſtituit, pœna ambitus punitur. 2. 17. B.

AMICITIA.

Proditorium homicidium in ſimulatione amicitiæ conſiſtit. 2. 24. D.

Amico fraudulenter nocens, non excuſatur, ſi dicat, ludens feci. 2. 31. O.

ANIMADVERSIO.

Animaduerſio de mero imperio eſt, & poteſtas gladij in facinoroſos homines dicitur. 4. 1. A.

ANIMAL. *Animal errans, non eſt in Domini naturali poſſeſſione, ſed ciuili.* 2. 7. F.

ANIMVS.

Malorum mores infirmitas animi non excuſat. 1. 6. D.

Qui vulnerat nõ animo occidẽdi abſolui poteſt ſecus ſi animo occidẽdi, quia pro homicida damnãdus eſt. 2. 23. H.

Quando animus occidendi cognoſcatur. 2. 23. L. M.

ANNONA. *Annonã attentans variè punitur.* 2. 13. Z.

Annona oneratur ab ijs, qui merces emptas ſupprimunt, & ab ijs, qui fructus ſuos æquis pretijs vendere nolunt. 2. 13. Z.
Annona oneratur ab ijs, qui ſtateras adulterinas, vel falſas menſuras habent, ſeu tenent. 2. 13. Y.
Annonæ fraudatæ publicum iudicium eſt, & quale. 2. 17. R. S.

ANNOTATVS.

Requirendi ſunt abſentes Rei, & annotandi. 3. 4. D. E.

APPARITOR.

Reus ſi latitat, exhibendus eſt per apparitorem. 3. 1. B.

APOSTASIA, APOSTATA.

Apoſtaſiæ crimen non præſcribitur. 1. 14. N.
Apoſtaſia in vniuerſum religionis Chriſtianæ decreta repudiat. 2. 21. B. O. P.
Apoſtaſia pertinet ad infidelitatem. 2. 21. O.
Apoſtata dicitur, qui ex Chriſtiano Iudæus factus eſt. 1. 11. O.
Apoſtatis Principibus non eſt obediendum, & quare. 2. 21. P.
Apoſtatæ à teſtificando, ac à teſtamenti factione repelluntur. 2. 21. Q.

APPELLARE, APPELLATIO, APPELLANS.

Sententia executioni demandatur, niſi ab ea fuerit appellatum. 4. 3. A.
Reis non eſt dandum ſpatium appellandi antè ſententiam. 4. 3. B.
Appellare quoque ante ſententiã oportet, & quando. 4. 5. I.
Mortuo Reo, pendente appellatione crimen extinctum eſt, idem in Accuſatore. 1. 11. F.
Appellatio examinabitur ſuper parte bonorum expreſsè confiſcatorum, quamuis relegatus mortuus ſit. 1. 11. G.
Deſtitiſſe etiam is dicitur, qui in gradu appellationis deſtitit. 1. 17. G.
Appellatio iniquitatem iudicantium, vel imperitiam corrigit, & nonnumquam etiam benè latas ſententias in peius reformat. 4. 5. A.
Appellatio iniquitatis ſententiæ querelam continet. 4. 5. C.
Appellatio differt ab in integrum reſtitutione. 4. 5. D.

A ſententia non à relatione, ſeu à conſultatione Iudicis eſt appellandum. 4. 5. E.
Supplicium quoque differendum eſt, etiamſi damnatus nolit eius appellationem admitti. 4. 5. H.
Appellatio permittitur cum contra ſacras conſtitutiones iudicatur. 4. 5. L.
exemplificatur. M.N.O P.
Conſtitutiones de recipiendis appellationibus, necne non habent locum in quibuſdam cauſis. 4. 5. R.
Confeſſus non appellat, è contra qui minimè voce ſua confeſſus ſit, aut formidine tormentorum territus ſit, contra ſe aliquid dixerit, appellat. 4. 5. S.
A mulctis inferendis datur appellatio. 4 5. T.
Si contra legis ſtatutum modus mulctandi irrogatur vti contra ius gentium, nullam firmitatem habet, & ſine appellatione reſcinditur. 4. 5. V.
Appellatio intra ſpatium decem dierum à ſententiæ recitatione, datur. 4. 5. X.
Appellationem intra 30. dies à die ſententiæ, partes debent proſequi. 4. 5. Y.
In cauſis capitalibus, qui idoneos fideiuſſores non dat pendente appellatione, detinetur in carcere. 4. 5. Z.
Appellationi locus eſt, quando res iudicata pro ſententia intelligitur. 4. 6. C.
Non poteſt infirmari ſententia, à quo congruo tempore non fuit appellatum. 4. 6. G.

APPREHENSIO. vide PREHENSIO.

ARBITER.

Arbiter de publicis delictis cognoſcere non poteſt: 2. 15. C.

ARBITRIVM.

Quæſtionis modus eſt in arbitrio Iudicis. 4. 12. E.
Quando pœna certa non fuerit impoſita, nec de conſuetudine inferendæ pœnæ oſtenditur, arbitrio Præſidis infertur. 3. 1. S.
Facti quæſtio in arbitrio Iudicantis eſt. 4. 12. A.
Qui de crimine extra ordinem cognoſcit, arbitrariam poteſt infligere pœnam. 4. 12. E.

AR-

debet prius conſtare de teſtamento perfecto. 2. 29. E.

ASSASSINIVM.

Aſſaſſinium pecunia, & mandato patratur. 2. 24. G.

ASTROLOGVS.

Aſtrologus conſultus, aliquem furem dixerit, qui non erat, punitur pœnis Conſtitutionum, non iniuriarum. 2. 11. O. P.

ATROCITAS.

Iudicium criminale inſtituitur propter atrocitatem criminis. 1. 4. G.

Iniuria atrox, quæ, & qualis ſit. 2. 10. X.

Locus vulneris atrocitatem iniuriæ facit. 2. 10. Z.

AVDIRE.

Condemnari quis non debet eo inaudito. 3. 4. A.

Qui cum elogio remittuntur, ex integro audiuntur, & quare? 3. 5. G. I.

Iudex debet admonere Reos ante diē auditurus eos. 3. 9. D.

Innocentiam abſentis excuſantem audiri equum eſt. 3. 9. L.

Completis defenſionibus Iudex partium allegationes audire, & illas examinare debet. 3. 10. A.

AVRIVM OFFENSIO. vide OFFENSIO.

AVRVM.

Furti tenetur, qui auro dato poſtea æs ſubiecerit. 2. 14. L.

Qui in dando auro æs ſubiecerit, non furti, ſed ſtellionatus tenetur. 2. 14. L.

AVTHOR.

Aliud eſt authorem eſſe delicti, aliud pati delinquere. 2. 9. GG.

AVXILIATOR, AVXILIVM.

Auxiliatores duriſſimis pœnis in crimine raptus puniuntur, immò interfici poſſunt. 2. 27. I.

Quæ de nouo emergunt nouo indigent auxilio. 4. 1. B.

Pro puniendis delinquentibus Iudices poſſunt inuocare auxilium militare. 4. 8. EE.

B.

BAPTISMVM.

QVI bis baptizantur, puniuntur, & quomodo? 2. 21. G. H.

BARBARVS.

Milites à barbaris remiſſi reſtituuntur, ſi probant ſe captos fuiſſe, non tranſfugiſſe. 3. 10. I.

BESTIA, BESTIALITAS.

Maghi necari debẽt, eo modo, quo feræ beſtiæ necãtur. 2. 24. Y.
Beſtialitatis crimen eſt cum beſtijs fœda commixtio. 2. 27. C.
Beſtialitas punitur pœna mortis, & animal comburitur. 2. 27. D. C.

BLASPHEMIA.

Blaſphemia quid, & qualis ſit. 2. 21. R.
Et quomodo puniatur. ibid. X.
Ludi prohibiti ſunt propter Blaſphemias. 2. 21. I.

BONA, BONORVM CONFISCATIO.

Bona illius, qui ſibi mortem conſciuit metu alicuius pœnæ à Fiſco vendicantur. 1. 3. G. 4. 16. B. C. E.
Accuſator ſi intra tempus ſtatutum accuſationem cœptam non fuerit proſecutus punitur infamia, & quarta bonorum parte mulctatur, atq; etiã exilij. 1. 10. G. I.
Appellatio examinabitur ſuper parte bonorum expreſsè cõfiſcatorũ, quamuis relegatus mortuus ſit. 1. 11. G.
Bona in deportatione tacitè confiſcata cenſentur. 1. 11. H.
Mortuo deportato, nulla quæſtio, etiam ſuper bonis tacitè confiſcatis dari poteſt. 1. 11. I.
Pœna bonorum ademptionis ad hæredes non tranſit, niſi lite conteſtata, & condemnatione ſequuta. 1. 11. L.
In crimine maieſtatis, & repetundarum bona etiam mortuis Reis Fiſco vendicantur. 1. 11. M.
Reus maieſtatis, & repetundarum nihil ex bonis ſuis alienare, aut mutare poteſt. 1. 11. M.
Damnati de vi priuata pars tertia bonorum publicatur. 2. 19. BB.
Bona quando confiſcantur. 4. 8. B.
Bona confiſcanda quomodo ſint indaganda. 4. 9. F.
Bona delinquentis mortui non pertinent ad Fiſcum, niſi viuens fuerit condemnatus. 4. 9. G.
Bona damnatorum hodie non confiſcantur, ſed parentibus debentur. 4. 9. I.
In Bonis confiſcandis ſuperſedetur, dum hæredes de

innocentia eius, qui ſibi mortem conſciuit docent. 4. 16. G.
Bona eorum, qui mortem ſibi conſciuerunt, quando ex ſe crimina confiſcationem merētur, Fiſco vendicantur. 1. 16. B. C. E.
Qui tædio vitæ, vel doloris impatientia, vitam finiuerit, bona eius hæredibus conceduntur. 4. 16. D.

BONVS.

Vide *in verbo Miles.* 3. 10. T.

C.

CADAVER.

INiuria facta funeri, vel cadaueri teſtatoris hæredi facta cenſetur. 2. 11. B.
Cadauera ſpoliantes qua pœna puniantur. 2. 13. S.
Cadauera damnatorũ non ſunt deneganda cognatis. 4. 14. A.
Cadauera damnatorum aliquando non permittuntur ſepeliri, & quando. 4. 14. A.
Cadauera deportatorum, vel relegatorum non licet ſepeliri alicubi inconſulto Principe. 4. 14. C.

CALLIDITAS, vide DOLVS.

CALVMNIA, CALVMNIATOR.

Calumniæ pœna non facilè minori irrogatur. 1. 15. E.
Calumniari eſt falſa crimina intendere. 1. 16. A.
Calumniari non ſtatim dicitur accuſator, qui non probat. 1. 16. C.
Calumniatores ſunt, qui per fraudem alios litibus vexant. 1. 16. B.
In Calumniæ crimen incidit, qui accuſatorem ſummittit, qui inſtigat, qui mandat, & inſtruit dando probationes. 1. 16. D.
Calumnia punitur eo tempore, quo de cauſa iudicatur. 1. 16. D.
Sine Calumniæ timore, de nece filij Pater, & mater accuſare poſſunt. 1. 16. E.
A Calumnia quando excuſatur hæres extraneus. 1. 16. F.
A Calumnia quando excuſantur tutores, & curatores. 1. 16. G.
Calumniantium pœna infamiæ eſt, quando ſcilicet calumniatus damnatus ſit. 1. 16. H.

Calumniatori, litera K. *in fronte imprimitur.* 1. 16. L.
Calumniantis pœna plectitur, qui accuſationem alieno nomine intulit. 1. 16. N.
Dominis ſeruorum per calumniam tortorum, pœna dupli aduerſus calumniantem prouidetur. 1. 16. P.
Calumniæ iudicium non ſolùm in publico iudicio, ſed etiam in liberalibus cauſis exercetur. 1. 16. Q.
De accuſatoris abſentia, præſente Reo, calumnia pronunciatur. 3. 4. L.

CAPTVRA.

Captura minimè permittitur, niſi poſt ſumptas probationes. 3. 1. A. G.
Vide *in verbo Prehenſio.*

CARCER PVBLICVS.

In Carcere nullus conÿciendus eſt, niſi conuincatur. 3. 1. G.
An in Carcerem quis recipiendus eſt, an verò militi tradendus Præſes æſtimare ſolet. 3. 2. A.
Quando quis carcerari, aut fideiuſſoribus relaxari debet. 3. 2. C. D.
Qui confeſſum Reum in carcerem coniectum emiſerit, crimini læſæ maieſtatis obnoxius erit. 3. 2. E.
Carcer mulierũ debet eſſe diuerſus à carcere virorũ. 3. 2. G.
Qui fracto carcere conſpirauerunt, vt euaderent, qua pœna puniantur. 3. 2. I.
Carcer ad cuſtodiam non ad pœnam inuentus eſt. 3. 3. A.
Carcer pœna dignorum, & hominum noxiorum eſt, & officialium non priuatorum. 3. 3. B.
In Carcere detinetur in cauſis capitalibus, qui idoneos fideiuſſores non dant, pendente appellatione. 4. 5. Z.
Qui ex carcere dato gladio erupit, pœna capitis punitur. 4. 8. Z.
Vide *in verbo Vincula.*

CARCER PRIVATVS.

Nemini licet priuatam exercere cuſtodiam. 3. 3. E.
Committens crimen priuati carceris maieſtatis crimen committit. 3. 3. E.
Committens priuati carceris crimen qua pœna punitur. 3. 3. F.

Adul-

Adulterum cum uxore captum, non poteſt à marito retineri, niſi per horas viginti. 3. 3. G.

CARNIS DELICTA.

Carnis delicta quinquennio præſcribuntur. 1. 14. D. E. F.
Carnis delicta quotuplicia ſint. 2. 27. A.

CASVS.

An Caſu, an conſulto in delictis conſiderari debet, vt pœna iuſta eligi, aut temperamentum admitti debeat. 3. 10. L.

CASVS FVRTVITVS, VEL IMPROVISVS.

Qui caſu fortuito occidit, de homicidio non tenetur. 2. 23. T.
Quæ ex improuiſo caſu accidunt fato non noxæ imputantur. 2. 23. S.

CAVPO.

Caupones tenentur de furto facto in eorum Cauponis, & quomodo, & quando. 2. 4. V. X. Z.

CAVSA.

Cauſarũ notionẽ Iudices diligentèr debent vrgere. 1. 10. L.
Cauſa, quæ agitatur in conſiſtorio Principis manet intacta donec ipſam faciat introduci. 1. 10. M.
Cauſa ciuili terminata, criminis fieri poteſt indago. 1. 12. L.
Cauſa eius, qui puerum ingenuum vendidit ibi cognoſci debet, vbi degit. 2. 25. BB.
Cauſa ad maiorem poteſtatem referenda eſt. 3. 5. C.
Cauſæ cognitio dicitur, quando de capitali crimine quæritur. 3. 6. A.
Cauſarum ſicut negotiorum merita partium aſſertione per litis conteſtationem panduntur. 3. 6. D.
Qui de cauſa capitali arguitur veriſimile non eſt, quod nolit ſe defendere. 3. 9. H.
In Cauſis capitalibus, qui idoneos fideiuſſores non dant pendente appellatione, detinentur in carcere. 4. 5. Z.
Eo tēpore, quo de cauſa iudicatur calumnia, punitur. 1. 16. D.

CAVSAE DELICTORVM.

Si de Cauſa delicti non conſtet, poteſt nihilominus tortura repeti in Reo conuicto, vel confeſſo. 3. 14. I.
De cauſa in primis propter quam delictum patratur

in omnibus delictis inſpici debet, & quare? 3. 10. N.
Cauſæ delinquendi multæ ſunt. 3. 10. O. P. Q. R. S. T.
Cauſa delicti poteſt eſſe inimicitia capitalis. 3. 10. O.

CAVTIO.

Mulieres etiam iuratoria cautione relaxantur donec cauſa finiatur. 3. 2. F.

CAESARIS RATIONALE.

A Cæſaris rationale differt Procurator Fiſcalis, & quomodo. 1. 3. F.
Rationale præſente, coram Prætore Prouinciæ conuenitur Colonus rei priuatæ Principis. 1. 9. M.

CERTVM.

Certum quid iniuriæ factum ſit in actione iniuriarum dicendum eſt. 2. 10. T.

CINIS.

Cineres exuſtorum peti poſſunt, vt ſepulturæ tradi poſſint. 4. 14. B.

CIVITAS.

Ciuitatum defenſores, Reos ſibi oblatos ſub idonea perſecutione, ad Iudicem dirigere debent. 3. 1. E.

CLAMOR.

Euidentia patrati criminis non indiget clamore accuſatoris. 1. 4. H.

CLARISSIMVS.

Clariſſimi intra Prouinciam vbi deliquerint conueniri debent. 1. 9. I.

CLEMENTIA.

Gloria ſeueritatis, aut Clementiæ affectanda non eſt. 4. 7. I.

COACTIO, COERCITIO.

Qui ſint illi, qui coactè, confitentur. 4. 1. R.
Coactio non ſtat in ſolis verbis. 4. 1. R.
Coactè confeſſis, fides non eſt adhibenda. 4. 1. S.
Coercitio delicti eſt pœna. 4. 7. A. 4. 7. D. 4. 8. D.
Declaratur. E. I. L. N. Q. T.
Coercitio corporis eſt flagellorum caſtigatio, vinculorum verberatio, fuſtium admonitio. 4. 8. T.
Coercetur litis damno, qui Iudici non obtemperat. 4. 10. D. F.
CODICILLI, *Qui Codicillis compoſitis per ſcelus* re-

recuſando defenſiones pœnam non euitant. 2.20.CC.

COETVS ILLICITVS.

Cœtus illicitus contra religionem crimen extraordinarium eſt. 2. 13. F.

Vide *in verbo Collegium*.

COGITATIO.

Cogitationis delictum quale ſit. 2. I. D. E. F.

COGNITIO.

Cognitionem priuatæ abolitionis Præſes alteri demandare non poteſt. I. 13. N.

Qui cognoſcit de crimine extra ordinē, quam ſententiā vult, vel leuiorem, vel grauiorem ferre poteſt. 2. 13. A.

Crimina, quæ extra ordinem cognoſcuntur, multiplicia ſunt, & quæ, & qualia. 2. I3. B. C. D. E. F. I.

Cognitio cauſæ dicitur, quando de capitali crimine quæritur. 3. 6. A.

Cognoſci argumentis poteſt, quod liquidè conſtare non poteſt. 3. 10. T.

Cognitionem dati Iudicis non moratur, ſcriptum per errorem. 3. 10. V.

COLLEGIVM.

Collegia qualibet prohibentur, præter Religionis cauſam. 2.13.G.H.

Sola Collegia illicita coerceri debent, & qua pœna puniantur. 2.13.H.I.

Vide *in verbo Cœtus*.

COLONVS.

Colonus rei priuatæ Principis *coram* Prætore *Prouinciæ præſente Rationali conuenitur.* I. 9. M.

COLLVCTATIO.

Qui in colluctatione, vel pancratio alium occiderit, non tenetur Aquilia. 2. 9. T.

COLLVDENS, COLLVSIO.

Colluſio proprius accedit prænaricationi. I. 15. A.

Colluſio eſt latens, & fraudulenta conuentio facta inter Reum, & accuſatorem. I. 15. B. M. N.

Colluſio pœna ſtellionatus plectitur. I. 15. O.

Qui colluſionem fecerit in necem alterius ſtelliona-

tus tenetur. 2. 14. S.
Vide *in verbo Impoſtura.*

COMEATVS.

Relegato nemo poteſt dare Comeatum, vel remeatum, niſi Princeps. 4. 8. 5. *quare.* 4. 15. M.

COMES.

Qui puero ſtuprum abducto, corrupto Comite perſuaſerit perfecto flagitio capite punitur. 2. 13. D.
Comites corrupti ſummo ſupplicio afficiuntur. 2. 13. D.

COMMODATVM.

Is, qui vtendum aliquid accipit, ſi illud alij commodauerit furti alligatur. 2. 3. D.
Furtum in commodato conſiſtit in non exiſtimatione Dominum permiſſurum. 2. 3. H.

CONCEPTIO.

Medicamentum præbens ad Cenceptionem, ex quo qui accepit deceſſit, punitur propter malũ exẽplũ. 2. 24. V.

CONCVBINATVS.

Concubinarum vſus fornicatio eſt. 2. 27. A.
Concubinatus crimen quid ſit. 2. 27. C.
Concubinam habere pœnes ſe nemo poteſt, conſtante matrimonio. 2. 27 C.
Concubinatus quomodo puniatur. 2. 27. D.

CONCVSSIO.

Concuſſio ſi interueniat ſublato Præſidis iuſſu, eſt contra publicam ſecuritatem. 2. 13. T.
Concuſſionis iudicium licet publicum non ſit, publico tamen iudicio vindicari poteſt, & quando. 2. 13. V.

CONDEMNATIO.

Niſi viuens fuerit Condemnatus, bona delinquentis mortui non pertinent ad Fiſcum. 4. 9. G.
Quem condemnauit Præſes reſtituere non poteſt. 4. 15. M.
Niſi condemnatione ſequuta, pœna bonorum ademptionis ad hæredes non tranſit. 1. 11. L.
Condemnatio quamuis non fuerit ſequuta pœna delicti aliquando incipit ab hærede. 1. 11. M.
Condemnari quis non debet eo inaudito. 3. 4. A.
Condemnari debet Reus abſens poſt trinum, vel vnum

vnum pro trino edicto peremptorio, vt præſentiam ſui faciat. 4. 3. F G.
Condemnationem, vel abſolutionem ſententia, vt iuſta ſit, continere debet. 4. 3. L.
Condemnatus ille dicitur, qui ritè condemnatus ſit. 4. 3. M.

CONDITIO.

Delicta puniuntur non ſecundùm conditionem Rei tempore ſententiæ, ſed ſecundùm conditionem Rei tempore delicti. 4. 8. DD.

CONFESSIO CONFESSVS.

Qui confeſſum in vinculis coniectum emiſerit, crimini læſæ maieſtatis erit obnoxius. 3. 2. E.
Confeſſio extraiudicialis ſola non facit indicium ad torturam. 4. 13. H.
Confeſſiones Reorum in tormentis habitæ pro exploratis facinoribus haberi non debent. 3. 12. A.
Vltro confitenti non ſemper fides habenda eſt. 3. 12 B. 2. 29. E.
Confeſſio Religionem iudicantis debet inſtruere. 3. 12. A.
In Confeſſione habita in tormentis requiritur perſeuerantia, & quare. 3. 12. D. E. F.
Confeſſio ficta infamat. 2. 27. SS.
Confeſſus in tormentis, ſi reuocat confeſſionem repeti in tortura poteſt, & quoties. 3. 12. H.
Reus confeſſus in vincula publica conijciendus eſt. 3. 2. E.
Prætor intendere debet, vt Reus ex ſua reſponſione, vel confitendo, vel mentiendo ſe oneret. 3. 5. L.
Confeſſorum alij ſunt, qui vi tormentorum, alij, qui vltrò confitentur, & qui. 4. 1. B. C. D.
Confeſſus de homicidio licet non occiderit tenetur lege Aquilia, ſi verè homo occiſus ſit, & quare. 4. 1. F. G. H.
Confeſſi pro iudicatis habentur, & ſuis confeſſionibus quieſcere debent. 4. 1. I.
Confeſſus à ſua confeſſione ſine cauſa non debet recedere, & quare, & quando. 4. 1. I. L. M.
Confitenti licitum eſt pœnitere, ſi iuſto errore ductus ſit, & quando. 4. 1. N. O. Q.
Qui ſint qui coactè confitentur. 4. 1. R.
Coactè Confeſſis fides non eſt adhibenda. 4. 1. S.

Con-

Confeſſis ad ſocietatem ſcelerum vocantibus eos, à quibus apprehenſi, & cuſtoditi ſunt, non eſt credendum. 4. 1. S.
Iudices ſententiam proferre non debent, niſi Reus fuerit confeſſus, aut conuictus, aut delictum fuerit notorium. 4. 1. Z. AA. BB.
Confeſſus non appellat, è contra qui minimè voce ſua confeſſus ſit, aut formidine tormentorum territus ſit, contra ſe aliquid dixerit, appellat. 4. 5. S.

CONFISCATIO.

Bona quando confiſcantur. 4. 8. B.
Confiſcatio bonorum dicitur, quando Fiſco bona delinquentis applicantur. 4. 9. A.
Confiſcatio bonorum proſcriptio appellatur. 4. 9. B.
Confiſcatio duobus modis fieri poteſt, vel principalitèr, vel in conſeqnentiam, & quomodo. 4. 9. B. C D.
Non confiſcantur pannicularia, ſed prohibentur à Præſidibus, vel à Nuncijs accipi. 4. 9. H.
Confiſcantur bona in crimine læſæ maieſtatis 4. 9. L.
In confiſcandis bonis numerus filiorum attendendus eſt. 4. 9. M.
Reliqua *in verbo Bonorum Confiſcatio.*

CONFVGERE.

Trahentes eos, qui ad Eccleſiam confugiunt, qua pœna puniantur. 2. 22. G.

CONIECTVRA *Quid ſit.* 2. 31. N.

CONSENSVS.

Non quilibet metus ad reuidenda ea, quæ conſenſu terminata ſunt ſufficit, & qualis. 2. 19. F.
Conſenſu partium abolitio proponi poteſt. 1. 10. I.

CONSILIVM.

Qui turbæ, ſeditioniſue faciendæ conſilium inierint, homineſq; armatos habuerint, de vi publica teneantur. 2. 19. P.

CONSPIRATIO.

Qui fracto carcere conſpirauerunt vt euaderent, qua pœna puniantur. 3. 2. I.

CON-

CONSTARE.

Conſtare prius de teſtamento perfecto oportet, cum quis de falſo legato ſibi aſcripto arguitur. 2. 29. E.
Conſtare prius oportet de crimine, antequam pœna Reis irrogetur. 2. 29. F.
In furto oportet etiam conſtare de corpore delicti. 2. 29. G. H.
In delicto præuaricationis non prius accuſatur quiſquam de prioris accuſatoris præuaricatione conſtiterit, & de crimine pronunciatum fuerit. 2. 29. M.
Conſtare debet de furto dolo malo patrato. 2. 30. A.

CONSTANTIA.

Qua conſtantia, qua trepidatione Reus ex eius ſermone dicat, penſandus eſt. 3. 5. I.

CONSTITVTVM. *vide verbum* EXAMEN.

CONSTITVTIO.

Cum contra Conſtitutiones iudicatur appellatio permittitur. 4. 5. L.
Exemplificatur. M. N. O. P.
Conſtitutiones de recipiendis appellationibus, nec ne non habent locum in quibuſdam caſibus. 4. 5. Q.

CONSVETVDO.

Quando certa pœna non fuerit impoſita, nec de conſuetudine inferendæ pœnæ oſtenditur, arbitrio Iudicis punitur. 3. 1. S.

CONSVLTATIO.

Conſultationis exemplum Principi referendum, partibus edendum eſt. 4. 2. B. C.
A Conſultatione non eſt appellatio. 4. 5. E.
Ab interlocutione de Principe conſultando prouocari non debet, niſi poſt reſcriptum. 4. 5. E.

CONTEMNERE.

Reus omninò tacens, & non reſpondens contumax habetur, & uti negans Prætorem contemnere videtur. 3. 5. M.

CONTESTATIO CRIMINIS.

Vt delictum deductum ſit in iudicium oportet illud cum Reo conteſtari. 3. 6. C.
Vide *in verbo Litis Conteſtatio.*

CON-

CONTESTATIO CRIMINIS.

Vt delictum deductum ſit in iudicium, oportet illud cum Reo conteſtari. 3. 6. C.

Vide *in verbo litis conteſtatio.*

CONTINENTIA CAVSARVM.

Continentia cauſæ diuidi non debet ratione pluriũ delinquentium. 1. 9. E. F. G.

CONTRECTATIO.

Contrectatio furti immediatam rei ablationem ſignificat. 2. 3. E.

Contrectationis verbum non ita craſſe accipiendum eſt, vt ſemper rem loco moueri ſignificet. 2. 3. G.

CONTVMELIA.

Ad differentiam contumeliæ iniuria accipitur, vt quid non iure factum. 2. 9. C.

Iniuria eſt delictum, quo quis alium inuitum contumelia immeritò afficit. 2. 10. A. B. C. D.

CONTVMAX.

Contra Contumaces, qui neq; denunciationibus, neq; edictis obediunt, ſententia pronunciari oportet. 3. 4. G.

Contra abſentes Contumaces melius eſt pecuniarias pœnas, vel eas, quæ exiſtimationem contingunt ſtatui. 3. 4. G.

In contumaces abſentes pœna metalli, vel capitis non eſt irroganda. 3. 4. G.

Reus omninò tacens, & non reſpondens contumax habetur, & vti negans Prætorem contemnere videtur. 3. 5. M.

Contumax Reus quis dicatur. 4. 10. A.

Pœna in contumacem, ſeù in latitantem exequenda venit, niſi infra annum copiam ſui faciat. 4. 10. B.

Contumacia pœnam cumulat, & quare. 4. 10. E.

Contumaciæ pœnam non patitur, quem aduerſa valetudo impediuit. 4. 10. G.

CONVENIRE.

Conueniri debent Clariſſimi intra Prouinciam vbi deliquerint. 1. 9. I.

Conueniri debent illuſtres coram Principe. 1. 9. L.

Con-

Conuenitur Colonus rei priuatæ Principis coram Prætore Prouinciæ præſente Rationali. 1. 9. M.

CONVINCERE, CONVICTVS.

Niſi quis conuincatur in carcere conÿciendus eſt. 3. 1. G.
Accuſator debet ſuam intentionem probare, vt Reum conuincat. 3. 5. B.
Ad conuincendum Reum, quæ requirantur. 4. 1. V.
Conuictis, confeſſiſq; ad ſocietatem ſcelerum vocantibus eos, à quibus apprehenſi, & cuſtoditi ſunt, non eſt credendum. 4. 1. S.
Conuicti ſunt illi, qui idoneis teſtibus ſuperati ſunt. 4. 1. T.
Conuictus celeri expeditione expediendus eſt, & quomodo. 4. 1. X Y.
Iudices ſententiam proferre non debent, niſi Reus fuerit confeſſus, aut conuictus. 4. 1. Z. AA. BB.

COPIA INDICIORVM.

Reo præſenti publicanda ſunt indicia, & illorum copiæ tradendæ, vt facultatem habeat ſe defendendi. 3. 7. A.
Iudex à quo debet tranſmittere Reum ad Iudicem, ad quem, cum actorum copia. 4. 5. Z.

CORPVS OCCISI.

An Corpus occiſi ſolùm æſtimari debeat quãti fuerit cum occidatur, an potius quanti interfuit noſtra non eſſe occiſum. 4. 3. H.
Corporis coercitio eſt flagellorum caſtigatio. 4. 8. T.
Delictum dicitur nocere, eo quia ad ea, quæ in corpus admittuntur, refertur. 2. 1. B.
Qui corpus defuncti tranſuexerunt, non puniuntur. 1. 7. D.

CORPVS DELICTI.

Corpus delicti, dupliciter conſideratur. 2. 29. B.
Corpus delicti appellatur contemplatio facti crimi-noſi. 2. 29. B.
De Corpore delicti oportet in furto conſtare. 2. 29. G.H.

CREDERE.

Credendum eſt teſtimonÿs non teſtibus. 2. 30. L.
Morienti non creditur, niſi probetur. 2. 31. L.
Qui bonus miles antè exiſtimatus eſt propè eſt, vt affirma-

affirmationi eius credatur. 3. 10. T.
Non creditur conuictis, & confeſſis contra ſocios. 4. 1. S.

CREDITOR.

Propter creditoris calliditatem ſtellionatus datur. 2. 14. P.
Reo adminiſtratori poteſt poſt ſententiam concedi ſpatium, vt creditori velocius rationes reddat. 4. 3. E.
Contra Creditores poteſt ſe tueri Reſtitutus ad dignitatem, non autem ad bona. 4. 11. H.

CRIMEN.

Crimen morte illius, qui ſe interficit finitur, non autem pecuniaria quæſtio. 1. 3. H.
Crimina plura in accuſatione deducta Iudex ſuper vtriſq; non ſeparatim iudicat. 1. 5. N.
De Crimine publico accuſatus ab vno poteſt ab alio deferri. 1. 5. M.
Criminis ſocius alium ſocium accuſare non poteſt.
Crimen cum pœna extinguitur morte Rei. 1. 11 B. 1. 6. O.
Crimen maieſtatis etiam poſt mortẽ inſtaurari ſolet. 1. 6. P.
De criminibus iiſdem accuſari quis non debet, quibus liberatus eſt. 1. 6. R.
Limita in certis caſibus. ibidem, S.
De criminibus omnibus, ſiuè grauibus, ſiuè leuibus accuſatio inſtitui poteſt. 1. 7. A.
Crimina leuia de plano diſcuti debent. 1. 7. A.
Qui crimen delatum intra biennium non peragit, nunquam poſtea illud deferre permittitur. 1. 10. B.
Crimine extincto quoad vnum delinquentem, non eſt extinctum quoad alium de eodem crimine poſtulato. 1. 11. E.
Criminis indago fieri poteſt, ciuili cauſa terminata. 1. 12. L.
Qui crimen intendit nõ habet licentiam mentiendi. 1. 16. O.
Crimen nullum committit, qui aggreſſorem, vel percuſſorem ad ſe venientem occiderit. 2. 23. Z.
De Crimine prius conſtare oportet antequam pœna Reis irrogetur. 2. 29. F.
Crimen manifeſtis indiciis debet comprobari. 2. 31. D. E.
Pro Crimine capitali ſeruus in vinculis ſtare debet donec cauſa finiatur. 3. 2. H.

Cri-

Digitized by Google

Crimen in iudicium deductum non videtur ſi tantùm de eo ſimplex informatio habita fuerit. 3. 6. C.
Crimen in iudicium deductum non videtur, quod ex ſolo Rei examine in notionem venerit. 3. 6. C.
Criminibus detectis vltio differenda non eſt. 4. 3. B. E.
Iuxta Criminis qualitatem in ſceleratos, & noxios ſententia proferri debet. 4. 3. B.
Non Criminis genus, ſed ſola ſententia ſpectatur. 4. 8. M.
De crimine capitali tranſigere poteſt, excepto adulterio. 4. 11. N. O.
Qui de crimine extra ordinem cognoſcit, arbitrariam poteſt infligere pœnam. 4. 12. E.
Qui metu criminis mortem ſibi conſciuerit hæredem non habent. 4. 16. A.
Quando crimina ex ſe confiſcationem merentur bona eorum, qui mortem ſibi conſciuerunt Fiſco vindicantur. 4. 16. B. C. E.

CVLPA.

Culpa Reus eſt, qui opera malorum hominũ vtitur. 2. 4. Z.
Culpa dicitur, cum qua diligenter prouideri poteſt non prouidetur. 2. 9. D.
Culpa leuiſſima in lege Aquilia ſufficit. 2. 9. E.
Delictum, an ſit verè delictum, aut quaſi, hoc eſt culpa patratum inſpici debet. 3. 10. D.

CVRATOR.

Curator adultam ſibi, vel filio ſuo in matrimonio collocauit, infamis eſt. 2. 27. SS.
Curatores, & tutores quãdo excuſantur à calumnia. 1. 16. G.

CVSTODIA.

Cuſtodia Reorum multiplex, quæ, & qualis. 3. 3. A.
Cuſtodiæ appellatione ſolùm publica accipitur non priuata. 3. 3. C.
Qui in cuſtodiam ſine accuſatoribus recepti ſunt, quæſtio de eis habenda non eſt. 3. 10. L.
Declara. ibidem.
Qui eum, quem cuſtodiebat deſeruit, capite punitur. 4. 8. Z.

DAMNA-

D.

DAMNATIO, DAMNARI, DAMNATVS.

POſt Damnationem aliquando de innocentia conſtitit. 4. 1. D.

Pro Damnatione, quando res iudicata accipitur, tunc res iudicata pro veritate habetur. 4. 6. D. E.

Damnari quis non debet ex ſuſpicionibus. 2. 30. G. H.

Damnati iudicio publico accuſare non poſſunt, quia infames ſunt. 1. 5. L.

Supplicium quoq; differendum eſt, etiamſi Damnatus nolit eius appellationem admitti. 4. 5. H.

Damnatus dicitur, qui non prouocauit, ſecus ſi prouocauit. 4. 6. A.

Damnatus vltimo ſupplicio inter decem dies prouocare poteſt. 4. 8. F G.

Quoad Damnatorum ſtatum nihil intereſt iudicium publicum ſit, necne. 4. 8. M.

Damnatorum bona hodie non confiſcantur. 4. 9. I.

Damnati ad ferrum, vel ad beſtias libertatem, & bona amittebant, & ſic factionem teſtamenti non habebant. 4. 15. H.

Vide *in verbo Bonorum Confiſcatio.*

DAMNVM.

Delictum generalitèr etiam accipitur, vt ad Damna, quæ in rem fiunt, reſpiciat. 2. 1. C.

Damnum infert, qui furtim arbores ceciderit. 2. 4. D. H.

Qui vocatis hominibus damnum fecerit, de vi bonorum raptorum tenetur. 2. 5. E.

Qui damnum in turba infert, in duplum, vel in ſimplum tenetur. 2. 5. H.

Damnum à quo datur, ſcire refert, ſcilicet, vel à libero, vel à ſeruo, cauſa inferendæ pœnæ. 2. 9. A.

Damnum iniuria, & culpa datum requirit lex Aquilia. 2. 9. B.

Damnum ab ademptione patrimonij dictum eſt. 2. 9. B.

Damnum in l. Aquilia quomodo dicatur iniuria datum. 2. 9. F.

Quamuis furtum damnum ſit Aquilia, tamen à fur-

furto diſcernitur. 2. 9. O.
Si plures damnum dederint omnes tenentur, atque etiam furti: 2. 9. P. Q.
De Damno tenetur mulio, qui per imperitiam impetum mularum retinere non potuit. 2. 9. Z.
Si quis damnũ cæterarum rerum præter hominem, & pecudem occiſam, fecerit, Aquilia tenetur. 2. 9. AA. BB.
Damno litis coercetur, qui Iudici non obtemperat. 4. 10. D. F.

DEBITOR.

Qui debitorem vi eximit, eum non liberat, qui pœnam ſuam ſoluit. 2. 20. E.
Qui debitorem vi exemptum arguit, docere debet, per exemptionem prædictam factum ſit quominus debitor in ius produceretur. 2. 29. I.

DECEPTVS.

Qui deceptus ſit, ſi ſuam innocẽtiã probat, ſe liberat. 3. 9. I.

DEDECVS.

In vinculis etiam eos accipimus, qui ita alligati ſunt, vt ſine Dedecore in publicum apparere non poſſunt. 3. 3. D.

DEDVCERE.

Exhibere differt à Deducere. 3. 1. S.

DEFENSIO SVI.

Ratio naturalis aduerſus periculum, permittit ſe defendere. 2. 9. N.
Defenſor propriæ ſalutis in nullo peccare videtur. 2. 23. AA. *qui ob tutelam ſui, ſuarumq; rerum fecerit iure feciſſe dicitur.* 2 24. AA. BB.
Rectè poſſidens, poteſt cum moderamine inculpatæ tutelæ vim propulſare. 3. 10. R.

DEFENSIONES.

Qui compoſitis per ſcelus codicillis, recuſando defenſiones, non euitat pœnam. 2. 26. CC.
Reo præſenti publicanda ſunt indicia, & illorum copiæ tradendæ, vt facultatem habeat ſe defendendi. 3. 7. A.
Defenſionum facultas danda eſt eis, quibus aliquam inquietudinem Fiſcus infert. 3. 9. A.

Reus adhibito Aduocato ſe defendit, pari iure cum accuſatore. 3. 9. C.
Veriſimile non eſt, quod qui arguitur de cauſa capitali, nolit ſe defendere. 3. 9. H.
Defenſionum, aliæ perimunt, aliæ retardant proceſſum, & quæ. 3. 9. O. S.
Defenſionibus renunciari non poteſt. 3. 9. V.
Iudex debet terminum præfigere Reo ad ſuas defenſiones faciendas. 3. 9. X.
Termino præfixo Reo ad defenſiones faciẽdas elapſo, & Reus non ſe defenderit, videtur defenſioni renunciare. 3. 9. Z.
Declara. ibidem, AA. BB.
Completis Defenſionibus, Iudex partium allegationes audire, & illas examinare debet. 3. 10. A.

DEFENSORES CIVITATVM.

Defenſores Ciuitatum Reos ſibi oblatos ſub idonea perſecutione ad Iudicem dirigunt. 3. 1. E.

DEFVNCTVS.

Defuncti memoria damnatur. 1. 6. Q.
Qui corpus defuncti in itinere per vicos, aut oppida tranſuexerunt, non puniuntur. 1. 7. D.
Defuncti necem hæredes non vindicantes, fructus integros reddere coguntur. 1. 8. C.
Iniuria fit non ſolum viuis, ſed etiam Defunctis. 2. 11. A.
Defuncti memoriam in crimine læſæ maieſtatis licet accuſare. 2. 21 F.

DELEGARE.

Priuatam abolitionis cognitionem Præſes demandare alteri non poteſt. 1. 13. N.

DELICTVM.

Delicta, quæ per officium denunciantur non requirunt inſcriptionem. 1. 4. D.
Delicta extraordinaria illa ſunt, quorum nomen certum non eſt, nec pœna certa. 2. 13. A.
Delicta, quæ extra ordinem cognoſcuntur, vel ſunt contra bonos mores, vel contra Religionem, vel contra publicam ſecuritatem, ſeu honeſtatẽ. 2. 13. B. F. I.

Quæ,

Quæ, & qualia ſint. 2. 13. B.C.D.E.
Quod in delictis priuatis de dolo eſt actio, in ſtellionatus crimine eſt perſecutio. 2. 14. X.
Delicta publica ſunt, de quibus ex lege aliqua cautum eſt. 2. 15. B.
Delicta publica quæ ſint. 2. 15. A.D.
Delictorum publicorum multæ dantur ſpecies. 2. 15. I.
Delicta in perſonas ex officio publicas, quæ ſint. 2. 17. A.
In Delictis, Iudices non debent emendicatis ſuffragijs veritatem quærere. 2. 31. I.
In Delicti examine, accerrima fit indago. 1. 1. C.
Delicti fama, ſeù diffamatio non attenditur, ſi à maleuolis, vel malignis proueniat. 1. 4. H.
Vt Delictum deductum ſit in Iudicio oportet, quod illud cum Reo ſit conteſtatum. 3. 6. C.
Vide *in verbo Crimen.*
Delictum certi hominis puniri oportet. 1. 4. V.
Delictum eſt actus, quo quis alteri doloſè nocet. 2. 1. A.
Quaſi delictum eſt, quo quis non propriè ex maleficio obligatur. 2. 1. A.
Delictum dicitur, quod noceat, eò quia ad ea, quæ in corpus admittuntur, refertur. 2. 1. B.
Delictum generalitèr etiam accipitur, vt ad damna, quæ in rem fiunt, reſpiciat. 2. 1. C.
Delictorum omnium, vel in cogitatione, vel in verbis, vel in factis, ſeù geſtis, commiſſio eſt, & declarantur. 2. 1. D.
Delictum cogitationis quale ſit. 2. 1. D. E. F.
Delicta verborum qualia ſint. 2. 1. G. H. I.
Delicta factorum qualia ſint. 2. 1. L.
Delicta factis cōmiſſa multiplicitèr conſiderantur. 2. 1. L. M. N.
In Delictis refert conſiderari an conſulto, an caſu aliquid admittatur. 2. 1. N.
Delicta omnia, vel in perſonam, vel in rem, vel in rem, & perſonam patrantur, & quæ. 2. 1. O.
Delicta ſunt alterius vtilitatis, atque ſtatus, vel publici, vel priuati læſiones. 2. 1. O.
Delicta quadã publica, quadã priuata ſunt, & quæ. 2. 1. P.

Delicta omnia, vel in committendo, vel in omittendo conſiſtunt, & quæ. 2. I. T.
Delictorum alia abſoluta, ſeu poſitiua, alia reſpectiua, & quæ. 2. I. V.
Delicta alia capitalia, alia non capitalia, & quæ. 2. I. X.
Qui de Delictis pecuniaritèr agere vult, ad ciuilem Iudicem remitti debet. 2. 2. Y.
Delicta priuata, quædam ordinaria, quædam extraordinaria, & quæ. 2. 2. A.
Delicti authorem eſſe aliud eſt, & aliud eſt pati delinquere. 2. 9. GG.
De Delicto, cuius non remanent veſtigia oportet ad eſſe probationes concludentes. 2. 29. I.
Delictum an ſit verè delictum, aut quaſi, hoc eſt culpa patratum, inſpici debet. 3. 10. D.E.
Delictum an ſit de Iudicis Iuriſdictione, inſpici debet. 3. 10. C.
Ex delicto Iudicis malè iudicantis oritur actio in factum, quæ ei, qui læſus eſt competit, ſed in hæredem Iudicis non datur. 4. 4. E.
Delicta puniuntur non ſecundum conditionem Rei tempore ſententiæ, ſed ſecundùm conditionem Rei tempore delicti patrati. 4. 8. DD.

DELINQVERE, DELINQVENS.

Delinquente vno mortuo, & extincto crimine, non eſt extincta accuſatio in alio, de eodem crimine poſtulato. I. II. E.
Delinquentes ſi in aliqua dignitate ſint, publicis legibus ſubiugantur. 3. 10. LL.
Vbi quis deliquit, ibi puniri debet. I. 9. A.
Delinquentium plurium ratione, continentia cauſæ diuidi non debet. I. 9. E. F. G.
Ille verè delinquit, qui ſpontè, doloue malo delinquit. 3. 10. G.
Clariſſimi intra Prouinciam vbi deliquerint conueniri debent. I. 9. I.
Voluntas delinquendi vti effectus punitur. 2. 16. L.

De-

Delinquere in nullo videtur propriæ ſalutis defenſor. 2.23. AA.
Delinquendi incentiuum tribuit facilitas veniæ. 4. II. F.

DENVNCIATIO, DENVNCIATOR.

Contra contumaces, qui neque Denunciationibus, neque edictis obediunt, ſententia pronunciari oportet. 3. 4. G.
Denunciatores debent indicijs ſuis aſſiſtere. 1. 4. E.
Qui latrones ſciens ſuſceperit, & eos offerre Iudicibus ſuperſederit, ſupplicio corporali, aut diſpendio facultatum punitur. 2. 8. C.

DEPONERE, DEPOSITVM.

Qui depoſitum ſuſcepit, ſi abnegat intercipiendi cauſa, furtum facit. 2. 3. E.
In Depoſito quomodo furtum fiat. 2. 3. H.

DEPORTATIO, DEPORTATVS.

In Deportatione tacitè etiã bona confiſcata cenſentur. I. II. H.
Deportatione, Ciuitas non libertas aufertur. 4.8. N.P.
Deportatio olim non niſi à Præfecto Vrbis inferebatur. 4. 8. O.
Deportatus iure gentium vtitur, emit enim, vendit. locat, atq; conducit. 4. 8. P.
Deportato mortuo, nulla quæſtio etiam ſuper bonis tacitè confiſcatis, dari poteſt. I. II. I.
Deportatorum teſtamenta non valent. 4. 15. H.
Deportati ſunt contemptibiliores, quàm relegati. 4. 15. F.
Deportatis in perpetuum bona etiam adimuntur. 4. 15. G.

DEPOSITVM. vide DEPONERE.

DESERTOR.

Aduerſus Deſertores militiæ ius vltionis omnibus datum eſt. 2. 24. DD.
Deſertoribus Sacramentorũ nõ conceditur abolitio. I. 13. X.

DESISTERE.

Deſiſtere dicitur is, qui liti in totum renunciauit. I. 17. B.C.
Etiam ſi in gradu appellationis deſtitit. I. 17. G.
Tergiuerſatio eſt Deſiſtentia ab accuſatione. I. 17. A.
Deſiſtere non videtur, qui veritate cognita noluit in lite improba perſeuerare. I. 17. D.

Mulier, quæ falſi crimen accuſauit, ſi omiſit, hoc eſt deſtitit, Turpiliano non tenetur. I. 17. E.
Limita. *ibidem.* F.
Qui publici iudicij quæſtionem deſeruerunt, Decurionarus bonore non funguntur. I. 17. H.

DICTVM.

Dictũ vulnerati non ſufficit ad torturam, & quare. 4. I3. F.
Dicta ex perſonis, hominum penſanda ſunt. 2. 16. H.

DIES.

Dies triginta repetendi Rei dantur in publica abolitione, & qui, & quales ſint. I. 13. E. F. G. P.
Iudex debet admonere Reos ante diẽ auditurus eos. 3. 9. D.
Intra ſpacium decem dierum à ſententiæ recitatione appellatio datur. 4. 5. X.
Intra triginta dies a die ſententiæ, partes debent appellationem proſequi. 4. 5. Y.
Reus abſens, ad comparendum citandus eſt, & pro ſingulis 20. miliaribus vnus dies ei ſtatuendus eſt. 4. 10. C.

DIFFAMATIO.

Ex diffamatione criminis, iudicium criminale inſtituitur, & quomodo. I. 4. H.
Diffamatio delicti non attenditur, ſi à maleuolis, vel malignis proueniat. I. 4. H.
Diffamari ſtatum ingenuorum periniquum eſt. I. 8. B.
Diffamanti alienum ſtatum terminus aſſignatur ad probandum de iure ſuo. I. 8. B.

DIFFICVLTAS.

Quæ ſunt difficilis probationis publica quæſtione vindicari oportet. 3. II. D.

DIGNITAS.

Qui ſunt in aliqua Dignitate, in vinculis publicis contineri non debent. 3. 2. B.
Delinquentes, ſi in aliqua Dignitate ſint, publicis legibus ſubiugantur. 3. 10. LL.
Propter priſtinam Dignitatem, quis quæſtionem non patitur. 3. II. H.
Reſtitutus ad dignitatem, & non ad bona poteſt ſe tueri contra creditores. 4. II. H.

Qui

Qui publici iudicij quæſtionem deſeruerunt Decurionatus Dignitate non funguntur. 1. 17. H.

DISCRIMEN.

Qui famoſam actionem intendit, non debet vagari cum diſcrimine alienæ exiſtimationis. 2. 10 T.
Et quare. ibid. V.

DISCVSSIO.

Iudices delicti qualitatem, plena inquiſitione debent diſcutere. 3. 5. C.
Diſcuſſio cauſæ in quatuor inſpectiones diſtingui poteſt, & quæ. 3. 10. B.

DISPENDIVM,

Prouocatio conceditur à fortunarum diſpendio. 4. 5. B.

DISSIMVLATIO.

Legitima abolitio etiam per diſſimulationem conſequitur. 1. 13. P. Q R.
Stellionatus tenetur, qui diſſimulando res pignori tradit. 2. 14. G.

DIVES.

Qui Diues de repente factus eſt, non videtur indiciatus. 3. 13. I.

DIVINATIO.

Diuinationem exercens ad iniuriã, gladio punitur. 2. 11. O.

DIVORTIVM.

Mulier, quæ viſceribus ſuis poſt diuortium vim intulit temporali exilio coercetur. 4. 8. CC.

DOCERE.

Iudex non minus ad docendum accuſatorem ea, quæ detulit, quàm Reum ad purganda quæ negat, vrgere debet. 3. 9. B.

DOLVS.

Omnes dolo capaces, accuſari poſſunt. 1. 6. A.
Dolus biennio præſcribitur. 1. 14. C.
Stellionatus propter creditoris calliditatem, hoc eſt dolum, datur. 2. 14. P.
Stellionatus obijcitur ei, qui dolo aliquid fecerit, ſi aliud crimen non ſit. 2. 14. X.
Quod in priuatis delictis de dolo eſt actio in ſtel-

lionatus crimine eſt perſequutio. 2. 14. X.
Quæ dolo malo facta ſunt, ſi de his alia actio, non erit, de dolo actio datur. 2. 14. Z.
Lege Cornelia de ſicccarijs tenetur qui hominem dolo malo occiderit. 2. 23. O. P.
Dolus malus in lege Cornelia pro facto accipitur. non lata culpa. 2. 23. O.
Qui edicta dolo malo corrumpit, falſi pœna plectitur. 2. 26. L.
Conſtare debet de facto dolo malo patrato. 2. 30. A.
Ille verè delinquit, qui ſpontè, doloue malo delinquit. 3. 10. G.
Non ſufficit in facto dolum eſſe, niſi etiam probetur. 2. 30. B.
Dolus ex indicijs perſpicuis probari debet. 3. 10. D.
Falſum nonniſi dolo malo committitur. 3. 10. V.
Quando dolo malo Iudex ſententiã dicere dicatur. 4. 4. D.

DOMINVS.

Dominus non tenetur pro delicto ſerui. 1. 6. H.
Dominus furti actione cum ſeruo ſuo habere non poteſt. 2. 4. Q.
Domino datur arbitrium, an ſeruos fures pro noxa, an verò æſtimationem offerre. 2. 4. S.
Dominus ſciens ſeruum furari, & non probibens, tenetur. 2. 4. T.
Domino ſciente, ſeruus vulnerat, Dominus tenetur. 2. 9. E. HH. II.
Domini ſcientia pro patientia, accipitur. 2. 9. E.
Et quomodo accipienda eſt ſcientia. 2. 9. FF.
Noxalium actionum vis eſt, vt ſi damnati fuerint Domini, licitum eſt eis deditione corporis, quod deliquit euitare litis æſtimationem. 2. 9. DD.
Dominus agit pro iniuria facta ſeruo, & quare, & quando. 2. 11. I.
Domino inuito, ſerui violentiam committentes, morte puniuntur. 2. 19. X.
Secus ſi Domini exortatione ſerui violentiam commiſerint, in metallum condemnantur. 2. 19. Z.
Domini violentiam ſeruis mandantes, quomodo pu-

puniantur. 2. 19. Z. AA.
Quæſtio de ſeruis, quando contra Dominum haberi poſſit. 4. 5. M. N. O. P.

DOMVS.

Domus quomodo accipiatur. 2. 10. P.
Domus ad meritoria, vel ſtabula non pertinent. 2. 10. P.
Domus, in qua moneta falſa fabricata ſit, proſcribitur. 2. 18. D.
Qui Domum præbuerit ad impudicitiam perficiendam capite punitur. 2. 13. D.

DVBITANS.

Præſides Iudicibus de iure non de facto dubitantibus, reſpondere ſolent. 4. 2. E.

E.

ECCLESIA.

IN Eccleſia irruens, & Sacerdotibus, & Miniſtris inferens iniuriam à Prætore punitur. 1. 4. G.
Extrahentes eos, qui ad Eccleſiam confugiunt, qua pœna puniantur. 2. 22. G.
Vti ſacrilegi puniuntur, qui vſibus proprijs bona Eccleſiæ applicant. 2. 22. H.

EDERE. EDICTVM.

Exemplum conſultationis Principi referendum partibus edendum eſt, & quare. 4. 2. B. C.
Latitans, ſeu abſens edictis vocari debet. 1. 6. L. 4. 3. F.
Qui edicta dolo malo corrũpit, falſi pœna plectitur. 2. 26. L.
Contra contumaces, qui neque denunciationibus, neque Edictis obediunt, ſententia pronunciari oportet. 1. 6. L. 3. 4. G.
Reus abſens poſt trinum, vel vnum pro trino edicto peremptorio admonitus, vt præſentiam ſui faciat condemnari debet. 4. 3. F.

EFFECTVS.

Voluntas delinquentis vti effectus punitur. 2. 16. L.

EFFRACTOR.

Effractores puniuntur iuxta delicti qualitatem, nempè ſi diurni, vel nocturni ſint. 2. 5. EE.

ELO-

ELOGIVM.

Non omnes ex bona fide Elogium, hoc eſt proceſſum conſcribunt. 3. 5. F.

Qui cum elogio, ſeu proceſſu remittuntur, ex integro audiuntur, & quare. 3. 5. G. I.

Vide *verb. Proceſſus*.

EMANCIPATVS.

Emancipatus pœna falſi tenetur, licet iuſſu patris ſcripſerit legatum. 2. 26. Q. R.

EMENDATIO.

Pœna conſtituitur in emendationem hominum. 1. 10. D.

EMERGERE.

Quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio. 4. 1. P.

EMITTERE.

Qui Reum confeſſum in carcerem coniectum emiſerit crimini læſæ maieſtatis obnoxius erit. 3. 2. E.

EMPTOR.

Emptor rei furatæ tenetur ad reſtitutionem, nullo recuperato pretio. 3. 9. I.

EPISTOLA.

Epiſtolis eorum, qui quaſi damnatos Reos ad Præſidem remittunt, non eſt credendum. 3. 5. F.

ERROR.

Milites ſibi legatum iuſſu comititonis aſcribens, non punitur, quia magis errore, quàm malitia feciſſe creditur. 2. 26. V.

Scriptum per errorem, cognitionem dati Iudicis non moratur. 3. 10. V.

Confitenti licitum eſt pœnitere, ſi iuſto errore ductus ſit, & quando. 4. 1. N. O. Q.

Reſtitutio in integrum erroris proprij veniæ petitionem, vel aduerſarij circumuentionis allegationem continet. 4. 5. D.

Ibi diligentius examinatur, vbi contra hominis ſalutem per errorem, vel gratiam cognitoris oppreſſa putatur iuſtitia. 4. 5. C.

EVIDENTIA.

Euidẽtia patrati criminis, nõ indiget clamore accuſatoris. 1. 4. H

EXA-

EXAMEN.

In Examine delicti accerrima ſit indago. I. I. C.

EXCEPTIO.

Exceptiones præiudiciales, retardant proceſſum. 3. 9. R.

Rebus iudicatis parere debet, niſi excipiatur, quod illud, quod petitur, intus habet. 4. 6. I.

EXCVTERE.

Ex ipſa Rei voce, veritas excutienda eſt. 3. 5. I.

EXCVSATIO.

Procurator pro excuſatione abſentis admittitur. 2. 15. I. 3. 4. I. L. 3. 9. M. N.

Excuſantem innocentiam abſentis audiri æquum eſt. 3. 9. L.

Excuſationes abſentium Iudici allegari poſſunt, & ſi iuſtam, rationem habent ſententia differtur. 3. 9. N.

EXECVTIO.

Executio iudicati ſuſpenditur, ſi falſis inſtrumentis Iudex circumuentus fuerit. 1. 7. I. 3. 10. G.

Sententia executioni demandatur, niſi ab ea fuerit appellatum. 4. 3. A.

EXEMPLVM.

Propter malum exemplum punitur, qui medicamen præbens, ex quo quis deceſſit. 2. 24. V.

Exemplum conſultationis Principi referendum, partibus edendum eſt, & quare. 4. 2. B. C.

EXIGENS.

Publicanus illicitè exigens ad duplum vel triplum tenetur, atq; etiam extra ordinem punitur. 2. 2. B.

EXHIBERE.

Reus ſi latitat exhibendus eſt per apparitorem. 3. I. B.

De Rei exhibitione Iudex pronunciare debet. 3. I. B. H.

Tunc Reus exhibendus eſt, quando de indicijs Iudex fuerit commonitus. 3. I. C.

Exhibere quid ſit. 3. I. P. Q. R.

Exhibere differt à deducere. 3. I. S.

Exhibitionis faciendæ varia ſunt exempla. 3. I. S.

Qui Reum criminis, pro quo ſatiſdedit non exhibuerit punitur pœna pecuniaria, & extra ordinē. 3. I. S.

Qui

Qui rem furatam ab aliquo accipit,illum exhibendo ſe liberat . 3. 9. I.

EXILIVM .

Accuſator ſi intra tempus ſtatutum accuſationem cœptam non fuerit proſecutus , infamia , atque exilio punitur . 1. 10. I.

Mulier vim ſuis viſceribus inferens , quo partum abigat , exilio punitur . 2. 23. E. 4. 8. CC.

Qui adulterum cum vxore inuentum occiderit, exilio, vel relegatione punitur . 2. 23. X.

Exilium infligitur cum quis certo loco ſtare prohibetur . 4. 8. Q.

EXISTIMATIO .

Qui famoſam actionem intendit , non debet vagari cum diſcrimine alienæ exiſtimationis . 2. 10. T.

Et quare ? 2. 10. V.

Contra abſentes contumaces, melius eſt pecuniarias pœnas , vel eas , quæ exiſtimationem contingunt ſtatui . 3. 4. G.

Reus cuius exiſtimationis ſit in Ciuitate ad veritatem illuminandam,conſiderandus venit . 3. 5. I.

Pœnæ non capitales ad exiſtimationem pertinent,& quæ ſint . 4. 8. C.

Infamia exiſtimationem perſonæ lædit . 4. 13. A.

Exiſtimatio eſt dignitatis illæſæ ſtatus legibus , ac moribus comprobatus . 4. 13. B.

Exiſtimatio ex delicto , vel minuitur , vel conſumitur , & quando . 4. 13. B.

Exiſtimatio non afficit verbum iniurioſum à Iudice dictum , ſed verecundiam affert . 4. 13. D.

EXITVS .

In maleficijs voluntas non exitus ſpectatur . 2. 23. I.

Melius eſt occurrere in tempore , quàm poſt exitum vindicare . 2. 24. CC.

EXPEDIRE .

Conuictus celeri expeditione expediendus eſt,& quomodo . 4. 1. X. Y.

EXPENSAE . vide SVMPTVS .

EX-

EXPILATOR.

Expilatores alij rerum, alij hæreditatum, illi alienas ædes, aut villas effringunt, & expugnant. 2. 4. HH.

Iſti hæreditates expillant, & contra eos furti agi poteſt. 2. 4. FF. GG.

Qui crimen expillatæ hæreditatis obiecit, & deſtitit, Turpiliani non tenetur, nec furti, nec iniuria, ſed officio Iudicis coercetur. 2. 4. LL.

EXTRANEVS.

Extraneus accuſat de adulterio, quando pater, & maritus accuſare renuerint. 2. 27. F. G. 4. 11. P.

EXTRAORDINARIVM.

Extraordinaria delicta illa ſunt, quorum nomen certum non eſt, nec pœna certa. 2. 13. A.

Qui extra ordinem de crimine cognoſcit, quam ſententiam vult, vel leuiorem, vel grauiorem ferre poteſt. 2. 13. A. 4. 12. E.

Abſentes admoniti, vt veniant, ſi non venerint, ad ſumptus tenentur, & extra ordinē puniuntur. 2. 15. E.

Qui Reum criminis, pro quo ſatisdedit non exhibuerit, punitur pœna pecuniaria, & extra ordinem. 3. 1. S.

F.

FACINVS.

Facinus manifeſta fide, atque indicijs publicari oportet. 2. 30. I. 2. 31. A.

Multa facinora ſub vno violentiæ nomine continentur. 4. 5. R.

FACTVM.

Factum non conſideratur, ſed cauſa faciendi. 2. 3. I.

Dolus malus in lege Cornelia pro facto accipitur non lata culpa. 2. 23. O.

Factum criminoſum oculari inſpectione contemplari oportet. 2. 29. A. B.

Factum criminoſum intelligitur ſcelere patratum ex ipſomet facto. 2. 29. C. D.

Conſtare debet de facto dolo malo patrato. 2. 30. A.

Non ſufficit in facto dolum eſſe, niſi etiam probetur. 2. 30. B.

Facti

Facti quæſtio in arbitrio iudicantis eſt. 4. 12. A.

FALSVM, FALSITAS.

Falſitas etiam in re inutili punitur lege Cornelia. 2. 29. D.
Qui falſa teſtatione vſus eſt, punitur, ſi Iudex eius fidem ſecutus eſt. 2. 7. H.
Iudicati executio ſuſpenditur, ſi falſis inſtrumentis Iudex circumuentus fuerit. 1. 7. I.
Si ciuili quæſtioni motæ, quæſtio incidat criminalis puta falſi Iudex, qui vtramq; iudicandi poteſtatem habet vtrumq; ſimul, dirimere poteſt. 1. 10. B.
Falſi crimen intendens, morandæ ſolutionis gratia ad ſolutionem compellitur. 1. 12. I.
Ad Falſi crimen publica abolitio non pertinet. 1. 13. H.
Falſi crimen vicennio perſcribitur. 1. 14. L.
Falſitas cognoſcitur etiam poſt rem iudicatam non obſtante præſcriptione. 1. 14. P.
Mulier, quæ falſi crimen accuſauit, ſi omiſit, Turpiliano non tenetur. 1. 17. E.
Secus ſi ſuam, ſuorumq; iniuriam exequitur. 1. 17. F.
Nummos ſtaneos emere, vendere nemo poteſt ſub pœna falſi. 2. 18. G.
Idem non prohibens vendi. 2. 18. H.
Falſi crimen publicum eſt. 2. 26. A.
Falſum eſt immutatio veritatis. 2. 26. A.B.
Falſum teſtamentum id dicitur, quod ſi adulterinum non eſſet, verum diceretur. 2. 26. D.
Falſum multis modis committitur, & quot modis. 2. 26 E.
Qui diuerſa Reo, & actori teſtimonia præbuit falſi tenetur. 2. 26. F.
Qui pecuniam accipit pro inſtruendo Aduocato, ſeu teſte, & alio faciendo, falſum committit. 2. 26. G.
Qui veluti præſentem cum abſens ſit, ſcripſerit res accepiſſe, crimine falſi tenetur. 2. 26. H.
Qui duobus eamdem rem vendit pœna falſi tenetur. 2. 26. I.
Qui edicta dolo malo corrũpit, falſi pœna plectitur. 2. 26. L.
Mutatio nominis quando falſi pœna puniatur. 2. 26. M. N.
Falſum diſtinguitur in falſum, & quaſi falſum. 2. 26. P.
Qui ſibi aſcribit legatum quaſi falſum committit. 2. 26. P.

Eman.

Emancipatus pœna falſi tenetur, licet iuſſu patris ſcripſerit legatum. 2. 26. Q.R.
Pœna falſi, vel quaſi falſi deportatio eſt, & omnium bonorum publicatio. 2. 26. Z.
Seruus committens falſum vltimo ſupplicio afficitur. 2. 26. Z.
Prodeſt inſtrumenti falſi vſu ſe abſtinere, ſi non fuerit falſi machinator. 2. 26. CC. DD. EE.
Qui ſimulat, falſum committit. 2. 27. OO.
De ſcriptura falſa poteſt criminalitèr, & ciuilitèr quæri. 2. 26. GG.
Impubes falſi criminis non tenetur, & quare. 3. 9. Q.
Falſum non niſi dolo malo committitur. 3. 10. V.
Citra falſi accuſationem non poteſt tranſigi in delictis publicis, quæ ſanguinis pœnam ingerunt. 4. 11. O.

FAMA.

Fama non ſufficit ad torturam ſine alijs. 3. 13. G.
Fama, ſeu diffamatio delicti non attenditur, ſi à maleuolis, vel malignis perueniat. 1. 4. H.
Iudex quaſi denunciante fama, officij ſui debitum exequitur. 1. 4. H.
Qui libello dato Principi famam alienam inſecutus fuerit, iniuriarum actione tenetur. 2. 12. C.
Famæ damnum, perſonæ viliori non eſt iniuria. 1. 10. I.

FICTIO.

Simulatio eſt fictio eius, quod non eſt, decipiendi cauſa, veritatis ſpecie. 2. 27. HH.
Figmentum donationis non præſtat impedimentum emptioni. 2. 27. LL.

FIDEIVSSIO, FIDEIVSSOR.

Qui publicum iudicium inſtituit fideiuſſorem de exercenda lite dare debet. 2. 15. E.
Qui Reum criminis, pro quo ſatiſdedit non exhibuerit punitur pœna pecuniaria, & extra ordinem. 3. 1. S.
Quando quis carcerari, aut fideiuſſoribus relaxari debeat. 3. 2. C.D.
Mulieres, vel fideiuſſoribus creduntur, vel iuratoria cautione relaxandæ. 3. 2. F.

In

In cauſis capitalibus qui idoneos fideiuſſores non dat pendente appellatione detinetur in carcere. 4. 5. Z.

FIDES.

Qui falſa teſtatione vſus eſt, punitur, ſi Iudex eius fidem ſecutus eſt. 1. 7. H.

Qui iudicat magis ſcire debet quanta fides habenda ſit teſtibus. 3. 10. EE.

Iudices ſemper id ſequantur, quod conuenit eos ex fide eorum, quæ probantur, ſequi. 3. 10. Z.

FILIVS, FILIA,

Filij contra parentes accuſationem inſtituere non poſſunt. 1. 5. S.

Filius furans patri, habens peculium poteſt à patre conueniri actione ciuili in factum. 2. 4. F.

In confiſcadis bonis numerus filiorũ attendendus eſt. 4. 9. M.

FINES, SEV TERMINI.

Fines frangentes debent dicere cauſam, cur fregerunt. 4. 15. C.

Fines frangentibus datur venia, & quando. 4. 15. C.

Qui finium terminos propulerunt puniuntur iuxta perſonarum, & negotij qualitatem. 4. 12. C.

FISCVS.

Fiſcus manifeſtis probationibus Reum de delicto oſtendere debet. 2. 30. I.

Fiſco debet copia fieri experiundi contra Reum. 3. 1. Q.

A Fiſco nulla pœna peti poteſt, priuſquam de crimine conſtet. 2. 29. E.

Fiſcus, ſeu Procurator Fiſcalis iudicio aſſiſtit, & ad eum ſpectat, vt delicta puniantur. 1. 3. A.

Sine Fiſci Procuratore, nullus pœnis affici debet. 1. 3. D.

Fiſcus pœnarum executor eſt. 1. 3. E. I.

Procurator Fiſcalis à Rationale Cæſaris differt, & quomodo. 1. 3. F.

Reus non debet Fiſco ſua arma præbere, ſicut nec Fiſcus debet probationem à Domo Rei ſumere. 2. 30. D. E.

FLAGRANS CRIMEN.

Qui in flagranti comprehenditur capi poteſt abſq; eo, quod Iudex pronunciet. 3. 1. I.

FORNICATIO.

Fornicatio dicitur omnis immunda pollutio, cuiuſlibet illiciti coitus. 2. 27. A.
Fornicatio ſpecialitèr intelligitur in vſu viduarum, vel meretricum, vel concubinarum. 2. 27. A.

FORVS.

Forus locus iudicij dicitur. 1. 1. M.
Forum Rei accuſator ſequitur. 1. 1. N. 1. 9. C.
Forus Iudicij differt à Territorio. 1. 1. M.
Miſerabiles gaudent fori electione. 1. 9. M. N.

FRATER.

Frater contra fratrem in magnis criminibus non accuſat, ſecus in leuioribus. 1. 7. E. F.

FRAVS.

Fraus dicitur in Iudice, & aduerſario; prauaricatio in Aduocato. 1. 15. G.
Fraudem pro pœna, antiqui ponere ſolebant. 4. 7. B.
Fraus ſine pœna eſſe poteſt, pœna autem non ſine fraude. 4. 7. C.
Fraus eſt ipſa noxia, & quaſi pœnæ quædam præparatio. 4. 7. C.

FVGA.

Præmium conceditur ei, qui renunciauit ſeruos fugitiuos. 4. 13. G.
Seruum in fuga conſtitutum, neque vendi, neque donari licitum eſt. 2. 25. X.
Aliud eſt abeſſe, aliud in fuga eſſe. 2. 25. Z. AA.
Lata fuga eſt omnium locorum interdictio, præter vnum, & relegatio dicitur. 4. 8. Q. R.

FVR, FVRTVM.

Res furtiua penes aliquem reperta, non facit indicium, & quæ requirantur. 3. 13. I.
Fures à furto denominantur, & qui ſint fures. 2. 3. A.
Qui furti faciendi cauſa conclaue intrauerit, nondum fur eſt. 2. 3. F.
Fures directarij ſunt, qui in aliena cœnacula ſe dirigunt. 2. 4. CC.
Fures Dardenarij ſunt, qui annonarias merces

emunt, & illas ſupprimũt, donec carius vendãt. 2. 4. DD.
Fures Balneary ſunt, qui in Balneo quid ſurripiunt. 2. 4. EE.
Furum pœnæ quæ ſint. 2. 4. MM.
Fur nocturnus, vt occidi poſſit, quæ requirantur. 3. 10. S.
Quando actio furti per electionem iudicij cenſeatur ſublata, & in pecuniariam redacta. 1. 12. G.
Furti tenetur, non qui nouit, ſed qui celat furem. 2. 1. T.
Qui furti agit ſubſcribere ſe debet, & quare. 2. 1. BB.
Hæredes non tenentur actione furti, ſed ad exhibendum, ſi poſſideant. 2. 2. C.
Hæredes furis tenentur inſolidum, vel in quantum ad eos peruenit. 2. 2. D.
Hæres furti agere poteſt, atq; etiam lege Aquilia. 2. 2. F.
Qui hominem ſurripuerit, & occiderit, & furti, & Aquilia tenetur. 2. 2. G.
Furtum nondum ad res inanimatas, verum etiam ad animatas refertur. 2. 3. R.
Furtum tripliciter patratur, & quomodo. 2. 3. B.
Furtum per contrectationem quid ſit. 2. 3. C.
Qui vtendum aliquid accipit, ſi illud alteri commodauerit, furti obligatur. 2. 3. D.
Vſus rei alienæ, cum lucro facit furtum. 2. 3. D.
Furti tenetur, qui rem amouet, vt alteri donet. 2. 3. D.
Furti contrectatio immediatam rei ablationem ſignificat. 2. 3. E.
Qui depoſitum ſuſcepit, ſi abneget intercipiendi cauſa furtum facit. 2. 3. E
Furtum etiam committitur, licet res loco non amoueatur. 2. 3. G.
Furtum non facit, qui rem Domino volente attingit. 2. 3. H.
Furtum in commodato, conſiſtit in exiſtimatione, Dominum non permiſſurum. 2. 3. H.
Furtum in depoſito quomodo conſideretur. 2. 3. H.
Furtum an committatur in Ancilla meretrice, cauſa libidinis furata. 2. 3. I.
Quid in meretrice. 2. 3. L.

Furtorum genera duo ſunt manifeſtum, nec manifeſtum, & quæ. 2. 4. A. B C.
Furtorum ſpecies multæ, & quæ. 2. 4. D.
Accuſatio de vilioribus rebus furatis non eſt admittenda. 2. 4. D.
Furta domeſtica quæ ſint. 2. 4. D.
Furtum ratione contignationis punitur in duplum. 2. 4. G.
Furta damni illati puniuntur, vel Aquilia, vel furti actione. 2. 4. I. L. M.
Serui quando de furto teneantur. 2. 4. P.
Dominus furti actione cum ſeruo ſuo habere non poteſt. 2. 4. Q.
Emptor rei furatæ tenetur ad reſtitutionem nullo recuperato pretio. 3. 9. I.
Qui alienum quid iacens in terra lucrifaciendi cauſa ſuſtulit, furti tenetur. 2. 26. QQ.
Domino datur arbitrium an ſeruos fures pro noxa, an verò æſtimationem illorum offerre, & qualem. 2. 4. S.
Dominus ſciens ſeruum furari, & non prohibens, tenetur. 2. 4. T.
Aquilia a furto diſcernitur, quamuis furtum damnum ſit. 2. 9. O.
Qui de manu alicuius nummos excuſſerit, quando teneatur de furto. 2. 9. O.
An plures damnum dantes, teneantur omnes de furto. 2. 9. P. Q.
Furti tenetur, qui auro dato poſtea æs ſubiecerit. 2. 14. L.
In Furto etiam oportet conſtare de corpore delicti. 2. 29. G. H.
Qui rem furatam ab aliquo accipit illam exhibendo, ſe liberat. 3. 9. I.
De furti actione, vel plagij, ſi altera prius fuerit intentata, per alteram retractatur. 3. 9. T.
Qui ſe ſimulat creditorem, ſi quid accipit furtum committit. 2. 26. PP.

FVRIOSVS:

Furioſus, & impubes iniuriam facere non ſolent, pati autem poſſunt. 2. 10. A.

Furioſus vel infans ſi hominem occiderit lege Cornelia non tenetur. 3. 9. PP.
Furioſi verè tales immunes ſunt à pœna, ſi delinquerint. 3. 10. II.
Furioſi qui interuallis quibuſdam ſenſu ſaniores ſunt, ſi deliquerint, puniendi ſunt, & quomodo. 3. 10. II.

G.

GLADIVS.

PLus eſt hominem veneno necare, quàm gladio occidere. 2. 24. T.
Gladij pœna, capitis pœna dicitur. 4. 8. H.
Qui ex carcere dato gladio, erupit, pœnâ capitis punitur. 4. 8. Z.

GLORIA.

Gloria ſeueritatis, aut clementiæ affectanda non eſt. 4. 7. I.

GRASSATORES.

Vi bonorum raptorum tenentur Graſſatores. 2. 5. O.
Graſſatores ſunt qui viatores impetu gradiendi adoriuntur. 2. 5. S.
Graſſatores ſi cum ferro aggrediuntur, capite puniuntur. 2. 5. S.

H.

HAERES, HAEREDITAS.

HAEres prohibens funerari ab eo, quem teſtator elegit non punitur. 1. 7. C.
Hæredes non vindicantes necem defuncti fructus integros reddere coguntur. 1. 8. C.
Hæredes accuſatorum non coguntur proſequi eorum accuſationem. 1. 8 E.
Pœna bonorum ademptionis ad hæredes non tranſit Declara. 1. 11. L.
Hæres extraneus, quando excuſatur à calumnia. 1. 16. F.
Hæredes non tenentur ex delictis priuatis: declara. 2. 2. C.
Hæredes non tenentur actione furti. 2. 2. C.
Hæredes furis tenentur inſolidum, & quando. 2. 2. D. & 4. 17. B. C. D.
Iudicia pœnalia ſemel accepta, in hæredes tranſmitti poſſunt. 2. 2. E.

Hæ-

Hæres furti agere poteſt, atque etiam lege Aquilia. 2. 2. F.
Hæredi actio iniuriarum non competit. 2. 2. F.
Declara. 2. 11. A.
Depopulantes hæreditates duplicatione in factum coercentur. 2. 4. K.
Hæres poteſt de fide ſcripturæ quæri. 2. 26. FF.
In Hæredem Iudicis malè iudicantis nō datur actio in factum. 4. 4. E.
In Hæredes non poſſunt tranſire actiones pœnales. 4. 17. A.

HAERESIS, HAERETICVS.

Hæreſis peruerſum dogma habet. 2. 21. A.
Hæreſis publicum crimen eſt. 2. 21. E.
Inquiſitio contra Hæreticos etiam poſt eorum mortem inſtitui poteſt. 1. 11. N. 2. 21. F.
Hæretici qui ſint. 2. 21. C.
Hæreticis nihil ex moribus, nihil ex legibus commune eſt cum cæteris. 2. 21. D.

HOMICIDA, HOMICIDIVM.

Qui conceptum in vtero per abortum deleuerit, homicida eſt. 2. 23. G.
Qui vulnerat animo occidendi pro homicida damnandus eſt. 2. 23. H.
Qui percuſſorem ad ſe venientem occiderit, non tenetur vt homicida. 2. 24. Z.
Homicidium quid ſit. 2. 23. C.
An Homicidium *dicatur patrare, qui fœtum nondum natum occidit.* 2. 23. D.
De homicidio non tenetur, qui caſu fortuito occidit. 2. 23. T.
Homicidium, quæ qualitates aggrauant, vel minuent. 2. 24. A.B.
Homicidium proditorium in ſimulatione amicitiæ conſiſtit. 2. 24. D.
Homicidium de mandato committitur, cum illud gratia mandantis patratur. 2. 24. I.
Qui ſibi manum intulit homicida ſui eſt. 2. 24. O.
Patris homicida qua pœna puniatnr. 2. 24. Q.
Confeſſus de homicidio licet non occiderit, tenetur

Aquilia, & quomodo, & quare. 4. 1. F. G. H.

HOMO.

Qui hominem ſurripuerit, & occiderit furti, & Aquilia tenetur. 2. 2 G.

Culpâ Reus eſt, qui opera malorum hominũ vtitur. 2. 4 Z.

Qui coactis hominibus damnum fecerit de vi bonorum raptorum tenetur. 2. 5. E.

Homines coactos accipimus etiam ſi vnus homo coactus ſit. 2. 5. G.

Si quis damnum cæterarum rerum, præter hominem, & pecudem occiſam fecerit, Aquilia tenetur. 2. 9. AA. BB.

Homines armatos qui dicantur. 2. 19. M.

Nefas eſt Hominem homini inſidiari. 2. 23. A.

Qui hominem occiderit tenetur de ſiccarijs. 2. 23. O P.

I.

IGNORANTIA.

Ignorantia excuſat, & quomodo. 2. 14. O.

Venia, deprecantibus ob ignorantiam rarò datur. 2. 26. T.

ILLICITVM.

De omnibus illicitis accuſationem inſtitui nõ poteſt. 1. 7. B.

Non omne illicitum punitur. 1. 7. C.

Publicanus illicitè exigens ad duplum, vel triplum tenetur, atq; etiam extra ordinem punitur. 2. 2. B.

ILLVSTRES.

Illuſtres coram Principe de crimine conueniri debent. 1. 9. L.

Illuſtres perſonæ, & præcipuè illæ, quæ ſunt de conſiſtorio Principis, ſunt pars eiuſdem corporis Principis. 2. 16. L.

Qui de nece Illuſtrium perſonarum cogitauerint pœna læſæ maieſtatis puniuntur. 2. 16. L.

IMPEDITVS.

Accuſatore impedito, nomen Rei aboletur illo poſtulante. 1. 8. F.

Pœnam contumaciæ non patitur, quem aduerſa va-

valetudo impediuit. 4. 10. G.
Legitima abolitio etiam per impedimentum conſequitur. 1. 13. P Q.R.

IMPERITIA.

Medicus imperitè medicamento perperam vſus fuerit lege Aquilia tenetur. 2. 9. V.
Quod per imperitiam Medicus fecit ei imputatur. 2. 9. X.
Mulio qui per imperitiam impetum mularum retinere non potuit, de damno tenetur. 2. 9. Z.

IMPOSTVRA.

Qui *impoſturam fecerit in necem alterius, ſtellionatus tenetur.* 2. 14. S.

IMPRVDENTIA.

Qui per imprudentiam, vel ſegnitiem, vel ruſticitatem deliquit, ex quaſi delicto tenetur. 3. 10. E.

IMPVBES.

Impuberibus ſicut in ſupplicio parcitur, ita & in inferenda tortura. 3. 12. B.
Furioſus, & impubes iniuriam facere non ſolent, pati autem poſſunt. 2. 10. H.
Impubes falſi criminis non tenetur, & quare, &c. 3. 9. Q.

IMPVNITAS.

Serui deferentes monetarios liberi fiunt, cæteri accuſatores impunitatem recipiunt. 1. 8. G. 2. 18, B.
Impunitatem capientes aliquando produnt ſocios. 4. 1. E.
Qui ſpe libertatis audacior factus impunitus non euadit. 2. 4. Q.

INCENDIVM.

Qui ex incendio dolo malo rapuerit in quadruplum tenetur. 2. 6. A. *Declara.* ibid. F. G.
Qui incendij arcendi cauſa vicinas ædes intercidit lege Aquilia non tenetur. 2. 9. F.
Qui inſulam vel apes exuſſerit aquilia tenetur. 2. 9. AA. CC.

INCESTVS.

Inceſtus crimen cum adulterio vicennio præſcribitur. 1. 14. G.
Inceſtus Crimen quid ſit. 2. 27. CC.
Inceſtus crimen grauius eſt adulterio. 2. 27. DD.
Inceſtus patratur cum ea, cum qua matriminium

contrahi non poteſt. 2, 27. EE. FF. GG. HH.
Inceſtus pœna qualis ſit. 2. 27. II. LL.
Inceſtus iure gentium prohibitus eſt. 2. 27. NN.
Inceſtæ nuptiæ omninò prohibitæ ſunt. 2. 27. OO.

INDEBITVM.

Indebitum ſolutum repetitur, niſi authoritate rei iudicatæ fuerit ſolutum. 2. 14. P.

INDICIVM.

Standum eſt reſponſo Rei, ſi alia indicia non præcedant. 3. 3. N.
Inditia ad torturam debent eſſe veriſimilia. 3. 13. B.
Indicia plura, non vnum, ad torturam requiruntur. 3. 13. C.
Indicium vnum nimis temeritati caſus obnoxiũ eſt. 3. 13. D.
Indicia qualibet per duos teſtes probari debent. 3. 13. E.
Res furtiua penes aliquem non facit indicium ad torturam. 3. 13. I.
Indiciatus nõ videtur, qui de repẽte factus eſt diues. 3. 13. I.
Facinus, manifeſta fide, atq; indicijs publicari oportet. 2. 31. B. D.
Indicium quid ſit. 2. 31. A.
Indicia non minorem fidem faciunt, quàm inſtrumenta. 2. 31. C.
Indicia alia dubitata, alia indubitata, & quæ. 2. 31. F.G.H.
Reus tunc exhibendus, quãdo de indicijs Iudex fuerit commonitus. 3. I. C.
Vbi nullis argumentis Reus vrgetur, de eo conſtituta habenda non ſunt. 3. 5. B.
Reo præſenti publicanda ſunt indicia, & illorum copiæ tradendæ, quare. 3. 7. A.
Dolus ex indicijs perſpicuis probari debet. 3. 10. D.
Cum Iudices ex indicijs ad tormenta putauerint, veniendum id facere debent, ſi perſonarum conditio patiatur. 3. 10. X.
Indicia certa eſſe debent, quæ iure non reſpuantur. 3. 10. AA.

INFAMIA INFAMIS.

Damnati iudicio publico accuſare non poſſunt, quia infames ſunt. 1. 5. M.
Iniuria quomodo ad infamiam pertineat, 2. 10. F.

In-

Digitized by Google

Infamia exiſtimationem perſonæ lædit. 4. 13. A.
Infamiæ ſpecies vna iuris, altera facti, & quæ? 4. 13. C. E.
Infamia iuris condemnatione contrahitur. 4. 13. H.
Infamia non ex omni crimine contrahitur, & ex quibus? 4. 13. I.

INFANS.

Infans ſi hominem occiderit, lege Cornelia non tenetur. 3. 9. P.

INFIRMITAS.

Propter valetudinem torqueri non poſſunt multi. 3. 12. B. E.
Negligens infirmum, tenetur ac ſi occiderit. 2. 1. V.
Pœnam contumaciæ non patitur, quem aduerſa valetudo impediuit. 4. 10. O.

INFORMATIO.

Informari de delicto dicitur cum Iudices admoniti probationem de delicto ſuſcipiunt. 2. 28. BB.
Teſtes pro informatione habenda cogi poſſunt. 2. 28. C. D.
Teſtes pro informatione ſecreto audiri debent. 2. 28. D. E.
Crimen in iudicium deductum non videtur, ſi tantùm de eo ſimplex informatio habita fuerit. 3. 6. C.

INIVRIA.

Iniuriam inferens Sacerdotibus, ac Miniſtris Eccleſiæ, à Prætore punitur. 1. 4. O.
Qui ſeruum alienum iniurioſè verberat ex hoc vno facto incidit in Aquiliam, & actionem iniuriarum. 1. 12. F.
Iniuriarum actio anno præſcribitur. 1. 14. B.
Iniuriarum actio hæredi non competit. 2. 2. F.
Iniuria accipitur, vt non iure factum ad differentiam contumeliæ. 2. 9. D.
Iniuria eſt delictum quo quis alium inuitum contumelia immeritò afficit. 2. 10. A. B. C. D.
Iniuria dupliciter fit, re ſcilicet, & verbis, & quæ. 2. 10. E.
Iniuria omnis, aut in corpus infertur, aut ad dignitatem, aut ad infamiam pertinet, & quomodo. 2. 10. F.
Iniuria fit alicui, aut per ſe ipſum, aut per alias perſonas, & quomodo. 2. 10. G.
Iniuria ex affectu facientis conſideratur. 2. 10. H.

Iniuria nemo poteſt facere, niſi ſciat ſe iniuriam facere. 2. 10. H.
Iniuria per iocum facta non punitur. 2. 10. I.
Actio iniuriarum duplex eſt, vna prætoria, altera legis Corneliæ, & quæ, 2. 10. L.
Lex Cornelia de iniurijs ex tribus cauſis datur, & quibus. 2. 10. P.
De omni iniuria, & criminaliter, & ciuiliter agi poteſt, & quomodo. 2. 10. Q.
Pœna iniuriarum quæ ſit. 2. 10. R.
Iniuriæ gradus conſideratur ſecundùm perſonarum iniuriam paſſarum. 2. 10. R. S.
In actione iniuriarum certum quid iniuria factum ſit dicendum eſt. 2. 10. T.
Iniuria atrox quæ, & qualis ſit. 2. 10. X.
Iniuria fit non ſolum viuis, ſed etiam defunctis. 2. 11. A.
Ex vna iniuria tribus oritur iniuriarum actio, & quibus. 2. 11. C.
Iniuria facta libero homini, qui bona fide alicui ſeruit, quando puniatur. 2. 11. L.
Iniuriarum non tenetur qui volens percutere vnū, percuſſit alium. 2. 11. M.
Qui leuatis manibus aduerſus alium, quamuis non percutiat, dum illum perterefacit actione iniuriarum tenetur. 2. 11. N.
Ab iniurijs conceditur prouocatio. 4. 5. B.
Iniurioſum verbum à Iudice dictum non afficit exiſtimationem, ſed verecundiam affert. 4. 13. D.

INIMICITIA.

Inimicitia capitalis poteſt eſſe cauſa delicti. 2. 10. O.

INNOCENTIA.

Qui deceptus ſit, ſi ſuam innocentiam probet, ſe liberat. 3. 9. I.
Innocentiam abſentis excuſantem audiri æquum eſt. 3. 9. L.
Iudex debet de innocentia Rei quærere. 3. 9. V.
De innocentia poſt damnationem aliquando conſtitiſſe compertum eſt. 4. 1. D.

Hæ-

Hæredes poſſunt de innocentia eius, qui ſibi ſine cauſa mortem intulerit docere. 4. 16. G.

INQVISITIO.

Inquiſitio quibus modis inſtituatur. 1. 4. D.
Inquiſitio contra Hæreticos, etiam poſt eorum mortem inſtitui poteſt. 1. 11. N. 2. 21. F.
Iudices delicti qualitatem plena inquiſitione debent diſcutere. 3. 5. C.
Reus toties interrogandus quoties inquiſitio eſt in eius perſonam. 3. 5. D.

INSCRIPTIO.

Inſcriptionem non requirunt delicta, quæ per officium denunciantur. 1. 4. D.
Inſcriptionis ſolemnitas hodie non eſt in vſu. 1. 4. Q.
Qui furti agit debet ſe inſcribere, & quare. 2. 1. BB.
Inſcribere ſe debent, qui publicum iudicium inſtituit, & fideiuſſorē de exercenda lite dare debet. 2. 15. E.

INSIDIAE, INSIDIATOR.

Qui ſeruum inſidiatorem occidit, lege Aquilia non tenetur, 2. 9. M.
Nefas eſt hominem homini inſidiari. 2. 23. H.
Inſidiæ, & ſimulationes qualificant homicidium. 2. 24. C.
Mulier, vel maritus quomodo puniantur ſibi parantes inſidias. 2. 2. D.
Serui igne cremantur inſidiantes Dominis ſuis, vel non prohibentes inſidias, capitis ſupplicio afficiuntur. 2. 24. E F.
Populator agrorum, & itinera frequentans inſidijs aggrediendo à quocumq; occidi poteſt, 2. 24. CC.

INSTANTIA.

Inſtantia iudicij quid ſit. 1. 1. D.
Inſtantiæ tempus exactum, ad ampliora tempora produci non debet. 1. 1. D.
Inſtantia criminalis intra duos annos à litis conteſtatione finiri debet. 1. 10. A.
Biennio circumducto inſtantia dumtaxat perit, ſed ex integro accuſari poteſt. 1. 10. D

IN-

INTERDICTVM.

Cui patria interdicta eſt, etiam Vrbe Roma abſtinere debet. 4. 15. D.
Qui interdicto vnde vi vſus fuit etiam de vi publica, & priuata accuſationem inſtituere poteſt. 1. 12. M.
Lata fuga eſt omnium locorum interdictio præter vnum. 4. 8. Q. R.
Interdicti qui dicantur. 4. 15. H.
Interdictorum teſtamenta non valent. 4. 15. H.

INTERESSE.

De intereſſe quoque Iudex iudicare poteſt, atq; ideo expedit, vt eius, quod intererit fiat æſtimatio. 4. 3. H.
An corpus occiſi ſolùm æſtimari debeat quanti fuerit cum occidatur, an potius quanti interfuit noſtra non fuiſſe occiſum. 4. 3. H.

INTERLOCVTIO.

Ab interlocutione de Principe conſultando prouocari non debet niſi poſt reſcriptum. 4. 5. E.

INTERROGARE.

Iudices debent ſæpiùs Reum interrogare. 3. 5. C.
Reus toties eſt interrogandus, quoties eſt actio criminalis in eius perſonam. 3. 5. D.
Reus in primis eſt interrogandus quare fuerit vocatus. 3. 5. E.
Irenarchæ comprehendentes latrones interrogabant illos de ſocijs, & receptatoribus. 3. 5. G.
Interrogandi facultas datur patronis Reorum. 3. 8. E.
Interrogatus teſtis dicitur non ſolùm qui à Iudice, ſed etiam qui à Reo interrogatur. 3. 8. F.
Nuda interrogatio non pertinet ad quæſtionem. 3. 11. B.
Reus in tortura, non interrogatur in ſpecie de delicto, ſed generalitèr. 3. 11. Z.
Interrogans Reum an fecerit homicidium, ſuggeſtio eſt. 3. 11. BB.

IVDEX, IVDICATVS, IVDICIVM.

Iudicati executio ſuſpenditur, ſi falſis inſtrumentis Iudex circumuentus fuerit. 1. 7. I.
Iudicium criminale quid ſit. 1. 1. A.

Iu-

Iudicij partes quæ ſint. 1. 1. F.
Iudicij locus forus dicitur. 1. 1. L.
Iudicium criminale quando inſtitutum dicatur. 1. 4. A.
Et quibus modis. ibid. D. F. G. H.
Quod in vno, eodemq; Iudicio terminari poteſt apud diuerſos Iudices ventilari non debet. 1. 9. H.
Iudicium mortalitate ſoluitur. 1. 11. A.
Quando actio furti per electionem iudicij cenſeatur ſublata, & in pecuniariam redacta. 1. 12. G.
Iudicium publicum non eſt, ſi quis accuſatur, quod crimen publici iudicij deſtituerit. 2. 15. B.
Publica iudicia per accuſationes non per actiones ordinantur. 2. 15. D.
Cuilibet de populo licitum eſt experire publico iudicio. 2. 15. F.
Qui venienti ad iudicium aliquid triſtè renunciauit, & ex hoc retardauit ire tenetur in factum quanti actoris interfuit eum ſiſti. 2. 20. C.
Iudicium inſtituitur non ſolùm contra præſentes, ſed etiam contra abſentes. 3. 4. A.
Quo ad ſtatum damnatorum, nihil intereſt iudicium ſit, nec ne. 4. 8. M.
Iudex eſt vna de perſonis, quæ promouent iudicium criminale: 1. 2. A.
Pœna augeri à Iudice poteſt. 1. 4. B.
Iudex quaſi denunciante fama officij ſui debitum exequitur. 1. 4. H.
Plura crimina in accuſatione deducta Iudex ſuper vtriſq; non ſeparatim iudicat. 1. 5. O.
Iudices debent diligentèr cauſarum notionem vrgere. 1 10. L.
Per Iudices ſæculares puniuntur qui Pontificem interficiunt. 2. 2. L.
Iudices in delictis non debent emendicatis ſuffragijs veritatem quærere. 2. 21. I.
Iudex auditis allegationibus Reorum, & perquiſita veritate pronunciare debet, & quare. 3. 9. E. F. G.
Iudex qui litem ſuam fecerit non obligatur ex maleſi-

leficio, ſed ex quaſi. 3. 10. F.
Iudices ſemper id ſequantur, quod conuenit ex fide eorum, quæ probantur ſequi. 3. 10. Z.
Qui iudicat magis ſcire debet, quanta fides habenda ſit teſtibus. 3. 10. EE.
Iudex in criminalibus non alitèr iudicare debet, quàm legibus, conſtitutionibus, aut moribus proditum eſt. 4. 3. C.
Iudex debet eſſe competens. 4. 3. I.
Iudicis ſententia ſi eſt incompetens non tenet. 4. 3. I.
Ad validitatem ſententiæ requiritur vt Iudex rectè iudicet. 4. 4. A.
Ex delicto Iudicis malè iudicantis oritur actio in factum, quæ in hæredem Iudicis non datur. 4. 4. E.
Iudex à quo, debet tranſmittere Reum ad Iudicem ad quem cum copia actorum. 4. 5. Z.
Iudices in leuioribus cauſis proniores ad lænitatem eſſe debent in grauioribus ſecus, ſed cum aliquo temperamento benignitatis. 4. 7. I.
Qui Iudici non obtemperant litis damno coercentur. 4. 10. D. F.
Pœnæ perſecutio non mandatur voluntati Iudicis, ſed legis authoritati reſeruatur. 4. 12. A.
Iudex poteſt certis rationibus mitiorem ſententiam dicere. 4. 12. B.

IVRARE, IVRAMENTVM.

Teſtes in legitimatione proceſſus iterum iurare debent, & quare. 3. 8. H.
Si quis datum, vel promiſſum probare nequeat; perſona quæ dicitur ſuſcepiſſe iurare debet vt libera ſit. 4. 4. I.
Alias pœnis ſubijcere debet. 4. 4. L.
Iuramentum Sacramentum etiam dicitur. 1. 13. X.

IVRISDICTIO.

Delictum an ſit de Iudicis iuriſdictione, inſpici debet. 3. 10. C.

I V S.

In ius euocari non poſſunt Magiſtratus. 1. 5. H. I.

In

In præiudicium iuris publici non attenditur remiſſio vulnerati. 3. 12. G.
Ius publicum priuatorum pactis mutari non poteſt. 3. 12. G.
Qui vi eximit, qui in ius vocatus eſt, tenetur in factum quanti interfuit actoris eum ſiſti. 2. 20. C.
Qui vocatum in ius eximit, tenetur ad vindictam. 2. 20. D.
Nemo poteſt ſibi ius dicere. 2. 19. C.

IVS GENTIVM.

Qui legatum hoſtium pulſauerit contra ius gentium feciſſe exiſtimandus eſt. 3. 10. H.
Si contra legis ſtatutum modus mulctandi irrogatur vti contra ius gentium nullam habet firmitatem, & ſine appellatione reſcinditur. 4. 5. V.

IVSTITIA.

Ibi diligentius examinatur, vbi contra hominis ſalutem per errorem, vel gratiam cognitoris oppreſſa putatur iuſtitia. 4. 5. H.

L.

LATITANS.

Latitans, ſeu abſens edictis euocari debet. 1. 6. L. 4. 10. B
Reus ſi latitat exhibendus eſt per apparitorem. 3. 1. B.
Pœna in latitantem exequenda venit, niſi infra annum copiam ſui faciat. 4. 10. B.

LATROCINIVM, LATRONES.

Cuncti aduerſus latrones publicos, deſertoreſq; milites ius ſibi vltionis datum eſt. 2. 24. DD.
Latrocinium dupliciter conſideratur, & quomodo. 2. 5. O. P.
Latrocinium eſt Rapina cum homicidio. 2. 5. P.
Latrocinantem licitum eſt occidere. 2. 5. Q.
Vi bonornm raptorum tenentur latrones, Graſſatores, Piratæ, & prædones. 2. 5. O.
Latrones qui ſint. 2. 5. O.
Latrones furca ſuſpenduntur in locis vbi graſſati ſunt. 2. 5. P.
Latrones etiam Die Paſchatis torqueri poſſunt. 2. 5. R.
Qui latrones ſciens recepit, & eos offerre Iudicibus ſuperſederit ſupplicio corporali, aut diſpendio facultatum punitur. 2. 8. C.

Qui

Qui pecunia accepta latrones dimiſerunt, punitur pari pœna receptatorum. 2. 8. D.
Receptatores Latronum puniuntur, perindè atq; latrones. 2. 8. A. B.
Irenarchæ comprehendentes latrones illos interrogabant de ſocijs, & receptatoribus. 3. 5. G.
Transfugæ, qui multos latrones apprehendit, & transfugas indicauit parcitur. 4. 12. D.

LEGATVS.

Legatus Imperatoris non poteſt accuſari. 1. 6. I.
Legatus Prouinciæ non poteſt accuſari. 1. 6. I.
Qui legatum hoſtium pulſauerit, contra ius gentium facit. 3. 10. H.
Legati hoſtium ab iniurijs hominum defenſi, atq; muniti ſunt. 3. 10. I.

LEGATVM.

Qui ſibi aſcribit legatum quaſi falſum committit. 2. 26. P.
Emancipatus pœna falſi tenetur, licet iuſſu patris ſcripſerit legatum. 2. 26. Q. R. S.
Miles ſibi legatum iuſſu comilitonis aſcribens non punitur, & quare. 2. 26. V.
Qui dicatur ſibi ſcribere legatum. 2. 26. X.
Qui ſibi legatum adſcripſerit pœna legis Corneliæ tenetur, quamuis inutile ſit legatum. 2. 29. E.
Qui de falſo legato ſibi aſcripto argui debet, oportet prius conſtare dè teſtamento perfecto. 2. 29. E.

LEGITIMATIO.

Ad teſtes alijs forſan locis degentes legitimandos debet, vel ipſe Reus, vel eius Procurator ibi deſtinare, & quare. 3. 8. D.
Examen legitimum tribus modis fit, vel per repetitionem, vel per confrontationem, vel per declarationem, & quæ. 3. 8. G. H. L. M
Teſtes in legitimatione denuò iurare debent, & quare. 3. 8. H

LEX.

Lex eſt delictorum coercitio, ſiuè ſpontè, ſiuè ignoranter contrahantur. 4. 12. A

Iu-

Iudex licet in pronunciando nihil de pœna dixerit; tamen ſecundùm legem punitio exerceri debet. 4. 12. A.
Pœnæ perſecutio non mandatur voluntati Iudicis, ſed legis voluntati reſeruatur. 4. 12. A.

LEX AQVILIA.

Qui ſeruum alienum iniurioſè verberat ex hoc facto, incidit in Aquiliam, & actionem iniuriarum. 1. 12. F.
Actor in actione iniuriarum, & Aquiliæ, quod amplius in altera eſt poteſt conſequi. 1. 12. F.
Qui hominem ſurripuerit. & occiderit, & furti, & Aquilia tenetur. 2. 2. G.
Lex Aquilia plebis ſcitum eſt. 2. 9. A.
Lex Aquilia requirit damnum iniuria, & culpa datum. 2. 9. B.
Culpa leuiſſima in lege Aquilia ſufficit. 2. 9. E.
Quando in lege Aquilia damnum dicatur iniuria datum. 2. 9. F.
Quibus caſibus ceſſat lex Aquilia, quibus non. 2. 9. F. G. H.
Qui lapidem in vnum mittat, & alterum percutiat, tenetur lege Aquilia. 2. 9. G.
Qui caſu occidit alium, lege Aquilia non tenetur. 2. 9. H.
Qui plus iuſto oneratus deiecerit onus, & ſeruum occiderit, tenetur lege Aquilia. 2. 9. L.
Qui ſeruum inſidiatorem occidit, lege Aquilia non tenetur. 2. 9. M.
Aquilia à furto diſcernitur. 2. 9. O.
Qui de manu alicuius nummos excuſſerit, quando Aquilia tenetur. 2. 9. O.
Putator Aquilia tenetur, ſi non proclamauerit. 2. 9. R.
Magiſter ſi in diſciplina vulnerauerit Aquilia tenetur. 2. 9. S.
Qui in colluctatione, & pancratio alium occidit, non tenetur Aquilia, & quare. 2. 9. T.
Qui inſulam, vel apes exuſſerit, qui vinum ſpurcauerit, vel acetum fecit, Aquilia tenetur. 2. 9. AA. CC.

LEX CORNELIA.

Lege Cornelia de Siccarijs, tenetur qui hominem

occiderit maximè ſi ſponte, & dolo. 2. 23. O.P.
Dolus malus in lege Cornelia pro facto acciptur non lata culpa. 2. 23. O.
Furioſus, vel infans, ſi hominem occiderit, lege Cornelia non tenetur. 3. 9. P.
Lege Cornelia iniuriarum tenetur, qui infamandi cauſa in monumentis publica aliqua poſuit. 2. 12. D.
Lege Cornelia iniuriarum filius familias directè agit contra iniuriantem; 2. 10. M. O.P.

LIBELLVS FAMOSVS.

Libellus famoſus eſt iniuriam in ſcriptis continens. 2. 12. A.
Iniuriam in ſcriptis faciens inteſtabilis efficitur. 2. 12. A.
Qui indicauerit eum, qui in notam aliorum ſcripturam produxerit, emerit, vendiderit pro modo ſubſtantiæ perſonæ accuſatæ præmium habebit. 2. 12. B.
Qui libello dato Principi famam alienam inſectatus fuerit iniuriarum actione tenetur. 2. 12. C.
Qui libellum famoſum repererit tenetur illum corrumpere, nec alteri oſtendere aliàs tenetur ad pœnam libelli famoſi. 2. 12. E. F.
Qui de libello famoſo accuſationem inſtituit, & probat, præmium conſequitur. 2. 12. E.

LIBERALIS CAVSA.

De liberali cauſa ante agi debet, quia ante ſciri debet an mulier ſit ingenua, vel ancilla. 3. 9. R.

LIBER, LIBERTAS.

Liberi nonniſi in criminalibus torqueri poſſunt, ſed ſerui etiam in Ciuilibus. 3. 12. H.I.
Libertas adimitur cum quis in metallum, vel in opus metalli, vel in ludum venatoriũ damnatur. 4. 8. I.L.
Qui ſpe libertatis audacior factus ſit, impunitus non euadit. 2. 4. O.
Seruus iuſſu Domini piraticam rapinam faciens in eum, poſt libertatem iudicium redditur. 2. 5. DD.

LIBERTVS.

Liberti Patronos accuſare non poſſunt. 1. 5. S.

LIBIDO.

Voluntas pernicioſa libidinis extra ordinẽ punitur. 2. 13. E.

Qui

Digitized by Google

Qui ancillam meretricem libidinis cauſa ſurripuerit, furti, ſi ſolùm ſurripuerit, plagij tenetur. 2. 25. Q.
Qui ſcortum ſuppreſſerit, libidinis cauſa, non tenetur crimine plagij. 2. 25. R.

LINGVA.

Linguæ lubricum, ad pœnam facile trahendum non eſt. 2. 16. C.

LIQVIDE.

Quod liquidè conſtare non poteſt argumentis cognoſcendum eſt. 3. 10. T.

LIS. LITIS CONTESTATIO, LITIS AESTIMATIO.

Qui liti in totum renunciauit, ab ea deſiſtere dicitur. 1. 17. B. G.
Qui veritate cognita nolens à lite improba perſeuerare, non dicitur deſiſtere. 1. 17. D,
Iudex, qui litem ſuam fecerit non obligatur ex maleficio, ſed ex quaſi. 3. 10. F.
Quando Iudex faciat litem ſuam. 4. 4. D.
Qui Iudici non obtemperat, litis damno coercentur. 4. 10. D F.
Litis conteſtatio quæ ſit. 1. 1. F.
Auſpicio accuſationis naſcitur litis conteſtationis exordium. 1. 1. G. 3. 6. E.
Pœna bonorum ademptionis ad hæredes non tranſit, niſi lite conteſtata, & condemnatione ſecuta. 1. 11. L. & 4. 17. B.
Dominis damnatis licitum eſt deditionis corporis, quod deliquit euitare litis æſtimationem. 2. 9. DD.
Cauſarum ſicut negotiorum merita partium aſſertione per litis conteſtationem panduntur. 3. 6. D.

LOCVS.

Forus, locus iudicij dicitur. 1. 1. M.
Locus vulneris iniuriam atrocem facit. 2. 10. Z.
Ad teſtes alijs forſan locis degentes legitimandos debet vel ipſum Reum, vel eius procuratorem ibi deſtinari, & quare. 3. 8. D.
Exilium infligitur, cum quis certo loco ſtare prohibetur. 4. 8. Q.

Lata fuga eſt omnium locorum interdictio, præter vnum. 4. 8. Q. R.
Ex diuerſitate locorum varium tempus Reo abſenti conſtituendum eſt, vt adſit. 4. 10. C.

LVDVS.

Maleficium ex ludo noxio prauè præſumitur factū. 2. 31. P.
Ludi prohibiti ſunt propter blaſphemias. 2. 21. T.
Ludus noxius in culpa eſt. 2. 31. O.
Libertas ammittitur cum quis in ludum venatorium datur. 4. 8. I. L.

M.

MAGIA

SCientia illorum punitur, qui magicis artibus contra hominum ſalutem vtuntur. 2. 24. X.
Multi magicis artibus vitam inſontium labefactant. 2. 24. Y.
Magbi necari debēt eo modo, quo fera beſtia necātur. 2. 24. Y.

MAGISTRATVS.

Magiſtratus in ius euocari non poſſunt. 1. 5. H. I.
Maritus, qui eſt in Magiſtratu de adulterio vxoris non poteſt à patre præueniri. 1. 5. L.
Magiſtratus Populi Romani non poteſt accuſari. 1. 6. I.
Magiſtratus vim iure infert. 2. 19. B.

MAIESTAS.

Maieſtatis crimen etiam poſt mortem inſtaurari ſolet. 1. 6. P.
In Maieſtatis crimine bona, etiam mortuis Reis, Fiſco vendicantur. 1. 11. M.
Maieſtatis Reus nihil ex bonis ſuis alienare, aut mutare poteſt. 1. 11. M.
Qui confeſſum è vinculis emiſerit criminis læſæ maieſtatis erit obnoxius. 3. 2. E.
In Maieſtatis criminibus abolitio non conceditur. 1. 13. X.
Principis Maieſtas dupliciter attentatur, verbo ſcilicet, & facto, & quomodo. 2. 16. B. C. D.
Qui de nece Illuſtrium perſonarum cogitauerint, pœna læſæ Maieſtatis puniuntur. 2. 16. L.
In crimine læſæ maieſtatis poteſt procedi per accuſa-

ſationem, inquiſitionem, & denunciationem ſummariè de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicij. 2. 16. M.
Memoriam defuncti in crimine læſæ maieſtatis licet accuſare. 2. 21. F.
Qui confeſſum Reum in carcerem coniectum emiſerit, crimini læſæ maieſtatis erit obnoxius. 3. 2. E.
In crimine læſe maieſtatis, bona confiſcantur. 4. 9. L.

MALEFICIVM.

In maleficijs voluntas non exitus ſpectatur. 2. 23. I.
Iudex, qui litem ſuam fecerit, non obligatur ex maleficio, ſed ex quaſi, 3. 10. G.
Si ex ludo ſequitur maleficium, coniectura eſt, vt ſit praue factum. 2. 31. P.

MANDANS, MANDATVM.

De Mandante, poteſt per torturam interrogari Reus. 3. 14. I.
Mandator ex ſua perſona conueniri poteſt. 1. 6. N.
Domini violentiam ſeruis mandantes fieri, quomodo puniantur. 2. 19. Z. AA.
Homicidium de mandato committitur cum gratia mandantis patratur. 2. 24. I.
Mandans non minus tenetur, quàm Mandatarius. 2. 24. L.
Siuè præſens, ſiuè abſens ſit. ibid. M.

MANVS.

Qui violentas manus in Eccleſiaſticum iniecerunt, ſacrilegij reatum contrahunt. 2. 22. I.
Qui ſuis manibus facit, & qui alij mandat, tenetur. 2. 24. M.
Qui ſibi manus intulit, homicida ſui ipſius eſt. 2. 24. O.
Qui manus ſibi intulit, ſed non perpetrauit, puniri omninò debet. 2. 24. O. 4. 8. AA.

MARITVS.

Marito etiam ex ſuſpicione ream coniugem facere poteſt. 2. 27. R.
Maritum in primis genialis thori vindicem eſſe oportet. 2. 27. R.
Maritus, qui eſt in Magiſtratu, de adulterio vxo-

ris non poteſt à Patre præueniri. 1, 5. L.
Maritus, & Pater ius æquale habent in accuſando adulterio. 1. 5. L.
Maritus, vel mulier quomodo puniantur ſibi parantes inſidias. 1. 24. D.
Maritus præfertur patri in accuſatione adulterij. 2. 27. X.
Maritus non probans adulterium, punitur illis pœnis, quibus puniretur vxor. 2. 27. Y.

MATER.

Mater accuſat filium vitæ ſuæ inſidiantem. 1. 7. G.
Mater, & Pater ſine timore calumniæ, de nece filij accuſare poſſunt. 1. 16. E.

MATRIMONIVM.

Vxor de matrimonio ſuo violato quæri poteſt. 2. 27. V.
Matrimonium interpellatores, extra ordinem puniuntur. 2. 13. E.
Matrimonium per tutorem, vel curatorem cum pupilla, vel adulta contrahendum indiget diſpenſatione. 2. 27. SS.
Si Tutor, vel curator pupillam, vel adultam ſuam ſibi, vel filio ſuo in matrimonio collocauit, infamis eſt; & quare. 2. 27. SS.

MEDICVS.

Medicus, qui imperitè medicamento perperam vſus fuerit, lege Aquilia tenetur. 2. 9. V.
Quod per imperitiam medicus fecerit ei imputatur. 2. 9. X.
Medicamentum præbens ad conceptionem, ex quo qui accepit, deceſſit, punitur propter malum exemplum. 2. 24. V.

MEMORIA.

Perduellium memoria damnatur. 2. 16 T.
Memoria defuncti damnatur in crimine maieſtatis. 1. 6. Q.
Memoriam defuncti in crimine læſæ maieſtatis licet accuſare. 2. 21. F.

MENDACIVM.

Qui crimen intendit, non habet licentiam mentiendi. 1. 16. O.
Prætor intendere debet, vt Reus ex ſua reſponſione, vel

vel conſitendo, vel mentiendo ſe oneret. 3. 5. L.
Teſtes, qui in facto interuenerunt, ſi mendaces ſint, torquendi ſunt. 3. 11. X.
Minores quatuordecim annorum facilè mentiuntur. 3. 11. H.

MENSVRA.

Annona oneratur ab ijs, qui falſas menſuras habent, vel tenent. 2. 13. Y.
Menſuras publicè probatas frumenti, vini, vel cuiuſlibet rei dolo malo corrumpens, quanti ea res eſt condemnatur. 2.26.AA.
Qui pondera, & menſuras falſa, relegatur. 2.26.BB.

MERETRIX.

Furtum an committatur in Meretrice ancilla, cauſa libidinis rapta. 2. 3. I. 2. 5. Q R.
Prohibitum eſt ad Meretrices accedere. 2. 27. B.

METALLVM.

Libertas adimitur cum quis in metallum, vel in opus metalli, vel in ludum venatorium damnatur. 4. 8. I.L.

METVS.

Vis differt à metu, quia vis neceſſitatem voluntati imponit. 2. 19. D.
Metus propter inſtantis, vel futuri periculi mentis trepidationem ſignificat. 2. 19. E.
Non quilibet metus ad reſcindenda ea, quæ conſenſu terminata ſunt, ſufficit, & qualis. 2. 19. F.
Pœna vnius, metus debet eſſe multorum. 4. 7. L.
Qui mortem ſibi conſciuerunt metu criminis, hæredem non habent. 4.16.A.B.

MILES, MILITANS.

Milites accuſare non poſſunt, niſi conſubrini ſui necem defendere velint. 1. 5. F.G.
Cuncti aduerſus deſertores milites ſciant ius ſibi vltionis indultum datum eſſe. 2. 24.DD.
Miles ſibi legatum iuſſu commilitonis aſcribens non punitur, quia magis errore, quàm malitia feciſſe creditur. 2. 26. V.
Miles delinquens, quando à Præſide iudicatur, & quan-

do ad Magiſtrum militum remitti debeat. 3. I.M.N.O.
Præſes æſtimare ſolet, quando Reus Militi tradendus ſit. 3. 2. A.
Militi, qui bonus exiſtimatus fuit propè eſt, vt credatur. 3. 10. T.
Milites à Barbaris remiſſi, reſtituuntur, ſi probant ſe captos fuiſſe, non transfugiſſe. 3. 10. T.
Miles artem ludricam exercens, vel in ſeruitutem ſe venire paſſus eſt, capite punitur. 4. 8. 10.
Pro puniendis delinquentibus, Iudices poſſunt inuocare auxilium militare. 4. 8. EE.
Militans in villis, vel vrbanis caſtris vice abſentis habetur. 1. 6. M.

MISERABILES.

Miſerabiles perſonæ gaudent fori electione. 1.9.M.N.

MINOR.

Minori non facilè calumniæ pœna irrogatur. 1. 5. F.
Minor ſi adulterium commiſit, lege Iulia tenetur. 1. 6. F. & 3. 10. HH.
Minor annorum 25. in delictis non meretur reſtitutionem in integrum. 1. 6. E.
Minores delinquentes ex animo, non iuuantur. 2. 10. FF.
Minori furtum facienti, vel damnum iniuria danti non ſubuenitur. 3. 10. HH.
De Minore quatuordecim annorum quæſtio habenda non eſt. 3. 11. G.
Minor, non poteſt eſſe in iudicio criminali ſine tutoris, vel curatoris auctoritate. 1. 5. E.

MONETA, MONETARIVS.

Iudicium falſæ monetæ publicum eſt. 2. 18. A.
Qui falſos nummos effuderit, crimen maieſtatis committit. 2. 18. A.
Domus, in qua moneta falſa fabricata ſit, proſcribitur. 2. 18. D.
Qui falſam monetam percuſſerit, ſi in totum non formauerit, pœnitentia adiuuatur. 2. 18. I.
Serui, deferentes monetarios, immunitatem recipiunt. 1. 8. G. 2. 18. L.

Omni.

Omnibus neceſſitas eſt Monetarios accuſare. 2. 18. B.
Accuſantibus Monetarios, immunitas, & præmium promittitur. 2. 18. B.
Monetarij pœna quæ ſit. 2. 18. C. D. E. F.
Monetarij poſſunt à quocumq; capi, & Iudici tradi. 3. 1. L.
Vide *in verbo Nummus.*

MONIALIS.

Monialium raptores mortis damnantur ſupplicio, & bona eorum Monaſterio addicuntur. 2. 27. HHH. III.

MONOPOLIVM.

Monopolium quid ſit, & qua pœna puniatur. 2. 13. AA. BB.

MOMVMENTVM.

Qui infamandi cauſa in monumentis ſcripſerit, lege Cornelia iniuriarum tenetur. 2. 12. D.

MORES.

Malorum mores infirmitas animi non excuſat. 1. 6. D.
Crimina, quæ extra ordinem cognoſcuntur, vel ſunt contra bonos mores, vel contra Religionem, vel contra publicam honeſtatem. 2. 13. B. F. I.
Iudex in criminalibus non aliter iudicare debet, quàm legibus, conſtitutionibu, aut moribus proditum eſt. 4. 3. C.

MORS, MORIENS, MORTVVS.

Morienti non creditur, niſi probetur. 2. 31. L.
Mortuo pupillo tutor non cogitur accuſationem proſequi. 1. 8. D.
Mortuo accuſatore nomen Rei aboletur illo poſtulante. 1. 8. F.
Pœna deſinit mortuo Reo. 1. 11. A.
Extincto crimine per mortem vnius delinquentis nō eſt extincta accuſatio in alium de eodem crimine poſtulatum. 1. 11. B.
Mortuo Reo pendente, appellatione crimen extinguitur idem in accuſatore. 1. 11. F.
Appellatio examinabitur ſuper parte bonorum expreſsè confiſcatorum, quamuis relegatus mortuus ſit. 1. 10. G.
In crimine maieſtatis, & repetundarum bona

etiam

etiam mortuis Reis Fiſco vendicantur. 1. 11. M.
Crimen morte illius, qui ſe interfecit finitur, non autem pecuniaria quæſtio. 1. 3. H.
Morte Rei crimen cum pœna extinguitur. 1. 6. O. 1. 11. B.
Crimen maieſtatis etiam poſt mortem inſtauratur. 1. 6. P.
Inquiſitio contra Hæreticos etiam poſt mortem inſtitui poteſt. 1. 11. N. 2. 21. F.
Eum, qui inferendæ mortis voluntate præceſſerat, iure cæſum videtur. 2. 5. B.
Perduelles etiam poſt mortem puniuntur, & eorum memoria damnatur. 2. 16. T.
Morte puniuntur ſerui violentiam inuito Domino commmittentes. 2. 19. X.
Intereſt quæri qua ex cauſa quis ſibi mortem conſciuerit. 2. 24. O
Plagij crimen etiam poſt mortem cognoſci poteſt. 2. 25. N.
Hæredes poſſunt de innocentia eius, qui ſibi ſine cauſa mortem intulerit docere, & interim ſuperſedetur in bonis confiſcandis. 4. 16. G.
Qui ſine cauſa mortem ſibi intulit, puniendus eſt. 4. 16. F.
Qui mortem ſibi conſciuerunt, metu criminis hæredem non habent. 4. 16. A. B.
Declara. ibid. D.

MVLIER.

Mulierum velle, ab inſidijs nequiſſimi hominis, qui meditatur rapinam, inducitur. 2. 27. DDD.
Mulieres accuſare prohibentur, niſi res ad eas pertineat, vel niſi de publica cauſa tractetur. 1. 5. B.
Mulier, quæ falſi crimen accuſauit ſi omiſit Turpiliano non tenetur. 1. 17. E.
Secus ſi ſuam, ſuorumq; iniuriam exequitur. 1. 17. F.
Mulieri actio popularis, niſi res ad eam pertineat, non datur. 1. 18. H.
Mulier vim ſuis viſceribus inferens, qua partum abigat, exilio punitur. 2. 23. E. 4. 8. CC.
Qui mulierem pugno percuſſerit, & partum eiecerit, Aquilia tenetur, quaſi de rupto. 2. 23. F.
Mulier adultera quomodo puniatur. 2. 27. AA, BB.

Si

Si qua mulier cum ſeruo ſuo rem habuerit, capitali ſententia punitur. 2. 27. VV.

Mulier, quæ acceſſit ad pecus, morti traditur, & pecus. 2. 27. PPP.

Mulieres, vel fideiuſſoribus creduntur, vel iuratoria cautione relaxantur, vel in monaſterium traduntur, donec cauſa finiatur. 1. 2. F.

Mulier an ſit ingenua, vel ancilla prius ſciri debet. 3. 9. R.

Mulier prægnans, quæ pecunia accepta partum abegit, capite damnatur. 4. 8. BB.

Qui Mulierem, puellamue interpellauerit, perfecto flagitio capite punitur. 2. 13. D.

Mulier pregnans, torqueri non poteſt. 3. 12. D.

MVLCTA.

A Mulctis inferendis datur appellatio. 4. 5. T.

Mulctare Præſides certa ratione, & fine poſſunt. 4. 5. V.

Si contra legis ſtatutum modus mulctandi irrogatur, vti contra ius gentium nullam firmitatem habet, & ſine appellatione reſcinditur. 4. 5. V.

Mulcta ſpecialis peccati pœna eſt, & in pecuniaria animaduerſione conſiſtit ad Iudicis arbitrium. 4. 7. D.

Mulctam is ſolùm dicere poteſt cui iudicatio data eſt. 4. 7. E.

Mulctæ in poteſtate Iudicis ſunt, quantam dicat. 4. 7. F.

Mulcta ex cauſa paupertatis, & neceſſitatis remitti poteſt. 4. 7. G.

MVLIO.

Mulio, *qui per imperitiam impetum mularum retinere non potuit, de damno tenetur.* 2. 9. Z.

N.

NAVFRAGIVM.

Qui ex Naufragio dolo malo rapuerit in quadruplum tenetur. 2. 6. A.

Ex naufragio rapere quomodo intelligatur. 2. 6. D.

Res rapta ex naufragio quæ dicantur. 2. 6. D.

Qua pœna puniatur qui res ex naufragio rapuit. 2. 6. F. G.

Magna quãtitas in naufragio ablata cõſiderari debet. 2. 6. G.

NAV-

NAVTA.

Nautæ tenentur de furto facto in eorum nauibus, 2.4.V.X Z.

NEGARE.

Reus omninò tacens, & vti negans Prætorem contemnere videtur. 3. 5. M.

Reus quæ negat vrgeri debet, vt purget. 3. 9. B.

NEGOTIATIO.

Negotiatio aliquando interdicitur, & quando. 2. 13. Z.

Negotiorum merita partium aſſertione per litis conteſtationem panduntur. 3. 6. D.

Qui ſpem negotij repoſuit in pecuniæ corruptela amittit actionem. 4. 4. G.

NOCENS.

Sicut manifeſtè nocens eſt puniendus, ita, & occultus. 2. 31. N.

NOMEN.

Mortuo accuſatore, nomen Rei aboletur, illo poſtulante. 1. 8. F.

Nominis mutatio quando falſi pœna puniatur. 2. 26.M.N.

NOTIO.

Iudices debent diligentér cauſarum notionem vrgere. I. 10.L.

Crimen in iudicium deductum non videtur, quod ex ſolo Rei examine in notionem venerit. 3. 6. C.

NOXA, NOXIA.

Noxa interrogatur, quo mandante flagitium admiſſum ſit. 3. 14. I.

Quæ ex improuiſo caſu accidunt, fato non noxæ imputatur. 2. 23. S.

Fraus eſt ipſa noxia, & quaſi pœnæ quadam præparatio. 4. 7. C.

Pœna eſt noxiæ vindicta. 4. 7. C.

Iuxta criminis qualitatem in noxios ſententia proferri debet. 4. 3. B.

NOXALIS ACTIO.

Noxales actiones quæ ſint. 2. 9. DD.

Noxalium actionum vis eſt, vt ſi damnati fuerint Domini licitum eſt eis deditione corporis, quod deliquit euitare litis conteſtationem. 2. 9. DD.

NVM-

NVMMVS.

Nummos ſtanneos emere, vendere nemo poteſt ſub pœna falſi. 2. 18. G.

Non prohibentes nummos ſtanneos, vel plumbeos vendi, pœna falſi tenetur. 2. 18. H.

Vide *in verbo moneta.*

NVNCIATORES.

Nunciatores, qui notoria indicia produnt, notorijs ſuis aſſiſtere tenentur. 1. 4. D.

NVPTIAE.

Qui binas nuptias eodem tempore contraxerit, infamis eſt, infamia iuris. 4. 13. F.

Nuptiarum ſollecitator tenetur pœna extraordinaria, 2. 13. E.

O.

OBEDIRE.

Contra contumaces, qui neque denunciationibus, neque edictis obediunt, ſententiam pronunciari oportet. 3. 4. G.

Qui Iudici non obtemperant, litis damno coercentur. 4. 10. D. F.

OBREPTIO.

Qui per Obreptionem aliqnid agit punitur. 2. 26. O.

OCCASIO.

Iniuria facta Principi, non in occaſione habenda eſt. 2. 16. C.

Qui occaſione data vim eſt commiſſurus, tenetur. 2. 5. F.

OCCIDERE, OCCISVS.

Negligens infirmum tenetur ac ſi occiderit. 2. 1. V.

Qui hominem ſurripuerit, & occiderit, & furti, & Aquilia tenetur. 2. 2. G.

Ex pluribus vulneribus vno impetu illatis, vna tantum actio de occiſo tenetur. 2. 2. H.

Licitum eſt occidere latroncinantem. 2. 5. Q.

Qui caſu occidit aliquem, lege Aquilia non tenetur. 2. 9. H.

Qui ſeruum occidit quanti id eo anno plurimi fuit, tenetur. 2. 9. I.

Qui plus iuſto oneratus deiecerit onus, & ſeruum occiderit, tenetur lege Aquilia. 2. 9. L.

Qui

Qui ſeruum inſidiatorem occidit lege Aquilia non tenetur. 2. 9. M.
Qui in colluctatione, vel pancratio alium occiderit, non tenetur Aquilia. 2. 9. T.
Qui Pontificem, vel alios Principes interficit per ſæculares Iudices puniuntur. 2. 2. L.
Qui dicantur occidere, & occidere à cædendo dicitur. 2. 23. B.
An fætum nondum natum occidens, dicatur homicidium patrare. 2. 23. D.
Si quis vel ex poſſidentis parte, vel ex eius, qui poſſeſſionem turbare tentauerit interemptus ſit in eum ſupplicium exercetur. 2. 19. S.
Quando animus occidendi cognoſcatur. 2. 23. L. M.
Lege Cornelia de ſiccarijs tenetur qui hominem occiderit. 2, 23. O P.
Qui ab alto ſe præcipitauerit, & alium occiderit nõ tenetur lege Cornelia. 2. 23. R.
Qui per laſciuiam occidit relegatur. 2. 23. V.
Qui ad euitandum in ſe ſtuprum occidit, dimittendus eſt. 2. 23. X.
Qui adulterum cum vxore inuentum occiderit, exilio, vel relegatione punitur. 2. 23. X.
Qui aggreſſorem occiderit, nullum crimen committit. 2. 23. Z.
Qui latrocinantem occiderit, iure occidere videtur. 2. 23. Q.
Maghi necari debent eo modo, quo feræ, beſtiæ necantur. 2. 24. Y.
Populator agrorum, & itinere frequentans inſidijs aggrediendo à quocumque occidi poteſt. 2. 24. CC.
Fur nocturnus, vt occidi poſſit, quæ requirantur. 3. 10. S.
An corpus occiſi ſolum æſtimari debet, quanti fuerit cum occidatur, an potius quanti interfuit noſtra non eſſe occiſum. 4. 3. H.

OFFENSIO AVRIVM.

Teſtis periurius dicitur aures Iudicis offendere, & ab eodem Iudice poteſt puniri. 1. 4. F.

OFFICIVM.
Qui crimen expilatæ hæreditatis obiecit, & deſtitit pœna Turpiliani non tenetur, nec furti, nec iniuriæ, ſed officio Iudicis coercetur. 2. 4. LL.
OPPRESSVS.
Principes debent adiuuare oppreſſos. 1. 9. O.
ORDO.
Ordo iudiciorum eſt diſpoſitio quædam, qua totius cauſæ diſceptatio pars vna alteri præponitur. 1. 12. A.

P.
PANCRATIVM.
in Pancratio qui alium occiderit non tenetur Aquilia. 2. 9. T.
PANICVLARII.
Panicularia quæ ſint. 4. 9. H.
Panicularia non confiſcantur, ſed prohibentur à Præſidibus, vel à Nuncijs accipi. 4. 9. H.
De Panicularijs quid fieri debeat. 4. 9. H.
PARRICIDA, PARRICIDIVM.
Parricidium nullo temporis ſpatio perſcribitur. 1. 14. L.
Parricidium homicidium eſt. 2. 24. P.
Parricidij poſtulatus ſi ſibi mortem conſciuit, Fiſcũ habet ſucceſſorem. 2. 24. B.
PARTVS.
Mulier *prægnans, quæ pecunia accepta partum abegit, capite damnatur.* 4. 8. BB.
Poſt Partum intra quadraginta dies mulier non poteſt torqueri. 3. 12. D.
Mulier *vim ſuis viſceribus inferens quò partum abigat, exilio punitur.* 2. 23. E.
Qui *mulierem pugno percuſſerit, partum eiecerit, Aquilia tenetur.* 2. 23. F.
Partus ſupoſitio. Vide *Suppoſitio partus.*
PATER.
Pater ius æquale cum marito habet in accuſando de adulterio. 1. 5. L.
Pater, & mater ſine timore calumniæ de nece filij ac-

accuſare poſſunt. 1. 16. E.
Pater furans filio rem caſtrenſem, tenetur furti. 2. 4. F.
Pater pro iniuria facta filio non agit lege Cornelia, ſed Pratoria. 2. 10. M.
Qui agit nomine patris pro iniuria facta filio cogitur perſonam filij comprehendere, & quare. 2. 10. N.
Pater pro iniuria facta filio agit. 2. 11. F. G. H.
Pater, qui res à ſe donatas filio, alteri obligauerit ſtellionatus tenetur. 2. 14. I.
Pater deprehendens filiam in inboneſtis factis, aut in ipſa turpitudine, habet iuſtam cauſam illam occidendi. 3. 10. P.

PATRIA.

Cui Patria interdicta eſt, etiam Vrbe Roma, abſtinere debet. 4. 15. D.
Abolitio in crimine Patriæ oppugnatæ non conceditur. 1. 13. X.

PECVLATVS CRIMEN.

Si quis peculatus pœna damnatus ſit, ſi alium conuincerit reſtituitur, non tamen pecuniam recipit. 2. 17. A.
Peculatus crimen quale ſit. 2. 17. I. L.
Peculatus crimen non ſolum pecunia publica, ſed etiam priuata facit. 2. 17. M.
Peculatus pœna qualis ſit. 2. 17. N.
Aduerſus heredes iudicium publicum peculatus exercetur. 2. 17. Q.
In Crimine Peculatus abolitio non conceditur. 1. 13. X.

PECVNIA.

Qui de delictis pecuniaritèr agere vult ad ciuilem Iudicem remitti debet. 2. 1. Y.
Magna quantitas pecuniæ ablatæ in naufragio conſiderari debet. 2. 6. G.
Qui de manu alicuius nummos excuſſerit, ſi non peruenerint ad alium, ſed in flumine, &c. ceciderint, Aquilia tenetur, aliàs furti agitur: 2. 9. O.
Pecuniam accipiens pro non accuſando, vel accuſando, vel pro teſtimonio non ferendo, tenetur

pœ-

pœna legis Corneliæ. 2. 13. V.
Iudices ob hominem necandum, vel quem punire non debuerant, pecunia accepta interfecerunt, deportantur, vel capite plectuntur. 2. 17. H.
Pecunia publica res eſt. 2. 18. A.
Pecunia etiam dicitur, ſi aliquid aliud pro pecunia datur. 2. 24. H.
Qui pecuniam accipit pro inſtruendo Aduocato, ſeu teſte, & alia faciendo falſum committit. 2. 26. G.
Qui ſpem negotij repoſuit in pecuniæ corruptela amittit actionem. 4. 4. G.
Veniam meretur, qui pecuniam pro ſententia obtinenda dedit, & cui perſonam declarauit, & probauit. 4. 4. H.

POENA.

In inferenda tortura, reſpiciendum eſt ad pœnam. 4. 12. L.
Nulla pœna à Fiſco peti poteſt, priuſquam de crimine conſtet. 2. 29. E.
Contra abſentes contumaces melius eſt pecuniarias pœnas, vel eas, quæ exiſtimationem contingunt ſtatui. 3. 4. G.
Pœna augeri poteſt à Iudice. 1. 4. B.
Iudices non finientes intra biennium cauſas pœna vicenarum librarum auri feriuntur. 1. 10. C.
Pœna conſtituitur in emendationem hominum. 1. 10. D.
Pœna delicti aliquando incipit ab hærede ſi viuo Reo accuſatio mota ſit, quamuis condemnatio nõ fuerit ſequuta. 1. 11. N.
Aliter liberi, alitèr ſerui pœnis afficiuntur. 1. 12. D.
Pœna furti quæ. 2. 4. MM.
Priuſ de crimine conſtare oportet, antequam pœna Reis irrogetur. 2. 29. F.
Quando pœna certa non fuerit impoſita, nec de conſuetudine inferendæ pœnæ oſtenditur, arbitrio Præſidis pœna infertur. 3. 1. S.
In delictis conſiderari debet an conſulto an caſu ali-

aliquid admiſſum ſit, vt pœna iuſta eligi, aut temperamentum admitti debeat. 3. 10. L.
Pœna eſt delicti cuiuſcumque æſtimatio, atq; coercitio. 4. 7. A.
Pœna eſt noxiæ vindicta. 4. 7. C.
Pœna omnium delictorum coercitio eſt, & nedum pecuniariam, ſed etiam capitis, & exiſtimationis coercitionem continet. 4. 7. D.
Pœna vnuſquiſque Iudex irrogare poteſt. 4. 7. E.
De pœna prouocatio non eſt, quia ſtatim ſolui debet. 4. 7. F.
Pœnæ certa ſingulorum peccatorum determinata ſunt. 4. 7. F.
Pœnæ ſecundum loci conſuetudinem conſideranda ſunt. 4. 7. A.
Pœnæ ex perſonarum conditione, & rerum qualitate æſtimanda ſunt, ne quid durius, aut remiſſius conſtituatur. 4. 7. H. 4. 8. X.
Pœna vnius, metus debet eſſe multorum. 4. 7. L.
Pœnarum aliæ perſonales, aliæ reales, & quæ. 4. 8. A.
Pœnæ non capitales ad exiſtimationem pertinent, & quæ ſint. 4. 8. C.
Pœnæ aut vitam adimunt, aut ſeruitutem iniūgunt, aut Ciuitatem auferunt, aut exilium, aut coercitionem corporis continent. 4. 8. D.
Declaratur. E. I. L. N. Q. T.
Pœnæ aliæ ſunt, quibus prohibetur agendum, & quæ. 4. 8. V.
Pœna in contumacem, ſeù in latitantem exequenda venit, niſi infra annum copiam ſui faciat. 4. 10. B.
Pœnæ aliquando remittuntur, & quomodo, & qualiter. 4. 11. B.
Iudex licet in pronunciando nihil de pœna dixerit, tamen ſecundum legem punitio exerceri debet. 4. 12. A.
Pœnæ perſecutio non mandatur voluntati Iudicis, ſed legis authoritati reſeruatur. 4. 12. A.
Qui de crimine extra ordinem cognoſcit arbitrariè poteſt infligere pœnam. 4. 12. E.
Qui ex carcere dato gladio erupit, pœna capitis pu-

punitur. 4. 8. Z.

POENITENTIA.

Pœnitentia adiuuat eum, qui in totum non formauit falſam monetam. 2. 18. I.
Confitenti licitum eſt pœnitere iuſto errore ducto. 4. I. N. O. Q.

PERCVSSIO.

Qui lapide in vnum miſſo alterum percuſſit, tenetur Aquilia. 2. 9. G.
Iniuriarum non tenetur, qui volens percutere vnum percuſſit alium. 2. 11. M.
Qui leuatis manibus aduerſus alium, quamuis non percutiat, dum illum perterreat, actione iniuriarum tenetur. 2. 11. N.
Qui mulierem pugno percuſſerit, partum eiecerit Aquilia tenetur quaſi de rupto. 2. 23. F.
In rixa percuſſus ictus cuiuſcumque contemplatur, 2. 23. N.
Qui percuſſorem ad ſe venientem occiderit, nullum crimen committit. 2. 23. Z. 2. 4. Z.

PERDVELLIO, PERDVELLIS.

Perduelles qui ſint. 2. 16. P.
Perduelles quomodo puniantur. 2. 16. R. S.
Perduelles etiam poſt mortem puniuntur, & eorum memoria damnatur. 2. 16. T.
Perduellionis crimen dupliciter committi poteſt, & quomodo. 2. 16. Z. AA. BB. CC.

PERICVLVM.

Ratio naturalis, aduerſus periculum permittit ſe defendere. 2. 9. N.
Metus inſtantis, vel futuri periculi mentis trepidationem ſignificat. 1. 9. S.

PERIVRIVS, PERIVRIVM.

Teſtis periurius dicitur delinquere in officio. 1. 4. F.
Periurium ſtellionatus pœna punitur. 2. 14. T.

PERITVRA RES. Vide RES.

PERSEQVVTOR.

Si Reus in longinquo ſit cum perſequutoribus, remittendus eſt. 3. I. D. G.
Defenſores Ciuitatum Reos ſibi oblatos ſub idonea

perſecutione ad Iudicem dirigunt. 3. 1. E.

PERSEVERANTIA.

Perſeuerantia requiritur in confeſſione habita in tormentis, & quare. 3. 12. D. E. F.

PERSONA.

Perſonæ, quæ promouent iudicium criminale, qua ſint. 1. 2. A.

Perſonæ illuſtres, Principis pars ſunt. 2. 16. L.

Perſonæ carcerandæ qualitas conſideranda eſt. 3. 2. A.

Cum Iudices ex indicijs ad tormenta putauerint veniendum, id facere debent, ſi perſonarum conditio patiatur. 3. 10. X. 4. 12. B.

Pœnarum inflictio, vel leuior, vel durior ſecundùm cauſæ qualitatem, & perſonarum conditionem adhibetur. 4. 8. X.

PERSVADERE,

Perſuadere plus eſt, quàm compellere. 2. 27. CCC.

PIGNVS, PIGNORANS.

Pignorans aurum creditori, & pro auro æs ſubijcit, furti tenetur, declara. 2. 14. L.

Stellionatus tenetur, qui diſſimulando res pignori tradit. 2. 14. G. H.

Pater, qui res à ſe filio donatas, alteri obligauerit, Stellionatus tenetur. 2. 14. I.

Stellionatus tenetur, qui rem alienam pignori dedit, vel obligauit, declara. 2. 14. M.

PIRATA.

Piratæ, & Prædones vi bonorum raptorum tenentur. 2. 5. O.

Piratæ, marini prædatores ſunt. 2. 5. BB.

Seruus pirata, quomodo puniatur. 2. 5. CC. DD.

PLAGIVM, PLAGIARIVS.

In Plagio ſi ciuili quæſtioni mota, quæſtio incidat criminis Iudex, qui vtramque iudicandi poteſtatem habet, vtramque inſimul dirimere poteſt. 1. 12. B.

Plagium publicum crimen eſt, & capitale, & per violentiam committi poteſt. 2. 25. A. B. C.

Plagium eſt hominis doloſa abductio ad effectum il-

lum

lum celandi, vinctumq; habendi, & pro eo aliam rem permutandi. 2.25. D. E. F.
Plagium & in ſeruum, & in liberum hominem committitur, ſed quæ conſideranda. 2.25. G. H.
Pœna Plagij eſt metallum, vel ad beſtias, vel gladio, vel capite. 2.25. I. L. M.
Plagij crimen etiam poſt mortem cognoſci poteſt. 2.25. N.
Cauſa ſurripiendi, & intercipiendi, vt plagium detur conſideranda eſt. 2.25.O.P.
Qui ancillam meretricem libidinis cauſa ſurripuerit, furti, ſi ſolùm ſurripuerit, plagij, tenetur. 2.25. O.
Qui ſcortum ſurripuerit libidinis cauſa, non tenetur plagij crimine. 2.25. R.
De furti, vel plagij actione ſi altera prius fuerit intentata per alteram retractatur. 3. 4. T.
Scienter emens, vel vendens hominem liberum, committit plagium. 1. 5. V.

PONDERA.

Qui pondera, & menſuras falſat, relegatur. 2.26.BB.

PONTIFEX.

Qui Pontificem interficit, per ſæculares Iudices punitur. 2.22. L.

POPVLATOR.

Populator agrorum, à quocumque occidi poteſt. 2.24.CC.

POSSESSIO.

Prius de Poſſeſſione pronunciare debet Iudex, & poſtea crimen violentiæ excutere. 1.12. N. 2.19. T.
Si quis vel ex poſſidentis parte, vel ex eius, qui poſſeſſionem turbare tentauerit interemptus ſit, in eum ſupplicium exercetur. 2.19. S.
Qui rectè poſſidet, poteſt cum moderamine inculpatæ tutelæ vim propulſare. 3.10. R.

PRAECEPTOR.

Præceptor ſi in diſciplina vulnerauerit, Aquilia tenetur. 2. 9. S.

PRAEDONES.

Prædones tenentur vi bonorum raptorum. 2. 5. O.
Prædones qui ſint, & dupliciter conſiderantur. 2. 5. V. X.

PREHENSIO.

Poſt habitas probationes prehendendus eſt Reus. 3. 1. A.
Qui in flagranti comprehenditur capi poteſt abſq; Iudicis pronunciatione. 3. 1. I.

PRAEIVDICIVM.

Iudex non debet permittere priuato iudicio legi Corneliæ præiudicium fieri, & quare. 1. 12. H.
Exceptiones præiudiciales retardant proceſſum. 3. 9. R.
Vide *in verbo Liberalis cauſa.*

PRAEMIVM.

Præmium conceditur ei, qui renunciauit ſeruos fugitiuos. 3. 13. G.
Qui indicauerit eum, qui in notam aliorum, ſcripturam produxerit, præmium habebit. 2. 12. B.
Accuſantibus monetarios præmium promittitur. 2. 18. B.

PRAESCRIPTIO.

Præſcriptio de genere abolitionis eſt. 1. 14. A.
Præſcriptio eſt accuſationis excluſio. 1. 14. A.
Silentium diuturnum præſcriptione roboratum inefficacem conſtituit actionem. 1. 14. A.
Præſcriptio locum habet tàm in publicis, quàm in priuatis delictis. 1. 14. B.
Præſcriptio delictorum quandoq; anno, quandoque à biennio, & alijs temporibus, perficitur. 1 14. B.C.D.& ſeqq.
Iniuria anno, dolus biennio, carnis delicta quinquennio, inceſtus, & falſi crimen vicennio præſcribuntur. 1. 14. B. C. D. E. F. G. H.
Parricidium, partus ſuppoſitio, & Apoſtaſia, nullo temporis ſpatio præſcribuntur. 1. 14. L. M. N.
Præſcriptione non obſtante, cognoſcitur de falſitate etiam poſt rem iudicatam. 1. 14. F.

PRAESES.

Præſidis arbitrio pœna infertur, quando pœna pro delicto certa non ſit impoſita. 3. 1. S.
Præſes æſtimare ſolet quando quis carceri an militi tradendus eſt. 3. 2. A.
Præſides Iudicibus de iure, non de facto dubitantibus reſpondere ſolent. 4. 2. F.

Præ-

Præſides certa ratione, & ſine, mulctare ſolent. 4. 5. V.
Præſidibus Prouinciarum *data eſt iudicatio, ideò mulctam dicere poſſunt.* 4. 7. E.
Præſes damnatum reſtituere non poteſt 4. 11. A. & 15. M.
Præſes Prouinciæ *exiſtimat de dubia lite an tranſactio fieri oporteat.* 4. 11. L.
Præſes priuatam abolitionis cognitionem demandari alteri non poteſt. 1. 13. N.

PRAESENS, PRAESENTIA.

Præſens vice abſentis habetur qui in villis, vel vrbanis caſtris militat. 1. 6. M.
Qui veluti præſentem cum abſens ſit ſcripſerit res accepiſſe, crimen falſi tenetur. 2. 26. H.
Reus abſens poſt trinum, vel vnum pro trino edicto peremptorio admonitus, vt præſentiam ſui faciat, condemnari debet. 4. 3. F.G.
Reum præſentem examinari oportet. 3. 5. A.
Reo præſenti publicanda ſunt indicia, & illorum copia tradenda, vt ſe defendat. 3. 7. A.
Qui alij mandat, etiamſi ſit præſens, tenetur. 2. 24. M. N.

PRETIVM.

Serui *deferentes monetarios liberi fiunt, & Fiſcus Domino pretium retribuit.* 2. 18. L.
Iudex, qui pretio ſententiam tulit, quomodo puniatur. 4. 4. C.
Pretium *recipi non debet ab eo, qui Reus ſanguinis eſt.* 4. 11. M.

PRAEVARICATIO.

Præuaricatio vitium accuſationis eſt, & eſt patens deflexio ab accuſatione. 1. 15. A.
Præuaricator quaſi varicator dicitur aduerſã partem adiuuans, prodita cauſa. 1. 15. C.
Præuaricator pro victo habetur. 1. 15. D.
Præuaricationis iudicium, aliud publicum, aliud moribus introductum, & qualia ſint. 1. 15. E.F.
Præuaricatio dicitur in Aduocato, fraus in Iudice, & aduerſario. 1. 15. G.
Præuaricationis pæna eſt extraordinaria, atque

etiam infamiæ. 1. 15. I.L.

In delicto prævaricationis nõ prius quis accuſatur, quàm de prioris præuaricatione accuſatoris conſtiterit. 2. 29. M.

PRINCEPS.

Illuſtres coram Principe *de crimine conueniri debent.* 1. 9. L.

Colonus rei priuatæ Principis *coram* Prætore *Prouinciæ, præſente Rationali conuenitur.* 1. 9. M.

Principum *officium eſt oppreſſos adiuuare.* 1. 9. O.

Cauſa quæ agitatur in conſiſtorio Principis *manet intacta, donec ipſe faciat introduci.* 1. 10. M.

Indulgẽtia Principis *publicæ abolitioni cõparatur.* 1. 13. L

Qui libello dato Principi, *famam alienam inſectatus fuerit iniuriarum actione tenetur.* 2. 15. C.

Quod in Principẽ *cõmittitur, in omniũ fertur iniuriã.* 2. 15. G.

Princeps *eſt prima, & principalis inter publicas perſonas.* 2. 16. A.

Principis *maieſtas dupliciter attentatur verbo ſcilicet, & facto.* 2. 16. B.C.D.

Iniuria facta Principi *non in occaſione habenda eſt, ſed in rei veritate.* 2. 16. C.

Qui Principi *iniuriam fecerit, conſiderandus eſt an potuerit facere, an ſanæ mentis fuerit.* 2. 16. C.

Pœna iniuriæ verbalis in Principem, *à quo, & qualis infligenda ſit.* 2. 16. G.H.

Apoſtatis Principibus *non eſt obediendum.* 2. 21. P.

Principi *cauſa refertur antequam ſententia proferatur.* 4. 2. A.

Ad Principem *non mittitur aliquid, quod plena inſtructione indigeat.* 4. 2. D.

Nemo niſi Princeps *dare poteſt commeatum, vel remeatum, & quare.* 4. 8. S. & 4. 15 M.

Princeps *dicens, Reſtituo te in integrum, cenſetur reſtituere honoribus priſtinis, & bonis.* 4. 11. B. C. D.

Princeps *illos tantùm intueri licet, qui Romam ingredi poſſunt.* 4. 15. E.

Princeps *eſt Pater Patriæ.* 4. 15. E.

PRO-

PROBATIO.

De delictis quorum non remanent veſtigia, oportet adeſſe probationes concludentes. 2. 29. I.
Probationem non debet Fiſcus è domo Rei ſumere. 2. 30. D. E.
Accuſator debet ſuam accuſationem probare. 2. 30. C.
Poſt habitas probationes ſuper delicto Reus carceratur. 3. 1. A.
Poſt probationem delicti, ſupplicium imminet. 3. 6. E.
Nulla melior probatio eſt, quàm per teſtes idoneos. 2. 30. F.
Ad probationum ſufficientiam requiritur, quod ſaltem argumentis veriſimilibus, & probabilibus Reus fuerit grauatus. 3. 10. X.
Iudices ſemper id ſequuntur, quod conuenit eos ex fide eorum, quæ probantur ſequi. 3. 10. Z.
Ea, quæ ſunt difficilis probationis publica quæſtione vendicari oportet. 3. 11. D.
Si quis datum, vel promiſſum probare nequeat ille, qui dicitur ſuſcepiſſe iurare debet vt liber ſit. 4. 4. I. L.
Reus torqueri debet quando alijs probationibus veritas illuminari non poſſit. 4. 13. A.

PROCESSVS.

Proceſſus publicãdus eſt Reo cũ nominibus teſtium. 3. 7. A.
Proceſſus ſuper delicto ad notionem faciendus, informatiuus vocatur. 2. 28. A.
Non omnes proceſſus ex bona fide conſcribuntur. 3. 5. F.
Qui cum proceſſu remittuntur ex integro audiuntur, & quare. 3. 5. G. I.
Proceſſum retardant exceptiones præiudicales. 3. 9. R.

PROCVRATOR.

Procurator ad crimen iudicij publici proſequendum fruſtra interuenit. 2. 15. H. 3. 9. H. M.
Procurator pro excuſatione abſentiæ admittitur. 2. 15. I.
Ad teſtes legitimandos debet deſtinari procurator, & quare, 3. 8. D.
Si procurator interuenit in iudicijs capitalibus, ſententia fertur in Reum. 2. 15. I.

PRODITIO.

Proditio quæ ſit, & quomodo diſtinguatur à ſeditione. 2. 16. X. & ſeqq.

Pro-

Proditorium homicidium in ſimulatione conſiſtit. 2. 24. D.

PROHIBERE.

Prohibere qui potuit, & non fecit, punitur. 2. 9. E.
Et præcipuè in Domino. 2. 9. FF.
Prohibitum ad tempus, poſt tempus videtur conceſſum. 4. 11. G.

PROMISSIO, PROMITTERE.

Promiſſor ſerui, ſi illum occidit, tenetur. 2. 1. V.
Promiſſum, vel datum pro ſententia, punibile eſt, & quomodo. 4. 4. L. M.

PRONVNCIATIO.

De Rei exhibitione Iudex pronunciare debet. 3. 1. B. H.
Iudex licet in pronunciando nihil de pœna, dixerit tamen ſecundùm legem punire debet. 4. 12. A.
Iudex auditis allegationibus Reorum, & perquiſita veritate pronunciare debet, & quare. 3. 9. E. F. G.
Prouocationis remedio extinguitur pronunciatum. 4. 6. B.

PROPVLSARE.

Rectè poſſidens poteſt cum moderamine inculpatæ tutelæ vim propulſare. 3. 10. R.

PROTERVIA.

Proteruia, & calliditas eorum, qui hæreditates depopulantur duplicatione in factum coercetur. 2. 4. R.

PROVOCATIO.

Prouocatio conceditur, ab iniurijs, & ſuſpectis Iudicibus, & in capitali ſupplicio, aut fortunarum diſpendio. 4. 5. B.
Ab interlocutione de Principe conſultando prouocari non debet. 4. 5. E.
Vnuſquiſque poteſt prouocare pro Reo, ad ſupplicium damnato. 4. 5. F.
Prouocatio omnis auditur humanitatis ratione. 4. 5. F.
Prouocationis remedio extinguitur pronunciatum. 4. 6. B.
Damnatus dicitur qui nō prouocauit, ſecus ſi prouocauit. 4. 6. A.
Qui prouocationem omiſit perpetuò ſilere debet. 4. 6. F.
De pœna, prouocatio non datur, quia ſtatim ſolui debet. 4. 7. F.
Damnatus vltimo ſupplicio intra decem dies pro-

uocare poteſt. 4. 8. F.G.
Vide *in verbo Appellatio.*

PVBLICANVS.

Publicanus illicitè exigens ad duplum, vel triplum tenetur, atque etiam extra ordinem punitur. 2. 2. B.

PVBLICATIO.

Reo non ſolum dicta, ſed etiam nomina teſtium publicanda ſunt, & quare. 3. 7. A.
Iudex acta publica exhibere debet ſuſcipienda ad melius inueſtigandam veritatis fidem. 3. 7. D.

PVDICITIA.

Qui Pudicitiam *alterius blanda oratione attentat, verbis dicitur delinquere, & ad infamiam ſpectat.* 2. 1. H. & 2. 10. F.

PVELLA.

Raptus committitur abducendo violenter Puellam *à domo patris.* 2. 27. XX.
Violentia in raptu conſideratur, ſiuè in patre, ſiuè in puella. 2. 26. XX.
An puella rapta legitimè cõtrahat cũ raptore. 2. 27. AAA. BBB.
Qui puellam interpellauit perfecto flagitio capite punitur. 2. 13. D.

PVER.

Pueri *poſſunt admitti ad inſtruendam inquiſitionem.* 1. 4. I.
Qui puerum ingenuum vendidit vbi degit ibi cauſa cognoſcenda eſt. 2. 25. BB.
Qui puero ſtuprum abducto perſuaſerit, perfecto flagitio capite punitur. 2. 13. D.

PVLSARE.

Differt pulſare à verberare. 2. 10. P.
Qui legatum hoſtium pulſauerit contra ius gentium feciſſe exiſtimandus eſt. 3. 10. A.

PVNIRE.

Delicta puniuntur, non ſecundùm conditionem Rei tempore ſententiæ, ſed ſecundùm delicti patrati. 4. 8. DD.
Iudex licet in prornũciando nihil de pœna dixerit,

tamen ſecundùm legem punitio exerceri debet. 4. 12. A.

Quomodo puniantur viliores, & quomodo honeſtiores perſonæ. 2. 7. M. 2. 5. E. 2. 4. II. 2. 8. C. 2. 10. R. 2. 13. R. 2. 16. H. 2. 22. D. & 2. 14. E.

PVPILLVS.

Pupilli accuſare prohibentur ſine Tutoris Auctoritate. 1 5. D.

Pupillus proximus pubertati accuſari de delicto poteſt. 1. 6. A. B.

Pupillo mortuo, Tutor non cogitur proſequi accuſationem. 1. 8. D.

Actio popularis pupillo, niſi res ad eum ſpectet, non datur. 1. 18. H.

Tutor ſtuprans pupillam deportatur, & bona eius proſcribuntur. 2. 27. QQ. & ſeqq.

PVRGARE.

Reus purgare debet ea, quæ negat. 3. 9. B.

Q.

QVALITAS.

QVæ, & quales ſint Qualitates aggrauantes, vel minuentes homicidium. 2. 24. A. B.

Qualitas homicidij minuens duplici motiuo conſideratur. 2. 24. Z.

Qualitas perſonæ coercendæ conſideranda eſt. 3. 2. A.

Qualitatem delicti Iudices plena inquiſitione debent diſcutere. 3. 5. C.

QVANTITAS.

Quantitas diſcernit furem ab Abigeo. 2. 7. C.

Quantitas magna pecuniæ ablatæ in naufragio conſiderari debet. 2. 6, G.

Quantas mulctas dicat, in Iudicis poteſtate eſt. 4. 7. F.

QVERELA.

Appellatio iniquitatis ſententiæ querelam continet. 4. 5. C.

Accuſatio defertur per querelam. 1. 4. H.

& apud acta. ibidem.

QVESTIO.

Mortuo deportato nulla quæſtio etiam ſuper bonis ta-

taciti confiſcatis, dari poteſt. 1. 11. I.
Si ciuili quæſtioni quæſtio criminalis incidat Iudex, qui vtramq; iudicandi poteſtatem habet vtramq; ſimul dirimere poteſt. 1. 12. B.
Examini teſtium ſicuti quæſtioni Reum, Reamue intereſſe oportet, & eis interrogandi facultas datur. 3. 8. E.
Quæſtiones inferri non debent, niſi in capitalibus, & atrocibus maleficijs. 3. 10. M.
Quæſtionis nomen nedum tormentum, ſed etiam omnem inquiſitionem ſignificat, atque etiam defenſionem denotat. 3. 11. A.B.
Ad Quæſtionem non pertinet nuda interrogatio, ſeu leuis territio. 3. 11. B.
Quæſtio habenda non eſt de minore quatuordecim annorum. 3. 11. G.
Quæſtionem quis non patitur propter priſtinam dignitatem. 3. 11. H.
Quæſtio habenda non eſt de eis, qui ſine accuſatoribus in cuſtodia recepti ſunt. 3. 11. L.
Declara. *ibidem.*
Quæſtio ita haberi oportet, vt Reus ſaluus ſit, vel innocentiæ, vel ſupplicio 3. 11. R.
Iudices quæſtionis modum arbitrari poſſunt. 3. 11. T. & 4. 12. E.
Quæſtioni non ſemper fides habenda eſt, & quare. 3. 14. G.
Quæſtio de ſeruis quando contra Dominum haberi poſſit. 4. 5. M. N. O. P.
Facti quæſtio in arbitrio iudicantis eſt. 4. 12. A.
Quæſtio quando repeti poteſt. 3. 15. I. L. M. N.
Vide *in verbo Tormenta.*

QVAESTVS.

Quæſtum Turpem faciens non poteſt accuſare. 1. 5. R.

R.

RAPERE, RAPINA.

Rapina eſt furtum, cum violentia, & fraudulenter facta. 2. 5. A.

Rapinam facit, qui vſuram accipit. 4. 13. M.
Furti actio in rapina intentata non præiudicat actioni vi bonorum raptorum. 2. 5. C.
Qui rem rapuit furti, nec manifeſti, tenetur in duplum, & vi bonorum raptorum in quadruplum. 2. 5. C.
Ac etiam lege Cornelia de vi publica, & priuata. 2. 5. N.
Qui rem ſuam rapit vi bonorum raptorum non tenetur, ſed aliter plectitur, & quomodo. 2. 5. X. AA.
Qui ex incendio, naufragio, &c. dolo malo rapuerit in quadruplum tenetur, atque alia pœna punitur. 2. 6. A. F. G.
Rapere ex incendio, ex Ruina, ex naufragio, quomodo intelligatur. 2. 6. B. C. D.
Rapere, verbum, differt à verbo Eximere, & quomodo. 2, 19. A.

RAPTOR, RAPTVS.

Raptus committitur abducendo violentèr puellam à domo patris. 2. 27. XX.
In Raptu conſideratur violentia, ſiuè in patre, ſiuè in filia. 2. 27. XX.
Raptus crimen quando dicitur commiſſum. 2. 27. ZZ.
An puella rapta legitimè cõtrahat cũ raptore. 2.27. AAA. BBB.
Raptores quibus pœnis coerceantur. 2. 27. CCC. & ſeqq.
In crimine raptus auxiliatores duriſſimis pœnis puniuntur. 2. 27. GGG.
Raptores Monialium mortis damnantur ſupplicio, & bona eorum addicuntur Monaſterio. 2. 27. HHH.
Raptus de conſuetudine non punitur, vbi raptor mulieris aſſenſum habuerit, aut prius deſponſauerit. 2. 27. ZZ.

RATES.

Rates expugnata quæ dicatur. 2. 6. E.

RATIFICATIO.

Ratificans in delictis tenetur, quia voluntatem compleuit. 3. 14. L.

RATIONES.

Reo adminiſtratori poteſt poſt ſententiam concedi

ſpa-

ſpatium, vt creditori velocius rationes reddat. 4. 3. E.

REATVS,

Reatus omnem honorem excludit. 1. 9. I. 3. 10. LL.

REBELLIS.

Contra Rebelles transfugas procedi poteſt vti contra Reos læſæ maieſtatis. 1. 16. N.

Rebelles qui ſint. ibidem.

Rebelles, & transfugæ vbicumque inuenti fuerint, quaſi hoſtes interfici poſſunt. 2. 16. O.

RECEPTATOR.

Receptare differt à ſuſcipere. 2. 8. A.

Receptatores puniuntur perindè ac latrones. 2. 8. A. B.

Qui latrones ſciens receptauerit, & eos offerre Iudicibus ſuperſederit, ſupplicio corporali, aut diſpendio facultatum punitur. 2. 8. C.

Qui pecunia accepta latrones dimiſerunt, puniuntur pari pœna receptatorum. 2. 8. D.

Receptatores Abigeorum, qua pœna puniuntur. 2. 8. E.

Qui ſeruum, ſeruamue furatam recepit. punitur in duplum. 2. 8. F.

Suſceptores rerum furatarum puniuntur, vt receptatores. 2. 8. G.

Non omnis qui recipit ſtatim delinquit. 2. 8. I.

Irenarchæ comprehendentes latrones interrogant illos de receptatoribus. 3. 5. G.

RELATIO.

Cauſa ad maiorem poteſtatem referenda eſt. 3. 5. C.

Antequam ſententia proferatur opus eſt, vt Principi. vel alteri ſuperiori Magiſtratui cauſa referatur. 4. 2. A.

Exemplum conſultationis Principi referendum, partibus edendum eſt, & quare. 4. 2. B. C.

A ſententia, non à relatione eſt appellandum. 4. 5. E.

RELEGATIO, RELEGATVS.

Qui adulterum cum vxore inuentum occiderit, exilio, vel relegatione punitur. 2. 23. X.

Relegatio lata fuga dicitur. 4. 8. Q. R.

Relegato nemo poteſt dare commeatum, vel remeatum

tum, niſi Princeps. 4. 8. S.
Et quare. 4. 15. M.
Relegatus quamuis mortuus ſit appellatio examinabitur ſuper parte bonorum expreſſè confiſcatorum. 1. 10. G.
Relegatur qui per laſciuiam occidit. 2. 23. V.
Relegatur, qui pondera, & menſuras falſat. 2. 26. BB.
Relegatorum cadauera non licet alicubi ſepelire inconſulto Principe. 4. 14. C.
Relegati in inſulam, habent in poteſtate liberos, & omnia alia ſua iura retinent. 4. 15. A.
Relegato ad tempus neque tota bona, neque pars eorum adimi debent. 4. 15. B.
Relegati, Romæ morari non poſſunt, & quare. 5. 15. D. E.
Relegati ciuitatem Romanam retinent. 4. 15. F.
Relegati ſtatuis, & imaginibus honorari poſſunt. 4. 15. G.
Relegati teſtamenti factionem retinent. 4. 15. L.

RELIGIO.

Collegia quælibet prohibentur præter Religionis cauſa. 2. 13. G. H.
Qui ſepulcrum violat, contra Religionem facit, & qualis ſit pœna. 2. 13. L. & ſeqq.
Religioſa non ſunt hoſtium ſepulcra. 2. 13. N.
Quod in Religionem committitur, in omnium fertur iniuriam. 2. 15. G.

REMEATVS.

Remeatum relegato dari non poteſt, niſi à Principe. 4. 8. S. 4. 15. M.

REMISSIO.

Si Reus in longinquo ſit cum perſecutoribus remittendus eſt. 3. 1. D.
Ei, qui remittendus eſt, datur terminus ad componendos lares. 3. 1. F.
Reus remittendus eſt ad eum, qui Prouinciæ præeſt, vnde is homo eſt. 3. 1. T.
Qui remittuntur ex integro audiuntur, & quare. 3. 5. G. I.

REPETVNDARVM.

Crimin repetundarum quale ſit, & qui teneantur

hoc crimine. 2. 17. C. D. E.
Damnatus crimine repetundarum prohibetur eſſe Iudex, & exilio, vel durius punitur. 2. 17. F. G.
Repetundarum iudicium aduerſus hæredes exercetur. 2. 17. Q.

REQVIRERE.

Requirendi ſunt Rei abſentes, & annotandi. 3. 4. A. B. C. D. E. F.
Iudices per ſe ipſos requirere debent Reos. 3. 5. H.

RES.

Res peritura ex naufragio differt à Re, quæ ſeruari poteſt. 2. 6. G.
De Re familiari agitur ciuilitèr, & criminalitèr. 3. 9. S.

RES IVDICATA.

Res iudicata quæ ſit. 1. 1. I.
Res iudicata duplicitèr accipitur, vel pro ipſa, ſententia, vel pro ipſa condemnatione. 4. 6. A. & ſeqq.
Rebus iudicatis pareri debet, & quando. 4. 6. I.

RESIDVORVM CRIMEN.

Reſiduorum crimen quale ſit, & qua pœna puniatur, & contra quos exercetur. 2. 17. O. P. Q.

RESPONSIO.

Prætor intendere debet, vt Reus ex ſua reſponſione vel confitendo, vel mentiendo ſe oneret. 3. 5. L.
Reus omninò tacens, & non reſpondens, contumax habetur. 3. 5. M.
Præſides Iudicibus de iure vel de facto dubitantibus reſpondere ſolent. 4. 2. C.
Standum eſt reſponſioni Reorum, ſi alia indicia non præcedant. 3. 3. N.

RESTITVTIO IN INTEGRVM.

Reſtitutio in integrum differt ab appellatione. 4. 5. D.
Reſtitutio in integrum erroris proprij veniæ petitionem, vel aduerſarij circumuentionis allegationem continet. 4. 5. D.
Præſes damnatum reſtituere non poteſt, ſed ad Principem ſpectat. 4. 11. A. 4. 15. M.

Princeps dicens, Reſtituo te in integrum, cenſetur reſtituere honoribus priſtinis, & omnibus bonis. 4. 11. B. C. D.

REVS.

Reus à re, quæ petitur, dicitur, & eſt ille, qui pari cum accuſatoris fortuna retinetur. 1, 2. F.
Actore non probante Reus obſoluitur. 1. 4. M.
Reus non debet Fiſco ſua arma præbere. 2. 30. D. E.
Reus, cuius exiſtimationis ſit ad veritatem illuminandum, conſiderandus eſt. 3. 5. I.
Reus non ſtatim quis exiſtimatur, dum accuſatur, & quare. 3. 6. B.
Reus admoneri debet, vt audiat atteſtationes. 3. 8. B. C. D.
Reus adhibito Aduocato ſe defendit pari iure cum accuſatore. 3. 9. C.
Iudex debet admonere Reos ante diem eos auditurus. 3. 9. D.
Reus non eſt interrogandus de ſocio, niſi in certis caſibus. 3. 11. AA. BB. & ſeqq.
Reus in tortura pendens non eſt interrogandus in ſpecie de delicto. 3. 11. BB.

RIXA.

In Rixa percuſſus ictus cuiuſcumque conſideratur. 2. 23. N.

ROMA.

Relegati Romæ commorari non poſſunt, & quare. 4. 15. D. E.

RVINA.

Rapere ex Ruina, quomodo intelligatur. 2. 6. C.

S.

SACERDOS.

IRruens in Sacerdotes, & eis inferens iniuriam à Prætore punitur. 1. 4. G.

SACRAMENTVM, Vide IVRAMENTVM.

SACRILEGIVM. SACRILEGI.

Sacrilegij pœna in certis caſibus moderanda eſt, & in quibus. 2. 22. D.
Quibus pœnis olim ſacrilegi puniebantur. 2. 22. D. E. F.
Vti Sacrilegi ſunt, qui vſibus proprijs bona Eccleſiæ ap-

applicant. 2. 22. A.
Sacrilegium qui committant? 2. 22. A. B.
Sacrilegium committenti, pluſquam fur eſt. 2. 22. B.
Qui violentas manus in Eccleſiaſticum iniyciunt, ſacrilegij reatum contrahunt. 2. 22. I. L.

SALVVS CONDVCTVS, Vide COMMEATVS, ET REMEATVS.

SARCINVLAE.

Qui remittendus eſt, datur terminus ad componendos lares, & per quantum tempus. 3. 1. F.
Qui petit terminum pro componendis mæſtis laribus ſententiæ acquieſcere videtur. 4. 6. H.

SCHISMA, SCHISMATICI.

Schiſma ſciſſuram ſonat. 2. 21. L.
Schiſmatici nullam ſibi confingunt hæreſim, ut rectè ab Eccleſia receſſiſſe videatur. 2. 21. L.
Schiſmatici ſi pertinaciter ſuæ ſectæ adhærent, hæretici dicuntur. 2. 21. M.
Schiſmatici quomodo puniuntur. 2. 21. N.

SCIENTIA.

Scientia inter cognatos præſumitur. 1. 5. V.
Scientia Domini pro patientia accipitur. 2. 9. E.
Et quomodo accipienda eſt. 2. 9. FF.

SCRIBERE.

Scriptum per errorem, cognitionem dati Iudicis non moratur. 3. 10. V.
Vide *in verbo aſcribere.*

SEDITIO.

Seditio quæ ſit, & quæ proditio. 2. 16, X. Z. & *ſeqq.*
Seditionis authores pro qualitate dignitatis puniuntur. 2. 16. DD.
Qui ſeditionis faciendæ conſilium inierit de vi publica tenetur. 2. 19. P.

SENES.

Senes propter ætatem decrepitam torqueri non poſſunt, eò quia ſunt bis pueri, & imbecilles. 3. 12. C.

SENTENTIA.

Sententia quid ſit. 1. 1. H.
In extraordinarijs,ſentētiam,quam vult Iudex proferre poteſt, vel leuiorem, vel grauiorem. 2. 13. A.
Cum magno conflictu ſententia decerni ſolet, præhabita ſcilicet Fiſci, & Rei iurium examinatione. 3. 10. B.
Sententia proferri non debet, niſi Reus fuerit confeſſus, aut conuictus, aut delictum fuerit notorium. 4. 1. 2. & ſeqq.
Sententia executioni demandatur, niſi ab ea fuerit appellatum. 4. 3. A.
Iuxta criminis qualitatem in ſceleroſos, & noxios ſententia proferri debet. 4. 3. B.
Iudex ſententiam Reo legere debet. 4. 3. D.
Sententia Iudicis incompetentis non tenet. 4. 3. I.
Sententia debet continere vel condemnationem, vel abſolutionem, vt ſit iuſta. 4. 3. L.M.
Præſules prout Religio ſuggerit ſententiam proferre debent. 4. 2. E.
Ad validitatem ſententiæ requiritur, vt Iudex recte iudicet. 4. 4. A.
Sententiæ venales non valent. 4. 4. E.
Si quis iurauerit ſe non dediſſe, vel promiſiſſe aliquid pro ſententia, & poſt aliquod tempus apparet dediſſe, pœnis ſubiacebit. 4. 4. M.
Sola Sententia, non genus criminis ſpectatur. 4. 8. M.
Iudex poteſt certis rationibus mitiorem ſententiam dicere. 4. 12. B.
Sententia fertur contra principalem Reum, non contra procuratorem. 2. 15. I.

SEPVLCRVM.

Actio ſepulcri violati eſt actio popularis. 1. 18. C.
Qui ſepulcrum violat, facit contra Religionem, & quomodo puniatur. 2. 13. L. M. & ſeqq.
Sepulcra hoſtium religioſa non ſunt. 2. 13. N.

SER-

SERVVS.

Serui poſſunt admitti ad inſtruendam inquiſitionem. 1. 4. I.
Serui ſi accuſantur eadem in eis obſeruanda ſunt, quæ in liberis. 1. 6. G.
Serui non tenentur de vi priuata. 1. 6. G.
Serui deferentes monetarios libari fiunt. 1. 8. G. 2. 18. L.
Qui ſeruum alienum iniurioſè verberat, incidit in Aquiliam, & actionem iniuriarum. 1. 12. F.
Serui quando de furto tenentur. 2. 4. P.
Seruus Pirata quando puniatur. 2. 5. CC, DD.
Seruus ſciente Domino occidens aliquem, inſolidum Dominum obligat. 2. 9. EE.
Secus ſi inſcio. HH. II.
Serui violentiam inuito Domino committentes, morte puniuntur. 2. 19. X.
Secus ſi Domino exortante. ibid. Z.
Serui inſidiantes Dominis ſuis, igne cremantur. 2. 24. E. F.
Seruum in fuga conſtitutum, neque vendere, neq; donare licitum eſt. 2. 25. X.
Seruus committens falſum, vltimo ſupplicio afficitur. 2. 26. Z.
Seruus pro capitali crimine in vinculis ſtare debet donec cauſa finiatur. 3. 2. H.
Seruus in memoriam prioris Domini interrogari non poteſt. 3. 11. I.

SILENTIVM.

Silentium Diuturnum præſcriptione roboratum in efficacem conſtituit actionem. 1. 14. A.

SIMVLATIO.

Simulationes qualificant homicidium. 2. 24. C.
Simulatio eſt fictio eius, quod non eſt, ſpecie veritatis, decipiendi cauſa. 2. 26. HH.
Quæ ſimulatè geruntur pro infectis habentur. 2. 26. HH.
Acta ſimulata veritatis ſubſtantiam mutare non poſſunt. 2. 26. II.
Per ſimulationem alienis rebus, & fortunis inhi-

tur adhibitis vexationibus. 2. 26. MM.

Simulatio pœna falſi punitur. 2. 26. OO.

Qui ſe ſimulat creditorem, ſi quid accipit furtum committit. 2, 26. PP.

Qui ſimulat, Præſidis iuſſum punitur. 2. 13. T.

SOCIVS CRIMINIS.

Socius criminis alium ſocium accuſare non poteſt. 1. 5. V. 3. 11. AA. & ſeqq.

Latrones interrogantur de ſocijs, & receptatoribus. 3. 5. G.

SODOMIA.

Sodomiæ crimen eſt peſſima cum puero, vel muliere abuſio. 2. 27. LLL.

Sodomia pœna vltimi ſupplicij punitur. 2. 27. LLL. MMM.

SOLVTIO.

Falſi crimen intendens cauſa morandæ ſolutionis compellitur ad ſolutionem. 1. 12. I.

SPES.

Qui ſpem negotij reportauit in pecuniæ corruptelam, amittit actionem. 4. 4. G.

Qui ſpe audacior factus eſt, non debet eſſe impunitus. 2. 4, P. Q.

SPONSVS.

Sponſus agit pro iniuria facta ſponſæ. 2. 11. E.

STABVLARIVS.

Stabularij tenentur de furto facto in eorum ſtabulis. 2. 4. V. X. Z.

Stabulum ad domum non pertinet. 2. 10. P.

STATVS.

Statum ingenuorum diffamari periniquum eſt. 1. 8. B.

Et diffamanti terminus aſſignatur. ibidem.

STATERA.

Per falſas Stateras Annona oneratur. 2. 13. Y.

STELLIONATVS CRIMEN.

Stellionatus crimen legitimum non eſt, neque publicis, neque priuatis actionibus continetur. 2. 14. A.B.

Iudicium ſtellionatus non eſt famoſum, ſed infamiam irrogat. 1. 24. C.

Stellionatus ibi obÿcitur, vbi titulus criminis deficit. 2. 14. F.
Stellionatus tenetur, qui diſſimulando res pignori tradit. 2. 14. G. H.
Stellionatus tenetur, qui ſcienter rem alienam pignori dedit, aut obligauit. 2. 14. M.
Declara. ibidem.
Ad effugiendum periculum ſtellionatus prædici debet rem alteri non eſſe obligatam. 2. 14. N.
Stellionatus propter creditoris calliditatem, datur. 2. 14. P.
Qui teneantur hoc crimine. 2. 14. Q. R. S. T.
Stellionatus *obÿcitur ei, qui dolo aliquid fecerit.* 2. 14. X.
Quod in priuatis delictis eſt actio de dolo, in crimine ſtellionatus eſt proſecutio. 2. 14. X.

STVPRVM.

Stuprum generale nomen eſt, ſed propriè eſt virginum illicita defloratio. 2. 27. E. F. G.
Stuprum etiam in vidua honeſta, in virgine nondum viri potente, & in puero committitur. 2. 27. H. I. L.
De ſtupro quis accuſare poteſt. 2. 27. M.
Vide *in verbo* Puer.

SVGGESTIO.

Quid ſit ſuggeſtiuè interrogare. 3. 11. BB.

SVMPTVS.

Citati non venientes ad ſumptus tenentur. 2. 15. E.

SVPPLICIVM.

Poſt probationem delicti, ſupplicium ſecundùm quod exigit delictum, imminet. 3. 6. E.
Ei, qui ad ſupplicium ducitur, prouocare permittitur. 4. 5. F.
Supplicium quoque differendum eſt, etiã ſi damnatus nolit eius appellationem admitti. 4. 5. H.

SVSCIPERE.

Suſcipere differt à receptare. 2. 8. A.
Suſceptores rerum furatarum puniuntur, vt receptatores. 2. 8. G.
Quis dicatur ſuſcepiſſe rem furatam. 2. 8. H.

SVSPICIO.

Ex ſuſpicionibus non debet quis damnari. 2. 30. G. H.

SVPPOSITIO PARTVS.

Partus ſuppoſitio nullo temporis ſpatio præſcribitur. 1. 14. M.

T.

TACERE.

Reus omninò tacens, pro contumace habetur. 3. 5. M.

TELVM.

Telorum appellatione veniunt omnia, quibus homines nocere poſſunt. 2. 19. N.

TEMERITAS.

Temeritas accuſatorum arguitur. 1. 13. S. 1. 17. A. & 2. 1. BB.

TEMPVS.

Tempus diuturnum in reatu pœna ſubleuat. 1. 14. C.

Melius eſt occurrere in tempore, quàm poſt exitum vindicare. 2. 4. C.

Ex diuerſitate locorum, varium tempus Reo abſenti conſtituendum eſt. 4. 10. C.

Prohibitum ad tempus, poſt tempus videtur eſſe conceſſum. 4. 11. G.

TERGIVERSATIO.

Tergiuerſatio eſt deſiſtentia ab accuſatione. 1. 17. A.

TERRITIO.

Terror armorum ſufficit, vt armata vis facta videatur. 2. 19. L.

Territio leuis non pertinet ad quæſtionem. 3. 11. B.

Puniuntur Rei, vt alij etiam deterreantur. 2. 5. P.

TERMINVS.

Diffamanti alienum ſtatum, terminus aſſignatur ad probandum de iure ſuo. 1. 8. B.

Vide *in verbis Sarcinulæ, & Defenſio.*

TESTAMENTVM.

Falſum Teſtamentum id dicitur, quod ſi adulterinum non eſſet, verum diceretur. 2. 26. D.

Teſtamenta deportatorum, & ad beſtias condemnatorum

torum, ac interdictorum, non ualens. 4. 15. L.

TESTIS, TESTIMONIVM.

Nulla melior probatio eſt, quàm per teſtes vndique idoneos. 2. 30. F.

Et qui ſint. ibidem I.

Teſtibus non teſtimonijs credendum eſt. 2. 30. L.

Teſtes ſunt apud Iudicem repræſentandi, & quare. 2. 30. M.

Qui teſtificata didicerit vlteriorem Teſtium productionem non habet. 3. 7. D.

Teſtes in cauſa criminali, ſeparato, & ante iudicium audiendi ſunt. 3. 8. A.

Ad Teſtes alijs forſan locis degentes legitimandos, debet, vel ipſum Reum, vel eius Procuratorem ibi deſtinari, & quare. 3. 8. D.

Teſtis interrogatus dicitur non ſolùm qui à Iudice, ſed & etiam qui à Reo interrogatur. 3. 8. F.

Teſtes in legitimatione denuò iurare debent, & quare. 3. 8. H.

Si Teſtis fuerit conditione arenarius, hoc eſt infamis ſine tormentis eius teſtimonio credendum non eſt. 3. 8. O. & 3. 11. V.

Teſtes idonei non videntur ij, quibus imperari poteſt, vt teſtes fiant. 3. 11. BB.

Teſtium fides diligentèr examinanda, ſcilicet circa dicta, & circa perſonas. 3. 10. CC.

Teſtes non debent per eumdem præmeditatum ſermonem deponere. 3. 10. EE.

Teſtes, qui in facto interuenerunt, ſi mendaces ſunt torquendi ſunt. 3. 11. AA.

Qui diuerſa Reo, & actori teſtimonia præbuit, falſi tenetur. 2. 26. F.

Teſtimonium vnius hominis admitti non debet. 3. 11. M.

TORTVRA, TORMENTVM.

Cum Iudices ex indicijs ad tormenta putauerint veniendum, id facere debent, ſi perſonarum conditio patiatur. 3. 10. X.

Tormenta inferri non debent, niſi præcedant ex ſcelere

lere argumenta veriſimilia. 3. 10. C.

A Tormentis pro veritate habenda non eſt incipiendum. 3. 11. O.

In torquendis Reis ab eo primum incipitur, qui timidior, vel teneræ ætatis ſit, & à ſuſpectis. 3. 11. N. O.

Seruata perſonarum conditione, nimirum ſi ſint pueri, ſenes, infirmi, ſerui, aut liberi. 3. 12. B. & ſeqq.

Tortura quando repeti oporteat. 3. 11. P. Q.

Tormenta habenda ſunt, non quanta accuſator poſtulat, ſed vt ratio exigit. 3. 11. S.

Reus in tortura pendens non eſt interrogandus in ſpecie, ſed in genere de delicto. 3. 11. Z.

Torturæ locus non videtur, niſi pœna pro delicto futura ſit corporalis. 3. 12. I.

Et delicta ſint capitalia. ibidem, B.

Tormentorum genera varia ſunt, & quæ. 3. 12. A.

Reus torqueri debet, quando alijs probationibus, veritas illuminari non poſſit. 3. 13. A.

Tortura res periculoſa eſt. 3. 13. D.

Dictum vulnerati non ſufficit ad torturam, & quare. 3. 13. F.

Confeſſio extraiudicialis ſola non ſufficit ad torturam, & quæ requirantur. 3. 13. H.

Res furtiua reperta penes aliquem, non ſufficit ad Torturam, & quæ requirantur. 3. 13. L.

Indicia plura, & veriſimilia, non vnicum, deſiderantur ad torturam. 3. 13. B. C.

Vide *in verbo Quæſtio.*

TRANSACTIO, TRANSIGERE.

Tranſactio cum parte ſuper crimine fieri poteſt. 4. 11. I.

Præſes Prouinciæ exiſtimabit vtrum de dubia lite tranſactio fieri oporteat. 4. 11. L.

Tranſigere de crimine capitali excepto adulterio poteſt. 4. 11. N.

Tranſigi non poteſt in delictis publicis, quæ ſanguinis pœnam ingerunt, citra falſi accuſationem. 4. 11. O.

TRAN.

TRANSFVGA.

Contra Tranſfugas procedi poteſt, vti contra Reos læſæ maieſtatis. 2, 16. N.O.

Transfuga, qui alios transfugas indicauit, punitur. 4. 11. D.

TVMVLTVS.

Authores tumultus, pro qualitate dignitatis puniuntur. 2. 16. DD.

TVRBA.

Turba dicitur, ſi plures ſint, puta decem, aut quindecim. 2. 5. I.

Qui in turba cum telis effregerint, expilauerint, capite puniuntur. 2. 4. II.

TVTOR.

Tutores, & Curatores quando excuſantur à calumnia. 1. 16. G.

Tutor non rebus tantùm, ſed etiam moribus datur. 2. 27. PP.

Tutor ſtuprans pupillam deportatur, & bona eius proſcribuntur. 2. 27. QQ. & ſeqq.

Si Tutor, vel Curator pupillam, vel adultam ſuam ſibi, vel filio ſuo in matrimonio collocauit, infamis eſt, & quare. 2. 27. SS.

V.

VAGARI.

VAgari non debet cum diſcrimine alienæ exiſtimationis, qui famoſam intendit actionem. 2. 10. T.

Et quare. 2. 10. V.

VENDERE.

Qui puerum ingenuum vendidit, vbi degit, ibi cauſa cognoſci debet. 2. 25. BB.

Qui duobus eamdem rem vendit, pœna falſi coercetur. 2. 26. I.

VENENVM, VENEFICIVM.

Quis plecti poteſt de veneficio. 2. 24. S.

Venenum præbens necandi cauſa, & qui illud fecerit, vel vendiderit, de veneficio plecti poteſt. 2. 24. S.

Plus

Plus eſt hominem veneno necare, quam gladio occidere. 2. 24. T.

VENIA.

Venia, deprecantibus ob ignorantiam rarò datur. 2. 26. T.
Veniam meretur, qui pecuniam pro ſententia obtinenda dediſſe dicat. 4. 4. H.
Veniæ facilitas incentiuum tribuit delinquendi. 4. 11. F.
Venia dignus eſt, qui ſe Curiæ patefecit. 4. 12. F.
Venia datur valetudini affectioni parentum in materia fractionis finium. 4. 15. C.

VERBA.

Verba cum effectu ſunt accipienda. 2. 20. B.

VERBERATIO.

Differt verberare à pulſare. 2. 10. P.

VERITAS.

Qui veritate cognita in lite non perſeuerauit, non dicitur deſiſtere. 1. 17. D.
Iudices debent veritatem quærere. 2. 31. I.
Veritas excutienda eſt ex ipſa Rei voce. 3. 5. I.
Ad veritatem illuminandam multum facit, cuius exiſtimationis ſit Reus in Ciuitate. 3. 5. I.
Ad veritatis fidem inueſtigandum acta publicantur. 3. 7. B.

VIDVA.

Viduæ, quæ intra annũ luctus ad ſecundas nuptias tranſeunt infamiam contrahunt. 4. 13. G.

VINCVLA.

Reus confeſſus in vincula publica coniijciendus eſt. 3. 2. E.
Ei, qui in vinculis manet. ſuccurritur, & quomodo. 3. 3. C.
Vinculorum appellatione latius accipitur, & quomodo. 3. 3. C. D.
In Vinculis eos etiam accipimus eſſe, qui ita alligati ſunt, vt ſine dedecore in publicum apparere non poſſunt. 3. 3. D.

VINVM.

Qui Vinum ſpurcauerit, Aquilia tenetur. 2. 9. BB.

VIS, VIOLENTIA.

Iudex prius de poſſeſſione pronunciare debet, & po-

ſtea de crimine violentiæ cognoſcere. 1. 12. N. 2. 19. T.
Qui occaſione data vim eſt commiſſurus, tenetur. 2. 5. F.
Vis quid ſit. 2. 19. A.
Magiſtratus, vim iure videtur inferre. 2. 19. B.
Vim inferre quomodo dicitur. 2. 19. C.
Vis differt à metu, & quomodo. 2. 19. D.
Vis duplex eſt, publica, & priuata, & quæ. 2. 19. G.
Arma Domi, vel in agro retinens præter vſum venationis, &c. de vi publica tenetur. 2. 19. G.
Pœna *vis publicæ quæ ſit.* 2. 19. Q. R.
Damnati de vi priuata, pars tertia bonorum publicatur. 2. 19. BB.
Eximitio quandam violentiam ſignificat. 2. 20. A.
Qui vi eum eximit. qui in ius vocatus eſt, tenetur in factum quanti interfuit actoris eum ſiſti. 2. 30. C.
De Eximitione, Vide *in lib.* 2. *tit.* 20. *per totum.*
Quando vis in iudicio fuerit liquidè probata, quæſtio proponi poteſt. 2. 29. L.
Sub vno nomine violentiæ multa facinora continentur. 4. 5. R.

VOLVNTAS.

Voluntas delinquendi vti effectus punitur. 2. 16. L.
In maleficijs, voluntas, non exitus ſpectatur. 2. 23. I.
Voluntas pernicioſæ libidinis extra ordinem punitur. 1. 13. E.
Qui ſuam voluntatem implet, ſatis dicitur ei quæſitũ. 3. 14. L.

VSVS.

Vſus falſæ teſtationis punitur. ſi Iudex eius fidem ſecutus eſt. 1. 7. H.
Vſus rei alienæ cum lucro facit furtum. 2. 3. D.
Prodeſt inſtrumenti falſi vſu ſe abſtinuiſſe, niſi fuerit falſi machinator. 2. 26. CC. & ſeqq.

VSVRA.

Si quis vſuram acceperit rapinam facit. 4. 13. M.
Vſurarius infamis eſt ipſo iure. 4. 13. E.

VVLNVS, VVLNERATVS.

Ex pluribus vulneribus vno impetu illatis, vna tan-

tantam actio erit de occiſo. 2. 2. H.

Vulnerati remiſſio, eiuſq; teſtimonium in praeiudicium iuris publici non attenditur. 3. 12. G.

Dictum vulnerari non ſufficit ad torturam, & quare. 3. 13. F.

VXOR.

Vxor auferens res mariti, non furti, ſed rerum amotarum actione tenetur, atque etiam furti, & quando. 2. 4. N. O.

Vxor non agit pro iniuria facta viro, & quare. 2. 11. D.

Vxor de matrimonio ſuo violato à viro queri poteſt. 2. 27. Y.

FINIS.

			ERRATA.	CORRIGE.
In Proœmio §. Ad inſtar			nulla	nullam
Lib.	*Tit.*	*Litera*		
I.	4.	L.	ſe	ſed
	5.	B.	faſis	falſis
	6	T.	intueniente	interueniente
			caſſatione	ceſſatione
	8.	D.	inſtituerant	inſtituerat
	11.	L. in marg.	*tit.*16.	*tit.* 17.
	12.	I.	crimine	crimen
		M. in marg.	§. *quod illicitè ff. de pub.*	§. *denique ff. hoc titulo*
	14.	F.	quinquennio	quinquennium
	16.	L.M. in marg.	*l. ſi quis*	*l. quæſitum.*
II.	10.	S.	ſeruis	ſerui
	17.	A. in marg.	*peculatus*	*de Ambitu*
	21.	R.	probatum	prolatum
			adſcribendæ	adſcribendo
III.	4.	H. in marg.	*quãuis tamen*	*quamuis*

Digitized by Google